

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ömer F. Oyal

Gemide Yer Yok

ROMAN



YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

GEMİDE YER YOK

Ömer F. Oyal (1959, İstanbul) 1982 yılında Boğaziçi Üniversitesi İşletme Yöneticiliği bölümünü bitirdi. *Yeni Olgı, Söz, Gelecek, Insight Turkey, Radikal Kitap, Mesele, Varlık ve Duvar* gibi çeşitli dergilerde yazıları yayımlandı. Halen Orta Asya-Kafkasya Raportörlüğü yapmaktadır. *Magda Döndüğünde* romanıyla 2016 yılı Ankara Üniversitesi Roman Ödülü'nü almıştır.

Eserleri:

Roman

Sürgün Ruhun Rüya Defteri (Literatür, 2006, YKY, 2017), *Gecelerin En Güzeli* (Literatür, 2007, YKY, 2018), *Önceki Çağın Akşamüstü* (Ayrıntı, 2012), *Ferahlık Anına Övgü* (Ayrıntı, 2013), *Magda Döndüğünde* (YKY, 2015), *Zaman Lekeleri* (YKY, 2018), *Gemide Yer Yok* (YKY, 2019).

İnceleme

Keçi / Zanlı, Kurban, Cefakâr (YKY, 2013).

Ömer F. Oyal'ın YKY'deki kitapları:

Keçi / Zanlı, Kurban, Cefakâr (2013)

Magda Döndüğünde (2015)

Sürgün Ruhun Rüya Defteri (2017)

Zaman Lekeleri (2018)

Gecelerin En Güzeli (2018)

Gemide Yer Yok (2019)

ÖMER F. OYAL

Gemide Yer Yok

Roman



YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 5316
Edebiyat - 1516

Gemide Yer Yok / Ömer F. Oyal

Kitap editörü: Filiz Özdem
Düzeltili: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Merve Çakıroğlu

Baskı: Elma Basım Yayın İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No: 162/7
Küçükçekmece / İstanbul
Tel: 0212 697 30 30
Sertifika No: 12058

1. baskı: İstanbul, Mart 2019
ISBN 978-975-08-4441-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2018
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Gemide Yer Yok

Hata

Oğlumun yatağı yaşlı kadının nefesiyle kirletiliyor. Yastığın üzerindeki buruşuk deriyi, morarmış ince dudakların arasından sı-zan salıyı, yorgun saç tellerini düşünmemeye çalışıyorum. Yaşlı kadının oğlumun yatağı üzerindeki belirtileri, üstlerine tek tek kafa yorulduğunda, hacim ve derinlik kazanarak yastığa, çarşaflara siniyor, bir daha çıkmamacasına yatağın birer bileşeni haline geliyor. Yaşlı kadının yatağa elbiseleriyle girdiğine eminim. Sokağın tozu ve kanı da yatakta yerini alıyor, yatak da şehir gibi geçmişin kokularını bütünüyle yitiriyor.

Karanlığın kendine has bir kokusu ve tadı var. Sesler yakınlaşıyor ve karanlık çıtırtıyor. Küçük çıtırtılar, sonra büyük çıtırtılar. Kapılar vuruluyormuş, üst katta üç tekerlekli bir bahçe arabası sürülüyormuş gibi tıkırtılar. Bir süre sonra tıkırtılara kulak asmaymaya başlıyorum, tıkırtılar bizatihi karanlıkla birlikte var oluyor, ondan ibaret. Bir gıcırtı, masadan gelen bir yakınma, koltuktan gelen tok bir ses, banyo kapısının inleyişi. Belki bir böceğin kendi açlığının peşinde hışırdayarak ilerleyişi. Onlara artık alışıyorum. Arada bir kendi kendime mırıldanıyorum. Tutarsız ve aslında bir anlamı olmayan cümleler. Karanlık, konuşmayı ve hatta düşünmeyi zorunlu kılıyor. Konuşmak ya da düşünmek istemediğim anlarda hareket etmek ve yürümek istiyorum. Bazen bir sehpaye ya da yere yığılmış şeylere çarpıyorum ama şiddetli değil, karanlıkta yavaş ve ihtiyatlı biçimde yürüyorum. Elektrik kesintilerine iyice alıştım. Mum yakmıyorum, mum yakmayı kesin ve zorunlu bir aydınlık gerektiren anlara bırakıyorum. Hele gaz lambasını veya şarjlı feneri kullanmak söz konusu bile olamaz. Bunlara tuvalete gittiğimde veya mutfakta bir şeyler yapmak, örneğin bir şeyler yemek zorunda olduğumda başvuruyorum. Bu saatte yemek yemek istemiyorum. Oldukça geç bir saat, sadece can sıkıntısından kurtulmak için yiyecek tüketmek istemiyorum.

Ayağa kalkıp parmaklarımla duvarlara dokunarak oğlumun odasının kapısına gelip içeriyi dinliyorum. Yaşlı kadın tıslayarak

uyuyor. Yaşlı kadının kokusunu algılıyorum. Çirkin ve belirsiz bir koku. Ne kokusu olduğuna karar veremiyorum ve oğlanın odasını yabancı bir kokunun istila ediyor oluşuyla irkiliyorum. Kendime sövüyorum. Neredeyse hiç düşünmeksizin zamansız ve bütünüyle gereksiz bir itkiyle hareket eden iki saat önceki kendime, o salağa sövgüler gönderiyorum. Naifliğin boş bulunduğunuz ânı görerek sinsice saklandığı yerden fırlayarak boğazınıza yapışmasındaki hikmeti anlayabilmek güç. Fırın dönüşü, yaşlı kadını apartmanın girişindeki merdivene oturmuş bulduğumda ben de ürkmüş haldeydim. Boş bulunmanın her zaman bir gerekçesi vardır. Daha biraz önce benzer bir durumda olmaktan kaynaklanan gereksiz duygudaşlık belki de. Fırından çıktığımda –ki hâlâ fırınların düzensiz de olsa çalışıyor oluşunu hayatın normal akışının delili kabul ediyordum– caddenin ilerisinden gelen silah sesleriyle birlikte kaçışma çılgınlığına ister istemez ben de kapıldım. Elimdeki üç somun ekmekle girdiğim ara sokakta beş altı kişiyle birlikte bir apartmana sığınarak seslerin dinmesini beklemekten başka yapılacak bir şey yoktu. Birbirimize korkulu ve kuşkulu gözlerle bakıyorduk. İki kişinin daha elinde ekmek vardı. Aynı fırının müşterileri arasındaki duygudaşlıkla birbirimize baktık. Elimdeki ekmeklere bakıyorlardı. Herkese en fazla iki ekmek satılırken benim nasıl olup da üç tane almış olabileceğimi anlamaya çalışıyorlardı. Duygudaşlığın belli belirsiz bir hasede dönüşmekte olduğunu hissediyordum. Tabii gerçekte üç ekmeğe ihtiyacım yok, ekmekleri kurutup stok yapıyorum. Daha zor günlere hazırlanıyorum. Üçüncü ekmeği fırının içindeki kargaşadan istifade ederek çaldım. Herkes en öne ulaşabilmek, sınırlı sayıda ekmeği kapabilmek için birbirini itiyordu ve o arada neredeyse havada uçuşan bir somunu el çabukluğuyla sahiplendim. Sığındığımız apartmanın girişinde fırından çıkmış diğer iki kişiyle karşılıklı bakışıyorduk. Bakışların taşıdığı cümleleri gayet iyi anlıyordum ama anlamazlıktan geliyordum. Dışarıdaki silah sesleri bir türlü kesilmiyordu. Uzaktan gelen boğuk, tehditkâr patlamalar. Sığındığımız apartmanın giriş katındaki dairenin kapısı açıldı, bir adam bizleri süzüp mırıldandı, dairenin kapısını kapattı. Zoraki sığınışımıza rağmen hafif ve umursamazdık. Apartman sakinini de umursamadık. Elinde ekmek olanlardan birisi yere çömelip bir sigara bile yaktı. Sığınmamızın geçiciliği birbirimizle ilişki kurmamızı da gereksiz kılıyordu. Biraz sonra kapıdan çıkıp farklı yönlere

dağılacak altı kişi, o kadar. Kimse kimsenin çatışan tarafların hangisine yakın olduğunu bilmiyordu ve sessizlik en iyisiydi. Kimse, ne olacak bunun sonu, gibi bir cümle bile kurmadı. Yakınmanın damgalanmak demek olacağını hepimiz biliyorduk. Hepimiz arkasına gizlendiğimiz suskunluğun bizleri anonim bir sisin altında eşitleyeceğini, görünmez kılacağını biliyorduk. Görünür olmamak, saklı kalmak, kendini açık etmemek çabası ekmek bulma çabası kadar hayati. Soluk alıp vermeye devam etmek için gıda bulmak kadar kimsenin gözüne ilişmemek de gerekiyor. Orada neredeyse birbirimizi görmeden, birbirimizden kuşkulananarak, susmaya özen göstererek bekliyorduk ve aniden dışarıyı davetkâr bir sessizlik kapladı. Silah sesleri ansızın kesildi. Dışarıdaki ani suskunluk silah seslerinden daha fazla belirsizlik içeriyordu. Güvenilmez, içinde pek çok tehlike barındırabilecek bir sessizlik. Dünyada o apartman girişindeki altı kişiden başka kimse kalmamış gibi hissettiren bir sessizlik. Sessizlikten kendimizce anlamlar çıkarmaya uğraşıyorduk. Dünya dışarıda pusu kurmuş çıkmamızı bekliyordu. Nihayet sığınmacılardan biri apartmanın kapısını hafifçe aralayıp başını dışarı uzattı ve hiçbir şey söylemeden, bizlerle, diğer sığınmacılarla vedalaşmadan yürüyüp uzaklaştı. Ardından fırından çıkanlardan biri elinde ekmekleriyle kapının ardında kayboldu. Henüz ortalığın yatışıp yatışmadığından emin değildim, biraz daha beklemeyi daha ihtiyatlı buluyordum. Beklemeye devam ettim ama iki kişi daha birbiri ardına çıkıp gitti. Apartman girişinde iki kişi kalmıştık. Çıkmanın uygun olup olmayacağını tartan iki ihtiyatlı kişi. Benim torbamda fazladan bir ekmek vardı hepsi bu. Dışarıdan hâlâ silah sesi gelmiyor, biraz önceki sükûnet varlığını koruyordu. Sonunda giden öbürleri gibi, kalana tek bir sözcük söylemeden kapıdan fırladım.

Apartmanın kapısını açıp girdiğimde kadınla burun buruna geldim. Annem olabilecek yaştaydı ve basamağa oturmuş tavana bakıyordu. Yüzü kıpkırmızıydı ve ter kokuyordu. Biraz önce benim ve diğerlerinin bulunduğu durumdaydı diyebiliriz. Karşılıklı bakiştık. Kadın ürküntüyle bana bakıyor, kapı dışına fırlatılmayı bekliyordu. Altı sığınmacı ve tek sığınmacı birbirlerinden farklı şeylerdir. Apartmanımızın kapısı her zaman kapalıdır, kapıyı kimin açtığını merak ettim. Yaşlı kadına bakarken kapı işini daha sıkıya almak, hatta belki otomatı bütünüyle iptal etmek gerekip gerekmediğini

düşünüyordum. Neredeyse bilinçsiz bir hareketle otomata basan birileri mutlaka oluyor. Önce kapıyı açıp ardından kim o diye bağıran, ses gelmeyince kendi hayatına dönen birileri... Bu günlerde bile böyle budalalıklardan arınmak mümkün olamıyor. Kadınla karşılıklı bakışıyorduk. Orada merdivenin üzerinde kalmasına, binanın içinde soluklanmasına izin vermemi bekliyordu. Konuşmuyordu da. Kadını zorla dışarı çıkarmak veya orada kalmasına izin vermek arasında sıkışıp kaldım ve en olmayacak, akla bile gelmeyecek üçüncü seçeneği gerçekleştirerek kadını eve çıkardım, üstelik oğlumun odasında uyumasına izin verdim. Olağanüstü zamanlarda en olmadık davranışları göstermekten kaçınamıyoruz. Merdivende oturuyor oluşunun belirsizliği artıracağını, tedirginliği süreklileştireceğini düşündüm galiba. Zorla dışarı atmak bütünüyle acımasızca olacaktı. Kadının bir yere adım atacak hâli yoktu, zaten benim kata da güçlükle çıktı. Elindeki küçük ve harap bavuluyla evden kaçmış gibi bir hali vardı. Şaşırtıcı değil, pek çok kişi ellerinde çanta ya da bavullarıyla o mahalleden bu mahalleye göçüp duruyor. Sokaklar bavullarını, torbalarını o mahalleden bu mahalleye, o sokaktan bu sokağa sürükleyen ailelerle dolu.

Geriye dönüp salona, pencerenin kenarına gelip perdeyi aralayıp dışarı bakıyorum. Sokağın her yanı alabildiğine karanlık. İlerilere dek ışık görünmüyor, kentin önemli bir bölümünün ışıksız oluşuna alışığım. Beş saattir elektrikler kesik. Daha doğrusu, en son kesinti beş saattir sürüyor. Sokaktan geçen yok ve binalar da tıpkı sokak gibi karanlık. Evlerine kapananlar kapıların ardında karanlığın seslerini dinleyerek elektriğin bir mucize gibi, eski hayatın bildik sıcaklığı gibi bir anda sökün edivermesini bekliyor. Karanlığa daha fazla dayanamayıp lamba ya da mum yakmış daireler de var. Gereksiz ve aceleci bir tüketim. Tıpkı can sıkıntısından yemek yemek gibi, can sıkıntısından mum, şarjlı fener ya da gaz yağı tüketmek de aynı ölçüde sefilce. Evlere sinmiş tedirginliğin karanlıkla bir ilgisi yok, en azından zorunlu bir ilgisi yok. Evler sipere yatmış, serpilen yarını beklemekte. Yarının neye benzeyeceğini bilemiyoruz. Temelde olacaklar belli kuşkusuz ama her özgül kargaşa kendine has özelliklerle can bulup somutluğa bürünür. Sokağı kesen caddeyi bir far aydınlatıyor, sonra hemen uzaklaşıyor. Işığın birden peydahlanması bir görünüp hemen yok oluşu aydınlığın kendisini belirsiz ve ürkütücü kılıyor. Karşı apartmandaki tam karşı dairedeki mum

hareket ediyor, yaklaştığı camın önünde parlıyor. Bir şey görünmüyor ama boşuna mum tüketildiğini biliyorum. Mum camdan uzaklaşıyor, içeride zayıflayıp görünmez oluyor. Ben de camdan uzaklaşıp kanepeye oturuyorum ve cep telefonunu açıyorum. İki tane şarj cihazı var ve tamamen dolu ama telefonun boşuna enerji tüketmesini istemiyorum. Her defasında telefonu bütünüyle kapatıyorum. Telefonun ekranı bir an her şey eskisi gibiymiş gibi şen hareketlerle kıpırdanıyor, renkli ikonlar ve masaüstü. Anlaşılan telefon hatları çalışıyor, buna karşın internet hizmeti verilmiyor. İnternetin çalışması da diğer her şey gibi belirsiz ve olağanüstü yasalara tabi. Herhangi bir mesaj yok. Karımla bugün haberleşmeyeceğiz, bugün haberleşme günü değil. Telefon edilebilir ya da mesaj gönderebilir olmak dünyayla muhtemel bir bağlantının açık oluşu umuda benzer bir şeyin kımıldamasına yok açıyor. Bu kımıldayışı sevmiyorum. Budalaca kımıldayışlar gereksiz tüketilen mumlardan farksız. Üst kattan bir gürültü geliyor. Bir şey yere düşüyor ama konuşma sesi duymuyorum. Karanlıkta herkes sessizliğin yasalarına saygı gösteriyor. Üst kattakilerin çocuğu bile tıkırtı çıkarmıyor. Eski günlerde salonda yani tam üstümüzde tahta toplarını o duvardan bu duvara yuvarlayan çocuk karanlığın büyüyle etkisizleşiyor. Belki o da olağanüstü günler yaşandığının farkındadır. Annesinin, babasının, anneannesinin endişeli suratlarından başka günlerin geldiğini hissediyordur. Uğursuz bir değişimin fısıldayarak yaklaştığını, sezdirmeden sokulduğunu anlamıştır çocuk. Üst kattan gelen tıkırtılar kesiliyor ama evin her yerinden meşum sesler gelmeye devam ediyor. Elektrikler gelirse uykumu almış olarak kalkıp işime devam edebilirim diye düşünüyorum. Elektriği beklememeliyiz. Elektriğin gelişini beklemek zamanı beyhude bir gerilime kurban etmek, zamanı iyice elverişsiz hale getirmek, zamanı düpedüz boğazlamaktır. Dışarıda bir köpek havlamaya başlıyor. Kesik kararsız bir havlayış, ona bir diğeri sonra bir başkası katılıyor. Köpekler karanlığa havlamıyordur. Neye havladıklarını bilemiyorum ama hangi köpekler olduğunu biliyorum. Sokağın alt başına çöreklenen üçlü çete olmalı. İkisi sarı, biri siyah üç köpek. Başka bir köpeğe de havlıyor olabilirler. Alanlarını başka köpeklerden korumak istiyor olabilirler. Onların havlayışında hayatın sürdüğüne dair bir işaret buluyorum. Bir şeyler, en azından doğa eski yasalara tabi. Yatağa gidiyorum, en iyisi uyumak. Başucu lambasını açık bırakıyorum,

elektrik gelirse hemen kalkmalıyım. Soluk alıp verişimi dinleyerek yorgana sarılıyorum. Uyurken hemen her şey olabilir, bu şehir, bu dünya patlayabilir. Mahalle yanabilir, kapıya birileri dayanabilir. İçeride uyuyan yaşlı yabancı evi soyup gidebilir, beni boğazlamaya çalışabilir. Naifliğime öfkeleniyorum yeniden. Öfkelenmek uykuyu kaçırıyor, öfkelenmek istemiyorum ama çaresizce söyleniyorum. Söylenmeyi engelleyemiyoruz ve kötü ihtimalleri sıralayarak uyunamaz, karanlığın seslerine kulak kesilerek uyunamaz. Gece seslerini, içerideki kadını yok kabul ediyorum, varlıkları vehimlere bağlı algılardan başka bir şey değiller. Köpekler havlamaya başlıyor, havlamalar, gece seslerini uzaklaştırıyor, onca ses havlamalardan kaçarak, kuytulara sinerek meydanın kendilerine kalmasını bekliyor, muhtemelen ben uyuduktan sonra teker teker ortaya çıkacaklar. Ya da uykumla birlikte onlar da çaresizce susup uyanmamı bekleyecekler. Bu seslerin kendilerine özgü bir hassasiyetleri olduğunu da düşünmeye başlıyorum ister istemez. Bazı durumlarda belli bir amaçları varmışçasına vücut buluyorlar. Bir şeyler anlatmak ya da eşlik etmek ister gibi birbiri ardına hevesle konuşmaya başlıyorlar. Bir süre sonra hiçbir sesin bir ötekini dinlemediği bir gürültü yaşanmaya başlıyor. Bazen başım yastıkta, bu seslerin hangi yolla ulaştığına takılıyorum. Mesela yatağın yanındaki komodinden gelen gıcırta, elbise dolabının içinde gezinen hışırdayış kendi başlarına kaldıklarında yoklarken sadece işittiğimde var olabiliyorlarsa bu ne anlama geliyor? Bunları düşünmek istemiyorum, şimdi uyumak, gömülmek ve sesleri uykuyla yumuşakça boğazlamak istiyorum.

Elektrik

Ampul ısrarla ışık saçmaya, uyandırmaya tırmalamaya devam ediyor. Ne süredir yandığını, çaresizce ve boşuna ısıldadığını bilemiyorum. Çapakların ardındaki gözlerim ışıkla çırpınıyor. Elektrik hep umulmadık ve uygunsuz zamanlarda gidip yine benzer koşullarda gelir. Uzanıp saate bakıyorum: 05.45. Hava aydınlanmamıştır. İşyerinde müdürün hepimizi toplayıp “artık gelmeyin” demesinin üzerinden birkaç gün geçti. Hava sahasının bazen açılıp bazen kapatılması ile işyerinin kapanması arasındaki ilişki üzerine hayal meyal kafa yormaya çalışıyorum ama hemen vazgeçiyorum. Tuvalet gitmeli, çişimi yapmalı ve yüzümü yıkamalıyım, sonra da kahvaltı etmek gerekiyor. İşyerinin kapanıvermesi kendi başına bile hayatı olağandışı kılıveriyor. Yetiştirilecek bir iş yeri yok. Acele yok. Acele edilmesini gerektiren hemen her şey havada yerçekimsiz ortamda uçuşuyor. Evin içini ve dışarıyı dinliyorum, hiçbir ses yok. Gece sesleri bana küsüp içlerine kapanmış gibi, dışarıda erkenci bir iki kuşun sesi duyuluyor. Ne kuşu olduklarını bilemiyorum. Kuşlardan hiç anlamıyorum, merak da etmiyorum. Yorganı üzerimden atıp ayağa kalkıyorum. Değerli elektriği boşuna harcamamak gerek, zorunlu işleri halledip masanın başına geçmek gerek. Tuvalet hâlâ karanlık, ışığı yakıyorum. Burada ki ampulün yanmasına da seviniyorum. Umudun saflığı beraberinde tanıdık bir gevşeklik getiriyor, masaya dönüp uğraşacağıma yatağa dönmenin daha anlamlı olacağını fısıldayan bir gevşeklik. Bir an duruyorum, umuda, bu zehre teslim olmamam gerektiğini, hazırlıkları sürdürmem gerektiğini tekrarlıyorum kendi kendime. İşiyorum ama sifonu çekmiyorum. Zaten alışkanlıkla sifonun düğmesine basmamak için üzerini koli bandıyla kapattım, ama her defasında elim doğallıkla oraya gidip koli bandının kaygan yüzeyiyle temas ediyor. Karım ve oğlan bu önlemi sapıkça bulmuşlardı ama şimdi onları gönderdikten sonra rahatlıkla uygulayabiliyorum. Yüzümü yıkamak için musluğu açıyorum, hafif çamurlu, paslı bir su. Demek depodan geliyor, sular kesik. Bulanık suyla yüzümü yıkıyorum ve ellerimi. Akan su lavabonun içine koyduğum küçük plastik leğende

birikiyor. Tıraş olmalıyım. Tıraş olmamak zor koşullara teslimiyettir, tıraş olmamak kişiyi yavaş yavaş çürütür. Her sabah tıraş olmanın beni zinde tutacağı, disiplin kazandıracağı gibi bir saplantıya sahibim. Gidilecek bir işin olmayışı kişinin kendisini bırakmasına yol açmamalı. İşyerinin ne zaman açılacağı, açılıp açılmayacağı belli değil, işyerinin akıbetini düşünmeden toparlanmalı, bu evden götürmek istediklerimi toplayıp şehri terk etmeli, karımla oğlumun peşinden gitmeliyim. Yüzümü sabunlayıp jileti yüzümde gezdirmeye başlıyorum. Biraz zorlanıyor jilet, bu jileti epeydir kullanıyorum ama hemen değiştirmemek gerek. Sonunda tıraş bitiyor, yüzümü havluyla kuruladıktan sonra aynaya baktığımda artık güne hazır bir adam görüyorum. Zorluklara ve belirsizliğe hazır bir adam. Yorgun değil, uykusunu iyice almış, çalışabilecek bir surat ve zinde gözler. Artık paslı su, sabun, köpük ve kıl karışımıyla zenginleşmiş leğende suyu tuvalete boşaltıyorum. Tuvaletin yüzeyindeki sabunlu su gibi öylece kalıyor. Etrafında birkaç sakal kılı var ama önemli değil bunlar. Koşulların şimdilik umduğumdan daha kolay olduğunu geçiriyorum aklımdan. En beterini tahayyül edebiliyorsanız, olanlara katlanabilmeniz kolaylaşır. Sular hâlâ ara sıra geliyor, depo çalışıyor, elektrik kesintili de olsa ulaşıyor, telefon hatları arada bir açılıyor ve ansızın aklıma içerideki yaşlı kadın geliyor. Uyandığımdan beri onun varlığının aklıma gelmemiş oluşu inanılmaz. Oğlumun odasına gidip kapıdan içeri bakıyorum. Kadın hâlâ uyuyor. Bu saate kadar çoktan uyanmış ama bana teşekkür etmek için beklemiştir, beklerken yine uyuyakalmıştır. Aklıma gelebilen tek olasılık bu. Banyoda çıkardığım gürültünün onu uyandırmaması imkânsız. Neredeyse ara vermeksizin tıslıyor kadın. Uyandırıp uyandırmamakta kararsız kalıyorum. Yatağın yanındaki bavula daha bir dikkatli bakıyorum. Yıpranmış ve ucuz bir bavul. Camgöbeği denilebilecek ucuz ve çirkin bir mavi. Kadının yüzü duvara dönük, suratını göremiyorum ama elbiseleriyle birlikte yatağa girdiğini anlayabiliyorum. Tanımadığı bir adamın evinde elbiseleriyle uyumak daha güven verici geliyor olabilir. Bari çarşafların içine girmeseydi, yastığı ve çarşafı kirletmeseydi diye söyleniyorum ama kadını eve aldıktan sonra bu tür yakınmaların artık bir anlamı yok.

Salona dönüp pencereden dışarı bakıyorum. Dışarıda sabahın erken saatlerinin beyazlığı var. Karşı binalarda hiçbir hareket görünmüyor ve sokakta yürüyen kimse yok. Eskiden de sokak bu

saatte böyle görünürdü. Bir şey olmuyormuş, hayatlar çalkalanıp dağılmıyormuş, şehri saran gerginlik ve yıkım öncesinin ürpertisi yokmuş gibi bir asudelik. Yalancı asudeliğe kapılmamalıyız. Yıkım sokak sokak ilerliyor olabilir. Sokağın alt başındaki çöp dağı yıkımın ilerlediğine, olağandışı bir şeyler olduğuna dair kocaman, görmezden gelinemez bir abide gibi dikiliyor. Çöp arabalarının kaç gündür sokağa girmediğini hatırlamaya çalışıyorum. Herhalde iki hafta olmalı. Evden çöpü çıkarıp her götürdüğümde tepeyi biraz daha büyümüş ve daha kokulu buluyorum. Üzerine muhtemelen yanındaki binalardan birileri kireç atmış olsa da tepe istikrarla geliyor. Yakında apartmanların üzerine kadar yükseleceğini hayal ediyor, hayalimdeki çirkin dağı seyrediyorum. Böyle bir yükseltinin üzerinde patikalar oluştuğunu, mahallelinin çeşitli patikalardan öbür sokağa ulaştığını veya patikalara yürüyüp çöplerini boşaltmaya devam ettiklerini ve hastalıklı dağın durmadan büyüdüğünü, yakınındaki evlerin camlarından içeriye girdiğini, etrafındaki yapıları birer birer ele geçirdiğini, hatta çatışmalar buraya kadar yayıldığında tarafların bu dağın stratejik önemini gözeterек bir an önce ele geçirmeye çalıştıklarını, dağın eteklerinde siperler kurup çatıştıklarını gözlerimin önüne getiriyorum.

Hayalden sıkılıp masanın başına oturuyorum, yeni gün şimdi tam manasıyla başlıyor. Elektrikler gidiverirse günün başlangıcı anlamsız kalacak. Gün başlayamayacak, gün ışığı sokakları boşuna aydınlatacak. Boşa geçirilmiş savsaklanmış gün, gün değeri kazanmadan ilerleyecek. Ama elektrikler henüz gitmedi. Bilgisayar çalışıyor ve tarayıcı çalışıyor. Masanın üzerine sıralanmış defterlere ve fotoğraf albümlerine bakıyorum. Seçtiğim her şeyi taramak ve taşınabilir belleklere geçirmek mümkün mü? Her sabah masanın başında bu soruyu en az bir defa soruyorum, sessizlikten bir cevap gelecekmış gibi bekliyorum. Sonra nefes alıp kaldığım yerden devam ediyorum. Geçmiş bir diske tıkıştırmanın sağladığı büyük olanak için teknolojiye şükrediyorum, evet geçmiş, hatta tüm bir sülalenin geçmişi şuncacık şeye sığacak. Taşınabilir, korunabilir bir geçmiş, sırt çantasında yerini kolaylıkla alacak. Geçmiş yaklaşan yıkıma, yıkımın öngörülebilir hasarına rağmen kurtarılmaya en yakın formda bir arada toplanıp sıkıştırılacak. Hafifleyecek. Kolayca taşınarak hemen her yerde yeniden kendini sunacak, istenilen yerde emre amade kılınacak, kayıpları en aza indirerek annelerin, onların

annelerinin geçmişini, not defterlerimi muhafaza edecek. Geçmiş, yıkımın üzerinde bir kayak gibi süzülerek kuru toprağa ulaşacak. Ama önce uğraşmak gerekiyor, usanmadan taramak gerekiyor. Benimle birlikte g etmesini istediğim her şeyin dijital ortama çekilmesi dşnencesi başta sapıkça, sonra imkânsız ve sonra mümkün görünmeye başladı. En sapıkça fikirler, etraflarında dolaşıldıka mümkün görünür. Her türlü yıkım ve yerinden edilme durumunda hafif ve kullanışlı bir sırt çantası her şeydir ve iki taşınabilir disk bir ağırlık demek değil. İki. Daima bir yedek olmalıdır.

Toz tutmuş, bugüne kadar neredeyse hiç bakmadığım albmlerdeki tanıdık yüzlere, tanımadığım, asla tanıyamayacağım l yüzlere bakıyorum. l yüzlerin saklanması tamamen tesadüfün korunumu yasasına tabi. Fotoğraflar saklanarak ani bir tesadüfe hazır kılınıyor, hepsi bu. Belki tanınmadık l suratlar da bir tesadüfle bir hikâye kazanarak ete kemiğe, bir maceraya, somut bir acıya dönüşecek. Bir hikâye olmadıkça tanımadığım bu yüzlerin hepsi birer lekeden ibaret. Anonim insan yüzleri sadece. Tanıdığım, hayatlarını bildiğim yüzlerin bile tarama işlemi uzadııka birer lekeye dönüştüğünü de fark etmiyor değilim. Arşivleme, tanınan, sonu bilinen hemen herkesin hikâyelerini sıyrıp alarak hepsini anonimliğe dönüştürüyor. Bu iş bittiğinde fotoğraf kutularındaki herkes hikyesiz bir lekeye dönüşecek. Bitirmeden evi terk etmeyeceğim. Elbette elektrikler ve şehri cendereye alan bunalım müsaade ederse. Elektriğin mevcudiyetinden sonuna kadar yararlanmalıyım. Başka yapılacak bir şey yok. Endişeyle olanları, olacakları tahmin etmekten, haber almaya çalışmaktan başka yapacak bir şey yok.

Henüz taradığım küçücük fotoğrafı elime alıp bakıyorum. Bir kız ocuk ve abla olarak annem, bisikletiyle büyük dayım, kk dayım ve daha büyük bir bisiklete binmiş yakın bir akrabamız. Anneannem de yanlarına dikilmiş. Yine aynı endişeli hatta sitemkâr tebessüm. Kişilerin gülümseyişi hiç değişmiyor. Kasabada bir ara sokakta hafif gölgede poz vermişler. Kasabadaki eski evin yan sokağı olmalı. Parlak bir sonbahar ya da ilkbaharın başları. Bugüne kadar dikkat etmediğim fotoğrafın kaç yıllık olduğunu tahmin etmeye çalışıyorum. Altmış yetmiş yıllık olmalı. şimdi sadece en büyük bisiklete binen akrabamız yaşıyor. Resimdeki ocukların en büyüğü. Geleceğin saklandığı yüzlere tek tek bakıyorum. llerin yüzlerine sonradan olanların damgası yapışmış, gerçekleşecek-

lerin mührü vurulmuş gibi görünüyor ama bu sadece bir sanrı. Yetmiş yıl sonra hepsinin tek tek nasıl yaşayıp nasıl öldüklerini bildiğimizde ukalaca bir üstünlük kazanıyoruz. Fotoğraftakilerin kaderlerini öngörebiliyoruz. Gecikmiş bir tanrısallık. İçeriden bir ses geliyor, yetmiş yıl öncesinden uzaklaşıp sese dikkat kesiliyorum. Banyonun kapısı kapanıyor. Kadın kalkmış, tuvalete giriyor olmalı. Sürünen ayakların hışırtısı. Suyu gereksizce tüketeceğini, üstelik bant yüzünden sifonu çekemeyeceğini, boşalttığını orada bırakacağını düşünerek tatsızlaşıyorum. Yabancıнын yabancı sidiğini veya bokunu temizlemek zorunda kalacağım. Ya da belki kadın kovayı suyla doldurup dökmeyi akıl edecektir. Bu durumda da suyun ziyarı. Tarama kesintiye uğruyor, içeriye yönelmiş dikkatim iş yapmayı olanaksız kılıyor, gözlerim ağrıyor. Sokakta çocuk sesleri var, tek tük bir iki arabanın geçtiğini duyuyorum, apartmanda bir iki ses. Olağan bir iş günü için oldukça sessiz. Herkes dışarı sadece zorunlu işler için çıkıyor ve sonra eve, kaleye dönülüyor. Evin asla bir kale olamayacağını biliyorum, içeride kısılp bir yere kaçamadığınız, yıkımın elinden kurtulamadığınız kaleler. Her an için çıkmaya hazır olmalısınız. Ama yine de sokaktakiler bir yerlere gidip koşarak evlerine dönüyor, kapılarını kapatıyor, haberleri dinlemeye, tanıdıklarıyla telefonlaşmaya başlıyor. Dünden beri silah sesi işitilmiyor. Olağanüstülük geriye ürkütücü bir beklenti bırakarak kayboluyor. Tehlikenin işitilmesi, yakınlaşması, sonra sessizlik ve tehlikenin sokağı titretmesi, silah seslerinin yine işitilmesi. Günler bu med cezirle geçiyor ve artık boğuk silah seslerini istiyor ve bekliyorsunuz, belirsizliğe daha fazla katlanamıyorsunuz. Tehlikenin görünür olmasını, hissedilmesini arzuluyorsunuz. En olmadık sesleri silah sesi sanıyorum. Helikopter sesi, uçak sesi hepsi birer işaret. İşaretler bir süreliğine kesildiğinde huzursuzluk daha da artıyor. Yeni bir işaretin beklentisiyle hayat askıda kalıyor. İçeriden yine bir ses geliyor. Kadın banyodan çıkmış olmalı. Hiçbir şey sormadan banyoya girmiş olmasına içerliyorum. Müsaade istemek zorunda değil mi? Hiç tanımadığı birinin evinde uyanıp sorgusuz sualsiz tuvalete girilebilir mi? Ayakların yere sürünürken çıkardığı hışırtıyı yine duyuyorum, koridordan buraya doğru yaklaşıyor. Gidiyor olmalı. Bavuluyla birlikte her an görüş alanıma girmesini bekliyorum. Teşekkür edecek ve kendi yoluna gidecek. Oğlumun yatağı kirlenmiş kalacak.

Koku

Saçları epeyce dökülmüş, hafifçe kambur yürüyen bir adam karşı apartmanın çıkışında etrafına dikkatle bakıyor. Sokağın yukarısına ve aşağısına. Bir tehdit olmadığını düşünmüş olacak ki elinde poşetiyle çöplerin yığıldığı yere yürümeye başlıyor. Hızlı adımlarla çöpe ilerliyor. Karşıda biraz uzaktaki oğlan çocuklardan ve ona bakan iki uyuşuk kediden başka bir canlı görünmüyor. Kediler adamın elindeki poşetin değerini tahmin etmeye çalışıyor. İnceleme olumsuz sonuçlanmış olacak ki yaklaşmayıp ilgisizleşiyorlar. Adam elindeki torbayı tepeciğin üstlerine doğru fırlatıyor. Yine etrafa bakmıyor. Tehdit edici bir hareketlilik gözüküyor. Üç oğlan çocuk boş sokakta top oynayarak suskunluğa inat bağırıyor. Arabaların yokluğundan hoşnutlar ve genel endişeden azade görünüyorlar. Annelerinin de kayıtsız olduğunu düşünüyorum. Belki de evde tepinip durmalarından usanmıştır anneleri. Adam geriye dönüp koşar adım apartmanın önüne geliyor, anahtarıyla kapıyı açıp içeriye gözden kayboluyor. Serseri merminin havada vınlayarak önce endişelilere yöneleceğinden habersiz. Bir mermideki standart sapma. Yine de ürkekliği yargılamamalı, ürkekliğin bir tür bilgelik olduğunu kabul etmeliyiz. Adam içeri girdikten sonra çocukların gürültüsünü saymazsak sokak yine eski durağanlığını kazandı. Sokağa bakmaktan sıkıldım. Herkes işlerini neredeyse görünmeden hallediyor. Alışveriş yapılıyor, kaçılıyor, yer değiştiriliyor, çöp atılıyor ama nedense kimse görünmüyor. Böyle dönemlerde en tekinsiz saatlerin hangileri olduğuna ilişkin bir kural geliştirmek henüz mümkün değil. Her şeyin görülebildiği aydınlık mı, dünyayı örten karanlık mı, yoksa ikisi arasındaki alacakaranlık saatleri mi? Kural belirlemek ve kurallara bağlanmak yaşam sürenizi kısaltabilir.

Yaşlı kadın gitmedi, hâlâ evde. Mutfakta önüne koyduklarımı yiyor. Yemek yiyişini seyretmek istemiyorum. Ayak seslerini takip ederek görüş alanıma ulaşmasını beklerken devriliverdi kadın. Devrilme sesini işittiğimde hızla koridora fırladım. Tahmin ettiğimin aksine bavulu elinde değildi ve bembeyazdı suratı. Ne

yapacağımı bilemeyerek öylece kaldım. Boş, hafifçe kaymış gözlerle yerden bana bakıyordu, ona dokunmak istemiyordum. Bir gün önce merdivenden çıkmasına yardım ederken dokunmamla evin içindeyken dokunmam bütünüyle farklı şeyler. Dokunmak bir ilişki biçimiymiş, bir ilişkinin kuruluşuna yol vermektir ve yaşlı kadına dair zoraki, tanımlanmamış bir sorumluluğun onayıydı. Bir ilişki kurmak istemiyor, bu onayı vermekten kaçınmak, masaya dönmek istiyordum. Kendimi herhangi bir anın içinde bu kadınla yan yana görmek istemiyordum. Taradığım fotoğraflardaki gibi donarak sonsuza dek ilişkili kalmaktan, suretlerimizin zamana yapışıp kalmasından korkuyordum. Yetmiş yıl sonra bu fotoğrafa bakan birisi hakkımızdaki hikâyeyi nasıl kurardı acaba? Bu kadınla aynı hikâyenin içinde olmak da istemiyordum. Uzunmuş gibi gelen bir süre boyunca kadına baktım. Sonra mutfaktan bir bardak su getirip kadına uzattım. Bardağı uzatırken elim kadının buruşmuş ve kuruyan parmaklarına değdiğinde kadının hemen gitmeyeceğini anlamıştım. Dudağının yanından sızarak çenesine, oradan da elbisesine akan suyu gördüğümde anlamıştım. Gidemeyecekti. Merdivenlerden inip o kilometreleri katiyen yürüyemeyecekti. Sokaklar, caddeler, alt ve üst geçitler boyunca yürümesi bütünüyle olanaksız görünüyordu. İki-üç kilometre ötedeki kızının evine ulaşmaya çalışıyormuş. Suyun ardından söyleyebildiği tek şey buydu. Kadını yerden kaldırıp kaldırmamakta tereddüt ettim, dokunmak, destek vermekte tereddüt ettim ama yapılacak fazla bir şey yoktu. Kaldırmak için koltukaltlarından tuttuğumda kokusunu daha yoğun biçimde aldım. Günlerdir yıkanmamış bir yaşlının çürüyen derisinin kokusu. Evin bu kokuyla işgali kaçınılmaz görünüyordu. Bu kokuya bir süre daha katlanmak zorundaydım. Bu kokudan bu sabah kurtulamayacaktım. Koltukaltlarındaki tere dokunan parmaklarıma yabancılaşmışım gibi hissediyor, bir an önce ellerimi yıkamak için dayanılmaz bir arzu duyuyordum. Koku ve parmaklarıma bulaşan tere rağmen kadını kaldırıp mutfaka götürdüm, önüne yiyecek bir şeyler koydum. İdareli kullanılması gereken stokların plansız biçimde tüketiliyor oluşu canımı sıkıyor ama kaynakların bir bölümünün plansız tüketimini de öngörmek zorundayız. Komşulara verilebilir, gıda maddeleri bozulur, küflenir vb. Kadın iki-üç gündür doğru dürüst bir şey yememiş olmalı ki, kendine gelmek için hızla yemeye başladı. Yaşlılara, özellikle de yaşlı kadınlara neredeyse

doğallıkla merhamet besliyoruz. Bugüne dek çektiklerine, bundan sonra çekeceklerine, hayatı tamamlamak üzere oluşlarına, zayıflıklarına dair bir merhamet. Ama pekâlâ onlar da kötücül olabilir. Nasıl hayatta kalabilecekleri, nelerden kaçınmaları, nelerde ısrar etmeleri, neleri anlamazdan gelmeleri, neleri kullanmaları gerektiği bilgisini kuşanmış olarak hayatta kalırlar. Dolaysızca bir hayatta kalma ustalığı diyebiliriz, dolaysız bir kötücüllük de. Giderek güçten düşmeye karşın hayat onlardan bütün yorgunluklarına rağmen bir şeyler talep etmekte ısrarcıdır. Torunlarına bakmak, oğlunun ya da kızının sorunlarıyla ilgilenmek, ailenin gidişatına göz kulak olmak, yemek pişirmek hâlâ devam etmektedir. Yaşlı erkeklerden bunca şey beklenmez, onlar bir tarafa fırlatılır, aile sorunlarının biraz uzağına. Orada korunaklı bir alanda kaderlerine bakarak küskün küskün ölebilirler. Yaşlı kadınlardan bu küskün kıpırtısızlık esirgenmiştir ve hayatta kalma çabası, keskin, neredeyse utanmazca bir dolaysızlık gerektirir. Lokmaları ağzına götürüşünü ve yerken çıkardığı sesleri işitmek için onu orada bırakıp salona geçtim. Kadın benimle değil, daha çok açlığını yatıştırmakla ilgiliydi. Şaşırtıcı bir hızla yiyordu. Sanki her an fikrimi değiştirip önünden yiyecekleri çekebileceğimi düşünüyordu.

Pencereden dışarı bakmaktan sıkıldım, geriye masama dönüyorum. Kadın hâlâ yiyor olmalı. O toparlanıp gidene kadar rahat rahat çalışamayacağım. Evde bir yabancıнын varlığıyla birlikte olağan akış askıya alınmış gibi geliyor. Henüz elektrikler gitmedi ama içeriye kulak kesilerek zamanı mürşifçe harcıyorum. Makine başında bir otomat kayıtsızlığını bir türlü kazanamıyorum. Bilgisayar ekranına bakıyorum ve hiçbir şey yapmıyorum. Masamdaki, daha doğrusu yemek masasındaki kargaşa görülmeye değer. Kendine saygısı olan kimsenin bu kargaşada çalışabileceğini sanmıyorum. İki su bardağı, üç fincan, iki bloknot, çalışıp çalışmadığı belli olmayan muhtelif kalemler, el feneri, üç adet mum, dizüstü bilgisayar, taranmak için sırada bekleyen aile albümleri, albümlerden çıkarılıp saçılmış fotoğraflar, bozuk paralar, kilden asker biblosu, şarj cihazları, makas, büyüteç, bir adet İsviçre çakısı, bir tepsi, tepsinin içinde kirli bir tabak ve çatal, masanın çeşitli yerlerine saçılmış birkaç ataç, bir Uzakdoğu lokantasından alınmış paketine sarılı bir çift yemek çubuğu. İlk aşamada sayılabilecekler bunlar. Kilden ordu neferinin niye masanın üzerinde kaldığını bilemiyorum. Niye buradan kaldırıp başka yere

koymadığımı da. Öylece durup sırtarak bana bakıyor. İmparatorun ölüsüne eşlik etmek için toprağa gömülmüş toprak bir ordunun neferinden, bir Çinliden daha ciddi bir bakış beklenir oysa. Karım ve oğlumu gönderdikten sonra içerideki her şeyi buraya taşıdım, bir yemek masasına değil, rahatça çalışılabilecek büyük bir masaya ihtiyaç var. Taranmak üzere bekleyen fotoğraflar öylece duruyor, ilerleyemiyorum. Kadın gitmeden ilerleyemeyeceğim. Masanın üstündekilere bakarak zamanı tüketiyorum. Sırada bekleyen fotoğrafı parmaklarımın arasına alıp ilgisizce süzüyorum. Babaannem bir sandalyede oturmuş, yanında en küçük amcam, kısa pantolonlu ve biraz asabi bakışlarla bakıyor. Demek aşağı yukarı aynı ifade. Solda lise üniformasıyla büyük amcam, bir genç kız olarak halam ve nihayet babam. Hepsi fotoğraf makinesinin objektifinden belirsiz geleceğe bakıyorlar. Babamın sağında, babaannemin kız kardeşi var. O da oldukça genç görünüyor. Babaannemin şimdi yok olmak üzere olan ailesi. Onun bakışlarında kötücül bir ifade olup olmadığı hatırlayamıyorum. Kocasının erken ölümüyle birlikte dört çocuğu tek başına büyütebildiğine göre onun bakışlarına da hayatta kalmaya dair çabanın izleri sinmiş olmalı. Hatırlamam olanaksız, kötücül bakışlar istenmeyen sorunlarla karşılaşıldığında aniden peydahlanır, sonra ansızın silinir. Mutfaktan su sesi geliyor. Su durmadan akıyor. Yerimden kalkıp mutfağa yöneliyorum. Kadın tabağını çatalını yıkıyor. Dokunaklı bir görüntü. Suyu bu kadar bol kullanmasa daha dokunaklı olabilirdi. Suyu idareli kullan, demek için ağzımı açıyorum ama vazgeçip geri dönüyorum. Zaten birazdan gidecektir.

Nesnellik

Elektriğin mevcudiyeti eskiye dönüşün bir işareti değil. Olağanın kalıntılarına aldanmamak gerekir, diye mırıldanıyorum. Artık sıkça kendi kendime konuşmaya başladım. Tekrar ediyorum: Olağanın, sıradanın, olması gerekenin kalıntılarına aldanmamak gerek. Zihnimde kurduğum bir cümlemin havaya karışması, ardından ses dalgalarının kulaklarıma vurması, seslerin bilinçte bir anlama bürünmesi ilginç. Kendisine dönen düşünce. Olağan bütünüyle geçmişte kaldı, her gelişmede onun işaretlerini arayıp bulmak, geri döneceğini, hatta döndüğünü sanmak daha da fazla can yakıcı olabiliyor. Geçmişten kurtuluşun kesinleşmesini engelliyor. Biraz kestirmek gerekiyor. Kanepeye uzanıp gözlerimi kapatıyorum. Uzaktan bir patlama sesi geliyor ama gözlerimi açmıyorum. Tok bir patlama sesi sadece. Alışılmadık olanın, kargaşanın sürüyor oluşunun hatırlatılması sapıkça bir güven veriyor. Kargaşaya alışmaya başlıyorum ve kargaşa fotoğraf tarama çabasını anlamlı kılıyor, gözlerimi yorduğuma ediyor. Kargaşa yepyeni bir anlam dünyası yaratıyor. Uyuyamayacağımı anlıyorum, uyumak olanaksız, üstelik bugün artık karşı daireye geçmem gerekiyor, karşı daireye geçmeyi savsaklamamak gerekiyor. Çiçekleri sulamaya devam etmenin delilik olup olmadığını bilemiyorum. Komşunun karısının bütünüyle saçma ricasını ikinci kez yerine getireceğim. Ülkenin içerilerinde sakin ve kargaşadan uzak bir yere, memleketlerine kaçan ailenin gereksiz çiçekleri. Birkaç güne kadar yeğenin gelip bayrağı devralacağını söylemişti komşunun karısı. O gelene kadar çiçekleri kurutmayacağım. Delice. Bunu da yüksek sesle söyledim. Kanepede uzanıyorum, gözlerim kapalı ve delice diye sesleniyorum. Sonra içeriye dinliyorum. Delice diye bağırdığım içeriden duyulmuş mudur? Yaşlı kadın mutfakta bulaşık yıkarken yine fenalaştı ve artık bugün gitmesinden ümidi kestim. Hatta gitmeyeceğini kabullendim. Hasta bir yaşlı kadının başıma kalma ihtimalini düşünmemeye çalışıyorum. Belki de hasta değil, sadece yorgunluktur. Belki de sadece gitmemek için bahaneler uyduruyordur. Bu da düşük bir ihtimal

sayılmaz. Yine oğlanın odasında uyumaya devam ediyor. Onu galiba dün tam bu saatlerde merdivenin başında bulmuştum. Tam bir gün. Dışarı çıkmak gerekirse kadının ne olacağını düşünüyorum. Hiç tanımadığım birini evde öylece bırakabilir miyim? Ben çıkar çıkmaz evi soyup kayıplara karışabilir mi kadın? Bilgisayarı, ıvr zıvrı en önemlisi de yiyecek stokunu çalıp gidebilir. Bu kargaşada hiç şaşırtıcı olmaz. İnsanlardan minnet duymalarını bekleyemeyiz. Minnet de, şükran da geçmişte kaldı. Gerçi onca şeyi taşıyacak hali varmış gibi görünmüyor. Tabii tanıdıklarını da çağırabilir, böylece evi bütünüyle boşaltırlar. Telefonlar çalışıyor ne de olsa. Belki de çoktan birilerine haber göndermiştir, evi talan etmek için dışarıda bir yerde bekliyorlardır. Yan sokakta bekleyen uğursuz tipli iki üç kişiyi gözlerimin önüne getirmeye çalışıyorum. Sonuçsuz bir çaba. Anonim ve uğursuz bir siliklik, hepsi bu. Hiçbir yüz öne çıkarak kendisine özgü karakteri zihnime ulaştırmıyor. Ne sivri bir burun, ne geniş bir çene ne de kısıp avcı gözler. Sadece uğursuz bir ifade seçilebiliyor o kadar. Belirsizlik sürdükçe suratlar çirkinleşiyor. Hayatta kalma kaygısı aç ve hırçın suratları besliyor. Bütün suratlar endişeyle damgalanıyor. Muhtemelen benim suratıma da benzer çirkin bir ifade oturmuştur. Kaygının ve gelecekte yoksunluğun, belirsizliğin kirlettiği bir surattır benimki de. Yaşlı kadın içeride uyuma numarası yaparak benim çıkıp gitmemi bekliyor, evden bir türlü çıkmadığım için sabırsızlanıp sinirleniyordur. Saatlerdir dışarıda bekleyenler için zaman geçmek bilmiyordur. Muhayyel hainlerin zamanını öldürmek içimde tuhaf bir sevinç, hatta neşe yaratıyor. Düşmanların sabırsızlandığını hissetmek her zaman hoştur ve suratıma muhtemelen çirkin bir sırıtma gelip oturmuştur. Kadın içeride uyuyor numarası yaparken oğlanın odasını dışarıdan kilitlemek de bir seçenek tabii ama bu biraz tuhaf olur. Yaşlı kadını kapıyı kilitleyip alkoymak tamamen saçma. Onu içeride tıklılı değil evin dışında görmek istiyorum. Bütün bu düşüncelere rağmen güvenlik önlemlerini sonuna kadar götüremiyorum. Zayıflık hep bir yerlerden çıkarak tavsatıcı, ağırlaştırıcı suretini gösteriyor. Olması gerekeni yapamıyor, sağlıklı önlemleri almakta tutuk davranıyor, tümüyle akılcı ve nesnel olamıyorum. Nesnelliği olması gereken sınırlarına dek götüremiyorum. Tutuk davranıyorum ve nesnellik ülküsel bir şey olarak, bir imkânsızlık olarak kalıyor. Nesnellik yaşlı kadını ilk gördüğümde apartmandan dışarı atmayı gerektirirken

onu içeri, evime alıyorum ve kısıtlı kaynaklarıma ortak ediyorum. Böylece yaşlı ve yabancı kadın kısa vadeli planlarımın ortasında olanca hantallığıyla çöküp kalıyor. Hareketlerimi, eylemlerimi kısıtlıyor, evin içinde bir belirsizlik bulutu, bir tatsızlık yayılıyor.

Delilik! Bu kez istemsizce, yüksek sesle bağıyorum. Böyle bağırarak istemesem de bu kelime zihnimin içinde ilerliyor ve uygun bir ânı kollayıp fışkırıyor. Biriken her şey, uçları bulunamayan onca düğüm, içeride tortulanmış onca düşünce bazen tek bir kelimede özetlenerek dünyaya kusuluyor. Uyanırsa uyansın. Uyansın ve teşekkür ederek kaybolsun diye mırıldanıyorum. Sınırlı yiyeceği ve suyu onunla birlikte tüketmek gibi bir niyetim yok. Sular iki gündür akıyor ve depo hızla boşalıyor. Apartmandakilerin çamaşır yıkamadıklarını umuyorum ama belli olmaz. Depoyu kontrol etmeliyim. Banyoya kurduğum yedek depo ancak üç yüz litre su alıyor, ağzına kadar dolu ama bu kadının kaynak tüketiminde özenli davranmadığı ortada. İki tabak, çatal bıçak için beş litre su tüketmiştir muhtemelen. Tuvalette de beş litre tükettiğini zannediyorum. Bu çok fazla. Suların ne zaman geleceği ise bir muamma. Gelmeyebilir de. Suların zehirlendiği dedikodusu da var elbette ama bu tür durumlarda sıkça rastlanılan bir dedikodu. Bu tür dedikoduları önemsemiyorum. Korkuyu daha da bulaşıcı kılmaktan başka bir işlevi olmayan söylentileri önemsemiyorum. Herkes korksun ve evini terk edip gitsin istiyorlar ama işimi bitirmeden evi terk etmeye niyetim yok. İçme suyu ihtiyacını gidermeye çalışırken zaten yeterince zehirleniyor olmalıyız. Paslı depo suyunu süzüp kaynatıyorum ama enerjiyi de hızlı tüketmek istemiyorum. Günlük içme suyu ihtiyacını bir litre olarak saptadım ve bu kadın kendi başına daha şimdiden iki litreye yakın su içti. Karşı daireye çiçekleri sulamaya gitmek dışında bugün dışarı çıkmak için zorunlu bir neden yok.

Bitkiler

Kolaylıkla dönüyor kilitte anahtar. Yabancı anahtarlarla her defasın-da zorlanırım ama burada zorlanmıyorum. İçeriye girip komşuların havasız evini süzüyorum. Havalandırmak gereksiz. Gereksiz yere pencere açmak istemiyorum. Evin boş bilinmesi daha iyi. Karşı apartmanlarda kimlerin oturduğunu, kimlerin pusuya yattığını bile-meyiz. Evi korumak gibi bir görevim yok, komşu kadının yapışkan ısrarı sonucu üzerime almak zoruna kaldığım işi tamamlayıp çıkmak istiyorum o kadar. Başkasının sessiz ve havasız evinde adım atıyor olmak rahatsız edici. Geçen sefer de rahatsız olmuştum. Hayatımla ilişkisiz eşyalar, çerçeveli fotoğraflar, koltuklar, eski gazeteler. Ev sahibesinin bütün elektrikli eşyaları prizlerinden çıkardığını bili-yorum. Ev yağmalanırsa her şey çok daha kolay olacak. Havasızlık sıcağı yoğunlaştırıyor. Şimdiden terlemeye başlıyorum. Banyoya yönelip ışığı açıyorum. Acıklı bir banyo. Yine de düzenli bırakıldı-ğını söyleyebiliriz. Kovayı küvette doldurmak gerekiyor. Uçuk mavi renkteki plastik kovayı musluğun altına sürüp suyu açıyorum ve suyun çıkardığı ilahi sesi dinliyorum, sınırlı kaynağı bitkilere harca-manın rahatsızlığı içindeyim. Belki bir daha sahiplerini göremeyecek bitkileri hayatta tutmak için boşa harcanan su. Kova doldukça ses boğuklaşıyor. Ses suçlayıcı hatta yer yer tehditkâr bir homurtuya, sonra ıslığa dönüşüyor. Musluğu kapatıyorum, kovayı salona ta-şıyorum. Kadının yazdığı talimata göz gezdiriyorum. Sağdakiler gün aşırı, sola toplanmış olanlar üç günde bir. Kaktüsler ya da ona benzer çok suya gereksinmeyen bitkiler haftada bir vb. Bu kadar çok bitkinin eve sıkıştırılması tuhaf. Neredeyse bir tür bahçıvanlık, diye düşünüyorum. Bitkilerin hiçbirinin ismini bilmiyorum ve belki de bütün talimatlara ne kadar harfiyen uyulursa uyulsun bu günlerden canlı çıkamayacaklar, bir gün teker teker hızla solmaya, tükenmeye başlayacaklar. Sahibeleri tarafından, onları bunca zaman özenle yetiştirmiş, vitaminlerle, suyla ve ışıkla beslemiş, topraklarını, sak-sılarını özenle değiştirmiş sahibeleri tarafından bile unutulacaklar. Unutuluşa terk edilmeleri mukadder olmasına rağmen sulamaya

devam ediyorum. Ümitsizce canlı tutulmaya çalışılan bitki koleksiyonu yabancı ve uzak beni seyrediyor. Aldırışsızlık incitici olabilir. Onları de. Karşılıklı olarak ilişkisiz durumdayız. Ben bitkilere bakmaksızın suyu belirlenen miktarda dökmekten başka bir şeyle ilgilenmiyorum, onlar da köklerine inen sudan başka her şeye karşı ilgisiz. Muhtemelen özellikle de bana. Yoksa ışığa ilgisiz olduklarını sanmıyorum. Saptanan ölçüde dökülen su toprak tarafından derhal emilerek kabulleniliyor. Daha fazlasına muhtaçlar belki ama buna karar verebilecek deneyime sahip değilim ve apartman deposunu eritmek de istemiyorum. Sulanan bitkilerle birlikte salonun havası daha bir yoğunlaşıyor, buharlaşma artıyor nem neredeyse görünür kınıyor. Ev ısınıyor veya bana öyle geliyor.

Terlemeye başlayan koltukaltılarıma aldırmadan duvara asılı aile fotoğrafına bakıyorum. Nedense bu fotoğrafı geride bırakmışlar. Komşular, çocukları, torunları ve tanımadığım beş altı kişi daha. Fotoğraf açık havada yeşil bir çayırda çekilmiş. Kalabalık bir aile ama bitkileri sulamak bana düşüyor, diye mırıldanıyorum. Fotoğraftaki suratlar hiç endişeli görünmüyor, bütün yüzlerde tasasızlık okunuyor. Kendilerini sağlam ve geniş bir aile olarak gördükleri, korunaklı ve sarsılmaz gördükleri muhakkak. Ev sahibesinin fotoğraftaki yüzüne dikkat kesiliyorum. Bir tek o, ailenin sarsılmazlığından o kadar emin değilmiş gibi duruyor. Muhtemelen bazı kuşkuvarlı, bazı evhamlı var. Tabii ki kimse, “Gerçek şu ki, biriniz beni ele verecek” gibi bir cümle kurmuyor. Sadece ev sahibi böyle bir cümleye yakın görünüyor ama belki de tamamen bambaşka sebeplerle. Sadece o diğerlerinden biraz farklı görünüyor. Aile albümlerini yanlarında götürmüşler midir? Sanmıyorum. Bitkilerini sulatma çabasında olduklarına, çerçeveli aile hatırasını bıraktıklarına göre sürekliliğin bozulmasından, bitkilerin geleceğinden, evi yitirmekten endişe duymuyorlar. Döndüklerinde her şeyi ve ailelerini bıraktıkları gibi bulacaklarından kuşku duymuyorlar. Geleceğe güvenin komşularda yaşıyor olması, nefes alıp verebiliyor olması güzel. Geleceğe güvenen sözcükler duymak istiyoruz. O sözcüklere âşık olmak istiyoruz. Geçmişin geleceği bir bebek gibi kucağında büyütebileceğini sanıyoruz, geleceğin her an sokağa bırakılabilecek bir piç olabileceğini aklımıza bile getirmek istemiyoruz. Salondaki koltuklardan birisine oturuyorum, kolçaktaki kumaş bayağı yıpranmış. Ev sahiplerinin kokusunun her yere sinmiş olduğunu

hissediyorum. İki yaşlının kokuları kanepelere, döşemeye, perdeler hatta bitkilere kadar sinmiş. Evimde henüz başlayan koku burada iyice oturup dal budak salarak evin yaşamının bir parçası, hatta özü haline gelmiş. Midem bulanmaya başlıyor. Salonun camlarından birini açmaya karar veriyorum, karşı apartmandakilerin niteliği kuşkulu bakışlarından kaçınmaya gerek olmadığına karar veriyorum. Çekinerek nefes alınamaz. Camı açıyorum, dışarı bakıyorum. Sokak başka bir açıdan görülebilmesine rağmen farklı bir şey yok. İki adam hızla aşağı doğru yürüyor, bir başkası bir su bidonunu sürüklemeye çalışıyor. Su bidonunun güvenlik içinde yer değiştiriyor oluşunda ben de ilerideki günlere dair bir umut buluyorum. Belki de bitkileri sulayışım boşuna değil. Adam her on metrede bir durup soluklanıyor, kendi cüssesine göre fazla büyük bir bidon. Muhtemelen iyi su taşıyor olmalı. Bazılarının şehrin civarındaki kaynaklardan su doldurup bidonla sattığını duymuştum. Bu da onların müşterilerinden olmalı. Yine de sokaklarda sürüklenen su bidonlarına rağmen kimse bu uçucu güvenliğe bel bağlamıyor, herkes daha kötüsüne hazırlanıyor. Etrafımızda serpilen yıkımın kokusunu duyabiliyoruz, ağır ağır yaklaşıyor, buna rağmen evlerde bu kuşatmadan kurtulabilirmişiz gibi nefes alıp vermeye, hazırlık yapmaya, binalarımızın içinde sokağı ele geçiren tekinsizlikten korunmaya çalışıyoruz. Evlerimizi bir kale sanarak yavaş yavaş nefes alıyoruz ve veriyoruz. Nefes alıp verdiğimiz sezilmesin istiyoruz. Sokaktaki uçucu güvenliğe bel bağlamıyoruz ama binalarda korunabileceğimizi sanıyoruz. Hareket etmenin sabit kalmaktan daha güvenilir olduğunu unutarak geçmişin yıkılışını izlemekle yetiniyoruz. Geçmiş anbean un ufak olurken kıpırdamıyor, yıkımı izlemekten başka bir şey yapamıyoruz. Tesellisiz bir çöküş. Yan komşuların geçmişine bakıyorum. Yıllardır üzerine titredikleri bitkilere, televizyona, saatlerini geçirdikleri kanepeye, duvardaki aile fotoğrafına bakıyorum. Bütün bunlar muhtemelen onlar için geçmişte, başka bir hayatta kaldı, var olmadığı için giderek büyüyecek, dal budak salacak, eksikliği asla kapanmayacak bir geçmişte. Muhtemelen buraya dönemeyecekler, dönseler de evi birileri sahiplenmiş olacak. Belki ortada ev bile kalmayacak. Buna rağmen bitkileri sulamaya devam ediyorum ve onlar her şeyin normale döneceğini sanarak iyi haberler bekliyor. Delice, diye mırıldanıyorum yeniden.

Hazırlık

Kimse hangi kıvılcımın patlamaya yol açtığını berrak biçimde anlatamaz. Her şeyin nasıl başladığını tarif edebilmek zor. Küçük çatışmaların buraya kadar gelebileceğini kimse düşünmüyordu. Herkes burada, bu ülkede olmaz, diyordu ama tohumların şişip çatladığını, nemli toprakta can bulmaya başladığını görebiliyordum. Bütün bunlar küçük başlangıçlar, küçük çatışmalar halinde ve dikkat çekici olmaktan uzaktı. Münferit sanılan her şey ansızın kaide oluverir.

O günlerde kendimi tufana hazırlanan peygamberle kıyaslamaya başladığımı saklamayacağım ki, peygamberin kendisi bile felaketin gerçekleşebileceğine tam olarak inanmıyordu. Yıkımın Tanrı'nın öfkesinin bir sonucu olduğunu düşünmek hemen her şeyi daha katlanılabilir kılabilir. En azından yıkım gibi merhametin de aynı kaynaktan bizlere ulaşacağını umabiliriz. Merhamet her an gökten inip ortalığı sülman kılabilir, yaraları hızla onarabilir. Buna karşın insanlardan gelen çıplak bir yıkıma, bütüncül bir altüst oluşa inanmak kolay değil. Ne arkadaşlarım, ne komşularım ne de patronum münferit gelişmelerin böylesi bir kargaşaya yol açabileceğini akıllarına getirdi. Hatta bu ihtimali, giderek belirginleşen bu ihtimali ısrarla yok saymaya, hayatlarını eski alışıldık planlarına göre yaşamaya devam ettiler. Karım ve oğlumun da bana bir an olsun inanmadıklarını söylemeye gerek yok. Tespitlerinize inanılması kişilerin gündelik hayatınıza yakınlığıyla ters orantılıdır. Karım ve oğlum bana inanmasalar da yer yer zorbaca uygulamalarıma maruz kalmaktan kurtulamadılar. Kaynakları korumak zorbalık gerektirebilir. Benim delirmeye başladığımı bile düşündüler. Karım bütünüyle çıldırdığımı düşünüyor, hatta benden korkmaya başlıyordu. Yaptığım alışverişler karımın hakkımdaki kuşkusunu giderek güçlendiriyordu. Süt tozu gibi şeyleri eve yığmamı, bir sürü pil almamı aklıma kaçırmış olmamdan başka bir şekilde açıklayamıyordu. Herkes yaz tatilinde nereye gidileceğine dair planlar yaparken ben eve jeneratör almanın gerçekçi olup olmadığını, apartman

kapısının nasıl güçlendirileceğini düşünüyor, bir tabancanın hangi yollarla edinilebileceğini bulmaya çalışıyordum. Tabanca bulmak pahalı bir şey ve güvenliği enerjiye tercih ettim. Sonuçta jeneratör benzin tüketektir ve benzin depolanması zor bir şeydir. Hem kargaşada en önce ortalıktan çekilen şeylerden biri haliyle benzin olacaktır. Karım tatil fonlarını tüketen bu harcamalarla giderek yıkıma sürükleniyordu. Bakışları cansızlaşmış, sesi tutuklaşmaya başlamış biçimde beni, eve yığdığım malzemeleri seyreliyordu. Muhtemelen bir delinin elinde bir tutsağa dönüşmekte olduğunu hissetmekteydi. Arada bir oğlumla fısıldaştıklarını duyuyordum. Oğlum annesinden daha da çaresiz görünüyordu. Ev ahalisinin sözü geçmeyen ferdi olarak önlemlerimin kayıtsız şartsız tutsağı durumundaydı. Yine de karım isyan edebildiği, bağırıp ağlayabildiği için çok daha güç durumdaydı. Kurtulma ihtimali olanın acısı hep daha yüksektir. Arkadaşları falanca tatil köyünden anılarla dönerken onun paylaşabileceği tek şey evin giderek bir sığınağa dönüşmekte olduğuydu. Oğlumsa sadece anlamadan katlanmak zorundaydı ama öngördüğüm yıkım onun için okuldan, her sabah okula gitme yükümlülüğünden kurtuluş olarak, müjdelere doluydu. Yıkıma odaklanmış bir zorbaya dönüşmekte olduğumun ben de farkındaydım ama kendimi alamıyordum. Ülkede gerçekleşen her bir münferit olay, falanca şehirdeki küçük bir çatışma, ekonomik risklerin artmakta olduğunu gösteren her bir haber, odaklandığım kargaşaya inancımı yeniden tazeliyor ve hatta zaman kalmadığına, gerekli önlemleri henüz tam anlamıyla alamadığıma dair kuşkularımı artırıyor ve kuşkuların birikimi yer yer paniğe, panik de zorbalığa yola açıyordu. Böyle zamanlarda işyerinde olmadık şeylerden kavga çıkartıyor, önümdeki dosyaları savsaklıyor, eve hışımla bir panik duygusuyla dönüyordum. Hiçbir hazırlık yeterli olmayacaktı, zaman daralıyordu. Evde ise zamanın daraldığına inanmayan karım oğlanın ev ödevlerinin, el yazısının düzgün olmayışı üzerine titizleniyor, ödevi bir kez daha yazmasında ısrar ediyordu. Ödevlerin hiçbir anlamının kalmayacağına kesin gözüyle bakan ben kalıcılığa olan bu safiyane inançla karşılaştığımda iyice çileden çıkıyordum. Kuşkusuz çileden çıkmanın yaklaşan günlere hazırlıkta hiçbir faydası yoktu ama yakın çevrem, en acısı da ailemin körlüğü, yaptığım tüm hazırlıkları budalaca bir fanteziye dönüşmekle itham ediyor, bu da kaçınılmaz olarak sabrımı tüketiyordu.

Durmaksızın felaket dönemlerinde bulundurulması gereken malzemeleri öğrenmeye çalışıyordum. Olağanüstü dönemlere hazırlık bir sanat, ayrı bir bilimdir. Kıyamet ya da nükleer bir savaş bekleyen yurt dışındaki çeşitli toplulukların web sayfaları bu tür listelerle doluydu ve her bir liste eksikliğimi, ne denli cahil ve hazırlıksız olduğumu bir kez daha yüzüme vuruyordu. Öbür yandan dünyanın uzak köşelerindeki benzerlerimle hazırlıklarımız bütünüyle farklı tehlikelere odaklı olsa da bir muhtemel yıkıma hazırlanıyor olmak kendime güvenimi artırıyor. Felaket bekleyenler deli değildir. Öngörü asla delilik olarak damgalanmamalı. Sitelerden öğrendiklerim ufkumu durmaksızın genişletiyor, öbür yandan kısıtlı mali kaynaklarımla karşılaştırıldığında hakkıyla bir hazırlığı asla tamamlayamayacağım gerçeğini yüzüme vuruyordu. Üç günlük kaçışlar için çantalar ve otuz yıl dayanabilecek gıdaların bile temin edilebileceği setler tümüyle aşkın bir hazırlık çabasına işaret etmekteydi. Tabletler de gündemime giriverdiler, zira şişelenmiş su ortalama kırk beş gün sonra yosunlaşmaya başlar, dolayısıyla tabletleri bulundurmak gerekirdi. Gıda maddeleri, soba, elektriksiz ortamda enerji sağlayıcı araçlar. Listeler uzadıkça yeterlilik rüyası buharlaşmaya başladı ama jeneratör dışında temel hazırlıklara yoğunlaşmaya karar verdim. Su, yakıt, kuru gıda, enerji ve güvenlik. Tabii bir de para sorunu var. Bankaların çalışmayacağı ve paranın değerini hızla yitireceği bir döneme hazırlık olarak bankadaki bütün birikimimizi çektim, bir kısmını nakit, çoğunluğu ise gram altın olarak evdeki çeşitli yerlere sakladım. En sonunda hep altın galip gelir.

Kayınvalidemlerin taşra kasabasındaki evlerine orada bulunmayacak ve dayanacak gıda ve malzeme gönderme kararlılığım hazırlık sürecinde önemli bir dönüm noktasıydı. Kargaşada taşraya kaçmak en iyisidir ve taşrada gereken hazırlıkların yapılmasını, gerekli malzemenin stoklanmasını göz ardı etmemeliyiz. Gerekli önlemlerin kayınvalidemlerin evine kadar ulaşması karımla kayınvalidemin dar ufuklarını zorladı elbette ama şimdilerde aldığım önlemlerin anlamını anlıyor olmalılar.

Peygamber büyük bir tufanın yaklaştığını söylediğinde ona kimse inanmamıştır. Ne ailesi ne de çevresindekiler. Gerçi kendisinin de tam olarak inandığını söyleyemeyiz. İkircikli bir peygamberdir o. Muhtemelen kendisine bir gemi inşa edilmesi gerektiği söylen-

diğinde de bu emri kuşkuyla karşılamıştır. Sonuçta birisinin altı yüz yaşındayken devasa bir gemi inşa etme fikriyle, hatta olanaksızlığıyla karşı karşıya kaldığında istekli olacağını düşünemeyiz. Sonunda ailesine Tanrı'nın yeryüzünü sulara boğacağını söylediği ânı gözlerimin önüne getirmeye çalışıyorum. Çevresindekilerin inanmaz, hafifçe müstehzi bakışlarını. Muhtemelen en başında bunu gelip geçici bir hezeyan sanmışlardır. Biraz çılgınca bir evham. Bu iddiayı gülümseyerek ve hafif bir alayla geçirtmişlerdir. Fakat adam gayet ciddi, onun da ötesinde ısrarcıdır, üstelik bir gemi inşa edeceğini söyleyip durmaktadır. Günler günleri izler ve adamın hezeyanı geçeceğine şiddetlenmekte, günlerini ve gecelerini geminin inşasına dair planlar yaparak geçirmekte ve etrafındakilerin çaresizliği giderek büyümektedir.

Geçmiş

Yine yemek masasının başındayım. Hava karardı ve elektrikler gitmedi. Sokakta bir iyimserlik havası var. Karşı apartmanların ışıkları yanıyor. Herkes elektriği düşünmeden bolca tüketmek istiyor. Fatura için sayaçları kontrol eden elektrik şirketinin elemanlarının gelip gelemeyeceğini, elektrik bir kez kesildiğinde bir daha gelip gelmeyeceğini kimse bilmiyor, elektrikle son kez buluşuluyormuş, bu bir veda şöleniymiş gibi davranılıyor. Hemen herkes içinde bulunduğumuz yüzyıla doya doya kanmak gerektiğini biliyor. Fotoğrafları taramaya devam ediyorum. Bütün bu kayıt gayretinin çok geç aklıma geldiğini itiraf etmek zorundayım. Geçmişin yanımda taşınması gerekebileceğini son zamanlara kadar düşünmedim bile. Geçmiş ancak kökten biçimde geride kaldığında, bilinen dünya kaybedildiğinde veya hayat artık yeni bir ısıltı, geleceğe dair umut sunabilecek ışıktan yoksun kaldığında anlam kazanıyor. Geçmişte kalmış olana anlamlar yükleyip duruyoruz ve dumanlı bir altın haleye dönüşen geçmiş bu teselli çabalarının fazlalığından ağırlaşmış çarpılıyor, geçmişini koruma gayreti zamanla hastalıklı bir saplantı haline geliyor.

Geçmişle arama karımın sesi giriyor. Karımın sesini ve endişeli cümlelerini düşünüyorum. Biraz önce telefonla konuştuk. Oğlum beni özlemiş, kendisi de özlemiş. Onlar da yavaşça geçmişe kayıyor gibiler. Bulduğum yerden kımıldamadıkça, evi terk etmedikçe uzaklaşıyorlar. Harekete geçmedikçe aramızdaki mesafe ve zaman genişliyor. İkimiz de farkındayız genişlemenin ve genişlemenin yaratacağı tuzakların. Yine de işimi bitirmeden bu evi terk etmeyeceğim. Bunun altını bir kez daha çiziyorum, karım devam eden, süreklilik kazanan inadım karşısında daha da sinirleniyor. Bir an önce şehri terk etmem için ısrar ediyor. Yaşlı kadından söz etmedim, böyle bir gündemden kaçındım. Anlaşılmaz naifliğime onu kızdırmak, endişelendirmek ve daha ötesi kuşkulandırmak istemedim. Zihin, sonuçlarını düşünmeden ahlaki bir karar veriyor ve kararın sonuçlarına şaşkınlıkla katlanılıyor. Yaptığıma benzer naiflikler

nadiren sorunsuz sonuçlanır. Sıçrayışın herhangi bir mantığı ve ön belirtisi de yok. Bunlara bir yenisinin daha eklenmesini istemiyorum. Belirsizlik okyanusuna bir damla daha eklensin istemiyorum. Karımla telefon görüşmemiz her zamanki gibi belirsizlikle mühürlenip sonlanıyor.

Durup içeriyi dinliyorum. Yaşlı kadın oğlumun odasında televizyona bakıyor. Damadı yarın almaya gelecekmiş, bir araç ayarlamaya çalışıyormuş. Bir gün daha katlanmak zorundayım. Birkaç kilometre uzaktaki bir mahalleden gelmek bu kadar zor mu gerçekten? Evet, bazı yollar kapalı olabilir. Hangi yolların kapalı, hangilerinin açık olduğunu kimse bilmiyor. Kapalı ve açık yollar tıpkı barikatlar gibi sürekli yer değiştiriyor. Metro çalışmıyormuş, bunu zaten biliyoruz. Kadın damadını bekleyerek televizyona bakıyor. Televizyonda hâlâ başka zamanları işaret eden dizilerin oynuyor olması tuhaf. Televizyon hiçbir şeyin değişmediğine, hayatın bildik akışıyla ilerlediğine, geleceğin de bu akışın dışına çıkmayacağına insanları ikna etmeye çalışıyor. Burçlarla aşk arasındaki ilişkileri irdeleyen bir tartışma programının varlığını başka hiçbir şeyle açıklayamıyorum. Kadın yarım yamalak dolmuş midesiyle ekrana bakarken somurtuyordur. Bu kez yemeği sınırlı tuttum. Öğünlerin eskisi gibi olamayacağını öğrenmesi gerek. Akşam yemeğinde kadının tabağına koyduğum fasulye ve makarna benim tabağımdakilerle aynı miktardaydı. İki dilim de ekmek. Hoşlanmadı, tam anlamıyla doymadı muhtemelen. Kadın neredeyse benim iki katım kadar yeme kapasitesine sahip görünüyor. Yemeğini önüne koyduğumda memnuniyetsiz bir ifadeyle önce tabağa, sonra bana baktı. İstifimi bozmadım, zoraki bir misafiri tıka basıya doyurmak zorunda değilim ve herkes asgari gıdayla yetinmek zorunda. Kendi bulaşığını yıkarken suyun idareli kullanılması gerektiğinin de altını çizdim, ardından banyonun nasıl kullanılacağını, suyun hangi aşamalardan sonra klozete döküleceğini bir bir anlattım. Ardından ocağın idareli kullanılması gerektiği, tüpün ne zaman geleceğinin belli olmadığı, elektrik varsa suyu elektrikli ısıtıcıda kaynatıp sulu yemeklerin üzerine dökerek yenmesi gerektiği, bu günlerde kimsenin iyice ısıtılmış yemek yeme lüksünün olmadığını anlattım. Her yemeği ılık yiyebiliriz, yemekleri zaten bütünüyle pişirmeye de gerek yok. Tabiat çiğdir. Kuşkusuz yedek iki tüpten söz etmedim. Bütün bu konferans bittiginde cevap vermedi, sadece başını salladı. İkna

olduğunu zannetmiyorum. Herhangi bir yönergeye ikna olabilecek birisine benzemiyor, bildiğini okumaya yatkın bir kişilik diyebiliriz. Daha önce sözünü ettiğim kötücül direnmeyle ve hatta umursamazlıkla kuşanmış. En etkili savunma araçlarından birisi. Gözlerinde şükran ifadesi denilebilecek bir iki belirtiyi zorla seçebildim. Tabii ki teşekkür etti, iyiliğin değerini bildiğini de söyledi ama bunlar kuru cümleler. İyiliğin değerini bildiğine dair cümlelerin bir anlamı yok, benim istediğim sadece bir günlüğüne de olsa evdeki kurallara uyması ve gitmesi. Hayatımdan bütünüyle çıkması. Torunlarının fotoğrafını göstermek istedi, herhalde bunu bir tür yakınlık belirtisi olarak görmeliyim. Hayatı, geçmiş, çocukları, torunları hakkında hiçbir şey öğrenmek istemiyorum, bir yakınlık kurmak istemiyorum. Sokağa atmayıp iki gece barındırmak ve iki gün beslemek yeterlidir sanırım, daha ötesi bir tanışıklığa lüzum yok. Göz ucuyla gördüğüm torunların da kadınla aynı ifadede olduğunu da kesinlikle söyleyebilirim. Aynı inatçılık ve memnuniyetsizlik. Kadın memnuniyetsiz yüz ifadesini kontrol altına almaya çalışıyor ama tümüyle başaramıyor. Memnuniyetsizlik bir yaşam tutumudur. Yüzüne yerleşmiş bir dünya görüşü. Sokakta kalmış yaşlı bir kadından memnun bir surat bekleyemeyiz elbette ama kadınınınin koşullarla alakası olduğunu sanmıyorum. Hangi koşulda yaşarsa yaşasın memnun olmayacak, saadetten uzak bir surat. Muhtemelen çevresindekilere de saadeti çok görüyordur. Kızlarına, damatlarına ve torunlarına kök söktürüyordur. Mutfağı hiç beğenmedi mesela, kendi üzerindeki hırpani kıyafetlere karşın mutfaktaki dolapları ve tezgâhı eski buldu, tencereleri modası geçmiş, perdeleri eski, buzdolabını yetersiz ve yemek stoklarını acınası buldu. Bir şey söylemiyor elbette bakışlarından anlaşıyor. Benden başlayarak her şeyi ölçüp biçen bakışlarıyla ilgilenmemeye çalışıyorum. Yarın gidecek, hayatımdan iz bırakmadan kaybolacak birinin bakışları ve yargıları hatta ailesi beni ilgilendirmez.

Masamın üzerine sıraladığım fotoğraflara yoğunlaşmaya çalışıyorum. Elektrik her an gidebilir. Dışarıdan bir uğultu yükseliyor, iki alt sokaktan birileri bağırarak, slogan atıp haykırarak geçiyor. Hangi taraftan olduklarını anlayamıyorum, kelimeleri anlayamıyorum. Ama bir ritim var, ritmin yarattığı ürküntü ve tekinsizlik var. Gece bağırtıyı çoğaltıyor. Karşı apartmandan birileri ışıklarını kapatıp pencereden dışarı bakıyor, ben ise gürültünün iki alt sokaktan

geldiğine neredeyse eminim, dışarı bakmaya gerek duymuyorum. Uğultunun, uğultuyu çıkaranların yönünü, ne tarafa doğru yürüdüklerini anlayabiliyorum. Biraz sonra her şey eski sessizliğine bürünüyor. Böyle zamanların doğal sonucu olan seslere zamanla duyarsızlaşıyorum ve fotoğrafa bakıyorum. Ailenin eski günlerinde bir piknik. Babam, annem, ben ve babaannem. Güzel günler diyemeyeceğim. Ben herhalde altı yaşındayım ve o zamanları hep bir sıkıntıyla hatırlıyorum; sıkıcı pazar piknikleri, sıkıcı piknikte otomobilin radyosundan gelen maçı anlatan spikerin sesi, bir türlü mahalleye dönememek, babamın her şeyi ağırdan alışı. Çocukluğun bir cennet olduğu bütünüyle yalan. Çocukluk bir hapishanedir. Ancak mızıldanmalarla, ağlamakla, surat asarak ve utanmazca yalanlarla direnmeye çalıştığımız bir hapishane. Orada olmak istemediğimi, onlarla birlikte pikniğe gitmek istemediğimi, evde çizgi romanla-rımla baş başa kalmak istediğimi gayet iyi biliyorum. Babamın her şeyi ağırdan alışıyla içimde kabaran bastırılmaya çalışılan öfkeyi, kanatlanıp kaybolmak isteyen sabırsızlığı biliyorum. Nihayet akşamüzeri yavaşça toparlanılıp geri dönülüyor ve dönüş yolunda bir köy çeşmesinde duruluyor. Babamın kovaları doldurarak arabayı hep aynı düzenle, önce tavandan başlayarak yavaşça yıkayışı, kirli suyu jantlara döküşü, ardından başka bir bezle yavaşça kurulayışı, bir türlü hızlanamayıp, eve dönülemedi. Tükenmeyen ölümcül pazar. Fotoğrafta gülümsemişim. Bitmeyecek güne, bitmeyecek tutsaklığa tebessümle teslimiyet göstermişim. Üzerimdeki tişörtte atlı bir Kızılderili görünüyor. Bu tişörtü sevdiğimi hatırlıyorum. Tutsaklıkta vahşilik özlemi. Çocukluğumdan yayılan az sayıdaki hoş görsel hatıradan biri de bu tişört herhalde. Fotoğraftan yayılan bitimsiz pazar günü bıkkınlığı zamanı aşarak şimdiye kadar yayılıyor. Esniyorum. Fotoğrafı makineye yerleştirip tarıyorum. Pazar pikniğinin ölümsüzlüğünü korumaya alıyorum. Hiçbir fotoğrafı ayırt etmemeli diye söyleniyorum kendi kendime. Anlam taşımayan görüntüler zamanı geldiğinde anlam kazanacaktır. Yine de benden başkası için bir anlam taşımayacaklarını biliyorum. Kapalı, dünyaya açılmayan, zihnime ve hatıralarla ilişkiye hapsedilmiş muhtemel anlamlara gülümsüyorum. İçeride ayak sesi duyuluyor, kadın tualete giriyor. Kapı hızla kapanıyor ve arkadan kilitleniyor. Umarım arkasından tualete gireceğimi onu orada kıştıracağını düşünmüyordur. Kapının kilitlenmesine sinirleniyorum, bu evde

hiçbir kapı kilitlenmez, tuvaletin ışığı yanıyorsa içeride birisinin olduğu bellidir. Tabii belki de artık buraya bir ev denilemez, benim için geçici, geride bırakılacak bir hayatta kalma mekânından başka bir şey değil burası. Hele de bir yabancının zoraki misafirliğinde bütününüyle öyle. Kapının kilitlenmesi gibi şeylere alınmak bütününüyle saçma, yeni bir dönemle birlikte evin bir yuva olmaktan, karım ve oğlumla çeşitli alışkanlıklara göre yaşadığımız bir yuva olmaktan çoktan çıktığını kabullenmek gerekiyor. Şehir de tıpkı yuva gibi çözülüyor ve yabancı, tekinsiz bir yığına dönüşüyor. Yuvanın geçmişte kalışına da alışmak gerek. Bu evi terk ettikten sonra salt kendi kurallarımla yaşayabileceğim bir mekânın uzun süre söz konusu olmayacağını kabul etmek gerek. İçeriden su sesi geliyor, kadının su kullanımına ilişkin kuralları uygulayıp uygulamayacağını merak ediyorum, tuvalet kapısına kadar gidip su sesini ölçme arzumu güçlkle bastırıyorum. Tuvaletten çıktığında kapı önünde yakalanmak istemiyorum. Niye çekindiğimi de bilemiyorum, kendi evimde niye çekindiğimi anlayamıyorum ve kendime kızıyorum. Yine de yerimden kıpırdamıyorum.

Karanlığın aniden sökün edişiyile düşünce zinciri kopuveriyor. Elektriğin insafsızca gidişiyile kalakalıyorum. İçeriden kadının hayret çılgılığı geliyor. Hafif bir çılgılık. O da uygunsuz bir durumda yakalanmış olmalı. Sırıttıyorum. Neyse ki son fotoğrafı tarayıp kaydetmişim. Dizüstü bilgisayar çalışıyor ama tarayıcının çalışmadığı durumda bataryayı boşa harcamanın bir anlamı yok. Bilgisayarı kapatıp bir mum yakıyorum ve tuvaletin kapısına kadar gidiyorum. Her defasında çağların gerisine, ilksel koşullara doğru bir sıçrayış. Çağların arasında bir o tarafa bir bu tarafa sıçrayıp duruyoruz, bazen hangi zamanda olduğumuzu unutuyoruz. Elektrik olmadığında savrulduğumuz, yerini tam olarak kestiremediğimiz bir geçmişte yüzüyoruz. Deponun hidroforu da çalışmıyor şimdi. Kadın banyoya yerleştirdiğim yedek su bidonunu kullanmak zorunda. Kapıyı vurup bidonu kullanmasını söylüyorum içeriye, cevap gelmiyor, onun yerine mırıltı gibi çekinik bir ses. Yanan mumu kapının önüne bırakıyorum, ziyan olacak bir mum daha.

Beklenen damat

Gün ısıdığında elektrikler gelmemiști ve öğle saatlerini geçtiğimiz halde henüz bir değişiklik yok. Akşamüzeri apartman sakinleri arasında bir toplantı yapacağımızı hatırlıyorum. Toplantı saatine kadar kadının gideceğini umuyorum. Kadınsa mutfakta karşılaştığımızda bakışlarını benden kaçırıyor, muhtemelen sakladığı bir şeyler var. Hâlâ damadının gelip kendisini almasını bekliyor. Kahrolası damat neden buraya ulaşamıyor? Belki ulaşmak istemiyordur, belki kaynanasının bilinmezlikte buharlaşıp yok olmasını istiyordur. Belli etmesem de damadı haklı buluyorum. Buraya ulaşmak için, bu kadın için hayatını tehlikeye atmakta tereddüt tamamiyle anlaşılır. Ama karısı zorluyordur, gidip annesini alması için ısrar ediyordur, adam türlü bahanelerle sokağa çıkmayı geciktiriyordur. Belki de sokakların birinde bir çatışmadan kaçmak için apartmanın birisine dalmış, kısmen kaynanasının yaşadıklarını yaşıyordu. Belki de öldürülmüştür. Bu da bir ihtimal. Damadına telefonda ulaşamıyor musun diye sorduğumda belirsiz cevaplar alıyorum. Her tarafa çekilebilecek cevaplar. Telefon bazı bölgelerde çekiyor, bazılarında çekmiyor, baz istasyonlarının bazıları devrilmiş durumda, zaten elektriklerin düzensizliği sağlam baz istasyonlarını da işlevsiz kılıyor. Örneğin cep telefonum da şu anda sistem dışı kalmış durumda. Bu dengesiz koşullarda damatla haberleşemediği için kadını suçlayamayız. Bütün bunlara rağmen kadının kendisine ait hakikati, başına gelenleri, ailesinin durumunu bütünüyle anlatmadığı hissine kapılıyorum. Benden sakladıkları, aramızda bir bulut gibi geziniyor. Yaşlı kadının hakikati bulutun ardında ulaşmaz, kaypak ve ele geçirilemez kalıyor. Memnuniyetsiz ve sitemkâr bakışları, sandalyeden oturup kalkarken çıkardığı iniltileri, ayaklarını sürüyerek yürüyüşlerine sinmiş belirsizliği ve hatta muhtemel yalanları kaypaklığın evime iyice nüfuz ediyor oluşunun işaretleri olarak algılamaya başlıyorum. Bu kadının ağzından tek bir gerçek cümle dökülüp dökülmediğini merak ediyorum. Çaresizler yalancı olmak zorundadırlar, bunda ayıplanacak bir şey yok. Yalan,

hayatta kalma gayretinin bir bileşenidir ama kadının suratsızlığı bu gayreti de bir çirkinliğe, bir beyhudeliğe dönüştürüyor.

Kadın kendi imkânlarıyla kızının evine ulaşamaz mı? Kendisi de ağır ağır yürüyerek eve varabilir. Bu yaşta bir kadına kimse bir şey yapacak değil. Asıl sorumsuzluk kızında ve damadında. Bu koşullarda kadını evinden alıp kendi evlerine götürmeleri gerekmez miydi? Onların yapmadığının vebali niye bana kalıyor? Niye benim sorumluluğumda bu kadın? Ben mi götürmeliyim kadını? Kafamda bunları evirip çeviriyorum. Apartmanı boş bırakmak istemiyorum. Hâlâ binada kalmaya devam eden diğerlerine güvenmiyorum; tedbirsizler, apartman kapısını hep açık unutuyorlar, depodaki suyu müsrifçe harcamaya devam ediyorlar, uzun zaman dayanmaya hazırlıklı olunması gerektiğini göremiyorlar. Kimseyi başıboş bırakmaya gelmiyor. Üstelik komşuların hangi tarafta olduklarını bilemeyiz. Kimse rengini belli etmeye yanaşmıyor, herkes şu günleri geçirme çabasında gibi görünüyor ama asla belli olmaz. Kadını evine götürmek için binadan ayrılmak söz konusu olamaz. Bu kadın için tehlikelerle dolu sokakları arşınlamak bütünüyle yeni bir budalalık olacaktır. Yaşlı bir kadın için başlıca sorun kendi güçsüzlüğüken benim için bambaşka tehlikeler söz konusu olabilir. Barikatlarda olur olmaz sorularla karşılaşabilirim, taraflardan birine mensup sanılarak, kuşkulu bir şahıs, bir casus sanılarak alıkonabilir dahası vurulabilirim. Bütün bunlar sokaklarda gezinmenin barındırdığı gündelik tehlikeler. Damadın başına da pekâlâ bunlardan birisi gelmiş olabilir. Tabii bir damadın var olduğunu varsayarsak.

Ben damadın gerçekliğiyle ilgili varsayımlarda bulunurken kadının sabah kahvaltısını yaptı, öğle yemeğini yedi, iki defa tuvalete gitti. Hareketlerinde serbestliği, rahatlığı ve aşinalığı gözlemlemek mümkün. Eve, oğlumun odasına ve mutfığa alışmış gibi görünüyor. Hareketleri aynı yavaşlıkta olsa da daha rahat sanki. Onun rahatlığı, mutfığı, evi benimseyişi, içinden çıkılmaz bir duruma sürüklendiğime dair kaygımı şiddetlendiriyor. Artık alışkın hareketlerle, çataalların, kaşıkların olduğu çekmeceyi açmasını, tabak rafından kendine bir tabak seçişini, kendisi için yemek ısıtma amacıyla ocağı yakışını bir bir gözlemliyorum. Eve aşına olduğu gibi evin de ona aşına olduğunu düşünmeye başladığı besbelli. Kadın tuvaletten bir ara oğlumun odasına göz attım. Manzara bütün bu anlattıklarımı çarpıcı biçimde onaylıyordu. Yatak bulunduğu duvardan

çekilerek diğer duvara yaslanmış, oğlanın çalışma masası kapının yanına getirilmiş, kadının bavulu oğlumun dolabına konulup bazı elbiseler askılara asılmış. Yatağın üzerindeki minderler yere atılarak yerde televizyon izleme mekânı kurulmuş, oğlanın fotoğrafları, futbol takımı posterleri bilinmeyen bir yere kaldırılmış. Görüntü hayret vericiydi, her bir ayrıntısından yerleşmenin, benimsemenin, hatta sahiplenmenin işaretleri okunuyordu. Kıpırmızı kesildiğimi fark edebiliyordum. Yarın ne olursa olsun, kadını dışarı sepetlemeye karar verdim. Damat umurumda bile değildi. Hangi hakla bu değişiklikleri yaptığını sanıyordu acaba kadın! Bu cüreti hangi kaynaktan ediniyor ve yüz­süzce uygulamaya koyabiliyordu! Bu yüz­süzlükte saklı gücü hissediyordum. Ağır­lığın, yavaş­lığın, yavaş­ça yerleşmenin, kıpırdamamanın, suskun ısrarın gücü ürkütücüydü. Oğlumun odasına baktığımda hissettiğim bu güç karşısında tüy­lerimin ürperdiğini saklamayacağım. Oğlumun odasının kapısını hızla kapattım. Çarpılan kapının gürültüsünü duymamış olması olanaksızdı. Kapıyı çarptım ve tuvaletten çıkmasını beklemeye başladım. Nihayet çıktığında benim orada olmama, tuvalet kapısının önünde ellerim ceplerimde beklememe bir anlam verememiş gibi bön bön baktı suratıma. Bir soru sormasını bekliyordum veya odadaki değişikliklerin nedenleri üzerine kırık dökük birtakım açıklamalar yapmasını. Karşılıklı bir süre bakiştık. Sonra kadın kaşlarını çatarak başını çevirdi ve oğlumun odasının kapısını açarak içeri girdi, ardından da kapıyı kapattı. Hepsi bu kadar. Budala gibi hissediyordum kendimi. Kadında yoğunlaşmış güç tarafından apa­çık bozguna uğratılmışım ve kadın bütünüyle bambaşka, tanımlayamadığım bir dünyanın yasalarıyla hareket ediyordu. Oğlumun odasını o dünyanın yasalarına göre yeniden düzenliyor, yine aynı yasalara göre anlamsız gördüğü resimleri kaldırıyor, elbiselerini dolaba asıyor yerdeki örtüleri yeniden düzenliyor, başucu lambasının üzerine kumaşla örtüyordu. Tanımlayamadığım dünya, oğlumun odasını düpedüz ele geçirip sahiplenmişti.

Böyle bir kadını evde bırakıp toplantıya gidebilir miyim? Masa­nın üzerinde taranmayı bekleyen fotoğraf destesine bakarak kadının evde bir başına bırakıldığında neler yapabileceğini kestirmeye çalışıyor, evdeki her yeri karış karış kurcalayacağına muhakkak gözüyle bakıyorum. Bütün hayatım kadının tanımlanamaz yasaları­nın avuçlarına dökülerek zedelenenecekti. Bir yabancı­nın eşyalarını

ellemesi daima tuhaf bir duygu yaratır. Kendinize ait alanın kirletilip anonimleştirilmesi gibi bir duygu. Hayatınız çirkin bakışların önüne, onların iğrenç ve soğuk dokunuşlarının emrine amade kılınmıştır. Diğer bir ihtimal de damadın ansızın gelivermesi. Ya evde bulduklarını götürürlerse! O kadar da değil diye kendimi sakinleştirmeye çalışıyorum. Binadayım nihayet ve en fazla iki saatlik bir toplantı söz konusu. Elektrikler yok, adam zili çalamaz, telefonla bile bağlantı kurması güç. Zaten kadının aşağı inip kapıyı açtıktan sonra onunla birlikte yeniden yukarı çıkabilmesi pek mümkün görünmüyor. Çantasına en fazla bir iki paket kuru gıda ve benzeri bir şeyler sıkıştırabilir bu sürede. Hem toplantı zemin kattaki dairede ve apartmana giren çıkanın sesini duymamak mümkün olmaz. En olası tehdit kadının mutfakta bulduğu bir iki şeyle birlikte kaçıp gitmesi gibi görünüyor. Evin, eşyalarımın, fotoğrafların yabancı eller tarafından kirletilmesi umurumda bile değil.

Toplantı

Eve döndüğümde elektrikler henüz gelmemiştir. İçeriden oğlanın odasından mumun cılız ışığını görüp hızla oraya yöneldim. Kapıyı açtığımda kadının bildik bakışlarıyla karşı karşıya kaldım. Yine ifadesiz ve neredeyse şikâyetçi bir surat. Belki de elektrikler hâlâ gelmediği için, televizyonsuz canı sıkıldığı için özür dilemem gerekiyordur. Damadından bir haber yok mu diye sorduğumda başını sallayıp mumun salınan alevine bakmaya devam etti. Yemek yedin mi sorusuna cevabı, “Ancak işte” oldu. Ancak işte! Oğlumun odasını bu kez mum ışığı altında gözden geçirdim. Oda içinde hiçbir hatıra ve gülüş barındırmayan soğuk ve yabancı bir mekân olup çıkmıştı. Hiçbir şey söylemeden mutfağa gidip bir mum yakıp yemeğimi hazırladım. Ardından salona geçtiğimde elektrikler bir müjde gibi yetişti ve kadının mum ışığındaki suratıyla damgalanan kasvet bir anda dağılıverdi. Elektriklerin her gelişiyse içimdeki yaşam sevinci bir kez daha kıpırdanıyor. Bu ancak Tanrı’nın karanlık bulutların ardından ışığını göndermesiyle kıyaslanabilir.

Elektriğin ilahi tesellisine rağmen bitmiş bir apartman toplantısı sonrasında aynı bıkkınlığın yetişmesi kaçınılmaz. Güvenliğin önemini anlatmakta zorlanıyorum. En basit önlemleri kabul ettirmek bile zaman alıyor. Kimsenin bir gündem önerisi yok ve toplantıya daha önceden düşünerek gelen kimse yok. Bu durumda gündemi hep benim belirlemem, başlıkların tek tek üzerinde durmam, ısrar etmem gerekiyor: Otomat sistemini iptal etmek, depo suyunun daha disiplinli kullanımı, her gece bir dairenin uyumayıp nöbet tutması, giriş çıkışların denetlemesi, apartman kapısının yanına her an barikat kurulabilecek ağır bir şeylerin taşınması, akşam belli bir saatten sonra binaya giriş çıkışların kesilmesini sağlayacak önlemlerin alınması. Kimsede silah olup olmadığını da sordum ama hiçbir cevap alamadım. Dört gecede bir uykusuz kalmaya da gönüllü değiller. Zemin katta evlerinde toplantı yaptığımız yaşlı çift, benim üst katımdaki iki çocuklu ve nispeten genç aile, üç numaradaki orta yaşlı çift ve ben. Apartmanın şu andaki mevcut

nüfusu bu kadar. Genç çiftin bir de anneleri var. Hangisinin annesi olduğunu bilmiyorum. Üç numaradaki orta yaşlı çiftin iki oğulları vardı ama uzun zamandır görünmüyorlar. Zemindeki yaşlı çiftin ara sıra uğrayan çocukları ve hatta torunları var. Bu hesaba göre apartmanda on kişi kalıyor. Üç numaradaki oğlanlar gelirse sayı değişebilir. Su kullanımının buna göre düzenlenmesi gerekiyor. Aksi halde herkes başının çaresine bakmak zorunda.

Yaşlı çifti oğullarının alacağını zannediyordum ama ihtiyarlar evlerinden çıkmamakta kararlı görünüyorlar. Ev yıkılırsa onunla birlikte hayatlarını sonlandırmak niyetindeler sanırım. Üç numaradaki adam ise somut kararlara varmaktan çok iki ay önceki su hesaplarının yanlış tutulduğu, dört mertreküp fazla su parası verdikleri gibi tartışmalara daha meyilli. Üstteki genç baba daha işbirlikçi görünüyor, en azından güvenliğin önemini kavlıyor. Yine de su tüketimi konusunda bir karara varamıyoruz, nöbet işi de havada kalıyor. Üç numaradaki adamın nöbet tutacağını sanmıyorum, oğulları evde olsaydı iyi olacaktı. Belki de üstteki genç babayla gün aşırı dönüşümlü nöbet tutmak yerinde olacak.

Bilgisayarın ve tarayıcının düğmelerine bir bir bastım. Onlar açılırken salonda ve yatak odasında bir eksiklik, bir farklılık olup olmadığını anlamaya çalışarak dolaşıyorum. Her şey normal görünüyor. Kadın karanlıkta fazla bir şey kurcalayamamış muhtemelen. Sadece yatak odasındaki dolabın kapağı açık. İçi bozulmamış. Salonda masanın üzerinde bıraktığım her şey olduğu gibi duruyor. Kadın kim olduğumu, evde neler bulunduğunu çatlarcasına merak ediyordur. Evi elden geçirememiş olması bir fırsatını bulduğunda bunu denemeyeceği anlamına gelmez. Elektriklerin kesilmesine öfkelenmiş, mum ışığında bir şeye bakılamayacağını anlayanca arzusunun ketlenmesine benzer bir şey yaşamış olmalı. Oysa nasıl da isterdi, bütün dolapları çekmeceleri bir bir açıp gözden geçirmeyi, masadaki resimlerden sonuçlar çıkarmayı. Sonuçlara göre beni gözden geçirip tasnif etmeyi, bulgulara dayanarak bana nasıl davranacağını çözümlemeyi. Böyle bir kadın için birkaç küçük işaret bile yeterlidir. Hatta benim nasıl biri olduğumu anlamak için evi karıştırmasına bile gerek yoktur. Bir bakışta zaafılarımı, nasıl biri olduğumu, bana nasıl davranılması gerektiğini anlamıştır. Yine de evi rahatça kolağan edemediği için hoşnutsuzdur.

Kadınla daha fazla ilgilenmek istemiyorum ve işime dönmeyi tercih ediyorum. Masanın üzerindeki eski düğün fotoğraflarından buruk bir duygu yayılıyor. Bu kaçınılmaz. Akrabalarımızın düğünü. Ben damadı hayli kilolu, yüzünde zımpara gibi tıraşlı suratıyla, dudağının arasında sigarası, dikilmiş kısa saçları, hayretle bakan gözleriyle tanımıştım. Durmadan gazeteleri biriktirir ve durmadan politikadan konuşurdu. Dikilmiş, fırça gibi kısa saçlar. Nedense hep bunu hatırlıyorum. Çalışma odasının her yanına istiflenmiş dergi ve gazete dağları. Eşi gazetelerin sonu gelmeyen istilasından şikâyet edip duruyordu ama doğan her yeni gün üç dört yeni gazeteyi müjdeliyordu. Dolapları, yüklükleri, koridordaki girintileri işgal eden gazete yığınları salona doğru yürüyor ama teyzem salonun kapısında verdiği kahramanca mücadeleyle onları kapının eşliğinde tutmayı başarıyordu. Bu kararlılığı ancak kocasının ölümünden sonra bir sonuca ulaştı muhtemelen. O zaman bile evi gazetelerden temizlemek kolay olmamıştır ki kadıncağızın kendisi öldükten sonra bile evde hâlâ yığınla gazete ve dergi vardı. Düğün fotoğrafında damat oldukça zayıf ve şaşkın görünüyor. Diğer aile büyükleri arasında sıkışmış gibi bir hali var. Dedem de orada. Nasıl olduysa tenezzül edip düğüne gitmiş. Genellikle bu tür davetlere gönülsüz katıldığını hatırlıyorum. Anneannemin zoruyla gitmiştir. Annem arka sıranın en ucunda iki uzun adamın arasında henüz çok genç ve bütün olanların dışında bir kızcağız. Arka sıradaki bütün erkeklerin boyu bayağı uzun. Damat dışında, o ufak tefek görünüyor, sonradan alacağı kiloların, koca göbeğin esamisi okunmuyor. Yanındaki o zamanlara özgü yuvarlak kemik çerçeveli gözlüklü memur tipli adam da babası olmalı. Diğer kardeşlerin aksine o kısa kalmış. Baba aynı, anne farklı olduğundan herhalde. Öndeki oğlan çocuk grubunda en büyüğü büyük dayım. Daha o zamandan yakışıklı görünüyor. Poz veren sıralara bakıyorum, fotoğraftaki hemen herkes öldü. Fotoğrafta hiç yaşamamışlar, hayali karakterler gibi duruyorlar. Kendimizi onların bir zamanlar yaşadıklarına, sevinip üzüldüklerine, yılgınlığa kapıldıklarına inandırmamız gerekiyor. Belki tanımadığım birkaç oğlan hâlâ yaşıyordur. Bu haliyle katliam öncesi bir poza benziyor fotoğraf, ölüm mahkûmlarının toplu resmi ve sonra yaşamla gelen kesintisiz, uzun süren infaz. İnfazın canlı tanıklığını taramanın ve geleceğe bırakmanın kime ne faydası var diye düşünüyorum. Bu eski fotoğraflar tamamen ölüme, yok olu-

şa aitler. Belki de orada kalmalılar. Onları sonsuza kazandırmaya çalışmak, bir yük olarak taşımak anlamsız diye düşünüyorum ama yine de tarıyorum. Şu fotoğrafı çeken kasaba fotoğrafçısı da çoktan ölmüştür ve çektiği fotoğrafın şu âna akışını düşünebilmekten uzaktadır. Belki de sırf adamın çektiği temiz ve düzgün fotoğrafın hatırına geriye bırakılmalıdır diye düşündüm. Miras böyle böyle aktarılıyor. İçeriden cızırtılı bir televizyon sesi geliyor. Dizideki oyuncuların pek çoğunun çoktan yurt dışına çıktığını, üç tanesinin çatışmaların arasında kalarak, ikisi de ünlü olan bir çiftin de iki ay önce bir AVM'de bombanın patlaması sonucunda öldüklerini pekâlâ biliyorum. İçeriden parçalanmış çiftten kadın olanın sesi geliyor. Sesi ayırt edebiliyorum. Sevgilisinin soğukluğundan yakınıyor, kuşkusunu ağlayarak yakın bir kız arkadaşıyla paylaşıyor. Teknoloji toprağın altındakini canlı bir varlık gibi yutturuyor, onu ölümsüz kılıyor. Bu kadın ve yakınışı artık ölümsüz. Öyle ki sokakları kuşatan endişe bile yanında sönük kalıyor, içerideki yaşlı kadın o yakınışın günlerine, kızın masum güzelliğine sığınıyor. Önümdeki fotoğraf ve televizyondan gelen kızın sesi; ölümler tarafından kuşatıyoruz. Ölümlerin zamanına sığınmaya, orada bir avuntu bulmaya çalışıyoruz. Dışarıda köpekler ansızın havlamaya başlıyor. Çete canhıraş biçimde havlıyor. Birileri geçiyor olmalı. Çetenin seslerini artık bir bir ayırt edebiliyorum, başka köpekler söz konusu değil. Biri, hoşst diye bağırıyor. Işığı kapatıp pencerenin önüne gidiyorum. Karşı kaldırımdan tek sıra halinde on-on beş kişi yürüyor. Aşağı doğru iniyorlar. Hiç ses çıkarmıyorlar. Arada bir etraflarını kuşatmış pencerelere bakıp yollarına devam ediyorlar. Silah görünmüyor ama silahları olduğuna eminim. Hepsinin elleri bellerinde, bir ikisi büyük torbalar taşıyor. Karanlıkta süzülen uğursuz görünümlü karaltıları izliyorum. Hangi taraftan olduklarını anlamak mümkün değil. Hızlı ama sessizler. Dördüncü gölgeye dikkat kesiliyorum. Öbürlerinden kısa görünüyor ama daha tıknaz ve sağlam basıyor. Boynu yok gibi ve yere basışında bir tür tehdit var. Umursamazca eziyor kaldırımını, muhtemelen sık nefes alıp veriyor. Kızgın birisi olduğu da muhakkak. Onu yürüten enerji içinde çırpınan öfke-den besleniyor. Hafifçe kambur ve etrafına bakmıyor. Çevresiyle, sokaklarla, onları izleyen camlarla ilgilenmiyor. Kendisiyle baş başa da değil adam. Ayaklar her şeyi ele geçirmiş. Ayaklarıyla baş başa. Yürüyenlerin sessizliklerini köşedeki köpeklerin yaygarası

telafi ediyor. Karşı apartmanlardan da bir iki kişi daha ışıklarını söndürdü. Muhtemelen onlar da perde arasından geçenleri izliyordur. Yürüyenlerin ölümlerini kuşatmasından uzakta olduklarını düşünüyorum. Ölümün ağzındakiler kuşatmadan etkilenmeyecek kadar korunmuşlar. Geçmişi de düşünmüyorlar muhtemelen, zaferi veya pahalıya mal edilmiş bir ölümden başkasını düşünmüyorlar. Sokağın alt ucunda kaybolana kadar izliyorum gölgeleri, sonunda karanlık tarafından emilerek eriyorlar. Karşı dairelerde ışıklar yeniden yanıyor. Nöbet işini daha fazla sürüncemede bırakmamalıyız. Yarın üst komşuyla konuşup bu işi bağlamalıyım ve apartmanın su deposunu gözden geçirmeliyim.

Gemi

Apartmanın deposunda bu tüketim hızıyla ancak iki günlük su kaldığını tespit ediyorum. Gayet tatsız ve kimse su tüketirken düşünmeye yanaşmıyor. Neyse ki depo düzgün çalışıyor durumda. Vanaları, motoru bir bir gözden geçiriyorum. Bir sorun görünmüyor, tek eksik şebeke suyunun gelmeyişi. Apartmandan sonra banyodaki su deposunda kalan suyu ölçüyorum. Yaşlı kadının varlığı su kaynaklarına vurulmuş ölümcül bir darbe. En değerli şeyi bu kadınla paylaşıyor olmak bütünüyle tuhaf. Yine de zamanında bu depoyu kurmayı akıl ettiğim için kendimle gururlanıyorum. Deponun bütünüyle bir öngörü harikası olduğunu düşünüyorum. Öngörülerimizle övünebiliriz.

Banyoya ek bir su deposu koymaya çalıştığımda, halatlarla yukarı çıkarıp küvetin üzerine sabitlediğimde karım korkulu gözlerle bana bakıyordu. Bir cumartesi dışarı çıkıp eve döndüğünde banyodaki manzara karşısında çarpılmıştı. Eve camların önüne yerleştirmek için kum torbaları almak gerektiğini söylediğimde ise tamamen çileden çıktı. Ben de aşırı gitmeye başladığımı, bunun biraz fazla olduğunu düşünüyordum. Halbuki şimdi pencerelerin önü kum ya da çimento torbalarıyla desteklenmiş olsa kendimi çok daha güvende hissedebilirdim.

Titizlik, bütün felaket öngörülerinde aşağılanmış, alaya alınmıştı. Geminin nasıl bir şey olacağı peygambere açık açık belirtilmiş. Uzunluğu 144 metre, genişliği 24 metre, yüksekliği ise 14,4 metrelik üç güverteli bir gemi yapımıyla karşı karşıya kalındığında herkes duraksar. Başka bazı hesaplamalara göre 186 metre, genişlik 31 metre, yükseklik 18, 6 metre. Böyle bir geminin dev dalgalara dayanması muhtemelen mühendislik açısından mümkün değil. Herhalde hemen alabora olurdu. İlk güverte insanlar, ortadaki hayvanlar, en alttaki ise çöpler ve atıklar için. Burada da ifadeler biraz karışık, başkaları en alt güverteye vahşi ve evcil bütün hayvanların, orta güverteye bütün kuşların, en üste de bütün sürüngenlerin ve peygamberin ailesinin yerleştiğini söylüyor. Onca sürüngenle birlikte hiç hoş değil.

Geminin inşası yüz yirmi yıl, yine başka hesaplara göre elli iki yıl sürmüştür. Rakamla kanıtlanmaya çalışılan her şey tartışmalı. Peygamber muhtemelen her gün boşuna bir çaba içinde olduğundan kuşkulandırmıştır. Her sabah kalktığında o kocaman şeyin inşasının ne kadar umutsuz bir çaba olduğunu düşünüp yılgınlığa kapılmış, pek çok kez vazgeçmeyi düşünmüş ama vazgeçememiştir. Onlarca yıl boyunca bir türlü gerçekleşmeyen tufan için gemi inşa etmenin nasıl bir şey olacağını hayal etmeye çalışıyorum. Uzun bir ömre göre bile gayet uzun bir süre. Kişinin kendisine ve Tanrısına inancını törpüleyip duran bir süre. Ama inat etmiştir ve böylece bu tuhaf, neredeyse saçma inşa, hayatının esas haline gelmiştir. Çocukları, ailesi, hemen herkes tıpkı karım gibi bunu budalaca bulduklarını, kocalarının, babalarının delirmiş olduğunu söylemiş olmalılar. Akıl almaz bir felaket için akıl almaz bir hazırlık. Herhalde inşayı sürdürürken kendisini ve çevresindekileri ikna edebilmek için böylesi bir tufanın habercisi bazı işaretler görmek istemiştir. Fakat gerçekleşecek olana dair hiçbir işaret yoktur. Mevsimler, yıllar aynı döngüyle akmakta ve hiçbir olağanüstü gelişme olmamaktadır. Yağmur çok yağdığında bile yine belli ölçüler içinde kalmakta, nehirler taşsa bile sular hep aynı yerleri basmaktadır, hepsi bu. İnşa edilen gemi bütün sıradan taşkınların uzağında bütünüyle saçma bir anıt gibi yükselmekte, kendisiyle ilgili bütün alayları haklı çıkarırcasına görüntü ilerledikçe tuhaflaşmaktadır. Ben bir sürü reddedilmez belirtiye, işarete rağmen böylesine direnç ve kuşkuyla karşılandıysam, onun karşılaştığı direnç kim bilir ne kadar fazla olmuştur. Bütün bunlara rağmen en iyimser tahminle elli iki yıl her sabah çalışmaya devam etmiş ve bu anlaşılmaz çabanın bir hediyesi olarak tufanı bekler olmuştur. Onlarca yılın heba edilmesinden de bütün dünyanın sular altında kalması evladır. Hatta bir süre sonra gerçekten de tufanın gerçekleşmesi için yalvarmaya başlamış, her gök gürültüsünü, her kara bulutu bir müjde saymaya başlamıştır. Ağaçları keserken, onları kalaslar haline getirirken, tahtaları eğerken çevresindekilere, bu akıl almaz saçmalığa koştuklarına kendisini haklı çıkarması, yüzünü kara çıkarmaması için Tanrı'ya yalvarmıştır ama bütün yalvarışlarına karşın dupduru berrak gök, yakıcı güneşle karşılaştığında veya yavan yağmurlarla biraz umutlandığı her sefer hayal kırıklığına eşlik eden bir yorgunlukla uyuyakalmıştır. Çabamızın hem kendimize hem çevremizdekilere kanıtlanması yaşamının

anlamı haline gelebilir. Tabii ben bu kadar aşırıya kaçmadım. Benim önlemlerim kıyaslanamaz ölçüde zavallicaydı ve işaretler her zaman geleceği göstermez. Aptal durumuna düşseydim bundan hayıflanacak değildim. Budala durumuna düşmüş olmak böyle bir felaketten evladır kuşkusuz. Hem ben peygambere kıyasla ne yapmıştım ki! Birkaç zavallica önlem o kadar. Ama elli iki yıl uğraşmış olsam eminim ki çabamın haklı bulunacağı ânı görmeyi dilerdim. Belki de en çok karımın ve oğlumun gözlerinde haklı çıkmayı. Karım bir kez olsun aldığı önlemlerin ne kadar haklı olduğunu teslim etmedi. İyi ki şu su deposunu kurmuşsun, iyi ki şu fenerleri alıp eve gıda yığınağı yapmışsın demedi. Bütün bu önlemlerin yararlarından doğal, olması gereken şeylermiş gibi faydalanmaktan da geri durmadı. Aynı dalgın ifadeyle depo suyunda duş almayı, hazır gıdalarla yemek yapmayı, fenerlerin ısıltısında evde gezinmeyi sürdürdü. Eve stokladığım malzemenin neler olduğunu ve miktarını hiçbir zaman merak etmedi. Bütün bunları yapmasaydım belki de kadere inanarak diğerleriyle aynı zorlukları yaşıyor olmayı daha adil ve gerçekçi bulacaktı. Tufanın ardından gemi karaya vurduğunda ve aile dışarı çıkıp toprağa bastığında olanları gözlerimin önüne getirmeye çalışıyorum. Kimse yıllarca alay edip söylendiği, inanmadığı için peygamberden özür dilememiştir muhtemelen. Onlarca yıla yayılan çabanın sözünü bile etmeden kuru toprağa doğru yürümüşlerdir. Hatta muhtemelen; çıka çıka bu tuhaf dağa mı çıktık, bazı hayvanlar çift değil ne olacak şimdi, akrabalarımı da kurtarabilsen daha iyi olurdu tabii, kapıları öylece kapatman insanlığa sığdı mı gibi şikâyet veya serzenişlerde bile bulunulmuştur.

Cam parçaları

Sular akmaya başladı ama sokağımızda çatışma yaşanmasıyla şehir şebekesinden su akışının başlamasının aynı saatlerde gerçekleşmesini nasıl yorumlayacağımı bilemiyorum. Binanın üzerindeki deponun dolmaya başladığını anladığımda henüz uyanmıştım. O an bunu müjdeli günlerin habercisi gibi algılayıverdim. Su şebekesinin çalışıyor oluşuyla, suyla birlikte bir tür kuvvet hissettim. Hayatın su kılığında damarlarımdan akışı gibi bir kuvvet ki, su zaten başka bir şey değildir. Yüzümü yıkar yıkamaz kadının yine televizyon seyrettiği odaya, oğlumun odasına daldıverdim, bu muhtemelen suyun getirdiği iyimser kuvvetin, canlanmanın bir sonucuydu. Kapıyı bile vurmadan odaya daldığımda oturduğu yerde sıçrayıp bana baktı, ne ki onun şaşkınlığıyla ilgilenecek değildim. Bir kez daha damadının ne zaman geleceğini sordum. Suratını her zamankinden daha çok asarak belirsiz, her anlama çekilebilecek bir mırıldanmayla yanıtladı. Bu kez belirsizliğe prim verecek değildim. Belirsizlikten usanmıştım. Ülkenin, şehrin, ailemin ve geleceğin belirsizliğine bir de bu kadını ekleyecek değildim. Kahvaltısını ettiğini, tabaklarını benim yıkayacağımı, bir an önce yola çıkması gerektiğini söyledim. Damadını artık daha fazla beklemeyecektim. Kadın yine mırıldandı. Nasıl gideceğim gibi bir şeyler söyledi sanırım. Nasıl gideceğinin benim sorunum olmadığını, artık evimi terk etmesi gerektiğini vurguladım. Bu kadar misafirlik yeter, diye üsteledim. Bu cümleleri sarf ederken yukarıdaki deponun santim santim dolduğunu damarlarımda hissedebiliyordum. Su elbette güçlü gelmiyordu ama akıyordu işte. Her damlanın ilerideki günleri güçlendireceğini umuyordum.

Oğlumun dolabını açtım, bavulu aşağı indirdim, kadının eşyalarını askılardan alıp katlayarak bavula yerleştirmeye başladım. Kadın hayretle, hiçbir şey söylemeden beni seyreliyordu. Yabancı elbiselerinin dokusu, elbiselere sinmiş koku umurumda bile değildi. Ufak tefek ıvır zıvırı da kendisinin toplamasını söyledim. Kadın önce bir süre bekledi, sonra bir şeyler mırıldanıp ardından

ağır ağır odaya saçılmış ufak tefek eşyalarını toplamaya başladı. Ölümçül bir yavaşlıkta hareket ediyordu, kolundan tutup kapıya sürüklememek için kendimi zor tutuyordum. Odada bir iki metre uzağında duruyor, hareketlerini anbean takip ediyordum. Artık gidecekti. Küçük eşyalarını bavuluna yerleştirmesini izleyerek yeterince sabır gösteriyordum. Nihayetinde eşyalarının hepsini bavula koydu. Hemen bavulu kapattım, elime alıp kapının yanına kadar götürerek beklemeye başladım. Elbette bavulu aşağı indirecek kadar kibarlık gösterecektim. Sabırsızlığım kadının umurunda değildi, mırıldanıyor, kapıya ulaşmayı olabildiğince geciktirmeye çalışıyordu. Sürüncemede bırakma, zaman kazanma çabası içimdeki öfkeyi durmaksızın genişletiyor ama kendime hâkim olabiliyordum. Oğlumun odasından kapıya kadarki mesafenin bu kadar zaman alıyor oluşu akıl alır gibi değil. Kadın birden olduğu yere yığılabilirdi tabii. Böyle bir ihtimali göz ardı etmiyordum. Bayılma taklidi yapabilir, fenalaşıyor gibi görünebilirdi. Böyle bir durumda ne yapacağım tamamıyla belirsizdi. Kollarının altından tutup sürükleyerek aşağı indirebilir, kapının önüne bırakabilirdim elbette ama bunu yapamayacağımı, fenalaşma, bayılma gibi bir gelişmeye karşı bütünüyle savunmasız olduğumu biliyordum; kadın evden çıkmasının kaçınılmaz olduğunu anladığında büyük ihtimalle son çare olarak bu yola başvuracaktı. Bu türden kararlara gerek kalmadan dışarıdan gelen silah sesiyle irkildim. Sonra biri daha, sonra bir başkası. Sokağın içinde patladıklarından neredeyse emindim. Sesler binalardan yankılanarak her bir mermiyi iten gücü devleştiriyor, sokağın içinde bir tank savaşı sürüyormuş algısı yaratıyordu. Sesler başladığında refleksle yere diz çöktüm. Kadın elini duvara dayamış bana yukarıdan kınayıcı ve hor gören gözlerle bakıyordu. Salondaki camlardan biri şangırtıyla indiğinde çatışmanın harareti artık yabancı bir âlemde cereyan etmiyor, evin içini de zapt ediyordu. Panîge kapılmak üzereydim, kadınsa duvara tutunmuş bekliyordu. Duvarın onu her şeyden koruyacağını düşünüyordu. Koridor bizi gerçekten de dışarıdan atılan serseri kurşunlardan koruyabilecek yegâne bölümdü. Çömelmiş dışarıdaki yaygarayı dinlemekle yetiniyordum ki, kadının geri dönüp aynı ağır hareketlerle oğlumun odasına yürüdüğünü fark ettim. Odaya girip yatağın üzerine oturdu, ellerini dizlerinin üzerine koydu, gözlerini kapattı. Onu izlemekten vazgeçmiş, silah seslerinin kestirilemez, tesadüfi patlayışlarını

dinliyordum. Nihayet sesler kesildi, tatsız bir sessizlik hâkim oldu. Sessizlik patırtıdan daha da uğursuz olabilir. Böyle bir sessizliğin ardından her şey gelebilir. Gelecek olamı bekleyerek çömeldiğim yerden kıpırdayamıyordum ama bir şey olmuyordu. Sonunda merakla ayağa kalkıp koridorda ilerleyerek salona ulaştığımda ilk gördüğüm camlardan birinin parçalarının yere saçılmış oluşuydu. Bir tek cam, büyük bir kayıp değil diye düşünerek tavana baktım ve bir süre sonra tavana gömülmüş mermi çekirdeğini görebildim. Salonda başka bir hasar görünmüyordu, camı örtmek için bir çözüm bulmak zorundaydım. Kırık cam parçalarının üzerinden dikkatle geçmeye çalışarak pencerenin yanına gidip aşağı baktım. Aşağıda kimse yoktu ve o sessizlik sürüyor, biraz önceki çatışmanın taraflarından kimse görünmüyordu. Sabah hayaletleri bağırıp gürültü çıkararak kayboluvermişti. Neyse ki kırık cam parçaları ve tavandaki mermi yaşananları sahicilik zeminine oturtuyordu. Sokakta ölü ve yaralı da yoktu. Belki de bunlar birbirlerini öldüremiyor, sadece evindekileri korkutmakla, uykularından uyandırmakla yetiniyorlardı.

Kadının kapının yanındaki bavulu da, oğlumun odasındaki varlığı da tamamen gündemimden çıkmış, suyun gelişiyile birlikte gelen tazelenme ve yaşam gücü buharlaşıp uçmuştu. Kadının buharlaşmayı anladığından emindim. Daha ilk patlamadan sonra yere çömeldiğimde anlamıştır kararlılığımın çözüldüğünü, mevcut durumu kabullenmek durumunda kalacağımı. Daha o an yüzüne yayılan belli belirsiz gülümsemeyi hatırlıyorum. Konuşan bir gülümseme. Bu evden beni kovamazsın, bavulumu kapının yanına koymakla benden kurtulamazsın, diye özetlenebilecek bir gülümseme. Yaşlı kadın benden güçlüydü.

Teslimiyet

Pencereyi muşambayla kapatıp çerçeveye çiviledim üzerine de koli bandıyla birkaç kat geçtim. Ne zaman camcıya gidebilirim, camcı hâlâ açık mı, cam diye bir şey satılıyor mu, cam takacak durumda mı bilemiyorum. Henüz dışarı çıkmıyorum. Çatışmanın ardından bir süre çıkmamak en iyisi, hem kadını evde tek başına bırakmak istemiyorum. Yaşlı kadın bana karşı bir zafer kazanmış olduğunun bilinciyle daha rahat davranmaya başladı. Her hareketinde bu rahatlamanın ve hatta yerleşikliğin belirtileri görülebiliyor. Kapının yanına bıraktığım bavul fark etmediğim bir anda kayboldu ve yenisinden oğlumun odasına döndü. Muhtemelen her şeyini çıkarıp yerleştirmiştir. Pek konuşmuyoruz ama evdeki mevcudiyetine karşılık bazı şeyler için hareket etmesi gerektiğini anladı sanırım. Örneğin salondaki cam kırıklarına o gün dokunmadığım halde ertesi sabah salonu temizlenmiş, cam kırıklarını poşetin içinde kapının yanında beklerken buldum. Tabii bütün bunları meşruiyet pekiştirme çabası olarak da görebiliriz. Bunun bir anlamı yok, kendisi öyle sanıyorsa da bir anlamı yok. Evet, silahlı çatışma sırasında üstünlüğü elimden kaçırmış olabilirim, onu evden atma kararlılığım zayıflamış olabilir ama yumuşamıyorum; her fırsatta damadından bir haber olup olmadığını soruyorum, o da her defasında mırıldanarak başını sallıyor. Bazen de bir iki damla sahte gözyaşı döküyor. Gözyaşlarına aldırmiyorum, benden bir şeyler gizlediğini, beni alt ettiğini, kendisini evden atamayacağını düşündüğünü biliyorum.

Kadına karşı tek uygulayabildiğim kısa vadeli müeyyide mutfak ile banyo arasında devriye gezerek, can sıkıntısından bir şeyler yemesini, banyoda gereksiz su kullanmasını önlemeye çalışmak. Masada otururken kulağım hep koridordan gelecek ve muhtemel bir tüketime işaret edebilecek tıkırtılarda. Kadının adını henüz öğrenmedim. Sormadım da. Adıyla ve geçmişiyile ilgilenmiyorum. Bütün bunlara karşın karıma hâlâ evde yabancı birinin barındığını da söyleyemedim. Her telefon konuşmasında dilimin ucuna geliyor ama bu tuhaf gelişmeyi bir türlü olduğu gibi aktaramıyorum.

Bilmesi gerekmiyor, bütünüyle ayrı gerçeklikleri olan iki hayat yaşamaya başladık ve iki hayatın ayrıntıları öteki hayatı hiç ilgilendirmiyor. Ben de onun, oğlumun, kayınvalidemin ve kayınpederimin hayatının ayrıntılarını sadece anlattığı kadar biliyorum. Tahmin ediyorum kuşkusuz. Karımın ve oğlumun gittikleri uzak kasabayı, kasabadaki evi, evin arkasındaki ağaçları, kayınpederimin bıktırıcı avcı hikâyelerini biliyorum. Kasaba arada bir gözlerimin önüne geliyor. Buradaki kargaşanın tam zıddı bir sessizlik ve ölgünlük. Orada hiçbir şey olmuyordur, iç savaş bile çıkmıyordur. Aynı sokak, aynı meydan ve aynı tarlalar. Bu şehirden çıkıp oraya gitmek zorunda olmak midemi bulandırıyor. Sığıntı durumuna düşeceğimin tamamıyla bilincindeyim. Muhtemelen karımla oğlum bile baba evinde olmalarına rağmen öyle hissediyorlardır. Çıkışsız ve nefes alınmaz bir kasabada elli yıldır hiç değişmeyen eşyalarla boğuluyorlardır. Eninde sonunda o durgunluğa sığınmak zorundayım ve evin kokusunu, kayınpederimin av tüfeklerini, fişeklerini, salonda sergilenen içi doldurulmuş ördekleri, avcı botlarını, yöresel aksanı hatırlamak istemiyorum.

Karımla oğlumu bir buçuk ay önce gönderdim. Karım kargaşanın buraya ulaşacağını anlamamakta ısrar ediyor, onu zorla kendimden ve evden uzaklaştırdığımı düşünüyordu muhtemelen. Endişelerime, elektrik kesintilerinin sıklaşmasına, gıda maddelerinin piyasadan çekilmesine ve aldığım önlemlere karşı tamamıyla kayıtsızdı. Onun kayıtsızlığına aldırmadan bavulları neredeyse zorla topladım ve yine neredeyse zorla bir otobüse bindirip gönderdim. Belki de o durgun kasabaya sığınmaktansa kargaşanın ortasında yoksunluk çekip korkmayı daha heyecan verici buluyordur. Otobüs garajında, apaçık görülen gerilimin ortasında karımın gözlerinden dökülen yaşları hatırlıyorum. Askerlerin ve polislerin şehri terk etmeye çalışanların aceleciliğine hınçlarını da hatırlıyorum. Gözlerinde pek yakında tamamıyla şehri kuşatacak kargaşayı görebiliyordum. Karım bütün bunları görmemekte ısrar ediyordu, oğlum ne olduğunu anlamıyordu, zira okullar henüz açıldı, haftaya iki sınavı vardı. Üstelik doğum günü hazırlıkları içindeydi oğlan. İki hafta sonraki doğum günü için şimdiden heyecanlanıyor, hangi pastayı, hangi hediyeyi isteyeceğine karar vermeye çalışıyordu. Bense okulun da, sınavların da, matematik ödevlerinin ve doğum günlerinin de hiçbir anlamının kalmadığına emindim. Toplumsal

yıkım eğitimi bambaşka alanlara, hiç öngörülme-yen yollara kaydırır. Bavulları zorla otobüsün bagajına tıktığımı, onları ittirerek otobüse bindirdiğimi de hatırlıyorum. Üç hafta sonra otobüs garajı çevresindeki çatışmalar aniden şiddetlendi ve haberlerden anladığım kadarıyla otogar harabeye dönüştü. Yeniden kayınvalidemin suratındaki kinayıcı ifadeyi düşünüyorum. Kocasıyla birlikte bütün dünyayı kınamaktan başka bir eğlenceleri yok. Dünyadaki duruşlarından, yöresel geleneklerinden bütünüyle emin bir çift. Buradaki kargaşayı anlayamıyorlardır. Karım anlatıyordur ama anlatmak hiçbir işe yaramaz. Hiçbir anlatım tavana saplanan mermi ya da su deposunun guruldayışı veya elektrikler geldiğindeki sevinç kadar gerçek olamaz. Yaşlı kadın da gerçek görünmüyor. Geçici bir konuğun anonim kalmasında ısrar ediyorum, hayatını, damadını, kızını, geçmişini didikle-miyorum. Sadece sabırla fotoğrafları, eski defterleri taramaya kayıt altına alıp sonsuza aday kılıyorum o kadar. Zaten fotoğraflar da artık tek tek derinliklerini yitirip anonim bir buluta dönüşüyor. Tek tek verdikleri izlenim hepsinin toplamından doğan dumanlı bir karanlığa dönüşüyor. Yerde parıldayan tek bir cam parçacığına gözüm takılıyor. Kadının iyice temizlemediğini, bunun apaçık bir beceriksizlik olduğunu, o bölgeyi bir kez daha temizlemem gerektiğini düşünüyorum.

Bu gece sabaha kadar oturacağım. Üst kattaki komşuyla anlaştık. Diğer dairler ikna olana kadar dönüşümlü olarak nöbet tutacağız. Kahve yapmalıym. Mutfağa gidip elektrikli ısıtıcıya su koyarken nöbet tutmanın ne anlama geldiğini düşünüyorum: Beklemek, arada bir sokağa bakmak, bir iki defa aşağı inip apartman kapısının kilitli olup olmadığını kontrol etmek. Hepsi bu. Kapiya silahlı birileri dayandığında çaresizliğin bütünüyle açığa çıkacağı âciz bir gözlemcilik sadece. Masanın üzerinde kâğıtların altına gizlediğim tabancaya dokunuyorum ara sıra. Silah biraz da olsa güven duygusu veriyor. Gerçekten kullanmak gerektiğinde ne yapacağım belirsiz. Böyle zamanlarda silahlı olmak silahsız olmaktan daha tehlikeli olabilir. Karar vermek zor, yine de masanın üzerinde bulunuyor oluşundan memnunum. Herkesin silahlandığı bir şehre benden mütevazı bir katkı. Jeneratörden daha anlamlı olduğu kuşku götürmez. Kullanılamayacak olsa bile kuşku götürmez. Uyduruk bir tabanca otomatik tüfeklere karşı nedir ki! Kadın kahve yaptığımı anlamıştır. Benim hareketlerimi gözetliyor, bundan eminim. Her hareketimi,

her adımımı takip ediyor, evin içinde daha çok nerelere gittiğimi, hangi saatlerde tuvalete girdiğimi, hangi saatlerde yemek yediğimi, üzerimdekileri ne zaman değiştirdiğimi, ne zaman duş aldığımı bir bir kaydediyordur. Gündelik yaşamımın her ânını zihnindeki şemaya yerleştiriyordur. Tabii o kadar sık duş almıyorum. Haftada bir. Bu koşullarda bunun bile lüks olarak görüleceği günler gelecektir. Çamaşırları nadiren değiştiriyorum. Haftalardır aynı pantolonu giyiyorum. Belki kadın üzerindikileri yıkamak için fırsat kolluyordur. Çamaşır makinesini çalıştıramayacak, leğenlerden birinde yıkamak zorunda ama henüz harekete geçmiş değil. Çamaşırlarımın onunkilerle birlikte makineye girmesi düşüncesine tahammül edemiyorum. Sınırların bu denli fütursuzca aşılması ihtimali tiksindirici. Olağanüstü günlerde zorunlu olarak geçmiş zamanların ev işleri yöntemlerine dönüyoruz. Böyle de yaşanabildiğini anlıyorum yavaş yavaş. Çamaşırların elle yıkanması, ütünün gereksizleşmesi, banyo için ayrıca su ısıtılması, bulaşık makinesinin kullanımdan bütünüyle kalkışı daha sade ve berrak bir yaşamı müjdeliyor. Gün boyunca elektriğin olmayışı bile o kadar önemli olmuyor artık. Ama bilgisayarımı ve tarayıcı kullanmam lazım elbette.

Üstteki çocuğun koşturmaları bitti, muhtemelen uyumuştur. Apartmandan ses çıkmıyor. Şehir bütünüyle sessiz. Sessizliğin içinde birilerinin yumuşak adımlarla yürüdüğünü, ilerlediğini, sokakları bölüştüğünü düşünüyorum. Kapılar işaretleniyor, bazıları işaretleri siliyor, duvarlara çeşitli yazılar yazılıyor, mermiler bölüştürülüyor, silahlar temizleniyor. Gruplar sinsice yer değiştiriyor, ben aşağı bakarak kahvemi yudumluyorum. Nedense tehlikenin gece yaklaşacağını düşünüyoruz. Bu eski günlere dayanan bir yanılsama, tehlike günün her saatinde kapıya dayanabilir. Gündüz saatleri belki de daha tehlikeli. Buna rağmen eski alışkanlıklarda bir güven hissi bularak gece nöbet tutuyorum. Tabii yağmacıların daha çok geceleri evlere girdiği doğru. Boş evleri tespit edip kapıya araba dayayıp evdeki her şeyi topluyorlar. Aşağıdaki mahallede bunun gündelik bir vaka haline geldiğini sıkça duyuyoruz. Direnenlerden ikisinin öldürüldüğünü daha dün işittim. Karşı komşunun buzdolabını, televizyonunu korumak için ölümü göze almak tuhaf bir fikir. Karşı komşunun bir daha kullanamayacağı eşyalar, gözden çıkardığı şeyler uğruna tehlikeye atılmak belki de normallik duygusunun sürmesi için göze alınan bir bedel. Hayatın alıştığımız gibi

sürüyor oluşu, bildik sulara yüzüyor olduğumuz duygusu uğruna ölebiliriz. Tabii diğer uç da mümkün: Alışılan her şeyin bütünüyle iptal olduğu ve sürekliliğin onarılmaz biçimde parçalandığının kabulüyle gelen çöküşü hızlandırma çabası. Hatta çöküşe bizatihi katılma, katkıda bulunma, sürüklenmenin içinde eriyerek ulaşılan coşkunluk: Karşı komşunun eşyalarını kuru gıda karşılığında takas etmek, depodaki suyu acımasızca tüketmek, apartmanın kapısını sonuna kadar açıp olacakları beklemek, gece sokakta bir av peşinde gezinmek. Bu durumda sokaktaki bilinmez ve düşman gölgelerden biri de ben olurdum. Kargaşanın kahramanlarından birisi. Sinsice apartmanların camlarını gözetleyen, köşe başlarında nöbet tutanları kollayan diğer gölgeler gibi bir gölge. Kargaşanın asli bir unsuru olarak, kargaşanın öznelerinden biri olarak sarhoşluğa doğru sürüklenerek bilinçsiz de olsa yıkımı hızlandırmaya uğraşırdım. Bunun canlılık ve hayatıyet olduğunu kabul ediyorum ama bunların hiçbirisini yapamıyorum, hatta şu kadını bile sürükleyip dışarı atamıyorum, yaşamın kurallara göre aktığı fikrine sarılmaya devam ediyorum. Geçmişe ve kurallara sarılmak ölümcüldür. Fotoğrafları geleceğe aktarma çabası da uygunsuz. Geçmiş, benim için bile oldukça uzak, henüz var olmadığım bir geçmiş, kayıt altına almaya çabalamak ölüm tarafından kuşatılmak, sinsice ele geçirilmek değil mi? Hortlakların fotoğraflardan beni izlemelerini güvenceye alma çabası beni oraya hapsetmez mi? Bunları cevaplayamıyorum. Her şeye rağmen şimdiye dek yaşadıklarımıza, bildiğimize tutunmaya çalışıyoruz, geçmişimizden başka bir şeyimiz yok. Tutunacak başka bir şey yok.

Yaşlı kadının banyoya yürüdüğünü işitiyorum. Terliklerini sürükleyerek banyoya ulaşmaya çalışıyor, neden hâlâ uyumadığımı anlamaya çalışıyordu. Belki de ben uyuduğumda uyanıp mutfağa gidiyor ve günlük istihkakı aşacak bir şeyler yiyordur. Yatarken mutfak kapısını kilitlemeli miyim? Mutfak kapısının anahtarı yok ama pekâlâ asma kilit takabilirim. Asma kilidin nerede olduğunu düşünürken kadın banyoya girip kapıyı kapattı. Kadının neyi bekliyor olduğunu anlamakta zorlanıyorum. Herhalde sürgit o odada yaşayabileceğini zannetmiyordu. Mutlaka gitmesi gerektiğinin farkındadır. Damadının veya herhangi birinin onu buradan almak zorunda olduğunu farkındadır. Tabii gerçekten de bir damadı varsa! Söylediği her şey yalan olabilir, zaman kazanmaya, oyalama-

ya, evdeki meşruiyetini alışkanlıkla elde etmeye çalışıyor olabilir. Alışkanlığın, yavaş yavaş yerleşmenin gücünü biliyor olabilir. Kıpırdatılamaz bir güç.

İnternet çalışıyor! İnternetin ne zaman çalıştığı pek belli olmuyor. Kadını düşüneneğime ülkedeki durumu anlamaya çalışmak daha yararlı olacak. Pek çok sayfa açılmıyor, bu da doğal. Yurtdışına kaçanların sayfalarından bir şeyler anlamaya çalışıyorum ama hiçbir haber gerçeği yansıtmıyor, bütün haberler bir abartı yelpazesine göre sıralanıyor ve gerçekte olanın çekirdeğini bulmakta zorlanıyorum. Bu kadar çok karşılıklı yalan gerçeğin anlamını da çürütüyor. Gerçek, yalanların niceliğine göre belirleniyor. Bir süre sonra her haber ve bilginin yanlış olduğu gerçeğine saplanılıp orada kalınıyor. Uçakların kimi şehirlerde kalkıp kimi şehirlerde kalkmadığından söz ediliyor mesela, yurtdışına hava yoluyla çıkılabilirken karayolu çıkışları kapalıymış, gemiler de. Başka şehirlerden haberlere bakıyorum. Karımın ve oğlanın bulunduğu bölgeye dair hiçbir haber yok. Yalan bir haber bile çıkmayacak kadar kuru bir sessizlik içinde orası. Kayınpederimin bu kuru sessizlikte bahçesindeki ölü yaprakları tırmıkla topladığını, arada bir gökyüzüne bakarak içini çektiğini gözlerimin önüne getirebiliyorum. Sonbahar ışığında o evin mutfağını da görebiliyorum. Kayınvalidem ve karım mutfakta oturuyorlardır. Muhtemelen yemek hazırlıyorlardır. Karım yeniden baba evine dönmüş olmanın kasvetiyle mutfaktaki bildik eşyalara, annesinin yemek yapış tarzına bakarak içini çekiyordur. Annesi neden benim de orada olmadığım, neden karım ve oğlumla birlikte yola çıkmadığım, neden hâlâ burada olduğumla ilgili kinayeli cümleler kuruyordur. O da alışkanlığın taşı çatlatan kudretinden haberdardır. Evin her yanına sinmiş alışkanlık zehri mobilyaları çürütüyordur. Salonun duvarına asılı kasaba yaylasını gösteren tabloyu düşünüyorum. Vasat bir çalışma olmasına rağmen alışkanlığın, oturaklılığın gücüyle orada kalmayı sürdürüyordur. Yaylanın berrak havası, çam ağaçları ve ortada bir yerlerde küçük bir göl ya da su birikintisi. Kişinin kasabasının yaylasının tablosunu salonun duvarına asmakla bulduğu yöresel kuvveti düşünüyorum. Tablonun bizzat ressamın kayınpederime hediyesi olduğunu da hatırlıyorum elbette. Yöresel bir ressamdan yöresel bir kişiliğe yöresel bir hediye. Karım tabloya baktığında yayladan kurtulamadığını, dönüp dolaşıp bu salona hapsediğini, oğlunun da aynı akıbetle karşı karşıya

olduğunu, oğlunu da kendisiyle beraber çıkmaza sürüklediğini düşünüyordur. Geleceğin yöre çemberine hapsedildiğini görüyor ama bunun geçici olduğu, kargaşanın elbet biteceği düşüncesiyle avunuyordur.

Başka bir internet sitesinde şehrimizin bütünüyle harap olduğu yazıyor. Kimse dışarı çıkamıyormuş, şehirdeki binaların yüzde yetmişi harap olmuş. Bu tabii bayağı abartı. Yurtdışındaki siteye göre şehirde açlık tehlikesi büyüyormuş ve tıbbi malzeme sıkıntısı da baş gösteriyormuş. Kadın banyodan çıkıp ayaklarını sürüyor. Sokakta yine bir köpek havlıyor, çöp dağı büyüyor.

Dahası

İki oğlan çocuğun bağirtisından doğru dürüst oturabilmek mümkün değil. Anneleri çocukları susturmak için bağırduğında gürültü iyice tahammül edilmez oluyor. Oğlumun oyuncaklarıyla oynuyorlar muhtemelen, oyuncakları paylaşmaya çalışıyorlar. Neden paylaşamadıklarını anlayamıyorum. Yerdeki sepetin içindeki arabaları, kurşun askerleri, topları, oyuncak inşaat araçlarını düşünüyorum. Oyuncakları paylaşamamak için bir neden olmamalı ama yine de paylaşamıyorlar. Daha değerli olanın başkasının elinde olduğunu düşünmek, elde olmayana hasret daha çocukken başlıyor ve gide rek semiriyor.

Günü tekrar tekrar gözden geçiriyorum. İnanılmaz olanı, emrivakinin geldiği aşamayı, müsamahanın sonuçlarını bir bir fısıldıyorum. Günü yeni baştan zihnimde kurmaya, bütün anları teker teker hatırlamaya çalışıyorum. Yaşlı kadını evde bırakıp fırına gidişimi, fırında kuyruk bekleyişimi, kuyruktaki itişmeleri düşünüyorum. Kuyruklarda daima bir güç mücadelesi yaşanıyor. Herkes kuyruğa tanıdıklarıyla, akrabalarıyla hatta komşularıyla gitmeye çalışıyor. Böylece itişmede bir kuvvet olunuyor. Tek başınıza kuyrukta hemen ezilmeye, sıranızın kapılmasına, gerilere sürüklenmeye mahkûmsunuz. Ama artık hazırlıklıyım, kuyruğa daima sırtıma sakladığım bir sopayla gidiyorum. Sopa ciddileştiriyor, kolay kolay yok sayılmayacağınızı gösteren bir işaret oluyor. Gerçek bir kavga da yetersiz kalacağını biliyorum ama buna rağmen kuvvet veriyor. Fırındaki her bir ekmek alma girişimi yoruyor, sinirleri yıpratıyor. Önce siz başkalarının sinirlerini yıpratmalısınız. Hatta öncelikle siz başkalarının sırasına tecavüz etmelisiniz. Öğrendiğim başlıca ilke bu. Sırada kalmak ancak böyle mümkün. Sıradakilerin sopayla hissettiğim gücü ve pervasızlığı hissettikleri muhakkak. Bunun nasıl anlaşılabilir olduğunu bilemiyorum. İtişme sırasında öylece durmayı başarıyorum, bazen sopayı sırtımdan çıkarıp iki ucundan tutup beni itenleri durduruyorum ama onlarca gövdenin yarattığı basıncı bir sopayla giderebilmek mümkün değil. Her biri diğerini

iten gövdeler sonunda karşı konulmaz bir birleşik güç, neredeyse doğal bir afetin gücünü kazanarak ölümcül bir baskı yaratıyorlar. Nefes kokusu, ter kokusu ve yıkanmaktan mahrum kalmış insanların yarattığı o tahammülü zor bulut. Herkesin elinin bir diğerinin sırtına veya koluna kenetlenmesiyle tuhaf bir organizma haline gelmiştik. Her bir unsurunun bir diğerini ittirmeye, geride bırakmaya, yarıştan düşürmeye çalıştığı organizma içindeki mücadelede ben de gerekeni yapıyor, çekiştiriyor, umursamazca birilerinin ayaklarına basıyor, sırtımı geriye yaslayıp arkadakini hareketsiz hale getirmeye çabalıyor, öndekini yana kaydırmaya uğraşıyorum.

Bütün bu çabalar sonunda alabildiğim iki somun ekmekle evin kapısını açtığımda iki meraklı oğlanla yüz yüze gelişim fırındaki mücadeleyi bütünüyle unutturdu. Şaşkınlık kişiye her zaman ek bir güç kazandırıyor. Sopama davranırken, siz de kimsiniz, diye bağırdığımı hatırlıyorum. Oğlanlar korkuyla içeriye yaşlı kadının kaldığı odaya doğru kaçışılar, onların kaçıştığı yerden yaşlı kadın ve arkasında daha genç bir kadın belirdi. Birden damadın yaşlı kadını almak için gelmiş olabileceğini düşündüm. Genellikle en iyimser sonucu çıkarmaktan kurtulamıyoruz. Yaşlı kadın arkasındaki kız, oğlanların da torunları olduğunu söyledi. Kızının adını hatırlamıyorum, sanırım hayretten işittiklerimi algılayabilecek durumda değildim. Mahallelerinde bir çatışma oluyormuş, korkup buraya gelmişler. Açıklama bu kadar. Hepsini birden apartmanın kapısına kadar kovalayıp kovalamamaya karar veremedim bir an. Nihayetinde sopa henüz elimdeydi, fırındaki mücadeleden dolayı yorgun ama mücadeleye hazır, duru bir ruh halindeydim. Yaşlı kadın durmaksızın konuşmaya devam ediyordu. Damadın gelip hepsini birden alacağını, çocukların ortalıkta dolaşmayacağını, zaten bir iki güne kadar damadın geleceğini tekrarlayıp duruyordu. Arkasında yere bakan kız ya da kız olduğunu iddia ettiği kadın ise ağzını bile açmıyordu. Nihayetinde iki oğlan yeniden odadan çıkarak annelerinin arkasından bana bakmaya başladılar. Koridorda bütün bir aileyle karşı karşıya olduğumu idrak etmem uzun sürmedi. Tabii o lanet damat eksik henüz. Bağırıp çağırdığımı hatırlıyorum ama neler söylediğimi şimdi tekrarlayabilmek olanaksız, hayret ve öfke bilinci doğrudan etkiliyor demek. Bağırışlarıma bir yanıt vermedikleri gibi kötücül bir suskunlukla bana baktılar, ardından da odalarına çekilip kayboldular. Odalarına!

İçeride ses kesilmek bilmiyor, dört kişi küçük bir odada durmaksızın ses çıkarmakla meşguller. Acil bir karar almak, bir plan yapmak zorunda olduğumu hissediyorum ama felç olmuş haldeyim. Eyleme geçebilme yetim tümüyle elimden sökülüp alınmış gibi öylece oturuyorum. Fotoğrafları tarayacak durumda olmadığım da açık, oysa elektrik de var. Elektrik akışının mevcudiyetini sürdürdüğünü bu değerli saatleri öylece tüketiyorum. Fırından yeni aldığım iki ekmek, evdeki iki ekmek, kurutup peksimet yaptığım beş ekmek. Evdeki bütün ekmek stoku bu. Mevcut durum bütün stokların mantığını yerle bir ediyor. Salonun kapısını kapatmış olsam da kendimi içeriden soyutlayamıyorum. İki çocuğun aksine annelerinin sesi hiç çıkmıyor. Evin iki odasından birinin kontrolünü tümüyle yitirdim, bu açık. Yaşlı kadın ve kızıyla bir toplantı yapmam gerek, durumu açığa kavuşturmak, damat gelene kadar iki günün nasıl geçeceğini konuşmak gerek. Fırından aldığım ekmekleri çalışma masasının üzerine bıraktığımı fark ediyorum. Mutfığa bile uğramadan buraya kapanmak bütünüyle budalaca. Yine de ekmeklerin burada olmasından, elimin altında olmasından memnunum. Uzanıp somunun başından bir parça koparıp kemirmeye başlıyorum. Böyle şeyler asla âdetim değildir ama şu anda bunun bir önemi yok. Nasıl olsa düzenlilik çabalarının, programların bir anlamı kalmadı. Buna rağmen toparlanmak, yeni koşullara göre eldeki stokları yeniden değerlendirmek, hesaplamak, yeni ayarlamalar yapmak gerekiyor. Su tüketiminin de orantısız biçimde artacağı ortada. Yeni koşullara uyum sağlama kabiliyetinin hayatın bir mucizesi olduğunu düşünmeye başlıyorum. Ne olursa olsun her yeni koşula uygun bir çözüm bulunabiliyor, hayat böyle sürüyor. Ama bunun için sancılı bir süreçten geçmek gerek, tabii uyum sağlayamamak ve berhava olmak seçeneği de var. Aslında çoğunlukla olan da bu. Taramam gereken fotoğraflara bakıyorum. Uyum sağlayabilenlerin dizi dizi fotoğraflarına bakıyorum, hayatta kalabilenlere ve sonra haliyle uyumu yitirip ölenlere.

Mutfak

Mutfakta yemek yiyorlar. Meçhul damat haricinde bütün bir aile. Kapı aralığından mutfığa bakıyorum. Mum ışığı altında gölgeler duvarlarda büyüyüp oynasmakta, sahiplerini canavarlaştırmakta. Gölgeler sessiz. İstihkaklarını büyük bir yavaşlıkla yiyorlar. Çocuklar bile ellerindeki ekmeği yavaşça kemiriyor. Tek bir mum mutfak masasını aydınlatmakta yetersiz kalıyor ama yine de yüzleri seçebiliyorum. Yaşlı kadının sırtı bana dönük, iki oğlan da yanlarında. Masanın üzerine konulmuş oğlumun oyuncaklarından birine bakıyorum: Ambulans şoförü. Dört yıl önce almış olduğumu hatırlıyorum. Yılbaşıydı herhalde. Arabası kırılıp kayıplara karıştı ama şoför hayatta ve masanın üzerinde, başka bir çocukla başka bir deneyim yaşıyor. Yemek anındaki suskunluğu nasıl değerlendirmek gerektiğini bilemiyorum. Çocukların annesini yandan görebiliyorum. Çorbayı sükûnetle kaşıkıyor ve mutfığı seyrediyor. Onun da mutfığı pek beğenmediği belli. Sorgusuz sualsiz sığındığı evin mutfağından beklentisi ne olabilir? Karım da mutfığı beğenmiyor, ciddi bir tadilat için harekete geçmek istiyor ve ben türlü bahanelerle engelliyordum. Şu günlerde bir kadının çocuklarıyla sığındığı bir evin mutfağını beğenmezlik edişi neye yorulabilir? Mutfağın o derece kötü olduğuna mı? Kadın arada bir mutfak penceresinden dışarı bakıyor. Dışarıda bir şey görünmüyor sadece cılız mum ışığından yansıyan çarpık görüntüler. Manzara çok eski zamanlardan erkeksiz bir aile tablosu gibi. Kadın arada bir çocuklarına bakıyor ve çok önemli bir sırrı muhafaza etmekten yorulmuş gibi dudaklarını ısırıyor. Bütün ülke dudaklarını ısırıyor ama kadının yüzünde başka türlü bir gerginliğin işaretleri var veya ben bir işaret arıyorum. İşaretleri icat ettiğimizi biliyorum, onları arıyoruz, yakıştırıp buluyoruz ve giderek büyütüyoruz. Beni göremiyorlar, evin sahibi bir zebani kılığında karanlığın içine sığınmış oradan lokmaları sayıyor. Evet, lokmaları sayıyorum ve gayet haklı olduğumdan zerrece kuşku yok. Her bir öğün, uzun zaman dayanmak için yaptığım hazırlıkları biraz daha eritiyor. Çocuklar ve yaşlı kadın çok yiyorlar.

Yaşama tutunmak için gösterilen çabayı ve hırsı görebiliyorum. Açlığı gidermeye, gelecekteki yoksunluklara hazırlanmaya gayret eden dudaklardaki iştahı karanlıkta bile işitebiliyorum ve bu hırsta tanımlayamadığım çirkin bir şeyler buluyorum.

Dün yaptığım toplantıyı düşünüyorum. Buna toplantı demek durumundayım, başka bir isimle adlandırılmaz. Yaşlı kadın ve kızını salona çağırıp söylediklerimi bir bir aklımdan geçiriyorum. Gıda stoklarından, suların, banyo ve tuvaletin nasıl kullanılacağından, artık yemeklerini kendilerinin yapması ve hangi yemeklerin ne kadar yapılacağını bana sormaları gerektiğinden ve odadan çıkmamaları gerektiğinden söz ettim. Hepsinin bir bir üzerinden geçtim. Sabunun idareli kullanılması gerektiğini hatta çamaşır yıkamamalarını tembihleyip deterjanın çok kısıtlı olduğunu, çamaşırları evlerine döndüklerinde yıkamak zorunda olduklarını bile söyledim. Salona ve yatak odama girilmemesinin altını defalarca çizdim. Evden çıktığımda, çıkmak zorunda olduğumda salonu, yatak odasını ve mutfağı kilitleyeceğimi de açıklıkla belirttim. Uzun ve ayrıntılı bir liste. İkisi de suskun suskun dinledi. Yaşlı kadının kızı yine alt dudağını ısırıyordu. Budala birisi gibi görünmüyor kadın. Durumu anlıyor ve mevcut koşulların bazı ek önlemler gerektirdiğini teslim eder gibi görünüyor. Onu ilk kez berrak bir ışık altında görüyorum. Dikkatlice bakıyorum, bakışından rahatsız olduğunu anlıyorum ama gözlerimi çekemiyorum. Kaç yaşında olabileceğini kestiremiyorum ve aslında bu beni ilgilendirmez. İki gün sonra kaybolacak birinin yaşından bana ne! Ellerini karnının altında birbirine kavuşturmuş dinliyor. Kabullenmişlik ve teslimiyet. Damadın karşısında da böyle emre amade duruyor olabilir. Eller de ilgilendirmiyor beni, ilgilendiğim tek şey yalan belirtilerini yüzünde yakalayabilmek. Dikkatlice bakıldığında yalancının kendisini ele vereceğini zannediyorum. Bu temelsiz düşünceye hangi yollarla sahip olduğumu bilemiyorum ama yalanın üzerine yoğunlaşıldığında yüzeye doğru çıkıp görülebilir olacağına inanıyorum. Örneğin, gerçekten bir damat var mı, gerçekten iki gün sonra gidecekler mi, gerçekten evleri oturulamaz halde mi, gerçekten yaşlı kadın onun annesi mi veya çocuklar onun çocukları mı? Bütün bu soruların cevaplarını arıyorum kadının hiç de dikkat çekici olmayan suratında. Söyledikleri hemen her şeyin yalan olması ihtimaline göre hareket etmek istiyorum. Buna

karşın kadın başını önüne eğerek yüzünde işaret arama çabamı sonuçsuz bırakıyor. İşaretleri görmemi istemiyor, yalan söylüyor, durmadan yalan söyleniyor. Durmaksızın yalan söylenildiğini düşündüğünüzde bu yalan çorbasında gerçek ya da gerçeğe bağlı parçacıklar bulmaya odaklanıyorsunuz. Hiç değilse bir iki tutamak noktası olmalı, yalanlar gerçekle kıyaslanarak belirginleştirilmeli. Burada ne yaşlı kadının ne de kızının anlattıklarında gerçeğin ne olabileceğine dair hiçbir tutamak bulamıyor, yalan denizinde bocaladığımı hissediyorum. Dik dik yüzüme bakan yaşlı kadın farkında bocaladığının. Kızına diktığım bakışlardaki niyeti anlamaya çalışıyor, belki de yorumluyor. Bakışlarını umursamadan yalanları çözmeye odaklanmaktan vazgeçmiyorum, yine de bir şey çıkaramıyorum. En doğrusu hiçbir şeye inanmamak, aileyi sürekli gözetim altında tutmak, hiçbir açık vermemek ve dikkatimi üstlerinden eksik etmemek. Yaşlı kadının kızına bakıyorum ve onda iki oğlanın muhtemel akıbetlerini görüyorum. Tek görebildiğim bu. Bu anneden çıkan çocuklardan fazlaca bir şey beklenemez. Çocukların fazlaca bir şansları yok. Ya odada bağrışıyorlar ya da şaşkın şaşkın etrafa bakıyorlar. Okulların kapalı oluşunun yarattığı ek yükümlülük, çocukların sürekli göz önünde oluşlarının yarattığı daimi rahatsızlık annelerini ve anneannelerini de sarmış gibi.

Oğlanlardan birisi annesinin önündeki ekmeğin yarısını kapıp yutuverdi. Annenin oğlunun bu arsızlığına neredeyse sevecen bir hoşgörülle karşılık verdiğini görebiliyorum. Sonra öbür oğluna baktı ve kalan ekmeğinin yarısını da ona verdi. Mum ışığı altında tam Ortaçağ resimlerine yakışır bir ana fedakârlığı sahnesi. Ekmek tüketimine yönelik kısıtlamalar gevşetilemez. Bu evdeki önlemler gevşetilemez. Barınma koşullarını da gevşetmeye niyetim yok. Oğlumun odasına iki yetişkin ve iki çocuğun sığmak zorunda kalışı düşüncesizlik gibi görülebilir ama iki odalı bir evde çok fazla seçenek yok. Yatak odasını onlara bırakmam düşünülemez. Eve yayılmalarını, sahiplenip iz bırakmalarını istemiyorum. Evde rahat olmamalılar, yerleşmeye, kalıcılığa işaret edilen bir değişiklik yapılmamalı. Geçiciliği hissetmeliler, hatta geçiciliği arzulamalılar. Buradaki zorunlu, geçici ve dayatılmış misafirliklerini hiçbir şekilde kolaylaştırma niyetinde değilim. Emrivakiye rıza gösteriyor oluşum bu aileye uzunca bir süre tahammül edeceğim anlamına gelmez. Bunu anlamalılar. Bir efsaneye dönüşen damadın onları almasını

bekliyorum ve onlar da adamın gelip kendilerini almasını, buradan kurtarmasını sonuna kadar arzulamalıdır.

Oğlumun odasına yere fazladan bir minder serildi. Yatakta iki kişi, minderde de öbür iki kişi uyuyor olmalı. Oda'nın havasız kalma olasılığı da var, o nedenle odaların kapısı hep biraz aralık. Benden gizli bir şeyler konuştuklarında kapıyı tamamen kapatıyorlar. Ne konuştuklarını merak ediyorum. Fısıldayarak nasıl birisi olduğuma dair bilgileri değiş tokuş ediyorlardır, eve nasıl daha fazla yayılabileceklerini, hasisliğimi, yemeğin ve ekmeğin yetersizliğini konuşuyorlardır. Bana şükran duymadıkları, şükran duygusunun çok uzağında bulundukları, evimi onlara açmak zorunda olduğumu düşündükleri muhakkak. Hatta belki şimdiden evin yarısını işgal eden bir fazlalık olduğumu düşünmeye başlamışlardır. Şükran duymayanları kurtarmamalıyız. Söylentiye göre peygamber nihayet biten devasa gemisinin önünde dikilip ancak önünde eğilen hayvanları içeri alıyormuş. Eğilmeden girmek isteyenleri gemiye almaması tembihlenmiş. Akıllara zarar gemi nihayet tamamlandıktan ve tufanın tarihi yaklaşırken peygamberin önünden sırayla geçen sayısız hayvan çiftini gözümün önüne getirmeye çalışıyorum. Ekmek fırınının önündekiyle kıyaslanamayacak upuzun sırada itiş kakış olup olmadığını, hayvanların ön sıralara geçmek için çabalayıp çabalamadıklarını merak ediyorum. Koşer yani temiz hayvanlardan yedişer çift, diğerlerinden birer çiftin gemiye alındığı da söyleniyor. Tanrı bu tufanın ardından kendisine hemen kurban kesilmesini, minnettarlığın hemen gösterilmesini istiyor. Öbür yandan kurtarılanlar ancak koşer değilseler gerçekten kurtulmuş olacaklar. Temiz hayvanların çoğu ise ya kurban edilecek ya da kurtulmuş insanların sofralarını zenginleştirecekler. Demek bütünüyle kurtulmak kirlilikten geçiyor diye düşünüyorum. Muhteris olmaktan, ısrar etmekten, kimsenin işine yarar olmamaktan... Yine de kibirli bir hayvanın kurtuluşa kabul edilmeyişi düşünmeye değer. Hayvanların erkeği daha kibirliyse çift içeriye alınıyormuş ama çiftlerden dişi kibirliyse ikisi de içeriye alınmıyormuş. Bense bir çift kibirli ve minnet duygusundan yoksun dişiyle karşı karşıyayım, nankörlerin kurtulması adalet duygusunu incitiyor.

Mutfaktaki sıkıcı manzaraya ve gölgelere ilgimi yitiriyorum, yumuşak adımlarla salona dönüyorum. Hiçbir gürültü çıkarmıyorum, artık en derin karanlıkta bile hiçbir yere çarpmadan yürüyebilecek,

yer değiştirebilecek ustalığa ulaştığımı dūřünerek sırtıyorum. Onlarsa her adımlarında mutlaka bir gürültü çıkarmayı, duvara, kapıya çarpmayı beceriyorlar. Hatta seslerden kimin nerede olabileceğini kavrayacak ustalığa ulaştığımı, körlere özgü yetenekler geliştirdiğimi sanıyorum. Olaęanüstü koşullar yeteneklerinizi bilir, hiç ummadığınız birisi olduğunuzu hayretle görürsünüz.

Nöbetçi

Bu gece nöbetçiyim, sıra yine bende ve elektrikler yanıyor. Üst komşumuz evdeki kalabalığı, gürültüyü fark etti. Meraklı ve endişeli sorularını misafirlerin birkaç gün içinde gidecek uzak akrabalar olduklarını söyleyerek cevapladım: Kocasının kendisini almasını bekleyen kadın, annesi ve iki çocuk. Özünde hiçbir şey yalan sayılmaz. Tabii üst komşu da bu durumun su deposuyla ilişkisini vurgulamaktan kaçınmadı. Ben de aynı endişeleri, hatta fazlasıyla taşıdığımın altını çizdim. Her neyse, muhtemelen apartmanda herkes evdeki nüfus fazlalığından haberdardır, bir tek karımın haberi yok. Telefon konuşmalarında yaşlı kadından söz etmediğim gibi yeni gelenlerin de lafını etmedim. Her şey bu koşullarda ne kadar doğal olabilirse o kadar doğalmış ve sıradanmış gibi konuştum. Karım sesimin tonundaki değişiklikten bir şeyler sakladığımı anlamıştır, kuşkulanasına rağmen üzerime gelmemiştir. Ses tonumdaki her farklılığı algılayabilmek gibi şaşırtıcı bir yeteneği var karımın ve telefon hattındaki cızırtıya, gidip gelmelere rağmen gelişmelerin tamamını aktarmadığımı sezmiştir. Nihayetinde oradan şehrin durumu son derecede endişe verici görünüyormuş olmalı. Oysa içeride, fırtınanın merkezinde sıradan bir hayatı sürdürebilmek her zaman mümkün. Tabii en son aşamaya, ölüme kadar. Felaket kişinin kendi başına geldiğine uzaktan bakıldığı kadar ürkütücü olmuyor. Uzaktan izlendiğinde hep bir tehdidin gerginliğiyle yaşıyor, oysa burada alışma ve uyum sağlama sürecine dahil oluveriyorsunuz. Felaketler de uyum yasalarına tabi. Birer birer her olumsuzluğa alışılıyor ve onları aşmanın çareleri ister istemez bulunuyor. Öncelikle eski hayatımıza özlem duymaktan, geçmiş güneşli günlere hasret duymaktan vazgeçmeli, bütünüyle farklı bir dönemde olduğumuzu kabullenmeliyiz. Kabullenme her tür zorluğun üzerinden süzülerek geçer, böyle yaşıyoruz. Derin bir kabullenme ve unutuşla.

Nöbet saatlerimi değerlendirmek için karşı daireye geçiyorum. Çiçeklere su verilecek. Henüz yeğen gelebilmiş değil. Yeğenin de tıpkı damat gibi söylenceden ibaret olduğunu düşünmeye başlıyo-

rum. Belki de yeğen çoktan ölüvermiştir. Karşı daireye geçerken salonun ve yatak odasının kapılarını kilitledim, mutfak ise açık. Bu kadar kısa sürede mutfakta aşırı bir şey yapabileceklerini sanmıyorum. Televizyon seyrediyorlar. Çiçekleri ve bitkileri suladım. Bitkiler olağanüstü koşullara karşı tamamıyla kayıtsız görünüyor. Sahiplerinin olmayışı, yabancı ve kayıtsız biri tarafından sulanmak pek umurlarında değil. Arsızca serpilmeye devam ediyorlar. İşimi bitirdikten sonra yabancı salonun yabancı kanepesine yüzüsüzce uzanıyorum. Başka birilerinin evine bakınmak her zaman değişikliğin heyecanını getiriyor. Yine de fazlaca kurcalama isteğim yok bu gece. Başka nefeslerin gezinmediği sakın bir havayı solumak istiyorum hepsi bu. Koltukları, kanepeleri, bibloları son derece itici bulmama karşın dinleniyorum, dinlendiğimi hissediyorum. Televizyonu bile açmıyorum. Evdeki bütün elektriğin niye ana şalterden kapatılmış olmadığını merak ediyorum. Buzdolabı boşuna çalışıyor, içeriden sesi geliyor. Nedense fişini çekmemişler, içi kokmasın küflenmesin diye belki. Geçen gelişimde buzdolabına bakmadığımı hatırlıyorum, ayrıca her ihtimale karşı mutfakta neler olduğuna bakmakta yarar var. Yeğen asla gelmeyebilir, mutfaktaki uygun gıdalar çürüyebilir. Evdeki nüfusun radikal biçimde artışı beni giderek endişelendiriyor. Bütün önlemlere karşın stoklar hızla eriyor ve damadın ne zaman zuhur edeceğine dair berrak bir açıklama ufukta görünmüyor. Kalkıp mutfığa gidiyorum, buzdolabını açıyorum. Görüntü heyecan verici değil. İki adet kutusu açılmamış beyaz peynir, dört konserve tonbalığı, tereyağı, üç limon, salça. Hepsi bu kadar. Bir paket de un. Unu buzdolabına koymakla akıllılık etmişler. Buzluk tamamen boş. Neredeyse hiçbir şey bırakmamışlar diye söyleniyorum. Mutfaktaki diğer dolapları karıştırmaya başlıyorum. Bir tür hınçla karıştırdığımı söylemek zorundayım. Sonunda bir şeyler buluyorum. Dört paket makarna, bir kiloluk fasulye paketi, bir kilo pirinç, tuz, bir paket şeker, çay, iki paket kahve. Gerçekten de evi tamamen boşaltıp gitmişler, çürüyecek bir şey bırakmamışlar geride. Yine de bu da bir şeydir. Mutfaktan umduğum verimi alamadığım için biraz sinirliyim. Bu evi yağmalasam bile fazlaca bir şey çıkmayacak. Kendi kendime nankörlük etmemek gerektiğini telkin etmeye çalışıyorum. Buradaki malzemeler idareli kullanıldığında bana üç hafta yeter. Bir şişe zeytinyağını, yarım şişe bitkisel yağ da envantere kaydediyorum. Bütün diğer şeyleri kolilere koyup

arabaya yüklemiş olmalılar. Pinti moruklar. Yeğen geldiğinde bu mutfakta ne yapacak acaba? Yeğenin aç kalıp kalmayacağı umurlarında olmamış, evde bisküvi bile yok. Mutfaktan hınçla çıkıp bütün evi taramayı düşünüyorum ama tam o anda sokaktan bir patlama sesi işitiliyor. Mermi sesi. Salonun ışığını kapatıp camdan dışarı bakıyorum. Koşuşturma sesleri var ama kimse görünmüyor. Kimsenin görünmeyişi, gerginliğin anonimliği, tehlikenin belli bir çehreye bürünmeyişi olup biteni daha katlanılmaz kılıyor. Kapiya birilerinin dayanması bile daha az ürkütücü olurdu. Fakat hayır, sağda solda silah sesleri, bağrışmalar hepsi bu. Eve geçmeye karar veriyorum. Böyle zamanlarda evde olmak daha iyi. Evdekilerin ne yapacakları belli olmaz. Başka bir zaman burayı nasılsa yine yoklarım. Hatta belki mutfaktaki stokların bir kısmını buraya taşımak da bir çözüm olabilir, böylece stoklar zoraki sığınmacıların kemirmelerinden korunmuş olur.

Evime dönüp kendime bir kahve yapıp salona geçiyorum. Oğlanın odasından yine televizyonun mırıldanması geliyor. Sokaktaki çatışmaları duymadılar muhtemelen. Ne de olsa onların kaldığı oda sokak tarafında değil. Canım çalışmak istemiyor, elektrige rağmen çalışma, kayıt altına alma faaliyetine girişme isteğim yok. İsteğin giderek düşmesi tatsız. Bir tür iradesizlik ve tembellik. Bu koşullarda disiplini yitirdiğimde hızla boş vermişliğe, adam sendeciliğe sürükleneceğimi biliyorum. Boş vermişlikten sakınmalıyız, her koşul altında günü planlamaya devam etmeliyiz. Bütün bu hatırlatmalara, ikna çabalarına rağmen çalışmak istemiyorum. Kahveyi içip sabaha kadar öylece oturacağım. Bir ara aşağı inip apartman kapısını kontrol edeceğim. İçeride birisi tuvalete giriyor. Her tuvalete girme etkinliği suyun tüketilmesini hatırlatıp içimi acıtıyor. Ne yazık ki musluğu belli bir akıştan sonra durduracak bir şey yapabilmem mümkün değil. Dört kişi her girişte sadece birer litre su harcarsa ve üçer kez girseler günde on iki litre su eder. Bu hesapları yapmaktan geri durmak gerektiğini, yoksa giderek sınırlarımın daha fazla yıpranacağını kendi kendime tekrarlıyorum ama bir sonuç yok. Dönüp dolaşıp tüketimi hesaplamaya başlıyorum. Masada öylece oturarak bilgisayar ekranına bakıyorum. İnternet kesik, bu doğal, telefonlar da kesik, bu da doğal. Hiçbir şey yapılamadığında en iyisi tuvalete gitmek.

Banyoya girdiğimde etrafa bakıyorum. Banyodaki bütün işaretler sınırimi bozmaya devam ediyor. Yerlerde ve lavaboda kadın saçları,

tanımlanamayan sarı lekeler, temizlenmemiş bir klozet, pis bir duş. Banyonun artık umumi bir mekân haline geldiğini günbegün daha fazla gözlemliyorum. Tuvalet kâğıdı yerine kullandığım gazete kâğıtları bile çöp kovasından taşıyor. Yerlerde paslı su öbekleri, klozetin üzerinde sarı lekeler. Muhtemelen oğlanlar işlerini ayakta hallediyor ve her defasında oturmadan buraları silmek zorundayım. Elbette bir de koku. Beş kişinin kullandığı bir banyodaki koku ve sıcaklık. Midem bulanıyor. Tuvalet karşı daireye gideceğim.

Pervasızlık

Zaman geçtikçe cüretin ve talepkârlığın artacağını tahmin etmeliydim. Günler ilerledikçe pervasızlaşacaklarını bilmeliydim.

Dün sabah elektrik mevcuttu, içim çalışma şevkiyle doluydu ve durmaksızın fotoğrafları tarayıp duruyordum. Salonun kapısı tıklatıldı, ardından girin denilmesi beklenilmeden hızla açıldı. Yaşlı kadın bana bakıyordu. Ne olmuş olabileceğini anlamaya çalışıyordum. Kadın salonu süzerek, etrafa bakarak masaya yaklaştı. İçeridekileri tek tek kayıt altına almaya çalıştığını fark ediyordum. Bir değişiklik olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Belki de gitmeye karar verdiklerini düşünerek biraz olsun umutlandım. Kadının ağır hareketleri bir umuda geçit vermekten epeyce uzaktaydı ve akıl almaz bir cüretkârlıkla yer değişimi önerdi. Yatak odalarını değiştirmeliydik. Benim yatak odası büyüktü, onlar ise iki büyük ve iki çocuk ufacık odada kalıyorlardı. Odada nefes alınamıyordu. Hapishane gibi bir odaydı orası. Çocuklar kollarını bile kaldıramıyorlardı. O odadan dışarı çıkamıyorlardı. Evet, bunları tek tek söyledi, söylemeye cüret edebildi. Hayretle kadına bakıyordum. O da gözlerini dikmiş, tepkimi merak ediyordu veya ben öyle yorumladım. Ağzımı açamıyor, öylece bakıyordum. Bu fütursuzluğa mantıklı bir cevap vermek mümkün olamazdı. Aramızda anlamlı bir iletişim bütünüyle olanaksızdı. Yaşlı kadın burada evimde neredeyse zoraki biçimde kaldığını ve üstüne bir de kendi kızını ve torunlarını emrivakiyle evime getirdiğini yok sayıyordu. Damadının gelmesi gerektiğini, buradan gitmeleri gerektiğini, sınırlı stokları tükettiklerini yok sayıyordu. Öylece bakıyordum. Kadın anlamıyor, cevap vermemi, kendine göre mantıklı bir cevap vermemi bekliyordu. Sonunda kendime gelebildiğimde bunun söz konusu olamayacağını, odamı, yatak odamı kimseye veremeyeceğimi, bütün eşyalarımın orada olduğunu, başka yatakta uyuyamayacağımı söyledim. Odayı değiştirme talebini bütünüyle yüzüstlük olarak gördüğümü, odaları değiştirmektense bir an önce evimi terk etmeleri üzerinde düşünmelerinin daha anlamlı olacağını üstüne basa basa

sıraladım. Kendi odaları dedikleri yerin, oğlumun odası olduğunu, oğlumun odasının daha şimdiden tanınmaz hale geldiğini, kendi yatak odama bu muameleyi yaptırmayacağımı, buranın sığınma evi olmadığını da belirttim. Hatta bütün bunları iki kez tekrar ettim. Bunun daha fazla böyle süremeyeceğini, bu kıtlık koşullarında onlara daha fazla bakmamın mümkün olamayacağını da ekledim. Onun cüretkârlığına karşı benim mülkiyet haklarım olduğunu ve bu hakların doğal bir sonucu olarak evi terk etmelerini talep ettim. Cümlelerimin sonunda bağırıyordum, bağırarak hoşuma gidiyor, beni daha canlı, daha hayata bağlı kılıyordu. Kendi sesimle sarhoş oluyordum. Öfkenizi kustuğunuzda, onu hiçbir şekilde bastırmadığınızda bütünüyle kendiniz oluyorsunuz. Öfke kendinizi hiçbir aracıya, dolambaca, diplomasiye sapmadan en hakiki biçimiyle ifade edebilmenin bir yolu. Sabrın anlamsızlığını idrakin yarattığı infilak. Sonunda sustum ve sarhoşluğumun tadıyla baş başa kaldım. Görüşme bu iki ayrı dünyanın kendi kendine konuşmalarının ardından öylece havada asılı kaldı. Kadın salonda kalmaya, ayakta durarak beklemeye devam ediyordu. Durup beklemesinin bir gücü olduğunu, bu gücün benim mülkiyet haklarımı kıracağını, direnişimi zayıflatacağını düşünüyordu. Bekleyişinin bir gücü olduğunu inkâr edecek değilim ama talepkârlığı, bu evde kalışının meşruluğuna inancı ve bu inancı yüzüzce dayatması beni çileden çıkarmıştı. Salonun ortasında taş kesilerek sitemkâr bir heykele dönüşmesi umurumda bile olmayacaktı. Bir süre karşılıklı beklemeye devam ettik, bir süre sonra heykele dönüşmekten, salondaki gelişmelerin cansız bir şahidi olmaktan vazgeçen yaşlı kadın ayağını sürüyerek oğlumun odasına geri döndü.

Zeytin

Artık benimle karşılaşmamaya çalışıyorlardı. Elbette yemekleri tüketmeye, tuvalete girmeye, banyo yapmaya devam ediyorlardı ama benimle görüşmeyi asgariye indirme çabasını fark edebiliyordum. Açıkçası bundan memnundum, evdeki genel bırakılmışlık ve sefalet havası hoşuma gitmeye başlıyordu. Ev bütünüyle dışarıya benzemeye başlamıştı diyebilirim. Yatak odasını ve salonu korumuştum ama ev genel olarak kokuşmaya başlıyordu ve onlar gidene, arkalarından bütün pisliği temizleyene kadar hiçbir yere dokunmamaya kararlıyım. Bu bir karar da sayılmazdı, daha çok bilinçli bir karar öncesinde ortaya çıkan, neredeyse kendiliğinden gelişen bir tutumdur. Onlarla asgari ölçüde muhatap olmak her şeyi daha da kolaylaştırıyordu. Mutfaktaki çöpler üç poşet halinde birikmiş duruyordu, çöp bile atmıyor, dışarıya ancak zorunlu gıda mesela ekmek ihtiyacı için çıkıyordum. İnadımın yarattığı gerilimin eve dalga dalga yayıldığını sezebiliyordum. Kararlı birisinin bütün algılayabildiği çevresinin boyun eğişidir. Sonuna kadar gitme niyetindeydim. Evin ortak kullanılan bölümlerini kaderine terk edecek, gıda stoklarını yenilemeyecek, ekmek almaya çıktığımda sadece kendime alacak, bozulana bozulduğu yerde bırakacaktım. Elbette karşı daireye güveniyordum.

Ama dün sabah şaşılacak bir şey oldu. Genç kadın, çocukların annesi banyoda bulduğu kovalarla evi, daha doğrusu kaldıkları odayı, banyoyu, koridoru mutfakı temizlemeye başladı. Bulduğu çamaşır suyunu hoyratça kullanıyor, lekelerin üzerine hırsla atıyordu. Muhatap olmamaya kararlıyım ama koridor, mutfak ve banyoda sürdürülen hummalı çalışmaya kayıtsız kalabilmek gücü. Galiba önce her yeri süpürdü, ardından çamaşır suyuyla yerleri silmeye koyuldu, onu mutfak ve banyodaki fayansların, muslukların ovulması harekâtı izledi. Deterjanların kokusu salona, masamın başına kadar uzanıyordu. Kayıtsızlık çabam salonun kapısının vurulmasıyla zorunlu olarak kesintiye uğradı. Kadın elinde süpürge, bezler ve kovayla bana baktı ve salonu işaret etti. Salona girmemesi

gerektiğini söyledim. Yatak odamda ve salonda temizlik yapmasına gerek olmadığını, buraları benim zaten temizlediğimi, kendi odaları ve ortak alanları temizlemesinin yeterli olduğunu, ben olmadığımda ve kazara kapıları kilitli tutmamış olsam da buralara girilmemesi gerektiğini açıklıkla belirttim.

Kadının girişimi iyi niyetli bir barış çabası gibi görülebilir ama öte yandan evdeki mevcudiyetlerini meşrulaştırma girişimi de olabilirdi. Aslında tamamen öyleydi. Gerilimi yumuşatma çabası eve daha da yerleşmelerine yarayacaktı. Sanki onlara buradan gidin artık denilmemiş, sanki bu evdeki varlıklarına artık tahammül edilmeyeceği söylenmemişti. Akılları sıra evi toparlamaya, daha uzun kalmaya elverişli hale getirmeye çalışıyorlardı. Hep böyle olur, önce ev temizlenir, sonra odaların değişimi gündeme gelir, ardından stoklar üzerinde hak sahibi olunmaya çalışılır ve evde alanlar giderek daralmaya başlar. Hem ne de olsa onlar dört kişiydiler. Dört kişi ezici bir çoğunluktur. Oğlanları ezici çoğunluğun öncü kolu olarak görüyordum. Fütursuzdular ve haliyle çocuklardı. Size kötü kötü bakabilirler, orada bir fazlalık olduğunuzu size hissettirebilirler. Her neyse, salona girilmesine müsaade etmedim ve kadın banyo, koridor ve mutfakla, oğlumun odasıyla yetinmek zorunda kaldı. Ardından çöpleri çocukların eline verip sokaktaki çöp dağının zenginleştirilmesine bir katkıda bile bulundu. Çocukların nihayet bir işe yaramaları sevindirici sayılmaz. Çocuklar işe yaramaya başladıkları andan itibaren daha talepkâr, önüne geçilmez, durdurulamaz olacaklardır.

Kadın ve çocuklar odalarına çekildiklerinde masanın başından kalkıp evi dolaştım. Gerçekten de her yer pırıl pırıldı. Her yer çamaşır suyu kokuyordu, salon ve yatak odası dışında. Kabul etmek gerekir ki salonu ve yatak odasını epeydir temizlemiyordum. Toz giderek yayılıyordu ama bunu umursayacak değildim. Her tür seçenek bunların odalara girmesinden daha iyidir diye düşündüm.

Kargaşa

Üst komşumun kapıya vurmasıyla yerimden sıçradım. Benim nöbet gecem değildi. Aramızda zili çalmadan şifreli bir kapıya vurma işaretiyle anlaşmıştık. Odadakilerin sesi duyup duymadıklarını bilemiyorum, ben bile henüz uyumamış olmama rağmen güçlükle duydum. Odadakiler hiçbir tepki göstermediler, oda karanlıktı sadece televizyonun ışığı geliyordu.

Dairenin kapısını açtığımda komşumu elinde sopayla bekler buldum. Apartman otomatını bile açmamış elinde kısık bir fenerle duruyordu. İlk başta ürkütücü bir görüntüydü doğrusu. Adamın korku dolu ve çaresiz suratı el feneri ışığının katkısıyla daha da yoğunluk kazanmış, bu surata bakan herkesin aynı korkuyu misliyle yaşatacak bulaşıcılığa ulaşmıştı. Aşağı kapıda birilerinin olduğunu fısıldadı. Yağmacıların sonunda burayı ziyaret etmeleri şaşırtıcı değil. Komşunun korkusu bana bulaşıyordu, bunu hissediyordum. Korkuyu yenmenin tek yolu hemen harekete geçmektir, hızla giyindim, el fenerimi, tabancamı ve sopamı alıp aşağı inmeye başladım. Zemin kata inildikçe gürültü ve konuşma sesleri artıyordu. Kapının sağlamlığı beni hayrete düşürse de daha fazla dayanabileceğini sanmıyordum. Akşam saat ondan sonra apartman kapısını kilitliyoruz ve arkasını iki büyük kalasla destekliyoruz. Üst kat komşumuzla her akşam yaptığımız bayrak töreni gibi bir şey. Sabah yine saat sekizde kapı törenle açılıyor, kalaslar demir çubuklar kaldırılıyor. Öyle ki, bu önlemler sonucunda herhangi bir komşunun içeri girip çıkabilmesi ancak ikimizin orada hazır bulunup uğraşmasıyla mümkün. Korkunun beni yakalamaması için hızla iniyordum korku kaynağının yanına. Üst komşum bu aceleciliği hayretle izliyordu.

Nihayet aşağı indiğimizde kapının arkasından küfürlü konuşmalar işittim. Muhtemelen sinirleniyorlardı. Kilidi açtıklarını düşünüyorlar fakat buna rağmen kapının açılmaması sinir bozucu oluyordu. Bizi onlardan ayıran kapı zorlanıyor, menteşelerden farklı sesler geliyordu. Kapı birden açılrsa ve ellerinde muhtemelen silah olan adamlarla karşılaşsam ne olacağı tamamen meçhuldü.

Belimdeki tabancayı henüz hiç kullanmamıştım. İşte o anın, o sihirli anın gelip çattığını hissettim. Kapı inatla dayanıyordu, iyi iş çıkarmıştık doğrusu. Komşum yukarı çıkıp pencereden bir iki el ateş etmenin iyi bir fikir olup olmayacağını fısıldadı. Bence değil, gizemi bozmamalıyız, bilinmezlikten ürken karşı taraf olmalı, burada olup olmadığımızı da belli etmemeliyiz diye düşünüyordum ve açıkçası yeniden korkmaya başlıyordum. Dışarıda altı yedi kişi olduklarını komşum biliyordu. Karanlıktı, belki bir eksik, iki fazla. O kadar kişiye karşı yapabileceğimiz bir şey yoktu ama orada bekliyorduk işte, sonunda diğer komşu ve oğlu da aşağı indiler. Dördümüz kapıya bakıyorduk, kapı zorlanıyor ve ardında hırslanan zebaniler öksürüyorlardı. Kapı sonunda dayanamadığında, kaçınılmaz biçimde onlarla karşı karşıya gelecektik. Ölümün ne denli yakın olabileceğini düşünmüyorum o an, oysa öldüğümde arşiv bütünüyle sahipsiz kalacak, çöpe gidecek fotoğraflardaki herkes gerçekten unutuluşa terk edilecekti. Davetsiz misafirler evi tümüyle sahiplenecek, bütün odalara özgürce yayılacaklar, yağmadan geriye kalmış eşyalarım bir bir dokunacaklardı. Birden üst kat komşum elindeki demir çubukla kapıya vurmaya başladı. Çıkan ses muazzamdı. Demir kapı kadim bir çan gibi çınlamaya başladı. Dışarıdaki ses kesildi. Ardından ne olduğunu duyamadığımız bir fısıldama duyduk. Ardından birisi küfür etti, avaz avaz küfür etti. İki el ateş edildi. Elimdeki tabancayı ateşlemeye karar veremiyordum bir türlü. Dışarıdan gelen sesler ve kapıya çarpan iki merminin tınısı sarhoş ediciydi. Bu duyguyu başka bir şekilde tanımlayamıyorum; sarhoşluk veya bir tür coşkunluk hali. Demir kapıya çarpan mermilerin sesine ve dışarıdakilerin öfkesine kapılmam, onlarla bir olmam gerekiyormuş gibi bir coşkunluk. Tabancamı çıkarıp tavana doğrultup tetiği çektim. Apartman girişinde patlayan tabancanın sesi çok daha ihtişamlıydı. Sesler kesildi. Komşularım hayretle bana baktılar, hatta benden ürktüler, onların ürküntüsünün beni gururlandırdığını saklamayacağım. Artık onların gözünde her zamanki çekingen adam değil, başka birisiyim; biraz belirsiz ve tehlikeli birisi. Tehlikeli görünmeyi herkes sever. Üç numaranın oğlunu aşağı bakması için üst kata yolladık. Gelen bilgi, sokakta kimsenin olmadığı, adamların karşıda bekleyen bir kamyonete atlayıp gittikleriydi. Yağmacıların kayboluşuyla üçümüz basamaklara oturduk. Gevşeme yorgunlukla birlikte gelmişti. Üç

numara ikimize de birer sigara uzattı. Üst kat komşum bu mucizevi ikramı hemen kabul etti, ben sigara dumanından hoşlanmadığının altını çizerek reddettim. Apartman girişindeki duman üst katlara kadar çıkacak kapılardan içeri girecek. Böyle bir zafer ânında gereksiz hassasiyetlerin, titizlenmenin bir anlamı yoktu. Sesimi çıkarmadım, istedikleri kadar içsinler.

Daireme döndüğümde ev yine sessizdi. Bütün bu gürültüleri hiç duymamış olabilirler mi, veya bu kadar umursamaz olabilirler mi? Misafirlerim geceyi her zamanki gibi geçirme kararlılığındaydı. Aşağıdan gelen bağırışlara, silah seslerine bütünüyle kayıtsız kalmışlardı. Bu kayıtsızlığa içerlememek elde değil. Sanki hiçbir silah, hiçbir zorbalık kendilerine zarar veremezmiş gibi davranıyorlar. Merak edip kapıya bile koşturmuyorlar veya çıkıp ne oldu diye sormuyorlar. Dış dünyayı bütünüyle bana havale etmişler. Onları beslemek, suyu temin etmek, ekmek bulmak ve dahası saldırganlardan korumak zorundayım.

Salona girip oturdum. Işığı açmak için henüz erken, hâlâ etrafta olabilirler ve ışık gelen ilk daireye ateş edebilirler. Bu gece uyumayacağım, üst kat komşumla birlikte uyanık kalmaya karar verdik. Karanlık salonda oturdum, dışarıyı ve evi dinlemeye başladım. Hiçbir ses gelmiyor. İçeridekilerin soğukkanlılığını olumlu karşılamaya gayret ediyorum. Kapıda vurulup ölmemiş olmama hayıflanıyor olmaları da mümkün. Karşı apartmandaki lambalar yavaş yavaş yanmaya başladı. Tehlikenin geçtiğine kanaat getirdiler demek ki. Ben hiç o görüşte değildim, bu gece ışıkları yakmak doğru olmayacak. Cebimden çıkardığım tabancanın namlusuna dokundum. Soğumuş. Silahı ateşleyebildiğime göre iyice korkmuşum. Korku benden hızlı davranıp bir karar vermeme fırsat tanımadan tetiği çekmiş. Tetiği çekenin benimle bir ilgisi yok. Bir mermi eksildi sonuçta. Pantolonumun cebinden yerden aldığım kovani çıkarıp parmaklarımın arasında çeviriyorum. Metalin sertliği ve bütün kararları önceleyen hakikati ürküttü. Demek korkunun hâkim olduğu başka bir an birisini vurmak ya da kendimizi vurmak, vurabilmek mümkün. Korkmuyorsanız ölüyorsunuz, korkarsanız öldürebiliyorsunuz.

Yağmur

Yaşlı kadın mutfağa artık sadece yemek yemeye çıkıyor. Kızıyla arada bir mutfakta karşılaşıyoruz. Genellikle iki oğlu ellerinde benim oğlanın oyuncaklarıyla mutfak masasına oturmuş oluyorlar. Oyuncakları tamamen sahiplendiklerini görebiliyorum. Babaları almaya geldiğinde –bu gerçekten mümkünse– oyuncakları da alıp götürceklerinden hiçbir kuşku yok. Oyuncakları umursayacak durumda değilim, umursadığım tek şey gıda stoklarının durumu ama artık gerekli önlemleri aldım, bütün stokları karşı daireye götürdüm. Gerektiği kadar malzemeyi mutfakta bırakıyorum. Böylece açgözlülük veya savrukluğun, gereksiz oburluğun önü alınmış oluyor. Kadın neyle ne kadar yemek yapabileceğini biliyor. Muhtemelen dolapların boşaldığını, her şeyin başka bir yere götürüldüğünü anlamışlardır. Dışarı çıktığımda bulduğum malzemeyi de karşı daireye götürüyorum. Belki de her şeyin karşıda olduğunu biliyorlardır. Stokların erimesini veya ben evde yokken evi terk ederek bütün yiyeceklerimi götürmelerini göze alamam. Paramı sakladığım yerleri bulamazlar ama gıda hiçbir yerde güvenli olamaz.

Kadın yine makarna yapıyor. Oğlanlar durmaksızın makarna ve ekmek tüketiyorlar. Büyümeye, bu kargaşadan sağ çıkacak biçimde beslenmeye çalışıyorlar, onları suçlayamam. Fakat her öğün bir paket makarna tüketimi biraz fazla. Hatta bazen bir buçuk paket makarna kullanılıyor. Mutfaka girdiğimde oğlanlar içeri giren yabancıya kötü kötü bakıyorlar, ellerindeki oyuncakların alınma tehlikesi karşısında onları sıkıyorlar. Kamyonu sıkıştıran parmaklara bakıyorum. Kadın başını önüne eğiyor, sesini çıkarmadan tezgâha odaklanıyor. Sessizlikten, oğlanların bakışlarından rahatsız oluyorum. Öylece durup etrafa bakıyorum. Mutfak, evimin bir parçası olmaktan çıkmış gibi görünüyor. Daha çok onlara ait mutfak. Mutfak aileye aittir. Oraya ne yapmaya gittiğimi unutuyorum, böylece mutfakta oluşum sıradan bir teftişin veya rahatsız etme çabasının dışına çıkamıyor. Nihayet bir bardak su almanın en iyisi olduğuna karar veriyorum, raftan bardak alıp çeşmeye uzatıyorum. Hepsi

bana bakıyor, bundan eminim. Bana bakıyorlar ve ne zaman mutfaktan defolup gideceğimi merak ediyorlar. Bir bardak suyu içiyorum, suyun bir kısmı bardağın ve dudaklarımin yanından gömleğime dökülüyor, aldırmayıp bardağı yeniden musluğa uzatıyorum. Kana kana içiyorum. Bardağı çalkalayıp bulaşıklığın üzerine bırakırken bulaşıklıkta kurumayı bekleyen diğer bardaklara ve tabaklara bakıyorum. Ansızın onlarla aynı tabakları ve bardakları kullandığının bilincine varıyorum. Daha doğrusu benim tabaklarımı, benim bardaklarımı ve benim çatallarımı kullanıyorlar. Tabak çanağın zorlukla temizlendiği, sular kesildiğinde bazen kuruyarak iki üç gün beklediği bir durumda onlarla aynı tabakları ve bardakları kullandığının bilincine varmak beni duraksatıyor. Kendi tabaklarımı, bardak ve çatal bıçak takımımı ayırmayı daha önce düşünmüştüm ama bu kontrolü zor bir süreç olacaktı. Hem kapıya yağmacıların dayandığı, sokaklarda silahlı grupların dolaştığı günlerde hijyene bu kadar önem vermek budalalık değil mi? Zaten temizliğe artık o kadar önem vermiyorum, on beş gündür aynı gömleği giyiyorum. Yine de onların ağızlarıyla kaynaşmak istemiyorum. Aynı evde aynı tabakları kullanmak, bir lokantada tanımadıklarınla veya hiçbir zaman tanımayacağınız insanlarla aynı tabakları paylaşıyor olmaktan bütünüyle farklı. Tabağınızın anonim ortakları geçmişte kalır ve sizden sonrakilerin aynı anonimliğe katılmaları zerrece umurunuzda olmaz. Yabancılarla, zoraki misafirlerle aynı tabağı paylaşmak, aynı bardaklara dudağınızı dokundurmak zehirleyici bir nitelik kazanıyor.

Bütün bunları düşünürken bana bakmaya devam ediyorlardı. Çocukların annesi iyice gerilmiş olmalı, yabancı bir adamla aynı mutfakta kısılmış olmanın yarattığı gerginlik sırtından fark ediliyordu. Sessizliği bozmak için şu meşhur damattan haber olup olmadığını sordum. Kadın bilmiyorum gibi bir cevap verdi. Nerede olduğunu bilmiyorum demek istedi herhalde. Veya ne zaman geleceğini bilemiyorum demiş de olabilir, hiçbir şey bilmiyorum demesi de mümkün. Oğlanlar babalarını özlemiyorlar mı acaba? Yetim kalmış da olabilirler. Giderek bu seçeneği daha mümkün bulmaya başlıyorum. Babasız iki oğlan, biçare anne, nursuz anneanne ve bütünüyle yabancı bir adam. Güzellikten uzak bu tabloda belki de biricik olumlu unsur oyuncaklar olabilir. Muhtemelen daha şimdiden yarısı kırılıp dökülmüş oyuncaklar. Eskiden oğlumun

oyuncaklarına iyi bakması için nasıl titizlendiğimi hatırlıyorum. Oyuncaklarını kimseye vermemesi için uyarıp durduğumu. Komik. Şu oğlanın elinde tuttuğu kamyonla beraber aldığım vinci ağabeyimin oğluna verdiğinde bile huylanmıştım, gayet iyi hatırlıyorum. Ağabeyimi de hatırlıyorum. O da taşrada bir yerde, muhtemelen güvenli bir durumdadır. Ağabeyim hep güvenli durumdadır. Bütün gayretlerime rağmen oğlumun eline geçen oyuncakların akıbeti daima acıklı bir sonla nihayetleniyordu. Ya anlaşılmaz biçimde kayboluyorlar ya da ölümcül biçimde kırılıyorlardı. Çöpe atmaktan başka bir seçenek bırakmayan bir son. Oğlanlara dönüp doğrudan yüzlerine bakıyorum, onlar da bana, gözlerini kaçırmıyorlar, birbirlerinden destek alıyor gibiler. Mutfakta onlarla birlikte olmaktan sıkılıyorum, bir şey söylemeden çıkıp salona geçiyorum. Arkamda sessiz bir tünel bırakıyorum.

Salon penceresinden dışarı bakıyorum. Dışarıda yağmur yağıyor. İki gündür yağıyor. Sokağın sonundaki çöp dağı yağmurla birlikte ağırlaşmış yere daha çok yapışıyor. Asfaltın bozulan bölümleri ve tıkanmış mazgallar yüzünden gölcükler oluşuyor, sonra gölcükler orta halli göllere dönüşüyor. Su kendine yol arıyor. Muhtemelen tufan buna benzer bir şekilde başlamıştır. Ama tabii önce peygambere haber verilmiştir. Tufandan yedi gün önce, yedi gün kaldığı açıklıkla belirtilmiştir. Bu yedi günü son hazırlıklarla geçirmiş olmalı ama yine de kuşkuludur. Yine alaya alınma endişesi içindedir. Herkes bunu yine her zamanki yağmur zannetmiştir, hatta kesin biçimde uyarılmasına rağmen peygamber bile. Yağmur yağmış, yağmış ve sular yükselmeye başlamış ama o hâlâ bunun gerçekten de o beklenen tufan olduğuna inanamıyormuş. Muhtemelen yine hayal kırıklığına uğramak istemiyordur. Peygamberin ancak su ayak bileklerine kadar yükseldiğinde gemiye binmeye karar verdiği söyleniyor. Demek sonunda ikna olmuş ve suların üzerinde koşarak gemiye ulaşmış. Buna karşılık civardakilerin ikna olması daha uzun sürmüştür. Hatta ailesi gemiye girip girmemekte duraksamıştır. Sonunda çevredekilerin bu yağışın diğerlerinden farklı olduğunu anladıkları bir an olmalı, bir dehşet ve panik anı. Belki önce birisi durumu anlamış ve ailesini toparlayıp gemiye doğru koşturmaya başlamıştır. Onu gören diğerleri de birer ikişer peşine takılmışlar, bir süre sonra bütün topluluk feryatlarla gemiye koşmaya başlamıştır. Dehşet bulaşıcıdır. Geminin kapakları haliyle kapalıymış.

Kalabalığın gökten inen yağmur ve belki de artık dizlerine yükselen suyun arasında feryadını ve yalvarmalarını gözümün önüne getirebiliyorum. Peygamber artık her şey için geç olduğunu, yüz yirmi yıl boyunca tövbe etmeleri gerektiğini söylediğini hatırlatır. Şimdi tövbe etmenin bir faydası yoktur. Bunun üzerine dehşetin kardeşi öfke ve yaşama güdüsü imdada yetişmiş ve kalabalık gemiye saldırmış, kapıyı kırmaya ve hatta gemiyi devirmeye çalışmışlar. Onca insanın gemiyi salladığını görüyor gibiyim. Tahtaların turnakla sökülmeğe başlandığını da. Görülmeye değer bir manzara olmalı. Bu saldırılar sırasında gemi üzerine yerleştirildiği takozların üzerinde sallanıyor olmalı. Evet, gemi neredeyse devrilecekmiş ama kendileri de geminin dışında bırakılan kurt, aslan ve çakallardan oluşan bir sürü gemiyi sallayanlara saldırmış. Bu hayvanların da öfkeli olduklarını düşünebiliriz. Böylece manzara daha da zenginleşiyor. Yerde giderek yükselen su, gökten inen su, bu ikisinin arasındaki kalabalık ve suyun içinde yol bulmaya çalışarak kalabalığa saldıran yırtıcılar. Geminin çevresindeki su kıpkırmızı kesilmiştir muhtemelen, yırtıcılar bizzat parçaladıkları ölü insan tepelerinin üzerine çıkarak hâlâ yükselen sudan korunabileceklerini ummuşlardır belki de. Bu sırada gemi suyun gücüyle yavaş yavaş yerinden oynamaya başlamıştır. Etrafındaki kan deryasının ortasında bir hayalet gemi gibi takozlarından kurtulmaya başlamıştır. Kan renginin giderek seyredtiğini sanıyorum ama yine de bir pembelik kalmıştır. Gemi bu pembe sıvının ortasında başıboş biçimde sürüklenmeye başlamıştır. Önce ağır ağır sonra hızlı.

Kökler

Eski fotoğraflara bakma ihtiyacını ne zaman duyarız? Şimdi bulanıklaştığında, şimdiye yüklediğimiz anlamlar geçerliliğini yitirdiğinde, şimdiyle birlikte gelecek de kestirilemez, planlanamaz hale geldiğinde. Belirsizlik köklere ve geçmişe çağırır, oralarda bir sabitlik, bir dayanak bulmaya çalışırız ama geçmiş, belirsizliği artırmaktan, bilinmezliği çoğaltmaktan başka bir sonuç vermez.

Taradığım fotoğraflar üzerine düşünmüyorum artık. Bir süre sonra kâğıdın üzerindeki ölü yüzler anlamlarını ve derinliklerini yitiriyor. Zaman da derinliğini yitiriyor, değerini de... Sonsuza yapılandırılmış anların içinde saklı olanları ortaya çıkarmaya, açık etmeye, onları deşmeye falan da çalışmıyorum. Sadece kayıt altına alıyorum, sonsuzluğu garantiye alıyorum. Bu sonsuzluk ne işe yarayacak bilemiyorum. Kolayca taşınabilir, unutmaya terk edilecek geçmiş.

Geçmişin unutuluyor oluşunu hep bir sağlık belirtisi olarak algıladım. Oraya tutunma çabasını zavallıca buluyorum ve böylece içinde bulunduğum çaba bütünüyle mesnetsiz görünüyor. Hele de hiç tanımadığım kişilerin kim olduğunu anlamaya çalışmak, üzerinde düşünmek bütünüyle gereksiz bir ağırlık. Geçmiş kayıta altına almak bir ağırlığı zorla üstlenmeye çalışmaktan farksız. Hatta bir tür inat, kendimize, selametimize karşı budalaca bir inat. Geçmişte bir dayanak yok, sadece belirsizlik var, belirsizliğin türlü vehimlerle yoğunlaşarak boğamıza sarılması var. Köklere sarılmak köklerin kendisi kadar muğlak. Siyah beyaz fotoğraflar sırf renklerinden ve eskiliklerinden, hatta sararmışlıklarından ötürü daha yoğun ve derinlikli görünüyor, günümüzün renkli veya dijital fotoğraflarından daha derin bir hakikate işaret ediyormuş gibi görünüyor. Bu da tıpkı kökler gibi bir yanılsama. Aile geçmişinden hiçbir avuntu bulabilmek mümkün değil. Biz böyle bir aileymişiz, aile mensuplarımız falanca kasabada önde gelen şahıslarmış, amcalarım falanca işleri yapıp falancalarla evlenmişler, annemlerin kasabadaki evi güzelmiş, hepsi bu. Bunlardan bir teselli çıkmaz. Fotoğrafları yıllara göre

sıralamak aile tarihinde bir düzenlilik, bir sıralama varmış gibi bir yanılısama yaratıyor. Büyük dedemiz bizlerin hayata gelmesi için evlenmiş, dedemiz torunlarının selametinden haberdarmış gibi bir yanılısama. Hemen her şeyin çeşitli rastlantılar sonucu gerçekleştiğini bizler, torunlar biliyoruz oysa. Kestirilemez rastlantıların eseriyiz ama yine de taramaya devam ediyorum, kökleri sağlama alma gayretinden kendimi kurtaramıyorum.

Patlama

Karımla kavga ettik. Bunu epeydir bekliyor, gerilimin ne zaman patlayacağını merak ediyordum. Karım bir türlü toparlanıp harekete geçmeyişimden işkillenmeye başladı. Hâlâ bu evde olduğuma inanmadığını söyledi. Oğlanın beni sorup durduğundan, istenirse şehri terk etmek için mutlaka bir yol bulunabileceğinden söz etti. Belki de buradan ayrılmayı istemediğimi düşünmeye başlamış. Eğer böyleyse, niyetim buysa açık açık söylemem gerekiyormuş, günleri birbiri ardına devirmekle bir çözüm bulmak olanaksızmış. Bir kadın, karımın çocukluk arkadaşı, kocası, üç çocukları ve kayınvalidesi dün bu şehirden çıkarak karımın bulunduğu kasabaya ulaşmışlar. Demek böyle bir kalabalıkla çoluk çocuk hareket edebilmek mümkünmüş, ben tek başıma her şeyi çok daha kolay gerçekleştirebilirmişim. Doğrusu haklıydı. İkna edici gerekçeler bulmakta zorlanıyordum. Fotoğraflar yüzünden geciktiğimi söyleyebilmek olanaksızdı. Bu açıklanamaz bir gerekçe. Telefon hattının inadına gayet düzgün ve kopmadan akışı da ayrı bir sorun. Kavga süresince, daha doğrusu karımın imaları ve itirazlarını sıraladığı süre boyunca kesintiye uğramayan akışa lanet etmekten ve dinlemekten başka bir şey yapamadım. Bütün gerekçelerim sonuçsuz ve zavallicaydı, bunu ben bile fark ediyordum. Sesimin nasıl güvensiz çıktığını yani. Karım bu güvensizliği, bu binbir dereden su getirmeleri, anlamsız gerekçeleri hissedip daha da uzatıyordu. Tabii endişeleniyor benim için. Hâlâ burada bulunmamın büyük bir tehlike olduğunu biliyor, uzaktan bakıldığında şehir bir ateş topu gibi görünüyordur, ona fırınların, telefonların hâlâ çalıştığını, internetin, elektriğin, suyun arada bir kesilmesine rağmen hâlâ olduğunu söylemenin bir anlamı yok. Burada, bu evde tek başıma beklemenin anlamını bir türlü çözemiyordu karım haklı olarak. Ben de çözemiyorum. Bütün fotoğrafları, defterleri arşive çekip yanıma almanın anlamı, bunlar için zaman tüketmenin anlamı benim için de esrarını koruyor. Belki bu hayatı ve bu şehri bütünü bütününe terk etmemek, terk etmeyi geciktirmek için bahanedir bunlar. Göçmen konumuna düşmemek

için bahaneler. Gmenliğe ykselinmez, düşülür. Aile tarihinin bilinmezleri, bütün o l suratlar burada oyalanmam için beni tutan kancalardan farksızlar. Karımın telaşını kınayamam. Gerçekte oraya, o kasabaya gitmek istediğimden de emin değilim. Hiçbir şeyden emin değilim. Kuşkusuz evdekilerden söz etmedim. Zoraki misafirlerin oğlumun odasındaki ikametini yok saydım. Karım buna rağmen bir şeylerden kuşkullanmış gibi eve gelen giden oluyor mu gibi bir soru sordu. Tuhaf ve her zaman sormayacağı bir soru. st kattaki komşuları arayıp eve akrabalarımın geldiğini haber alıp almadığı kuşkusunu düştü iime buna rağmen kimsenin gelmediğini söyledim, kim gelecek ki zaten, diye üste çıkmaya çalıştım. Cevap vermedi. İkna olmadığından eminim.

Konuşmamız bittiğinde ziyadesiyle yorulmuştum. Kendimi pelte gibi hissediyordum, yorgun ve halsiz, elinden iradesi alınmış... Didiklenmek istemiyor, kendi halime bırakılmak, bu salonda unutulmak istiyordum. Sokağın, bu şehrin ve hatta içerideki odada televizyon seyredenlerin bile beni unutmasını istiyordum. Sessizlik olsun ve tükenmeyen bir uyuklama olsun. Kıpırdanmasın, sokaktan ses gelmesin, kimse kapıyı almasın, hiçbir talepte bulunulmasın. İradesizlik bataklığında yavaşça rdğm, hcrelerimin bulanık suda dağıldığını, vücudumu oluşturan yapıların sakince çözüldüğünü hissediyordum. Telefon ve internet bütünüyle ksn ve burada unutulayım. İçeridekiler de kıpırdamasın, aız diye mızıldanmasın. Masada bekleyen fotoğraflara ve makineye bakmak istemiyorum, onları da unutmak istiyorum. Kabullenіř denizinde yüzüyorum, içeridekileri bile kabullendim. Damat ne zaman gelecek diye dırdır etmeyi bile kestim.

Lüks

Mutfak dolaplarında aradığım şeyi bulamıyorum. Tavaların, tencelerinin yeri tamamen değişmiş, bardakları koyduğum raf, çatal kaşık çekmecelerinin düzenlenişi hepsi değişmiş. Değişim bir kereyle kalmıyor, durmadan yeni değişiklikler gündeme geliyor. Mutfağın içindekilerle birlikte canlı bir organizmaymış gibi yer değiştirip durduğunu hissediyorum. Can sıkıntısından kaynaklanan daimi bir hareketlilik. Kabul etmek gerekir ki, mutfak bütünüyle kontrolümden çıktı, stokları yan daireye taşımakla gayet isabetli davrandığım ortada, kendimi bir kez daha kutluyorum ama bu önlemlere rağmen hemen her şey tükeniyor. İçeridekilerin ne düşündüğünü merak ediyorum. Bu evde onları sonsuza dek besleyebilecek gıda stoku veya para olduğunu mu! Benim bir büyücü olduğumu mu! Yeni gıda kaynakları bulmak zorundaydım. Alışveriş yapmak zorundaydım. Artık içerideki aile de alveriş yapmak zorunda. Bu konuyu kısa zaman içinde anaya ve kızına açıklayacağım. Kendileri yiyecek bir şeyler bulmak zorundalar, onları sonsuza kadar besleyemem. Bana muhtaç oldukları için benden nefret ediyorlar. Yaşlı kadının, kızının ve oğlanların gözünde bu nefreti her an okumak mümkün.

Sokakta bazen her şey eskisi gibiymiş gibi geliyor. Aynı sokaklar, aynı caddeler, aynı dükkânlar. Dükkânların çoğu kapalı, bazıları ise birkaç saat açık tutuluyor. Havanın kararmaya başladığı saatlerde yolda olmamak için hemen kapatılıyor. Stokların fahiş fiyatlarla satılması, karaborsanın kurumlaşması kendi dünyasını yaratıyor. Gerçekte karaborsa bir doğa yasası gibi kendi yolunu açıyor demeliyiz. Hemen her türlü mal karaborsanın anlaşılmasız yöntemleriyle fiyat kazanıyor ya da düşüyor. Hiçbir malı iki ardışık günde aynı fiyata alabilmek mümkün değil. Bu da kuşkusuz bütçe yapma gerekliliğini bütünüyle olanaksızlaştırıyor. Yine de hemen her tür ürünün kepengi yarı yarıya indirilmiş, camı kir bağlamış dükkânlarda bulabilmek mümkün. Bazen karaborsacıların yetenek ve cesaretlerine hayran kalmıyor değilim. Camenbert peyniri ya da Kolombiya kahvesinin hangi esrarengiz yollarla şehre sokulup bu dükkânlara kadar ulaş-

tırılabilmesini anlamak mümkün değil. Herhalde çatışan tarafların hepsine ödenen rüşvetler sayesinde. Şehirde hemen herkes en az iki çevrenin mensubu; birisi çatışan taraflardan birine aidiyet, öbürü kaçakçı, karaborsacı, yağmacı çeteleriyle işbirliği. Hatta çatışan tarafların bazı üyelerinin insan kaçırma, karaborsacılık işlerinde ortaklıklar içinde bulunduğu söyleniyor. Her şeye rağmen bu kargaşada lüks peynire talep olabilmeyi anlamak mümkün değil. İnsan arada bir lüks ihtiyacına, özlemine sivriliyor demek. Bütün insanlığı ikiyüzlülükle suçlamak istemiyorum, evdeki stokların erimesine aldırmandan makarna, yağ, un, konserve sebze bulmak yerine lüks peynir arayışına çıkmamın bütünüyle züppelik olduğunun farkındayım. Evdekilerden başka bir şey yemek istiyorum. Bütün açıklama bu kadar, kuru gıdadan, makarnadan başka lüks ve neredeyse hıyaly bir şey yemek istiyorum.

Eski günlerde vitrinleri ışıltıyan bir şarküteri dükkânına yöneliyorum. Eskiden türlü renkli paketlerle, şişelerle, ismini bilmediğim ürünlerle dolu dükkânın kepenkleri de yarı yarıya kapalı, vitrin boş ve gazete kâğıdıyla örtülmüş. Yine de başımı eğerek dükkândan çıktığımda cebimde olağanüstü bir ödemeye aldığım peyniri hassislikle sıkıyorum. Gazete kâğıdına sarılmış yuvarlaklığın orada olduğunu, bu lüksün cebimde olduğunu bilmek sevinç veriyor. Daha acil ihtiyaçları da aldığım için artık hızlı adımlarla eve yürüyorum. Ağzımda ilk dilimin tadını şimdiden hissediyorum, yumuşak ve yağlı peynirin kokusunu, dilimin üzerindeki görüntüsünü, onu koklayışımı bir bir hayal ediyorum. Cebimdekini sadece ben biliyorum ve dünyanın bundan hiç haberi yok. Peynirin tamamını bir partide bitirip bitirmemeye karar veremiyorum. Birazını saklamanın bir anlamı yok ama bunca para ödenilen bir şeyin hemen tüketilecek oluşu vicdanımı sızlatıyor. Henüz para var, henüz para var diye mırıldanıyorum. Salondaki, yatak odasındaki parkelerin altına gizlediğim paranın ve gram altınların güveni içindeyim henüz. Çoğu kişinin bankadan parasını bile çekemediğini biliyorum. Evdeki zorunlu misafirlerin bu kaynaklara ulaşabilmeleri neredeyse olanaksız, eve girecek herhangi bir zorbanın bulunması da mümkün değil. Bulunmaları için evin hallaç pamuğu gibi atılması, parkelelerin sökülüp duvarların kazınması gerekiyor. Bütün bu hazırlıkları zamanında gerçekleştirmiş birisi olarak istediğim peyniri de canım istediğinde yiyebilmeliyim. Peynire verdiğim parayla iki şişe yağ,

üç paket makarna, yarım kilo şeker ve iki litre süt alınabileceği gerçeği sevincimi sınırlamıyor.

Cebimdekiyle ve elimdekilerle hızla yürüyorum ve kaldırımlarda, yol kenarlarında kaderine terk edilmiş otomobillere bakıyorum. Benzin neredeyse yok, daha doğrusu o da karaborsaya tabi. Otomobillerin hemen hepsinin üzeri kir bağlamış, çoğunun lastikleri inik yavaşça çürümeyi bekliyorlar. Bazıları çatışmalar sırasında hasar görmüş. Pek çoğunun camları yok, içleri kuşlara, kedilere bazen de sokakta kalanlara sığınak olmuş. Arabaların sahipleri muhtemelen onlardan çoktan vazgeçmiş veya şehri terk ederken araçları geride bırakmayı uygun bulmuş. Kaderine terk edilen araçlar şehri boş ve kaybolmuş gösteriyor. Araçlardan biri özellikle dikkat çekiyor. Hiçbir camı yok ve bütün lastikleri yerde jantların üzerinde duruyor. Adamın biri bütün camları mukavvayla kapatmış, içeride yaşıyor. Daha önce de görmüştüm ama dikkat etmedim. Şimdiyse içeride birisinin uyuduğunu kartonun aralığında ilk kez görüyorum. Daha doğrusu adamın ayakkabılarını ve ayak bileklerini görüyorum. Tümüyle hazırlıksız yakalanmış biri daha diye düşünüyorum. İçeriden hafif bir horultu sesi geliyor. Kargaşaya rağmen böyle huzurla uyuyabilmek bir iç ferahlığıyla veya kesin bir bırakmışlıkla mümkün. Biliyorum, öylece durup kartonun aralığında içeri bakmak uygunsuz ama kendimi alamıyorum. Ayakkabılar arada bir yavaşça hareket ediyor, başka canlılık belirtisi yok. Kaportaya vurup adamı uyandırmak gibi budalaca bir istek duyuyorum ama kendimi engelliyorum. Muhtemelen adama kimse dokunmuyor, aksi halde ortalıkta böylece barınabilmesi imkânsız. Bir zamanlar pahalı bir arabaydı, türlü niteliklerle donatılmış bir araba. Arabaya dikkatle baktığımı gören birkaç çocuk yaklaşıp beni süzüyor, ne yapacağımı merak ediyorlar; çocukların yakınlığından ve oluşan sessizlikten ürküyorum, bu hepsi bıçaklarla donanmış bir çocuk çetesi olabilir, cebimdeki peynire dokunarak hızla yoluma devam ediyorum. Caddelerin, sokakların, meydanların, otoparkların öylece bırakılmış arabalarla dolduğunu düşünüyorum yeniden. Çürümeye terk edilen bir şehre gayet yaklaşıyorlar. Hemen her şey yavaşça hurdaya dönüşüyor.

Eve vardığımda etrafı kolaçan ediyorum. Çocuklar mutfak masasına bir sürü oyuncak yaymış oynuyorlar, oğlumun odasının kapısı da açık. Banyonun ışığı yanıyor. Sadece kapılarını kilitlediğim için salon ve yatak odası bu kayıtsız kullanımın dışında. Oğlanlara aldır-

madan mutfaka girip çatal bıçak ve tabak alıyorum. Çocuklar aceleyle bir anlam veremeden elimdeki poşetteki yağ ve makarna torbalarına, ekmeklere bakıyorlar. Muhtemelen sevincimi fark etmişlerdir. Sinsi bakışlarıyla kendilerinden kaçırılan bir peyniri, çikolata ya da güzel bir yiyeceği fark edebilirler. Umurumda değil, etrafta olmasınlar yeter. Yeni aldığım taze ekmeklerden birini yeme kararlılığındayım. Bu peynire peksimet veya bayat ekmek yakışmaz. Oğlanların annesi birden mutfaka giriyor, torbalarımı bakarak elini uzatıyor. Sanki doğal bir akşamüzeri yaşıyoruz, ben çarşıya uğrayıp eve dönmüş bir adam ve o da evin kadını. Torbaları eline bırakıp bırakmamakta tereddüt ediyorum. Yüzüne bakıyorum, ne düşündüğünü merak ediyorum. Bu tuhaf durumu nasıl olağanlaştırabildiğini merak ediyorum. Belki de çaresizlik her şeyi sıradanlaştırıp katlanılır kılıyor. Kadının evi temizlemeye başladığı aynı ruh haliyle poşetlere uzanmasını yadırgamaya devam ediyorum ama torbaları uzatıyorum. Ne de olsa mutfakın hâkimi o. Elime alışveriş listesi uzatması yakındır. Gözlerimin önüne kötü yazılmış ihtiyaç listesi ve listenin elime tutuşturulması geliyor. Bunu olağanlaştırmamalıyım, dayatılan bu durumu kabullenmişim gibi davranmamalıyım diye düşünüyorum. Ama torbayı ellerine bıraktım bile. Kadın torbalarla birlikte sırtını bana dönüyor, içindekileri tek tek çıkarmaya, kendi belirlediği yerlere sıkıştırmaya başlıyor. Kadının hareketlerine bakıyorum, çocuklara da... Çocuklar torbalardan ilginç bir şeylerin çıkmasını umuyorlar fakat öyle bir şey olmuyor, tek ilginç şey cebimde. Cebimdekini düşününce taze ekmeklerden birisini almam gerektiğini hatırlıyorum. Uzanıp alıyorum, kadın şaşırarak ekmeğe ve bana bakıyor. Yemek arasında bir şeyler atıştırılmasını kınayan bir ev kadını ifadesi. Kadının ifadesine sinirlenmemek mümkün değil, kendini bu evin hanımı sanmasına öfkeleniyorum ama onlarla ilgilenmek istemiyorum. Aldırmadan sırtımı dönüp mutfaktan çıkarken kendi kendime mırıldanıyorum, salonun kilidini açıp içeriye giriyorum. Kapıyı yeniden kilitliyorum, kadın muhtemelen özel bir şey aldığımı anlamıştır ama buna alıracak değilim. Peyniri özenle cebimden çıkarıp gazeteyi açıyorum, masaya bırakıyorum. Gerçekten güzel görünüyor. Ekmeği sabırsız hareketlerle dilimliyorum, peynirin kutusunu açıp bir dilim keserek ağzıma atıyorum ama hemen yutmuyorum, ağzımda bir süre gezinmesini istiyorum, kokunun ve peynirin dokusunun iyice nüfuz etmesini istiyorum.

Bir toplantı daha

Kapanan işyerinin yılbaşında verdiği masa takvimine bakıyorum. Geçtiğimiz yılbaşı neredeyse başka bir jeolojik dönemde kaldı. Bugün tatil olmalı, bayram tatili ama kimse aldırıyor. Bütün ülke ucu bucağı belirsiz zoraki bir tatilin hükmü altında. Bayram olmasaydı günlerden salı olacaktı. Haftanın ortasına tırmanan koşturmaca. Bir an okul çocuklarının bugünlerde yaşadıkları minnettarlık gibi bir minnettarlık içinde olduğumu hissediyorum. Minnettarlığa rağmen bir çocuk olmaktan esef verici derecede uzaktayım ve toplantının sonuçlarını gözden geçiriyorum.

Muhtemelen hiçbir sonuç çıkmayacak. Yaşlı kadın ve kızını salonda toplantıya çağırdım ve ne zaman gideceklerini, bu durumun daha ne kadar süreceğini, stokların ve paramın bittiğini, artık kendilerinin de yiyecek bir şeyler bulmaları, satın almaları gerektiğini bir bir sıraladım. Koca bir aileye bakmak mecburiyetinde olmadığımı da ekledim. Yeni bir şey söylemedim sonuçta. Çocukların annesi kocasının yakında gelip kendilerini alacağı yalanını bir kez daha tekrarladı, bu da zorunlu bir tekrar. Paraları olmadığını, kocasının para da getireceğini, yaptığım masrafların karşılığını elbette ödeyeceğini de söyledi. Bu arada alışveriş işlerini kendilerinin yapabileceğini de ekledi. Örneğin fırına oğlanlar gidebilirmiş, basit şeyleri alabilirlermiş, oğlanlar akıllı ve uyanık çocuklarmış, kazık yeme ihtimalleri olmadığı gibi olmadık fırsatları değerlendirmekte oldukça mahirlermiş. Bu olmadık fırsatların ne anlama geldiğini anlayamadım ama üzerine de gitmedim. Kadın gayet olağan ve neredeyse alçak bir sesle konuşuyordu, olağan ev işlerinin konuşulabileceği bir ses. Hatta ev işlerinden sıkılmış bir ses. Bu sese, sesin tonuna içerledim ama sözünü kesmedim, daha çok kadının sesinin ve yüzünün ardında yatanları anlamaya dikkat kesildim. Evet, mantıklı görünüyordu kadın. Cebimden harcadığım paralara, hiçbir sorumluluğum olmadığı halde onları evde barındırmama elbette müteşekkirdiler. Karşılıklı anlaşarak bu süreci, yani kocasının gelmesine kadarki süreci daha iyi geçirebilirdik. Cümle-

lerin ardında yatan ana fikir buydu, annesi bu konuşma sırasında kınayarak ona bakıyordu. Sözcülük görevini kızının alıyor oluşuna içerlediği, kızının bana çok fazla taviz verip alttan aldığını düşündüğü belliydi. Kendisine kalsa teşekkürle lüzum yoktu, bakmak, barındırmak, beslemek sanki benim doğal yükümlülüğümdü. Yaşlı kadının yüzündeki ifadeye baktıkça sinirleniyordum, öfkem giderek kabarıyordu. Bütün aileyi salondakilerden başlayarak sırayla öldürsem ne olurdu? Hiçbir şey. Kimsenin kimseye hesap soramayacağı günlerin içinde her cürüm anonimdir. Bunların sokaklardaki isimsiz ölümlere katılması ne gibi bir infial yaratabilirdi ki! Hiç! Hiçbir şey olmazdı. Tabancam belimde olsaydı belki bu pervasız eylemi gerçekleştirecek kayıtsızlığa sahip olabilirdim. Fakat bunun bütünüyle hüsnükuruntu olduğunun farkındayım; onları hiçbir şekilde öldüremez, onları şu fotoğraftakiler gibi geçmişe ait kılamazdım.

Oğlanlar salon kapısının ağzında belirerek annelerinin arkasından bir bana bir salondaki eşyalara göz atıyorlardı. Herhalde Yasak Şehir gibi cazip ve esrarengiz olmalıydı salon. Kapısı kilitli tutulan, içinde kurcalanacak pek çok şeyi barındıran esrarengiz mekânı ilk kez görme fırsatları oluyordu. O nedenle bakışlarının bana yönelişi oldukça seyrekti, daha çok içerisiyle ilgili ve meraklarını tatmin etmekle meşguldüler. Annelerinin deyişiyle olmadık fırsatları değerlendirebilecek suratlara başka bir gözle bakmaya başladım. Baktıkça küçük kirpiksiz gözlerde hain pırıltılar keşfediyordum. Uğursuz bir ifadeyle hiç çekinmeden salonda göz gezdirmeye devam ediyor, bütün eşyaları zihinlerine bir bir kaydediyorlardı. Çelimsiz ellerindeki gerginliğe, kıvrık parmaklara baktım. Ellerinde tabanca olsa beni muhakkak öldürüp eğlenerek salondaki eşyaları yağmalamaya başlarlardı. Tetiğe basar, ardından neşeli çılgınlıklar atarlardı. O çılgınlıkları duyar gibi oluyordum. Evin içinde, evimin içinde de güvende değilim. Dışarısı, dışarıdaki belirsizlik ve uğursuzluk bütünüyle evin içine sızmış, koridorda dolaşıyor, salondaki eşyaların değerini kestirmeye çalışıyor, mutfakta yemek yiyor ve tuvaleti kullanıyor. Uğursuzluğun evin içinde gezindiğini idrak etmekle birlikte içimde bir ürpertinin gezinmeye başladığını saklamayacağım. Güvenilir, bilindik eski dünya bütünüyle çökmüştü. Dünya yabancılarca istila edilmişti. Bir anlamda sokak ve evin içi ayrımı ortadan kalkmıştı. Bunu nihayet idrak ediyordum. O âna kadar bunu anlayamamış, bunu düşünmemiş olmak başlı başına budalalıktı. Dünya olanca

hainliğıyle evin içindeydi. Artık geçmiş tecrübelerle, geçmiş zamanların bilgeliğine güvenerek yaşayabilmek, eski alışkanlıklarla ayakta kalmak mümkün değildi. Hele de ağırkanlılık ve zihni yavaşlık, imhayla sonuçlanmaya mahkûmdu. Kendimize yakıştırdığımız niteliklerin hiçbir anlamı kalmamıştı; bunu asla yapmam, şu bana yakışmaz, ben böyle birisi olamam gibi cümlelerin hiçbir geçerliliği kalmamıştı. Bu eski bilgeliklere sarılmakta ısrar edenler aç kalıp sokaklarda sürüneceklerdi. Hayatta kalmak hızlı hareket etmekle, uyumlu ve değişmekle mümkündü. Kişiliğimizi zorlamakla, yapmam dediğiniz şeyleri yapabilmekle mümkündü.

Aile salondan çıktığında masadan kalkıp tabancamı sakladığım yerden çıkardım, kontrol edip belime soktum. Masada otururken lüzumsuz bir rahatsızlık ve ağırlık yaratıyor ama tabancamı yanımdan ayırmamalıyım, tuvalette ve mutfakta daima yanımda olmalı. Hainlerin ilk fırsatta salonun her yerini, yatak odasını hallaç pamuğu gibi atıp para arayacaklarından eminim. Kilitleri bir kez unutmak, mahremiyetin yağmalanmasına yol açabilir. Üstelik bir de bunlara para vererek dışarıda alışveriş yapacaklarına güvenmem bekleniyor. Bu oğlanların ellerine tutuşturulacak en küçük miktar bile buharlaşmaya yazgılıdır. Parayla annelerinin veya anneannelerinin hayrına bile bir şey yapacaklarını zannetmiyorum. Parayı muhakkak uğursuz bir şeyler için kullanacaklardır. Onlardan eve ekmek veya yağ getirmelerini, karaborsadan sabun bulmalarını bekleyemezsiniz. Sokaktaki kuşatmanın bu derece içerilere ilerlemiş olması üzerine yatak odası ve salonun güvenliği üzerine bir kez daha düşünmek gerekiyor. Acaba paraları karşı daireye mi saklamalıyım? Fakat ya şu meşhur yeğen gelirse ne olacak? Güvenilir bir mekânın, rahat bir zulanın mümkün olmayışı, kargaşa tam da bu demek. Apartman kapısını zorlayan yağmacıların yüzüzlüğü evin içindekilerin yanında erdemli bir hareket sayılmalı.

Yakarış

Peygamberin tufanın ardından gemide geçirdiği zamanı düşünüyorum, zorunlu birliktelik ve azap aylarını. Suların üzerinde sürüklenen, her yanından gacırtı sesleri gelen güvenilmez geminin içinde, gün ışığından yoksun biçimde geçmeyen günler ve geceler. Muhtemelen o da artık bambaşka bir zamana geçildiğini, eski dünyanın yok olduğunu, şimdiye kadar bildiği her şeyin tartışmalı hale geleceğini düşünmüştür. Ama tabii Tanrısı var sürekliliği sağlayan, eski dünya ile henüz suyun altında dinlenen yenisini birbirine bağlayan. Eski ile yeni arasında bir de gemidekiler var, gemidekilerin yönetimi var. Herhalde öncelikle gereksiz ve zamansız bir çoğalmaya karşı cinsel ilişkiye yasak getirilmiş. Dar alanda yasak aşkların yaratabileceği sorunlar da malum. Böylece oğullar ve eşler ayrılmış. Bütün hayvanların dişileriyle erkekleri de ayrılmış. Bu katı kurallara rağmen oğulların tekin durmadıklarını biliyoruz. Bir sürü dedikodu var. Kuzgun ve köpek de tekin durmamışlar. Fakat bütün mesele cinsel ilişkinin engellenmesi değil. Onca hayvanın aylar boyunca düzenli olarak beslenmesi gerek ve üstelik hepsinin yemek yemeye alıştıkları saatler birbirinden farklı. Peygamber ve oğullarının on iki ay boyunca doğru dürüst dinlenemediklerini, rahatça uyuyamadıklarını söyleyebiliriz. Öbür yandan bir sürü asabi hayvanı beslemek de çeşitli riskler içeriyor. Örneğin, peygamber bir aslan tarafından pençelendiğinde çocuk yapabilme yeteneğini kaybetmiş.

Bu koşullar düşünüldüğünde geminin ne kadar karanlık ve dayanılmaz olduğunu gözlerimizin önüne kolayca getirebiliriz. Nem, havasızlık, sıcak, onca hayvanın bögürtüsü ve kokusu. Suyun üstünde başıboş gezinen ışıktan mahrum bir hapishane. Dışarıda çatıya vuran damlaların sesi ve içeride günün her saati hayvanların bağırtısı. Kutsal görevin ağırlığının peygamberi bunalttığını da rahatlıkla düşünebiliriz. Bedenim ve ruhum artık aslan, panter ve ayların yaydıkları kokulara dayanmıyor diye yakarmaya başlamış peygamber. Yakarışını hissedebiliyorum. Karanlık ambarların birin-

de, kafeslerin arkasındaki hoşnutsuz ve karnı tam olarak doymayan, hep aç hisseden hayvanların tehditkâr bakışları arasında yere diz çöküp yalvarmaya başlamış ama sesini böğüren ayılardan başkası duymamıştır. Her yanından kuşatıldığını düşünmüştür. Oğulları ve karılarının geminin içinde çevirdikleri dolaplardan, gizli saklı bakışmalardan, gemideki işlerden kaytarma çabalarından, oğullarının arasındaki kavgalardan, bitip tükenmeyen kuşku ve endişe ortamından yılmıştır. Bunlarla kuşatılmış olarak bir de geçip gitmeyen zaman var muhakkak, sonsuzluk gibi denizin üzerine asılmış, Tanrı tarafından yağmura teslim edilerek unutulmuş zaman.

Böcekler

Uzaklardan iki el silah atıldı, artık her gürültüyü silah sesiyle özdeşleştiriyorum. Mumu yakmadan kanepede oturuyorum ve ağır ağır nefes alıp veriyorum. Elektrikler yine yok. Apartmandan, özellikle de üst kattan ses gelmiyor. Oğlumun odasında bile bir suskunluk var. Derin sessizlikten hoşlanmıyorum. Sokakta bir çatışma çıkması bile hayat belirtisi olabilirdi. Artık neyin hayat dolu olduğunu, hayatın neyle kıyaslanabileceğini bilmiyorum. Artık şaşırmayacağımı sanırdım da ama öyle olmuyor. İnsanlar her zaman tasavvur edebildiğimizden fevkinde eylemler gerçekleştirerek sizi şaşırtmaya muktedirler. Çocuklar bile. Belki de özellikle onlar.

Oğlanlar bugün kendilerine verdiğim parayı alıp iki saat sonra eve dört ekmek, margarin, un, makarna ve bisküviyle geri dönmeyi becerdiler. Verdiğim parayla alınabileceklerin iki, belki üç katı malzeme söz konusu. Hatta biraz da para artmıştı ve parayı yine aynı tuhaf ifadeyle avucuma bıraktılar. Muhtemelen güvenimi kazanıp daha büyük bir miktar para verdiğimde ortadan kaybolacaklar, annelerini ve anneannelerini benimle baş başa bırakacaklar. Oğlanlara hiçbir şekilde güvenmiyorum, isimlerini bile henüz bilmiyorum. Benim için sadece büyük oğlan ve küçük oğlan var. Anneleri isimlerini söylediğinde de neredeyse kayıtsız kalıyorum. Bu bilginin benimle hiçbir alakası yokmuş gibi davranıyorum. Hırsızlık yapıyor olabilirler. Her şeyi çalıp parayı ceplerine indirmiş olabilirler. Mevcut koşullarda hırsızlık katiyen ahlak dışı sayılmaz. Böyle dönemlerde ahlak dışılık olağanın seviyesine çıkar, ahlaki kurallara itaat budalalık seviyesine iner. Yani oğlanların becerikli olduklarını teslim etmek gerekiyor ama bu tür bir beceriklilik güven yaratabilmekten alabildiğine uzak kalıyor. Bunlar, onlarla aynı evde yaşamayı daha da rahatsız edici kılıyor, fakat yaşıyorum işte, belki çaldıkları yağı kullanıyorum. Oğlanlar ellerinde torbalarla içeriye girdiklerinde annelerinin gözlerinde beliren gururlu parıltıyı gözden kaçırmadım. Takdir edilesi yetenekleri anneleri tarafından onaylanıyor. Böylesi zamanlar için övgüye değer bir yetenek. Olağa-

nüstü fırsatları değerlendiriyorlar. Bu ev bile onlar için olağanüstü bir fırsat olabilir. Parayı avucuma uzatan küçük oğlanın yüzünü düşünüyorum. Büyüğünden daha yırtıcı görünüyor. Daha sinsi ve daha kararlı. Parayı uzatırken belli belirsiz sırtıyordu. Sırtmanın anlamı muhtemelen evdeki mevcudiyetlerinin altına basılan onay mührü. Artık burada, bu evdeki mevcudiyetimiz görmezden gelinemez, sunduğumuz katkı görmezden gelinemez denilmek isteniyor. Neden para üstünü büyüğün değil de küçüğün getirdiğini anlayamıyorum. Küçük daha cesur olduğu için mi, yoksa emir veren büyük olduğu için mi? Bunlar önemli değil, önemli olan torbaların dolu gelmesi.

Zifiri karanlıkta kanepenin, koltukların ahı bile işitiliyor, bir sineğin, üst katta yürüyen kadının sesi. Terliğin sesini tanıyorum artık. Terliklerden birini hep yere sürüyor. Karanlıkta bu denli hızlı yürüyebiliyor oluşunu takdir ediyorum. Bu gece kocasının nöbeti var. Apartman kapısını çoktan kilitleyip arkasına aşılmaz engeller yerleştirdik. Yağmacılar o geceden sonra görünmedi. Apartmandaki silahlı direniş ihtimali gereksiz riske girmelerini engelliyor muhtemelen. Ama artık evin içine sızmış olanlardan endişe etmeye başlıyorum. Odada sessizce oturuyorlar. Belki oğlanlar uyuyordur. Sokağa çıkmanın yüzlerine renk getirdiğini de fark ettim. Tek bir gün dışarı çıkmakla gözlerindeki pırıltı yoğunlaştı. Sokağa her çıkış onları daha yabani, daha tehlikeli kılacak. Şimdilik evde hapsolan küçük dişli küçük hayvanlar o odanın içinde yavaşça soluyorlar ve giderek daha kindar, daha hesapçı, daha atılgan oluyorlar. Annelerinin dahi çocuklardan ürktüğünü düşünmeye başladım. Alışverişten sonra onlara karşı tavırlarında gözle görülür bir değişiklik gözlemliyorum. Daha az bağılıyor ve daha hoşgörülü. Çocukların meşum ve günümüze uygun yeteneklerinden o da çekiniyor. Çocuklarını tanıyor elbette ama her yeni başarı, her yeni atılım, her yeni kendini aşma becerisi kadını daha da düşündürüyor ve hatta ürktüyordur. Kadının ürküntüsü, içimde henüz bir şey görmemişim gibi tatsız bir uyarının doğmasına neden oluyor. Anneanneleri ise olup biten her şeye kayıtsızlığını sürdürüyor, bu evde kalakalmış oluşuna, meçhul damadın bir türlü gelmeyişi, benim homurdanmalarına ve hatta evdeki mevcudiyetime karşı bile kayıtsız. Üst katta yine birisi yürüyor, bu kez adam olmalı yürüyen. Arada bir yürüyüp pencerenin önüne geldiğini, camdan aşağı baktığını fark ediyorum.

Bir gece nöbetinin doğal seyri. Şehrin güçlükle aldığı nefes onun da ciğerlerini zorluyor. Elektrikler kesik olduğuunda şehrin soluk alıp vermekten çekindiğini, iyice kabuğuna çekildiğini hissedebiliyorum. Şehir sakinleri şehrin uykusuna sessizce iştirak etmeye çalışıyor, varlıklarını belli etmeme çabasıyla sessizce duruyorlar. Tehlikenin nerede olduğunu duyargalarıyla hissetmeye çalışan böcekler gibi kıpırtısızca bekliyoruz. Tanımadığımız, tanınması olanaksız, yabancı dünyadaki mevcudiyetimiz bilinmesin istiyoruz. Evine  ekilmişlerin yokluğuunda sokaklarda gezinen silahlı grupların varlıkları kesin ve         . Sadece onlar mevcut, gece şehrin sakini sadece onlar. Bu anlaşılmaz ve          dünya onların kıvılcımıyla nefes alıyor. İmkânsız, asla olmaz, olamaz denilen her şey onların itiişiyle gerçek oluyor. Dışarıdaki sesleri dinleyenler onların gözünde varlığı dikkate alınmayacak hayaletlerden ibaret. Yine de varlıklarını unutturmaya çalışarak canlı kalmaya çalışan böcekler muhtemelen yarına kalanlar olacak. Birden fazla hamamb ceğinin şu anda mutfakta gezindiğini biliyorum. Antenlerini oynatarak çevrelerini algılamaya çalışıyorlar. Muhtemelen hayatta kalacaklar. Zaten   p yığınları, pislik, bakımsızlık ve boş vermişlik nedeniyle hızla çoğalıp odalarda pervasızca gezinmeye başlıyorlar; artık onlara aldırmiyorum, mutfakta rastladığımda   ld rmek için hareket etmeyi bile gerekli görmüyorum. Sadece yatak odasında bir böcek gördüğümde hızla üzerine atılıyorum o kadar. Bir böcek ritmiyle nefes alıp vermenin onur kırıcı olup olmadığını düşünüyorum. Hayır değil. Canlı kalma gayreti onur kırıcı olamaz.

Başına neler gelecek?

Çiçek sulama faaliyeti ferahlatıcı. Karşı dairededeki çiçeklere bakıyorum, mutfaktaki stokları kontrol ediyorum ve yaşlı adamın koltuğunda oturuyorum. Hep bu koltukta oturduğumu hatırlıyorum. Burada oturup artık haber olarak eskien, güncel asla yetişemeyen gazetelerini okumakta ısrar eden komşumun gözlüklerini düşünüyorum. Kalın ve döküntü gözlüklerini, kırılan ama hep tamir ederek kullandığı gözlüklerin saplarını hatırlıyorum nedense. Sapları muhtemelen arada bir üzerilerine oturduğu için sık sık kırılıyor ama çeşitli yöntemlerle çerçeve tutturuluyor, buna rağmen her an aşağı kayacakmış izlenimi yaratmaktan kurtulamıyorlardı. Bir iki tanesini sehpanın üzerinde bırakıp gitmişler. Birinin bir sapı yok, öbürünün iki sapı da tellerle tutturulmuş. Duvardaki ucuz ve kötü manzara resimlerine bakıyorum. Bir dere yatağının arkasında yükselen cılız çam ormanının soluk ve pespaye görünüşüne. Bütün bu çürümüşlüğe rağmen garip bir rahatlama hissediyorum, bir huzur. Çürümüşlüğün, eskiliğin ve geride bırakılmışlığın içinde kendi evimde olmayan bir ferahlık var. Ne de olsa içeriden televizyon sesi, yaşlı kadının mırıltısı, oğlanların bağırışları gelmiyor. O seslerin ulaşamadığı, serbestçe her an görülebileceğim, rahatsız edilebileceğim mekânın dışında sere serpe bacaklarımı uzatıyorum. Yerdeki halının çirkin renkleri bile umurumda değil. Etrafımı saran boşluk duygusuyla nefes alıp veriyorum. Ne kapalı hava alanları, ne barikatlarla kapatılmış yollar, ne harekete geçmeyen trenler, ne botlarla denizi aşmaya çalışanlar, ne sırt çantalarıyla dağları geçmeye çalışanlar umurumda. Buradayım ve hepsi bu kadar. Duygularını ferahça kıpırdatan serin bir böcek. Memnuniyetle sessizliği dinliyorum ve bu suskunluk geceki sessizliklerden çok daha farklı bir şey. İçinde bir tehdit, bilinmezlik unsuru taşımayan bir sessizlik. Neredeyse özgür bir sessizlik. Yine de biraz önce elden geçirdiğim gençlik fotoğraflarının yarattığı tatsızlığın etkisi altındayım. Oldukça genç olduğum ve galiba yaz tatillerinden birisinde çekilen, yüzümde hiçbir çizgi izi bulunmayan, neredeyse sevinçli

göründüğüm fotoğraf. Elime fotoğrafı alıp uzun uzun baktım ve fotoğraftaki gence hitaben mırıldandım. Başına geleceklerden, neler yaşayacağından hiçbir haberi olmaksızın, malumatsızlığın verdiği neşyle gülümseyen gence hitaben; başına neler gelecek daha, ne felaketler, ne aşklar, ne başarısızlıklar gelecek ve sen hiçbirinden haberdar olmadan öylece sırtıyorsun diye söylendim. Bunları söylerken o surata bakıp hüzünlendiğimi, gözlerimin nemlendiğini saklamayacağım. Daha da kötüsü şimdi bir fotoğrafımı çeksem on yıl sonra bu yüzde yine başına geleceklerden habersiz bir budala göreceğim gerçeği. Bütün fotoğraflar sonun bilgisinden olabildiğince uzakta, bu uzaklık nedeniyle kaçınılmaz olarak cehaletle mühürlü.

Çiçeklerin hepsini suladım. Çiçekler şehirde olup bitene bir böcekten daha fazla duyarlı değil. Suları zamanında ve uygun ölçüde verildiğinde aldırışsızca yeni filizler vermeye, filizler yeşil yapraklara dönmeye devam ediyor. Bu aldırışsızlığa imreniyor, bitkilerin önünde kendimi daha taze hissediyorum. Üst kattan ses gelmiyor, bu da dinlendirici. Üst katın sahibi evlerini kiraya vermek için epey uğraştı fakat sonuçsuz kaldı. Camındaki kiralık yazılı kâğıt güneş ışınlarından solup gitti. Üst katta eşya bile yok, bomboş. Bir ara o kâğıdı kaldırmak gerektiğini düşündüm. Boş daireler işgalcilerin iştahını kabartabilir. Apartmanda kontrol edilmesi güç, bilinmeyen bir topluluk, boş zemine serilmiş kartonlar üzerinde yataklar hoş olmaz. Bütünüyle boş bir dairenin altında olmak salonunun tıkiş tıkiş eşyayla dolu olmasına rağmen ferahlığı artırıyor. Büfenin üzerindeki aile fotoğraflarına bile bakmıyorum. Kalabalık huzuru kirletebilir. Başka bir ailenin tümüyle yabancı geçmişı üzerime sıçrayıp bu saadet ânını kirletebilir. Az önce suladığım bitkinin henüz nemli toprağına bakıyorum. Suyu hemen emen toprak doygun ve bereketli görünüyor. Ev sahibesinin saksının toprağını gitmeden önce tazelediğini zannediyorum. Yurttaşlar ileriye dönük önlemler almayı bırakamıyor. Dönüş beklentisinden arınamıyorlar. Ev sahibesinin yüzünü düşünüyorum. Yüzünde yaşlanmaya rağmen gelecek günlerin getireceğı olumlu haberlere ilişkin bir beklenti var. Beklentiyle dolu bir yüzde insanı çirkinleştiren bir şeyler var.

Dönmeyiş

Büyük oğlan çöpleri atmaya köşe başına kadar çıktı fakat geri dönmedi. Evin penceresinden görülebilecek mesafede ne olduğunu anlayamıyorum. Muhtemelen bir yerlerde oyalanıyordur. Eski bazı defterleri tarayıcıdan geçiriyorum. Eski okuduğum kitaplara, düştüklerime dair bir sürü budalaca not. Budalalıklarımızı da ya-nımızda götürebilmeliyiz. Budalalıklarımız kişiliğimizin önemli bir parçası, budalalıklarımızla varız. Sayfaları tarıyor olmama rağmen okumaya utaniyorum. Yazılan hemen her satır yıllar sonra utanç verici hale geliyor. Ruh halleri ve ilgilenilen şeylerin, eski aşklara dair yazılanların, önemsenip not alınan alıntılarının hepsi çarpık ve sakil görünüyor. Geçmiş uzaklaştıkça utanç gölgesi gibi uzayarak paçalarımıza yapışıyor. Binbir özenle kayıt edilen alıntılarda hiçbir bilgelik bulamıyorum. Buna rağmen bu defterleri imha etmek, fotoğraflarda olduğu gibi eski beni sonsuza dek toprağa gömmek gibi geliyor. Geçmişte kalmış beni hiç değilse kendi nazarımda ölümsüzlüğe kavuşturmaya çalışıyorum. Daha düşünülürken bile budalaca geliyor, ancak yine de defterleri taramayı sürdürüyorum, elektriğin bereketini boşa harcamak istemiyorum. Oğlanın kardeşi de, annesi de henüz merakta görünmüyorlar. Biraz dolaşmak istemiştir diye mırıldanıyorum, evin boğucu havasından usanmıştır, belki arsaların birinde bulduğu bir çocuk grubuyla futbol oynuyordur, üstelik daha hava kararmaya başlamadı bile. Çocuklar tekinsiz ortama, silahların patlayışına, dolaşan silahlı gruplara, helikopter seslerine büyüklerden çok daha hızlı uyum gösteriyor. Bu yeni yaşama hemen alıştılar ve anne babalarının endişelerine rağmen yetişkinlerden çok daha fazla sayıda çocuk sokaklarda geziniyor. Okulların tatil oluşunun yarattığı mucizevi şenliğin sefasını sonuna kadar sürdürmek niyetiyle boş arsalarda, yarım kalmış inşaatlarda, sokak başlarında, okulların spor sahalarında gezinip duruyorlar ve sanırım çok daha hızlı büyüyorlar. Dışarı çıktığımda gördüğüm çocuk yüzlerinin hepsinin yavaş yavaş küçük oğlana benzemeye başladığını görüyorum. Aynı hain ifade, aynı kurnaz ve feleğin çemberinden

geçmiş bakışlar. Tabii çocuk çetelerini de saymak gerekiyor. Okul tahakkümünden, velilerinin kontrolünden kurtulmuş bir sürü çocuk topluluklar halinde dolaşarak aynı zamanda ebeveynlerinin ayakta kalmasına yardımcı oluyor. O nedenle hepsinin yüzünde bir gurur ve eve şu ya da bu şekilde ekmek götürüyor olmanın verdiği dik başlı ifade var. Bazen cadde kenarında yere serdikleri bir örtünün üzerinde tezgâh açmış çocuklar görüyorum. Oradan buradan toplanmış zavallı ürünler, yine de arandığında bulunmayacak ürünlerin fiyatları oldukça yüksek. Karaborsa çetelerinin çocuk istihdamına verdikleri önemi de görüyorum. Bu çetelerin çocuk kaçıracaklarını zannetmiyorum, ortalıkta zaten istihdam fazlası mevcut. Oğlanın bir kaza kurşununa kurban gitmesi ihtimali oldukça düşük. Sokaktan hiç silah sesi duymadım.

Bütün mantıksız senaryolara rağmen annesi artık endişelenmeye başladı. İkide bir koridorda dolaştığını işitiyordum ve mutfaga gittiğimde de onu küçük oğluyla birlikte oturuyor buldum. Konuşmuyorlardı. Küçük oğlan avuçlarının arasında daha önce hep büyüğün ellerinde gördüğüm kamyonu sımsıkı tutuyordu. Oğlumun kamyonu yeni sahibinin elinde daha da yıpranmış görünüyor. Neredeyse rengi değişmiş, kazınarak üzerindeki boyalardan kurtulmuş gibi. Küçük oğlanın mirası bu denli hızla yeniden paylaşırması annesinin de dikkatini çekmemiş olmalı. Tabii henüz gerçekten bir miras olduğu oldukça kuşkulu. Küçük oğlan bu kayboluştan etkilenmiş gözüküyor. Umursamaz bakışlarla annesini süzüyor. Annesi oğlunun sessizliğine katılmaktan geri durmuyor. Mutfaga girdiğimde ikisi de dönüp bana baktılar. Bakışlarında bir yardım talebinden çok suçüstü yakalanmaya benzer bir ifade var. Anne hemen bakışlarını kaçırarak duvara döndü. Duvar onun içine sığındığı, kendisini ve dertlerini gömdüğü bir katakomptan farksız. Oraya bakıyor ve yavaşça duvar tarafından emilerek gözlerden yitiyor. Bana kalırsa birkaç saatlik bir yokluk için bu kadar derin bir ümitsizliğe kapılmak biraz fazla. Tabii başka ümitsizlikleri de vardır kadının. Yabancı bir adamın evinde iki oğluyla kalakalmış olmanın verdiği ümitsizlik mesela. Hakkımda ne düşündüğünü merak ediyorum. Her şeye rağmen şikâyetçi olunacak bir şey bulamıyorum. Besleniyorlar ve güvenlikteler. Büyük oğlan birkaç saat sonra süklüm püklüm döndüğünde annesinden şiddetli bir tokat yiyecek muhtemelen. Böylece anne, oğluna sokaktaki belirsiz

tehlikelere yakın bir zarar vermiş olacak. Küçük oğlanın pekâlâ sokaktaki çocuk çetelerinden birisine katılması mümkün, fakat büyüğü bön bakışıyla gözü pek bir sıçrayışa elverişli görünmüyor. Ben küçüğün kaybolmasını tercih edeceğimi düşünüyorum. Yiyecek stokları açısından bakıldığında büyük oğlanın kayboluşu daha hayırlı olabilir, benden ve annesinden çok daha fazla yiyordu ama ben yine de küçüğü tercih ediyorum. Kuşkusuz henüz kayboluştan söz etmek için çok erken. Dört boğazdan birinin eksilmesine sevinmek için henüz erken. Anne duvara bakmaya devam ediyor. Artık duvar tarafından son damla kanına kadar emilmiş durumda. Neredeyse kadının görünmediğini iddia edeceğim. Fakat ovuşturulan elleri, kamburlaşmış sırtı, sandalyenin bir tarafından dışarı taşmış kalçayı görebiliyorum. Gerçekten endişeleniyor ama nedense bakışlarını kaçırıyor. Belki de çöp atma göreviyle dışarı gönderdiği için kendisini suçluyordur. Bunun tamamen mantıksız olduğunu dile getirmiyorum. Tehlike herkes için mevcut ve elle tutulur somutlukta. Ayrıca bu kadar endişeliyse neden küçük oğluyla birlikte dışarı çıkıp etrafa bakınmıyor? Kadın belki gerçekten dışarı çıkmaya çekiniyordur. Sokaklar kadınlar için tekin değil ve bu kadının sokakta yürürken dikkat çekeceğini ben de gizliden gizliye teslim etmek durumundayım. Belki benim etrafı dolaşıp oğlunu bulmamı bekliyordur. Evet, bu olabilir. Onları ailece barındırıp beslediğim gibi bir de sokaklarda oğlunu arayacağım. Hem de rica etmeden, yalvarmadan bunu kendi kendime bir sorumluluk addedip sokağa fırlayacağım. Bu kadarı biraz fazla. Kadının sessizliğini üstüme alınmayıp salona dönüyorum.

Kayıp

Üç gece oldu ve oğlan dönmedi. Artık annesinin gözlerindeki sitemkâr ifadeye hak vermeye başlıyorum. Belki de hımbıl çocuk çetelerden birine katılarak beni yanıltmıştır. Evde süregelen bir sessizlik hâkim. İçeriden ağlayış ve yazıklanma sesi gelmiyor.

Yaşlı kadın ayağını sürükleyerek mutfığa gidiyor, geri dönüyor. Kızının işlerini o devralmış gibi. Bu asla memnuniyet verici bir gelişme sayılmaz. Kadında yemeklere fazla yağ koyma ve bolca tuz atma gibi bir alışkanlık var. Makarnayı bile tanınmaz hale gelinceye kadar haşlamaktan geri duramıyor. Kızı toparlanana kadar korkunç şeyler yemek zorunda kalacağız. Malzemenin hunharca ziyan edilişi. Yaşlı kadın tencereye yemeği koyup başında beklemiyor, içeri gidip uyuyor. Yanmasın diye de bolca su koyuyor. Çamur gibi bir yemek için birebir. Malzeme ve gaz bu acıklı yemek yapma çabasında buharlaşıyor. Kadının peşinden gitmek, mutfığı denetlemek, gaz ziyan olmasın diye ocağı kapatmak zorundayım. Her an yanması beklenebilecek bir tencere malzeme. Bu ziyankârlık büyük bir boğazın ortadan kaybolmasıyla yaratılan ferahlığı anlamsızlaştırıyor. Yaşlı kadının hepimizi cezalandırmayı hedeflediğini de düşünmüyorum değilim. Kötü yemek bir cezadır ve kendi yemeklerimi kendim yapmalıyım. Bu durum üzerine konuşmak şart yine de oğlanın kayboluşunun sindirilmesini, olağan karşılanmasını, yokluğunun gündelikleşmesini beklemek en iyisi. Yine de sessizliğe minnettarım. Evde sesin azalışına iki oğlanın kavgalarının yokluğunun katkısını teslim etmek gerek. Tek bir oğlan kendi başına nereye kadar gürültü çıkarabilir? Hele de annesinin şu acılı günlerinde. Kendisinin acılı olup olmadığına dair hâlâ bir belirti yok. Oyun ve kavga arkadaşını yitirmiş olduğunun, kardeşini yitirdiğinin bilincinde değilmiş gibi gözüküyor. Anladığım kadarıyla o da annesi gibi pek bir şey yemiyor, buna rağmen yaşlı kadın yemek yapmaya devam ediyor. Muhtemelen iki-üç kişilik yiyor, tencereler boşalmaya yeni yemekler pişirmeye devam ediliyor. Yaşlı kadının hızla kilo almaya başladığını gözlemliyorum. Buraya geldiğinden beri sınırlı

olan istihkakının öcünü almak istercesine tıkınıyor. Mutfaktaki malzemeyi karşı komşuya geçirmeyi düşünüyorum. Mutlaka önüne geçilmesi gereken bir tüketim hırsıyla karşı karşıya olduğum açık. Bu sabahtan beri karşı komşunun mutfağında yemek pişirmeye karar verdim. Ağza konabilecek bir şeyler yiyebilmenin tek yolu bu. Komşunun mutfağındaki tüpü salladım, hâlâ yarısına kadar dolu ve bu çok iyi. Arka balkona koyduğum iki yedek tüpü de karşı komşuya geçirdim. Yaşlı kadının ocağı hoyratça kullanmasının önüne geçmek gerekiyor ve tüplerin ortadan kaybolduğunu henüz fark etmedi bile. Acaba bir daha mutfak tüpü bulabilmek mümkün olacak mı? Dışarı çıktığımda tüpçü dükkânları kapalıydı. Komşular bazen açılıp bazen kapandığını, sevkiyat geldiğinde dükkânın açıldığını söylüyorlar. Sevkiyat geldiğinin haberinin nasıl alınabildiğini bilmiyorum fakat nasıl oluyorsa, tüp gelir gelmez dükkânın önünde ölümcül bir kuyruk oluşuyormuş. Küçük oğlanı tüp kuyruğuna yollayıp yollamayacağımı düşünüyorum. Tüpü taşıyamaz ama evde boş boş oturacağına pekâlâ sırada beklemesi mümkün. Şu sıra söz konusu olamaz elbette. Annesi artık onu evden dışarı bırakmayacaktır. Küçük oğluna karşı bütünüyle korumacı olacak, muhtemelen dışarıdaki işleri kendi yapmaya kalkışacak veya büyük olasılıkla bu işler de bana kalacaktır.

Bu sıkıntılı ruh halinin üzerine karımla telefonda yine kavga ettik. Bu kez ağladı. Telefonun öbür ucundan gelen hıçkırık, sahibi görünmemesine rağmen daha etkili oluyor. Beni bekliyor ve neden hâlâ yola çıkmadığımı sorguluyor. Sesinden bir tür ümitsizlik içinde olduğunu fark edebiliyorum. Anlaşılmaz hareketsizliğim sinirlerini günden güne yıpratıyor. Ben kıpırdamadıkça gelecek daha bir meçhul, daha bir puslu görünüyor. Hımbıl kocanın yokluğunda anne babasının sitemkâr bakışlarına, iğneleyici cümlelerine katlanmak kolay değil. Yine de en yıpratıcısı karşıdakini anlayamamak, ne planladığını bilememek. Ne zaman yola çıkacağıma, şehri ne zaman terk edeceğime dair verdiğim bulanık yanıtlar sinirlerini bozuyor. Öyle ki, sonunda fotoğraflarıma ilişkin bir küfür savurmaktan kendisini alamadı. Küfür etmeye eğilimli birisi değildir karım. Şimdiye kadar ancak iki ya da üç kez ağzından bir küfür çıkmıştır. Bu kez ettiği küfür beni oldukça şaşırttı doğrusu. Bu kelimeleri bildiğinden bile haberim yoktu. Aile belleğine ve geçmişe bu saygısızlık, kabul etmeliyim ki beni sarstı ama karşılık vermedim. Telefonu kapattı-

ğında geçmişimle karımın arasındaki mesafe üzerine düşünmeye başladım. Geçmişim, ailemin geçmişi, korunması gereken geçmiş umurunda bile değildi. Gösterdiğim çaba düpedüz delilikti, benim onlarla zaman kaybedeceğime derhal yola çıkmam, bir karar vermem gerekiyordu. Kararsızlığım ve mütereddit tutumum onu hırpalıyordu. Herkes aileleriyle şehirden kaçıp kasabalara dönüyor-ken ben kıpırdıyamıyordum! Her bir dönüş hikâyesini duyduğunda benim fotoğraflarım ve kararsızlığım karımın zihnine bulut gibi çöküyor, muhtemelen çaresizce küfrediyordur. Bu kararı dayatmasından bunalıyorum. Sürekli, hızla karar vermeye çalışmak çatışma arasında kalmaktan bile daha zor. Her şeye hemen karar vermek gerekiyor. Dur bakalım, bir düşünelim denilemeyen zamanlardayız. Bakalım, görelim denilemeyen zamanlarda. Hemen karar vermek ve hemen harekete geçmek gerekiyor. Herkes her yerde sizden bunu bekliyor. Çarşıda bile aynı karar baskısıyla karşı karşıya kalıyoruz. Yarım kilo elma bulduğunda, bir küçük şişe yağ bulunduğunda, tüpçüye tüp geldiğini duyduğunda hemen karar vermek gerekiyor. Gram altını bir fiyata satma imkânıyla karşılaştığınızda hemen karar vermeniz gerekiyor, bir saat sonra o alıcı artık orada olmuyor ve belki de daha düşük fiyat veriyor. Hiçbir şey için uzun uzadıya düşünülemiyor. Durmaksızın kararlar almalı ve düşünmeden harekete geçmelisiniz. Düşünmek ve kararsızlık tıpkı zihinsel yavaşlıkla ve geçmiş tecrübelerle tutunmaya çalışmakla benzer sonuçlara yol açıyor. Gövdenizin sizin yerinize karar vermesine müsaade etmelisiniz zira biraz sonra yeni bir karar alma gerekliliğiyle karşı karşıya kalacaksınız.

Dönüş

Damatla mutfakta karşılıklı oturuyoruz. Adam gözlerime bakmıyor. Dikkatle yüzündeki işaretleri okumaya çalışıyorum. Bir şeyler sakladığı belli. Sözü dolaştırıyor, ailesini evime aldığım için çok teşekkürler ediyor, ne büyük bir iyilik yaptığımın altını defalarca çiziyor. Bu cümlelerin arasında somut bir hareket planı olmadığını fark etmek zor değil. Sadece teşekkür ve şükran cümleleri. Sonunda birkaç gün sonra evlerine dönebileceklerini umduğunu söylüyor. Bunu bekliyordum. Şaşırmıyorum, tepki göstermiyorum. Elbette katkı sunacakmış, beş kişilik bir aileye bakmak kolay değilmiş. Birkaç gün daha sabretmemi rica ediyormuş. Evlerinin bulunduğu semt tam çatışmaların ortasındaymış, evde kalabilmek kolay değilmiş, sokaklar barikatlarla kapatılmış. Orada durumun sakinleşmesi gerekiyormuş, akrabaları ise şehrin öbür ucundaymış, ulaşmak kolay değilmiş. Sonra sessizlik. Hiçbir anlamı olmayan cümlelerin sonunda tatsız bir sessizlik. Onayımı bekliyor, kaynanası, karısı ve oğlanların yanında kendisine de katlanmam için onayımı bekliyor.

Kayıp büyük oğlan mutfağın kapısına gelip içeri bakıyor, sonra kayboluyor. Büyük oğlan babasıyla birlikte geldi. Muhtemelen babasını getirmek, evi göstermek için kaybolmuştur, muhtemelen içeridekiler biliyorlar ve bana kayıp numarası yapıyorlardır. Aile boyu bir komployla karşı karşıya olduğumu bir kez daha hissediyorum. Durmaksızın yalanlar söyleniyor ve her bir yalanın ardından sayıları daha da artıyor. Kendi evimde önemsiz bir azınlığa düşüğümü hissediyorum. Düşünceleri ve hissiyatı önemsenmeyecek bir azınlık. Damadın gitmeyeceğini, ailesini alıp kaybolmayacağını daha şimdiden biliyorum. Bunlar eve bütünüyle yapışacaklar, bir erkeğin verdiği kuvvetle daha çok oda talep edecekler ve nihayetinde dışarıdaki güvensizlik evin içini de kaplıyor olacak. Damat hâlâ onay için bana bakıyor. Ne diyeceğimi, nasıl tepki vereceğimi merak ediyor, ben silahı olup olmadığını merak ediyorum. Beraberinde getirdiği bavulun çoktan oğlanın odasına gittiğini, kontrolün olanaksız olduğunu düşünüyorum ama benimki belimde. Adamı

burada hemen öldürebilirim. İçinde bulunulan dönem işte böyle ani kararlar talep ediyor. Bu cinayet pek çok şeyin çözümü olabilir, bir anda hepsinden kurtulabilirim ama yapmıyorum. İstemsizce elimi belime götürüp kabarıklığa dokunuyorum, damat elimi izleyerek gözlerini belimde sabitliyor, yüzünü asıyor. Anladı, belki de biliyordur çoktan, büyük oğlan o kadar da hazırlıksız olmadığını söylemiştir. Bir şey söylemiyor, tepkimi bekliyor, mütecavizlerin sabırla bekliyor. Sabırla içeri girip sabırla yerleşenlerin kuvveti bu adamda da mevcut. İç kuvvet diyebiliriz, yoksa güçlü kuvvetli biri olmadığı ortada. Silahı olup olmadığını merak ediyorum yine, belki de bavulda getirdiği pompalı tüfek falan vardır. Herkeste pompalı avcı tüfeği var, bütün bir şehir avcılık koşullarına göre silahlanmış durumda. Üst kat komşumun bile pompalı tüfeği var. Tabii pompalı tüfeğin evin içinde ateşlenmesi uygun olmaz. Evin içinde tabanca daha avantajlı. Bunları aklımdan geçirirken bu kez küçük oğlan mutfağın kapısında görünüyor ve babasına, epeydir göremediği babasına bakıyor. Sevgi dolu bir bakıştan son derece uzak bir bakış. Gözlerde sevgi ve özlemeye benzer hiçbir kıpırtı yok. Neredeyse düşmanca bakıyor babasına. Oğlan çevresindeki herkese düşmanca bakıyor, babası da dahil. Aralarında bir sevgi olmayışını nedense olumlu buluyorum. Aile içindeki küçük çatlağı dikkatle gözlemlemeye çalışıyorum. Babasına karşı kullanılabilecek bir unsur. Oğlan hesaplarımdan habersiz babasını süzmeye devam ediyor, belki evin içinde giderek artan gücünün kırılabileceğini düşünüyordur, belki sokak çeteleriyle ilişkisinin bozulacağını, üzerindeki denetimin artacağını düşünüyordur. Baba oğul bakışıyorlar, baba oğluna gülümsüyor, güvenli ve açık olmayan bir gülümseyiş, oğlan cevap vermiyor ve yumuşamıyor. Bu adamın yüzü asla güven verici olamaz diye düşünüyorum. Daima kaçamak cümleler, sonu gelmeyen imalar, bir şeyleri sakladığı belli. Benden sakladığı gibi muhtemelen ailesinden de bir şeyler saklıyor. Karısından ve çocuklarından da gizliyor belki ama hepsi bir şeyler gizlediğini biliyor. Belki karısı her şeyi biliyordur. Kaynanasının gözünde de işe yaramazın biri, istenmeyen bir damat olduğu muhakkak. Buna güvenip beklememişlerdir, benim budalalığım güvenmişlerdir. Adam kesinlikle zorlukları aşıp ailesini kurtarmak için öne atılacak, atılabilecek birisine benzemiyor. Muhtemelen çatışmalar evlerinin civarına ulaşana kadar parmağını bile kıpırdatmamış, hiçbir önlem

almamış, pek çok kişi gibi bir şey olmayacağını düşünerek günlük bıkkın hayat ritmini sürdürmüştür. Karısı annesini alması gerektiğini söylediğinde acelesi yok, bir şey olmaz gibi cümleler kullanmıştır, eve fazladan yiyecek depolamak aklına bile gelmemiştir. Şehir dışına çıkmak gerektiğini son âna kadar anlamamıştır. Taşrada sığınacak bir yerleri olmayabilir tabii, bunu bilemiyorum. Yine de herkesin taşrada ulaşabileceği bir evi mutlaka oluyor. Adam önemsememiş ve ağırkanlı davranmaya devam etmiş, evdekileri bir başlarına bırakarak orada burada dolaşmıştır. Bir başka kadın bile olması mümkün. Bu adama güvenen bir kadının nasıl birisi olabileceğini tahmin etmeye çalışıyorum ama zaten bir örneği de evin içinde, fazlaca düşünmeye gerek yok. Önce gizli sevgilisini güvenceye alıp daha sonra ailesini toparlamaya koşturmuştur ve burada kısıp kalmaktan, metresinden uzak olmaktan hiç de haz etmiyordur. Kargaşayı ailesinden uzak kalmak, onlardan kurtulmak için bir fırsat olarak görmüştür belki de. Kargaşa bütün hayatları değiştirir, hedeflerin yeniden belirlenmesine, mevcut bağların çözülmesine yol açar. Düşündüğüm her şey dayanaksız yakıştırmalardan ibaret elbette ama uydurduklarım bu adama tamamıyla yakışıyor. Damat ise kendine güvenli görünmeye çalışıyor, her şeyi yoluna sokabileceğini ima ediyor, ailesini kısa süre sonra güvenle evlerine taşıyacağını söyleyip duruyor. Bu türdeki kişiler gibi çok konuşuyor. Cümlelerin çoğunu kaçırıyorum, ailesinin koşullarını ve hikâyesini zerrece merak etmiyorum. Hiçbiri beni ilgilendirmiyor, beni ilgilendiren tek şey ne zaman defolup gideceklerine dair kesin bir bilgi ve kesin bir bilgiyi bu damattan beklemek bütününüyle saçma. Damadın söylediği hemen her cümlemin dayanaksız olduğunu biliyorum. Muhtemelen küçük oğlan bile boş cümlelerin farkındadır, mutfağın girişinde dayanaksız cümlelerin çıktığı ağza bakıyor. Oğlanla ikimiz aynı ağza bakıyor, içi boş cümlelerin akışında kendimize göre şeyler düşünüyoruz. Küçük oğlan dudaklarını bükerek bana bakıyor. Babasına inanıp inanmadığımı anlamaya çalışıyor, muhtemelen inanmadığımı, hiçbir şeye inanmadığımı biliyor. Belki tutumumdan o da bir müttefik kazanacağını budala ağabeyi ve babasına karşı bir denge oluşturabileceğimi seziyordur. Bana evdeki konumunu yeniden pekiştirecek gönülsüz bir müttefik gözüyle bakıyordur. Bütün ittifaklar gönülsüzdür. Oğlana bakıp belli belirsiz gülümsüyorum. Gönülsüz ittifakla gerektiğinde reddedilip yok sayılabilecek belir-

siz bir köprü kuruyorum. Bu hain suratla kararlı bir ittifak zaten mümkün olamaz. Oğlan gülümseyişimi görüyor ama yanıtlamıyor, yüzünde herhangi bir değişiklik olmuyor. Bakışlarımı babasına çeviriyorum, adam gülümseyişimi, oğlanla bakışmamızı fark etmiş değil, iç sıkıcı abartılarını ve çevredeki durumu anlatmaya devam ediyor. Anacaddeye çıkılamıyormuş, barikatlar varmış, aşağı tarafta çatışmalar sürüyormuş, şehirde hareket etmek çok tehlikeliymiş, buraya ne tehlikeleri göze alarak gelmiş. Yeni bir şey, işe yarayacak, bilmediğim bir şey öğrenmek imkânsız.

Kararlar

Aile mutfakta yemek yiyor. Ses gelmiyor. Sadece tabak çanak sesleri. Suskun bir yemek masası ürkütücü. Hiçbiri bir diğerine bakmadan yiyor olmalı. Hepsi kendilerine has bir şeyler düşünüyor olmalı. Bundan sonraki günlerin nasıl olacağı, bu tuhaf durumun nereye kadar devam edeceği, hayatın neye göre şekilleneceği gibi şeyler. Yaşlı kadın damadının beceriksizliğini, kadın kocasından hâlâ bir şeyler umulup umulamayacağını, küçük oğlan babasının gizlediklerini, damat kendisini saran kapandan nasıl çıkılabileceğini, büyük oğlan yemeklerin tatsızlığını düşünüyordur. Yanılıyor da olabilirim, belki de aralarındaki sevginin sükûtta tazeleneyeceğini de düşünüyor olabilirler. Bütün muhtemel düşüncelerde belirsizlik ağır basıyordur. Hepimizi kuşatan belirsizlik. Belirsizlik sınırsızca genişiyor ve geleceği mideye indiriyor.

Mutfaktaki ailenin varlığını, masadaki doğurgan sessizliği dikkate almamaya çalışarak eski defterlerimden birisini taramaya devam ediyorum. Bir sayfa ve bir sayfa daha. Dün damadın söylediklerini düşünüyorum. O odaya sığamıyorlarmış. Normal koşullarda haklı bir istek sayılabilir ama evden hemen gitmelerinin beklendiği bugünlerde biraz tuhaf kaçıyor bu yakınma. Oda beş kişinin nefesiyle havasız kalıyormuş, çocuklar ve kendisi uyuyamıyorlarmış, gece gündüz o odada beş kişi bunalıyormuş. Yaşlı kadından daha önce de dinlediğim şikâyetler. Burası kuşkusuz konakçıların ihtiyaçlarını gözetmek zorunda olan bir otel değil. Damada hiçbir şey söylemedim, onun yerine ne zaman ayrılacakları sorusunu yineledim ve yine net bir karşılık alamadım. Bunun üzerine bir an önce ayrılmaları gerektiği yolundaki ikazımı yineledim, bunun daha fazla böyle sürdürülemeyeceğini, evin kaynaklarının altı kişi için yetersiz olduğunun altını çizdim. Karşılığında damadın cevabı evin yarısını zaten benim işgal etmekte olduğum oldu. En büyük oda ve salon bir tek kişi için çok fazlaymış! Bu inanılmaz küstahlık karşısında donakaldım. Küstahlığın ölçsüzlüğü muarızını felç edebilir. Söylenecek hiçbir şey bu küstahlık karşısında yeterli olmayacak, hiçbir

cevap istenilen şiddette olmayacaktır. İstenilen şiddette cevap ancak damadı vurmak olabilirdi. Bu derece ölçüsüzce nankörlüğe mantıklı cümlelerle cevap verilemez. Eski deftere yazdığım cümlelere, alıntıladığım notlara bakıyorum, şu an her türden bilgelik sözcüğü naifçe görünüyor gözüme. Bütün bu sayfaları dolduran nihayetsiz bir saçmalık seli. Yine de sayfaları taramaya devam ediyorum. Naiflik de tarihin tamamlayıcı parçası. Tabii ki damadı vurmadım, içeride yemeğini yemeğe devam ediyor, benim makarnamı, benim fasulyemi yiyerek tıknıyor. Artık mutfağa bir şey almamaya karar veriyorum. Mutfaktakiler bittiğinde yiyeceği kendileri özellikle de damat bulmalı artık. Yemeğimi karşı dairede yapıp yiyebilirim pekâlâ. Karşı komşuların evi terk edişlerine büyük bir minnettarlık duyuyorum. Mutfaktaki stokların iki üç gün içinde biteceğini öngörüyorum. Beş kişilik ailenin bu pervasızlıkla daha fazla dayanması mümkün değil. Alışveriş yaptığımda da aldıklarımı eve girmeden karşı daireye bırakacağım. Aile artık rahatça karnını doyuramayacak, çaba göstermek veya açlıkla yüzleşmek zorunda kalacak veya evi terk etme seçeneğini ciddiye alacaklar. Bu yaptırımların yararı olup olmayacağını bilmiyorum, damatta ne kadar para olup olmadığını da, silahı olup olmadığını da bilemiyorum ama artık birtakım yaptırımların zamanı geldi. Muhtemelen karşıda yediğimi, yiyecekleri karşıya götürdüğümü anlayacaklar, karşı dairenin kapısını zorlamaya çalışacaklardır. Önlem almalı, evin içindeki hareketleri uyurken bile kontrol edebilecek çözümler bulmalıyım.

İçerideki sessizlik kesintiye uğradı, sandalyeler bıkkınlıkla çekildi. Tabak çanak sesleri yoğunlaştı. Yemek bitti, birazdan kadın bulaşıkları yıkamaya başlayacak ve yine olağanüstü miktarlarda su ve sabun sarf edecek. Diğerleri yavaş adımlarla içeri gidip televizyonun karşısına kurulacak. Bugünlerde beslenmekten şişmanlayan tek aile bunlar olmalı. Hemen hepsi gözle görülür biçimde kilo aldı. Uyguladığım kısıtlamalara rağmen porsiyonların zaruri ufaklığına rağmen hızla kilo alıp ağırlaşıyorlar. Yakında hiçbir şey kalmadığını, çaba göstermeleri gerektiğini anlayacaklar. Damat birazdan, bulaşık bittikten sonra mutfağa gidip camı aralayacak ve bir sigara yakacak. Sigara alacak parası varsa, çocuklarının karnını doyuracak parası da olmalı. Evet, bir sigara yakıp mutfağı bir süre daha meşgul edecek. Mutfak sürekli meşgul edecekler, mutfağı bir-iki saat daha boş bulmak mümkün olmayacak. Damat mutfakta

sigara içerirken benim buradaki varlığım üzerine düşüncelere dalıyor olacak. Varlığımın sabitliği ve silinmezliği onu her dakika daha fazla rahatsız edip sinirlendirecek. Buraya salona hışımla girip girmemeyi tartacak. Belki dışarı çıktığım bir anda salonun ve yatak odasının kilitlerini kırarak içeri girme cüretini de gösterecek. Bunun önünde sonunda gerçekleşeceğini varsaymamak için herhangi bir neden yok. Damat bir süre sonra, açlık etkisini göstermeye başladığında bunların hepsini tek tek yapacaktır ve a bir aileyle karşı karşıya kalmanın sonuçlarıyla yüz yüze geleceğim. Yatak odam, salon ve mutfak bir savaş alanına dnecekse düşmanı şimdiden gten düşürmenin bir sakıncası olmamalı. Damadın silahı olup olmadığını hâlâ bilemiyorum.

Dizler üstünde

Karşı dairede oturuyorum, nefes nefese ve ter içindeyim. Henüz elimdeki torbaları boşaltmadan koltuğa öylece çöktüm. Alışverişten dönerken ikinci kez bir çatışmanın ortasında kalıverdim. Çatışmanın ortasında kalmak bir beceriksizlik ya da budalalıkmiş gibi gelebilir. Yeterince uyanık biri asla bir çatışmanın ortasında kalamazmış gibi, uyanık biri çatışmanın gerginliğinin, birbirine yaklaşan tarafların kokusunu alabilirmiş gibi geliyor. Çatışmanın ortasında kalmak suçluluk hissi yaratıyor bu yüzden. Yetilerinle ilgili kendini sorgulamaya başlıyorsun. Duyu organlarının bırakılıp inancın azalıyor. Sonunda da fiziki bir zarar görmeden bile bir aşağılanmışlık duygusu yapışıp kalıyor üstüne. Bir sokak çatışmasında kimin kiminle çatıştığını anlamak oldukça güç. Bu kez de anlayamadım. Sadece silah sesleri, hemen iki metre ötede park etmiş bir arabaya yönelen merminin vınlayışı, kaportaya girerken çıkardığı çatırtı, kaçışan ve çığlık atan insanlar, hepsi bu. Böyle anlarda düşünce bir anlığına insanı terk ediyor, vücudunu tarih öncesi güçler ele geçiriyor ve bir hayvan nasıl kaçarsa öyle kaçmaya çalışıyorsun. İlk hareketler hep dört ayak üzerinde gerçekleşiyor, torbaları yerde sürüklüyorum. Başım yere eğik, dört ayak üzerinde saklanacak bir yer bulmaya çalışıp hızla nefes alıp vererek, dizlerimdeki ve ellerimdeki sıyrıklarla ilerlemeye çalışmak ve düzensiz patlayışlardan bir şeyler çıkarmaya çalışarak hayatta kalmayı sürdürmek bütünüyle alçaltıcı. Soluk alıp verişimi hatırlatarak pantolonumun dizlerine bakıyorum, sol diz tamamen yırtılmış, altındaki kırmızı doku apaçık görünüyor. Kan akıyor ama zedelenmiş bir dizle karşı karşıyayım. Ellerim ve dirseklerim de zedelenmiş durumda. Yere yapışmak, çenemin zemine değdiğini hissetmek ve sokağı sıfır seviyesinden görmeye çalışmak yeni bir tecrübe. Kertenkelenin tecrübesi. Koşturan ayakkabıların, yere dökülen eşyaların, devasa otomobil tekerleklerinin tecrübesi. Aceleyle yürüyen karıncanın, ölü bir farenin tecrübesi. Hatta iki. Artık ölü fareleri daha sık görüyoruz, canlılarını da. Fareler daha çok alanı

zapt etmeye başlıyor, olağan günlerde yaşamlarını sürdürdükleri kuytulardan çıkarak şehirlilerin yaşamına daha fazla dahil olmaya başlıyorlar ve hele de zemin seviyesinde daha da görülür oluyorlar. Sızlayan dizime üflüyorum, alkol sürsem iyi olacak, tıbbi ilkyardım malzemeleri kendi evimde. Bu köhne dairede bir şeyler varsa bile kullanılabilir olduklarını sanmıyorum. Evime geçene kadar beklemek zorundayım. Bir süre kaldırımı neredeyse yalayacak seviyede bekledim, silah seslerinin seyrekleşip uzaklaştığını anladığımda güçlükle kalkarak torbaların ağırlığına rağmen koşmaya başladım. Oldukça pahalıya aldığım zeytinyağı, sabun, domates salçası ve şekere rağmen hızla koşuyorum ve önüme gelen sokağa giriyorum. Sokağı tanıımıyordum ama çıkmaz olmadığı kesindi, ancak sokağın hangi tarafa ait olduğunu bilemiyorum, gerçi çok da fark etmiyor hangi taraf olduğu. Sokağa daldık, başkalarıyla birlikte koştuğumu fark ediyorum. Silah sesleri yeniden sıklaşmaya başlıyordu ve bütün apartmanların kapısı sıkıca kapalıydı. Bizim gibi gerekli önlemi almış başka apartmanları kınayamam. Nihayetinde yoruldum ve bir kaldırıma oturdum. Duvarlara yazılmış sloganlara baktım bir süre. Bütün taraflar kazanacaklarını iddia ediyor. Bu da anlaşılır. Bir çatışmanın arasında kalmam, bununla ikinci oluyor diye düşündüm. Buna rağmen şimdi düşündüğümde olan biten, yere kapaklanışım, kaçışım, etraftaki feryatlar başka birinin başına gelmiş, benimle ilgili olmayan bir düzlemde gerçekleşmiş gibi.

Salonun ortasına bıraktığım torbaya bakıyorum. Dört kalıp sabun. Sabunları eve mi götürmeli, burada mı bırakmalı? Evin mutfağına yeni bir şey eklememe kararına rağmen sabun yine de bir gereklilik. Hastalığın, mikropların yayılmasını engellemeliyiz. Çocukların mikrop kapıp hastalanmaları, evin bir hastalık yuvası haline gelmesi engellenmeli. Dışarıda kol gezdiği söylenen salgın tehlikesinin eve sirayet etmesi engellenmeli. Bir sabunu aileye vermeye, diğerini yatak odamda kullanım için tutmaya –artık kullandığım sabun ve havluları banyoda bırakmıyorum–, diğer ikisini de burada bırakmaya karar veriyorum. Umarım aile oğlanların sabun kullanmasında titiz davranır. Bir kalıp sabuna harcanan parayla evde neredeyse iki öğün yemek pişirilebileceği düşünüldüğünde onlardan bu hassasiyeti beklemek hakkım. Muhtemelen sabun damadın aklına gelebilecek en son ihtiyaç maddelerinden birisi.

Eve geçip yarayı temizlemeliyim ama kalkamıyorum ve evdeki son durumu gözden geçiriyorum. Gözle görülür bir kılığın dolapları ele geçirmeye başladığı fark ediliyordur. Mutfak dolapları neredeyse boşaldı ve her karşılaştığımızda çocukların annesi soran, sorgulayıcı gözlerle bana bakıyor. Yaşlı kadın beni gördüğünde mırıldanarak başını önüne eğiyor, damat kayıtsız bir sırtmayla beni süzüyor. Mutfağa yeni bir şey getirmediğimi anladılar. En etkileyicisi elbette oğlanların annesinin bakışı. Çocuklarının açlığa sürüklendiğinin ve kocasının pek bir şey yapamayacağını farkında. Muhtemelen avucuna bıraktığım yeni kalıp sabuna boş gözlerle bakacak. Pislikten çok daha acil bir sorunun kapıya dayandığını sezerek bana bakacak. Belki de küfrederek sabunu yere fırlatır. Fırlatılan sabun yerde kayarak duvarlardan sekerek eğlenceli bir gösteri sunar. Ben eğlenerek sabunun yolculuğunu izlerim, kadın beni izler. Her şeye rağmen damadın bir şeyler yapmasını, bir çözüm bulmasını bekliyorum, muhtemelen ailenin diğer kısmı da bunu bekliyor ama damat benim çözülmemi beklemeyi daha uygun buluyor. Yüzü yavaşça sararan çocuklarına acımam gerektiğini düşünüyor. Aldırışsızlığıyla beni alt edeceğini düşünüyor. Mutfakta yaptığım son sayımda evde iki paket makarna, yarım paket margarin, bir paket fasulye ve iki ekmekten başka bir şey kalmadığını tespit ettim. Dolaplar ümitsiz bir ferahlık içerisinde. Kadın da evdekilerin ancak bir iki gün yeteceğinin farkında ve bir kalıp sabun için teşekkür bile etmeyecek. Bu sabunu ve diğer temizlik maddelerini temin etmek de adı konulmamış görevlerimden birisi çünkü.

Gıdanın sonunun belirginleşmesi evdeki hareketlilikte de bir yavaşlama yarattı. Kadın artık evi temizlemekten vazgeçti ve özellikle odalarından kötü bir koku yayılmaya başladı. Oğlumun odasının giderek kokuşmasına karşı duyarsızlaşmaya başladığımı fark ediyorum, artık orası oğlumun değil bu ailenin odası. Bu mülkiyet değişimini nedense içselleştirdim. Emrivaki zamanla, içselleştirilerek yeni bir hakikat haline gelir. Oğlumun odasının yeni hakikati bütünüyle yabancılaşmak ve kokuşmak. Orası artık beni fazlaca ilgilendirmiyor, evin bir parçası olmaktan çıkıyor, orada neler olduğu da merakımın ötesinde kalıyor. Kendi odalarını bile temizlemek istemeyişlerine kayıtsızım. Kadın gücünü fazla harcamak istemiyor, çocuklar bile güçlerini harcamamak kaygısıyla sakinleşmiş gibiler. Muhtemelen aileye verilen porsiyonlar iyice küçüldü. Porsiyonların

büyükliğini kimin tayin ettiğini merak ediyorum. Muhtemelen kadındır. Daha önce de söylediğim gibi her karşılaştığımızda gözlerimin içine bakıyor, muhtemelen vicdanımın harekete geçerek bir çözüm bulmasını bekliyor. Bakışlarını umursamıyorum, yumuşamayacağım. Koca bir ailenin beslenmesinin omuzlarıma yıkılmasını daha fazla kabul etmeyeceğim. Bu ailenin hayatta kalma becerisine sahip olabileceğini düşünüyorum, damat bir yolunu bulacaktır, hele de o iki oğlanla birlikte düşünüldüğünde aç kalmaları olanaksız. Tabii oğlanlar gayri meşru beceriler geliştirdilerse ilk hedefin karşı daire olacağını tahmin etmek zor değil. Karşı dairenin kapısını iki asma kilitle güçlendirdim ve karşı daireye karşı bir yağma harekâtı gürültülü olmak zorunda, bu hiç kolay olmayacak.

Açlık koşullar ne olursa olsun bir çözümünü dayatır, en tembel kişileri, damadı bile harekete geçirir. Damat sorunu görmezden gelmeye, kayıtsız bakışlar atmaya devam ediyor. Tabağına konulan porsiyonun giderek küçülmesini sorun etmiyor gibi bir hali var ve her yemekten sonra mutfağın camını aralayıp sigarasını içmekten imtina etmiyor. Dışarı çıktığında elinde torbayla dönmek gibi bir âdeti yok ama ceplerine sigaraları sıkıştırılmayı beceriyor. Sigaraya verdiği parayı ailesinin açlığını giderecek bir şeyler almaya sarf etmesinin zamanı geliyor. Mutfakta karşılaştığımızda öylece bakışıyor. Mutfakta davetsiz misafirmişim gibi bakıp sigarasından bir nefes çekiyor, apartmanların arka bahçelerinden oluşan geniş avludaki bakımsız ağaçları seyrediyor. Belki karşı mutfakları da seyrediyor olabilir. Ona aldırmadan bir bardak su dolduruyorum musluktan ve orada kafama dikiyorum, herif gıdanın tükenmekte olduğundan söz etmiyor, hemen her şey normalmiş gibi davranıyor. Mutfağın da kokmakta olduğunu fark ediyorum. Ağır bir koku. Karşılıklı inatlaşmanın yarattığı karşılıklı çürümenin kokusu. Onları her gördüğümde yumuşamamam gerektiğini kendime telkin ediyorum. Bu mücadeleyi kazanmak zorundayım ve açlığın dayattığı gözü dönmüşlikle ne zaman harekete geçip bana saldıracaklarını merak ediyorum. O âna çok bir süre kalmadığını tahmin ediyorum. Damat her an kafasında bunu kuruyordur, karısı ve kaynanası harekete geçmeyi telkin edip edip duruyorlardır. Oğlumun odasında televizyon ışığı altında komplolar düzenlenip harekete geçme planları yapılıyor, planlardan vazgeçilip başka planlar yapılıyordur. Planlı veya plansız mutlaka harekete geçecekler ve gırtlığıma sarılmayı

deneyecekler. Beş kişiye karşı durabilmenin tek yolu durumlarının umutsuz olduğunu vurgulamak, evi terk etmekten başka çözümleri olmadığını hatırlatmak ve sürekli tetikte olmak. Silahım olduğumu, kolay lokma olmadığımı göstermek için mutfağa gittiğimde bile belimde tabancayla gidiyorum ve her defasında damadın onu görmesini sağlıyorum. Damat ise kayıtsız ifadesini bir anlığına bozarak silaha kaçamak bir bakış atıyor, düşüncelere dalıyor ve sonra hemen sıradan çehresine bürünüyor. Bütün cılız önlemlere rağmen önemsiz bir azınlık konumuna itilmiş olduğumun farkındayım ve bu gerçek hiçbir yıldırma gösterisiyle değiştirilemez.

Uyku

Güneş doğalı epey oluyor, öğle saatine yaklaşıyoruz ama yatak odasında uyuklamaya devam ediyorum. Yataktan daha önce kalktım elbette, üst komşuyla apartmanın kapısını açtık ve sonra geri dönüp yatağa uzanmayı tercih ettim. Uyku var, daha fazla uyumak, kendimi tamamıyla uykuya bırakmak istiyorum. Elektriklerin olup olmadığı bile umurumda değil ve bütünüyle uyuyamıyor, bilinç ile bilinçsizlik arasında sallanıyorum. Bazen koridordan ya da tuvaletten gelen seslere dikkat kesiliyorum, tuvaletin kapısının açılıp kapanmasını işitiyorum, ayak sesleri duyuyorum. Uyku ve uyanıklık arasında gezinerek üst komşumun söylediklerini düşünüyorum.

Sözde akrabalarımın giderek artması apartmanda kuşkulara ve yeni fısıldaşmalara neden oluyordur. Apartmanda yabancılardan bulunmasından hoşnut olmadığını hatta tedirgin olduğunu anlıyorum. Herkes fısıldaşıyordur ama rahatsızlığını biraz önce üst kat komşu kadar açıklıkla dile getiren olmadı. Önce bir iki soru sordu ama uykulu bakışlarla geçiştirmeyi tercih ettim, bunun üzerine geçiştirmenin bir çözüm olmadığını eğer evimdekiler olaylarla ilgili kişilerse herkesin başını belaya sokacağını söyleyerek diretti. Bütün apartmanın güvenliğini tehlikeye soktuğumu, apartmanın ortak su deposunu kullandığımızı hatırlattı. Özellikle adamda tekinsiz bir hal olduğunu, ona dikkat etmemi ekledi. Adamı bir hafta önce garip kişilerle görüşürken görmüş. Nasıl kişiler olduğunu sordüğümde silah görmediğini ama tekinsiz tipler olduğunu söyledi. Pek açıklayıcı değil ama damadın buralarda tanıdıkları olduğu bilgisi beni tedirgin etti. Herif bu bölgede yalnız değil! Belki bir uyku esnasına dışarıdakiler içeri alınabilir. Uyurken tamamıyla korunmasızım. Mışıl mışıl uyurken evin kapısı açılabilir, apartman kapısı bile içeriden gürültü çıkarmadan açılabilir. Üst kattaki farkına bile varmayabilir. Yatak odasında uyurken salonun kapısındaki kilit kırılabilir. Uyandığımda salonu işgal edilmiş ve hallaç pamuğu gibi atılmış bulabilirim. Karşı dairenin kapısını zorlayıp girerlerse ruhum bile duymayabilir. Bütün bunların ben dışarı çıkmışken

gerçekleşmesi de mümkün. Bütün bu tehlikelere karşın sürekli uyuyorum. Uyku giderek önemli bir güç haline geliyor, beni bastırıyor, alt ediyor, kendisine katılmaya zorluyor. Uyku çöküşten kurtaran, uzağa götüren bir tünel gibi önümde açılıyor, kendimi ona bırakmak için yanıp tutuşuyorum. Geceleri neredeyse dokuz saat uyuduğum gibi öğleden sonraları da uyuklamaya başladım. Gece yastığa başımı koyar koymaz uyuyorum ama iki saat sonra hep aynı saatte uyanıyorum, evi dinliyorum, sonra yine uyuyorum, ta ki üç saat sonra yine aynı saatte uyanana kadar. Gece boyu dört kez hep aynı saatlerde uyanıyorum ve hızla yeniden uykuya gömülüyorum. Uyandığımda bazen yataktan kalkıp mahmur bir edayla evin içinde sinsice gezinip yeniden yatağa döndüğüm de oluyor. Çıplak ayaklarla, ışıkları yakmadan hırsız gibi dolaşıyorum, salonun kapısındaki kilitleri, dairenin kilidini yokluyorum ve uykum açılmadan geri dönüyorum. Gece parçalı bir uyku ve gündüz parçalı uykular, sürekli bir uyku perdesinin arkasındayım. Uykunun bütün güne yayılması devamlı bir sersemliğe yol açıyor. Böyle uykulu bir halde güvenlikte olmak mümkün değil, giderek salona yerleşmenin her şeyi orada toplamanın daha akılcı bir çözüm olduğunu düşünmeye başlıyorum. Böylece evin kapısına da yakın olurum, her şeyi tek bir mekânda kontrol etmek daha kolay olur.

İçeriden tartışma sesleri geliyor, hiç alışkın olmadığım bağırtilar, daha doğrusu kadın ilk kez sesini yükseltiyor. Adam da bağırıyor. Ne dediklerini anlayamıyorum. Çocukların varlığının falan önemsenmediği bir taşma ânına şahit olunuyor. Gıda sorununun kendini hissettirmesiyle bu tür gerilimleri bekliyordum elbette. Açlık kendini göstermeye başladığında sinirler gerilir, mideler sinir sistemine hükmetmeye başlar. Bu açlıkla ilgili değildir diye uyarıyorum kendimi. Düşüncelerimin yanlış tarafa kaymasına izin vermiyorum. Dün sabah damat nihayet iki oğlunu da yanına alarak dışarı çıktı ve hava karardıktan sonra eve ellerinde torbalarla döndüler. Abartmamak gerek, iki torbadan söz ediyoruz. Kapıyı açtığımda gördüğüm buydu sadece. Bana bir şey söylemeden odalarına gittiler ve sonra bağırış başladı. Açlıkla ya da adamın tembelliğiyle ilgili olmayabilir. İkisi birden karşılıklı bağırıyor. Tahammül edilmez bir gürültü, uyku sersemliğimin, tembelliğimin bulutları içinde kalabilmek olanaksız. Yataktan doğrulup kalktum, yatak odasının kapısını açıp koridora çıktım. Bağırışları anlamaya çalışıyorum fakat olmuyor, oğlumun

odası neredeyse bütün sesleri çiğneyip yutuyor. Boğuk seslerin arasında bir çarpma sesi işitiyorum. Sonra bir tane daha. Kadın çığlık atıyor, onun çığlığına yaşlı kadının çığlığı ve bağıışı da katılıyor. Birden odanın kapısı açılıverdi, damatla göz göze geliverdik. Soru sormadım öylece damadın gözlerine baktım, elimi gayri ihtiyari biçimde belime götürdüm, o da bana bakıyor ve yanımdan geçiyor, ayakkabılarını giyip dışarı çıkıyor, hepsi bu. İçeriden küçük bir hıçkırık sesi yükselirken odanın kapısı gürültüyle kapanıyor. Artık yatak odasına gitmek, yatağın üzerine serilmek söz konusu olamaz. Salona gidip masanın başına oturuyorum ve herifin neden gittiğini, dönüp dönmeyeceğini düşünüyorum. Dönmemesini diliyorum ve hiçbir şey yapamıyorum. Masanın başında yine harekete geçen, saflar halinde saldırmaya devam eden uykunun atılışlarını savuşturmaya çalışıyorum. Sınırlar giderek belirsizleşiyor, başım arada bir önüme düşüyor. Bir şeyler yemeliyim ama karşı daireye geçmeye üşeniyorum. Taradığım fotoğraflara bakarak uyuklamaktan kaçınmaya çalışıyorum ama fotoğraflar bulanıklaşıp anlamsızlaşıyor, zaten var olan siliklik daha da yoğunlaşıyor, yüzler seçilemiyor ve hepsi tatlı uykunun yumuşaklığında görünmez kılınarak susuyor. Uyku geçmişi anlamsızlaştırıyor, onu bir hiç raddesine indiriyor.

Damatsız

Damadın yeniden zuhur edeceğinden eminim. O gelebilir, gidebilir, belirsiz sürelerde kaybolabilir ama ailesi burada yaşamaya, beslenmeye devam edebilir. Küstahlığın bu denli kolayca alışkanlık haline gelivermesi anlaşılır gibi değil. Damat gittiğinde uyku halim geçer geçmez bütün kilitleri bir kez kontrol ettim, mutfığa baktım, kayıp bir şey fark etmedim, zorlanmış bir kapıya da rastlamadım. Damat birilerini yanına katarak kapıya dayanabilir, bir yerden silah edinmek için evden çıkmış olabilir. Silahlanmak hiç zor değil, biraz parası varsa bir tane edinebilir.

Kavganın gerçekleştiği sabahın ardından kadınla ilk karşılaşmamda yüzündeki mor lekeyle pek ilgilenmedim. Sol gözünün altındaki çürüyen dokuya şöyle bir göz attım o kadar. Kadın darbe izini gizlemek için hiçbir girişimde bulunmadı, yüzünde hiçbir fevkaladelik yokmuş gibi işlerini yapmaya devam etti. Yüzündeki yumruk izini belli bir gurur ve dik başlılık ifadesiyle taşıdığını da söyleyebilirim. İsyanda edinilen zayıtın bir iftihar göstergesi olması, bir bayrak haline gelivermesi sıkça görülmüştür. Çenesini daha fazla yukarı kaldırdığını, gözlerinde her zamankinden daha parlak bir ışık gördüğümü bile söyleyebilirim. Belki de kocasına ilk kez bağırmıştır, ilk kez başkaldırmıştır ve sonucu bir engelin aşıldığının, buna cüret edildiğinin bir göstergesi olarak taşımaktadır. Oğlanların ve yaşlı kadının bu şiddet karşısında ne düşündüklerini merak ediyorum. Büyük oğlan muhtemelen olanı görmezden gelmeye eğilimli ama küçüğünün yüzünde aşağılanmışlıktan kaynaklanan bir öfke ifadesinin belirlediğini söyleyebilirim. Bu ifadenin babasına değil bana yöneltilmiş olması da, açlığın ve kısıtlanmışlığın ifadesi olması da mümkün. Damadın yokluğunda aileye yiyecek bir şeyler verip vermemeye bir türlü karar veremiyorum ama kendimi tutarlı olmak konusunda uyarıyorum, kendimi engelliyorum. Önlemlerde tutarlılık başarının ilk şartıdır. Kimse gevşeyeceğiniz beklentisine girmemeli.

Gevşemiyorum ve bu evde önüme koyduğum hedeflerin tamamlanmak üzere olduğunu görüyorum. Yakında yola çıkmaya

hazır olacağım, elbette bunları gönderdikten, dönmeyeceklerinden emin olduktan sonra. Arada bir sırt çantamı gözden geçiriyorum. Yer değiştirme esnasında ve belirsizlikler ortasında hayatta kalabilmek için asgari malzemeyi bir bir sayıyorum ve yedekliyorum. Sırt çantası ve içindekiler salondaki girintide harekete geçecekleri ânı bekliyor. Zaman geçtikçe bulunduğu yere yapıyor çanta. Kımıldamadıkça sabitlenip evin doğal bir dekoruna, salonun manzarasına dahil oluyor. Çantadaki her şeyi çıkarıp bir kez daha gözden geçirdim. İçindeki hemen bütün malzemeyi bayağı önceden temin etmiş olmak ne kadar öngörülü olduğumu gösteriyor: Küçük bir testere, bıçak, pusula, dudak kremi, hayvanlara karşı göz yaşartıcı sprey, ayak koruyucu bant, güneş ışığıyla şarj edilebilen bir lamba, onun dışında iki lamba daha, manyetolu radyo, uyku tulumu, uzun zaman dayanacak bisküviler, ilkyardım seti, minik bir su filtreleme aracı, çıkmak. Liste uzayıp gidiyor ve çanta dahil hepsi en fazla 10 kilo ağırlığında. Zamanında hepsinin ağırlıklarını hesap ederek bu listeyi tamamladığım için gurur duyuyorum. Karım sipariş ettiğim bu malzemenin tek tek geldiğini gördüğünde aklımı kaçırdığıma iyice emin olmuştu. Bu kampçılık oyuncaklarına giden paraların ziyan oluşuyla ilgili olarak iki gün boyunca konuştu. Tabii bu çantayla birlikte barikatları aşırıp şehir dışına, araziye çıkabildiğim koşullarda işe yarayabilecek bir donanıma sahip olduğumu itiraf etmeliyim. Bazıları evde bile işe yarayacaktır ama henüz onları kullanmaktan imtina ediyorum. Birilerinin çantama el koyuvermesi ihtimali daima var ama kötü ihtimallerin değil bir sonraki aşamanın sorunlarını hesaba katarak hazırlanmalıyız. Yere serdiğim malzemeye gururla bakıyorum. Hepsi uzun bir yolculuğun heyecanı ile ısıldıyor. Aralarına katılacak taşınabilir disklerle birlikte çürüyen şehirden dışarı çıkarak ovalara atılacaklar. Malzemeyi gözden geçirdikten sonra tek tek yeniden, belli bir düzene göre yerleştiriyorum.

İstedğim an evi terk edebilecek durumdayım ama evdeki yeni düzenlemelerden de vazgeçmiş değilim. Yatak odasını boşaltıp tamamen salona geçmekten, eşyalarımı tek bir yerde toplamaktan söz ediyorum. Bütün malzeme, para, giysiler her şey tek bir yerde elimin altında olacak, salonda uyuyacağım ve eve giriş çıkış kontrolüm artacak, uykumda salonun soyulması ihtimali ortadan kalkacak, karşı dairenin kapısı zorlanırsa duymamam mümkün olamayacak. Damadın silahla ve başkalarıyla gelişinden önce bütü-

nüyle salona geçmeliyim. O evdeyken bu harekâtı gerçekleştirmek tehlikeli olacaktır. Damat döndüğünde evdeki durumun bütünüyle değiştiğini görerek şaşırarak, bütün planlarını yeniden gözden geçirmek zorunda kalacaktır.

Salonun kapısı vuruluyor ve kadın özür dileyen bir suratla bana bakıyor, sonra başına oturduğum sırt çantasına. Annesinin ağrısı varmış, ağrı kesici olup olmadığını soruyor. Bakacağımı, mutfığa bırakacağımı, çıkmasını söylüyorum. Ağrı kesici elbette var, ilaç kutusunu açıp iki tane hapi elime alıyorum. Bütün şişeyi verecek değilim. Şimdilik iki tane iş görür. Görmezse yine istesinler, her bir ilaç talebi evdeki konumlarının yeni bir işareti olacaktır. Hazırlığının ve onların geçiciliğinin işareti, evin sahibinin kim olduğunun işareti. Kapsülleri avucumda tutarak mutfığa yöneliyorum. Yaşlı kadın mutfakta büyük torunuyla birlikte oturuyor. Ağrısı olan birinin yatakta uzanıyor olmasını beklerdim, belki ilaca hemen kavuşmak için bekliyordur. İki kapsülü mutfak masasının üzerine bırakıyorum. Bu ağrı kesiciyi artık bulabilmek imkânsız, piyasadakilerin en iyisiydi. Kadın bütün paketin kendisine kalmasını isteyebilir ama bu olanaksız. Ağrının neden kaynaklandığını bilemiyorum ve beni ilgilendirmiyor, ailenin sağlık sorunları beni ilgilendirmiyor. Nankörlüğü ödün vererek ortadan kaldıramazsınız. Ödün vermek nankörlüğü beslemektir. Yaşlı kadın tahmin ettiğim gibi elini kapsüllere uzatırken teşekkür bile etmedi sadece homurdanarak bir tanesini ağzına attı, üzerine bir bardak su içti. Kalan kapsülü avuçlarının arasına alarak sıktı. O kapsülü kimse ondan alamaz. Büyük torun bir anneannesine, bir bana bakıyor. Babası eğer bir gün dönerse burada olanları, bütün gelişmeleri bir rapor edeceğine eminim. Babasının yokluğunda biraz buruk görünüyor, kardeşinin yine üstünlük kazanmaya başladığını, kardeşiyle annesi arasındaki yakınlığın kendisini dışladığını, evde yalnız ve korunmasız kaldığını hissediyordur. Ağırlığının arttığını da görüyordur. Hareketlerimin daha serbestleşip pervasızlaştığını, koridorda ve mutfakta daha güvenle yürüdüğümü, tutukluğumun azaldığını, gözlerimin daha fazla parladığını görüyordur. Koridorda gürültü çıkararak yürüyorum, mutfakta gürültü çıkarıyorum, olduğum her yeri gereksiz gürültülerle doldurarak kendimin kılıyorum. Dolapları, kapıları gürültüyle açıp kapatıyorum, onları mutfakta veya koridorda gördüğümde umursamaz bir tavır takıyorum,

varlıklarının geçiciliğini, elime baktıklarını ima ediyorum. Evet, gözlerimin parladığını hissediyorum, onları görmüyorum, aynada baktığımda eskisinden farklı bir surat göremiyorum ama bir parıltı hissediyorum. Bunlara karşılık bir boğazın eksildiği düşünülürse büyük oğlanın biraz daha iyi beslendiği muhakkak. Her hareketinden babasını beklediği belli oluyor, bu günlerin geçici olduğunu düşündüğünden kuşku yok. Babası dönecek ve her şey yine olması gerektiği gibi olacak.

Taşınma

Salonun yeni halini seyrederken sokaktan geçen konvoyu dinliyorum. Kamyonların üzerindeki arada bir havaya ateş ediyorlar. Amaçsız bir coşkunculuk. Mermilerden biri her an içeriye girebilir, bir cam daha kırılabilir ve mermi tavana saplanabilir. Konvoyu çok fazla umursamıyorum, çürüyüş ve beraberindekiler; dışarıdaki çöp yığını, evdeki zorunlu misafirler, sokağın pisliği, kesik elektirikler, hepsi aynı özün çeşitli görünüşleri. Birbirlerinden fazlaca bir farkları yok.

Yatak odasındaki her şeyi, tahtaların arasına sakladığım parayı, giysileri, çarşaf ve yorganı, yastıkları salona taşıdım. Giysiler bavullar içinde üst üste duruyor, Çarşaf ve yastıklar bir koltuğun üzerinde, bir demet kravat da kapının tokmağına asılı bekliyor. Kravatları neden buraya taşıdığımı bilemiyorum. Bütünüyle gü-lünç. Onların elinde oyuncak olmalarını istemedim. Aynı mantıkla karımın götürmediği kazakları, pantolon ve elbiseleri bile bavul ve çuvalara koyarak salona taşıdım. Salon bu haliyle depodan farksız. Huzur vermeyen, dışarıdan, dışarıdaki kargaşadan farksız bir depo. Nefesim daralır gibi oluyor ama sonra yavaş yavaş alışıyorum. Ne denli alışsam da görünümün bir perişanlıktan fazlası olmadığı ortada. Duvara dayanıp üst üste konmuş bavul ve torbalar yerleşme-mişliğin, havada asılı kalakalmanın abidesi gibi yükseliyor. Yanıma almayacağım bunca elbiseyi taşıma nedenim sadece ben buradayken onların orada elbiseleri kurcalamaları fikrinin yarattığı rahatsız edici his. Boş koltuklardan birine çöktüğümde bütün geçmişin hatta hayatımın buraya sıkıştırılmış olduğu fikriyle irkiliyorum. Bütün bir hayatın, hatta karımınki de dahil edilirse iki hayatın bu salonda somutlaşması tuhaf. Hayatım görmezden gelinemez bir çirkinlik suretinde önüme serili vaziyette duruyor. Tek tek her bir eşyanın anlamsızlığı, geçiciliği, havai bir istekle alınan ceketlerin kofluğu insanın içini acıtıyor. Yaşam bu yığıntıdan ibaret: İçinde ne olduğunu bile hatırlamadığım tozlu kutular, eskimiş gömlekler, atılmayan ayakkabılar, bir daha kullanılmayacak evrak çantaları,

oradan buradan alınmış hatıra eşyalar, farklı renk ve desenlerde gereksiz kravatlar, kol düğmeleri, karımın taklit takıları, eskimiş çarşaf takımları, çoraplar, alınırken kim bilir neler düşünülmüş iç çamaşırları, eprimiş kazaklar, türlü mont ve kabanlar, kasketler, nedense saklamakta ısrar ettiğim okul zamanındaki bazı el işi ödevleri. Dolapların birinde cam bir kavanoz içinde çocukken oynadığım bilyeleri bile buldum. Cam kavanoz tozlanmıştı ama onu da salona taşıdım. Çocukluk heveslerinin başkasının, hele de içerideki oğlanların eline geçmesini istemiyorum. Masanın üzerindeki karmaşaya dahil edilen cam kavanoz bir zamanlar yaşayan, çoktan ölmüş bir çocuğun kül kabından farksız ve o nedenle yüzeysel de olsa bir saygıyı hak ediyor. Böyle kaplar baş belasıdır muhtemelen. Saklamak gerekir ve evin havasını durmaksızın kirletir, lüzumsuzluğuna rağmen kurtulmak söz konusu olamaz. Ölen, ısrarla kendini hatırlatmaya devam eder, yaşayanların dünyasından bir türlü ayrılmaz. İçi bilye dolu kavanoza ben de o gözle bakıyorum: Bir türlü dünyadan ayrılmak istemeyen, zamanı çoktan dolmuş bir çocuk. Evden ayrılırken hepsini geride bırakacağım, kaderlerine terk edeceğim. Umarım ben terk ettikten sonra bina bir bombayla yerle bir olur, bunların hepsi moloz yığınlarına karışarak tanınmaz olur. Yabancılar tarafından dokunulmadan kimliklerini yitirirler. Geçmişimize başkalarının dokunmasını, kurcalamasını, budalaca yorumlar yapmasını istemiyoruz. Başkalarının geçmişimizin içinde fütursuzca dolaşması fikrinden tiksiniyoruz. Artık buradayım diye mırıldandım, tek bir salonda. İçinden geçtiğimiz günlerin iklimine uyumlu bir göçebelik, bir yerleşik olmama, bir belirsizlik halinde. Belirsizliğin damgasını yemiş zamanlara gayet uygun bir görüntü. Buradan gittiğimde bu çirkin görüntü de kayıplara karışarak buharlaşacak, geçmişin ağırlığı çözünerek yoklara karışacak. Bir sadelik ve bir ferahlama hissedilecek, bu evden kurtulacağım, her şey sırt çantamdakilerden ibaret olacak. Hayatım sırt çantasına sığarak özetlenecek. Hafifleyeceğim. Kargaşanın armağanını hafiflik kılığında geri kazanacağım.

Basamaklar

Damat bu sabah döndü. Üst komşuyla birlikte apartman kapısının arkasındaki barikatı kaldırıp kapıyı açtığımızda damadı elinde torbalarla kaldırımın üzerinde oturmuş beklerken bulduk. Gecedan beri orada olup olmadığını merak ettim ama bir şey sormadım. Fakat zannetmiyorum, gece nöbeti benimdi ve sık sık dışarı bakmış, oralarda kimseyi görmemiştim, muhtemelen sabahın erken saatinde oraya gelip kapının açılmasını beklemiştir. Elektrikler kesik olduğu için zili çalamamıştır ve öylece kalmıştır. Eli torbalarla dolu birisinin öylece sokakta oturuyor oluşu oldukça tehlikeli ama adam ürkmüş gibi görünmüyor. Beni kaçamak biçimde selamlayıp ne yapacağımı görmek istedi, karşılıklı bekledik. Üst komşum dudaklarını ısırarak ikimizi süzmekle meşguldü ve muhtemelen damadın elindeki torbalar onun da dikkatini çekmiştir. Sokak sabahın o saatinde henüz sessizdi, silah sesi bile işitilmiyordu, taraflar sabah sessizliğini bozmaya cesaret edemeden dinlenmeyi tercih ediyorlardı. Bütün gece uyumamıştım, bir nöbetçinin asli sorunu olan uykusuzluğu tecrübe ediyordum, uykusuzluğu ve uykuyu birlikte tecrübe ediyordum. Damada değil sokağın görünümüne bakmayı tercih ediyordum. Pislik gün ışığında ve hele de o saatte her zamankinden daha çarpıcı görünüyordu. Duvarlardaki yazılar, ilerideki çöp dağı, uzaktan bizi merakla izleyen köpekler, yola saçılmış ıvrır zıvrır hemen hepsi şehrin olanca hızıyla çürüdüğünü gösteriyordu. Sokak kokuyordu. Kokuyu keskin biçimde alabiliyordum. Çözül-mekte olan şehirden bir an önce uzaklaşma isteği yeniden alevlendi. Aileyi evde bırakıp sırt çantamı alarak yola koyulma isteği. Hemen yukarı fırlamayı düşündüm ama çok uykum vardı, uyku budalaca bir hevesle hareket etmemi engelledi. Üst kat komşum ikimize bir süre daha baktıktan sonra içeri girip evine çıkmak üzere merdivenlere yöneldi, bense sanki damat orada beklemiyormuş gibi uykulu gözlerle sokağa bakmaya devam ediyordum. Nihayetinde kendime gelir gibi olduğumda geri dönüp yukarı çıkmaya başladım, damat da arkamdan girip kapıyı kapattı. Merdivenleri çıkarken arkamdan

gelen adımları dinliyordum ve birden donakaldım. Yaptığım büyük tedbirsizlikti, sırtımı yalayıp geçen üşüme hissiyle arkadan gelecek patlama sesini bekledim. Damat bir tabanca edindiyse beni oracıkta sırtımdan rahatlıkla vurabilirdi. Durup arkaya döndüm, damat yedi basamak aşağıda neden durduğumu sorarcasına bana bakıyordu. Belli ki bu kadar hızlı hareket etmek istemiyordu. Onun için bile erkendi demek, uygun bir zamanda beni teslim almayı daha doğru buluyordu veya bu sabah saatinde birisini öldürmek fazlasıyla hazır bir ruh durumu ve yönelmişlik istiyordu. Bir elim belimdeki tabancada merdivenleri hızlı hızlı, üçer beşer tırmanmaya başladım, arada bir dönüp geri bakıyordum, damat elindeki torbalarla iki kat aşağıda kalmış, yavaş yavaş çıkmaya devam ediyordu. Sonunda eve hızla dalıp salona girdim ve kapıyı kapattım. Merdivenden çıkan yavaş adımları dinlemeye başladım, gerçekten çok yavaş yürüyordu, adam muhtemelen benden de uykulu, belki de açtı. Yine de aç olmasına pek ihtimal veremiyordum, ellerindeki torbalarda muhakkak yiyecek bir şeyler olmalıydı, iki gün sonra elleri boş gelecek değildi. Nihayet kapının kapanışını, torbaların hışırtıyla oğlumun odasına yönelişini işittim.

Damadın dönüşü gündelik rutini eski haline getirecektir, bu yüzden onlar gitmeden evi terk etmeyeceğim. Bunu bir kere daha kendi kendime tekrarlıyorum, tekrardan kuvvet alıyorum. Tekrar güçlendirir, ritmiyle sarhoş eder ve bulanık kılar. Derhal stokların ve para durumunun gözden geçirilmesi gerekiyor. Serinkanlı olunmalı, paniğe kapılmamalı ve sakın kararlar almalı. Gündelik akışı lehime çevirmeli, kontrollü olmalıyım, akış içinde kestirilemez olmalıyım. Karım için bile belirsiz kalmalıyım. Dün geceki konuşmamızda ne zaman harekete geçeceğimi sorduğunda, en kısa zamanda geçeceğimi söyledim. Hiçbir anlama gelmeyen bir cevap ama kesin bir şeyler söylemek doğru değil. Belirsizlik denizinde kesinlik arayışı ypraticıdır. Kendimizi öylece belirsizliğe bırakmalı, belirsizliğin üzerinde süzölmeliyiz. Karım bu ve benzeri cümleleri anlamaktan son derece uzak biçimde kesinlik arıyor. Ne zaman evden çıkacağımı, şehirden nasıl uzaklaşacağımı kesinleştirmemi bekliyor. Ne zaman yanına ulaşabileceğimi soruyor. Bunların hiçbirini bilmiyorum. Karım da, oğlum da bir belirsizliğin içinde dalgalanıyorlar benim için. Şu anda yaşadıkları kasaba dumanın arkasında, puslu ve şekilsiz. Hatta şekilden ve somut varoluştan

soyutlanmış. Onlar için de ben ve bu şehir dumanın arkasındaki bir bayrak gibi sallanıyoruz. Karım bunları anlamaya yanaşmıyor. Tekrar tekrar soruyor, annesinin babasının öğütlerini ve düşüncelerini aktarıyor. Babası şehirden hemen çıkmazsam bir daha hiç çıkamayacağımı söylüyormuş. Yoldaki yerleşimler de giderek karışmaya başlamış, bütün yollar yakında kesilirmiş, babası sırt çantamla eğleniyormuş, kampçılık oyunu ve hayatta kalma birbirlerinden farklı etkinliklermiş, dağlardan ve tarlalardan yürüyerek kasabaya ulaşmak umutsuz bir hayalmiş. Bu yolla eğer yaşarsam, kasabaya en erken bir yılda ulaşabilirmişim. Bir şehir insanının o kadar yolu yürüyebilmesi olanaksızmış. Daha ikinci gün bitmeden biteviye yürümenin ne demek olduğunu anlarmışım. Kaybolurmuşum ve kızlarının, torunlarının benden haber işitmeyi beklerken üzüntüden helak oluşunu izleyemezlermiş. Bir araca binmem ve daha somut bir planım olması gerekiyormuş. Böyle bir planım olduğunda, yüz elli kilometre ötedeki başka bir kasabadan beni almaya arabayla gelebilirlermiş. O kasaba ve o yol güvenliymiş. Ne yaptığının belli olmayışı hepsini hırpalıyormuş. Kesinlik çabasında ısrar eden, belirsizliğin yaşam veren gücünü kavrayabilmekten âciz kalıyor ve giderek yoruluyor.

Fütursuzluk

Damat döndüğünden beri daha da ters, daha öfkeli ve daha umursamaz. Tuvalet hakkının veya herhangi bir hakkının devredilemez olduğunu düşünüyor. Herkesten çok tuvalete giriyor ve çıkıyor. Ben içerideyken kapıda dikilip çeşitli sesler çıkararak rahatsız ediyor. Tuvaletin kapısındaki tuhaf ve gereksiz karşılaşmalardan tiksiniyorum. Sabah daha tam uyanmamışken onlardan birisiyle karşılaşmaktan hoşlanmıyorum ve bazen bu mücadeleye girmeyip karşı komşuya geçiyorum. Kendi evimde kapıda beklemekte ısrar etsem bile tuvalete girdiğimde içerideki kokudan iğreniyorum. İyiye temizlememiş, bazen su dökülmemiş klozet iğrençtir. Bu durumda en çok oğlanlardan ve adamdan kuşkulaniyorum. Bizim cinse özgü bir umursamazlık. Oğlanların annesi sabah faslı bittikten sonra banyoya girip her yeri çamaşır suyuyla temizliyor. Bunu olumlu buluyorum. Kadında hiç değilse bir hijyen düşüncesi mevcut. Aksi halde evin durumu bütünüyle korkunç olabilirdi. Bu çabalara rağmen banyo artık bana ait değil, her defasında bunun kokusunu yeniden alıyorum.

Salona bakarak giderek fütursuzlaşan damadı düşünüyorum. Yatak odamızı onlara bırakmamla bir zafer kazanmış olduğunu düşünecek, evi ele geçirmekte önemli bir adım atıldığını kavrayacak ve muhtemelen bu onu durdurmayacak. Bu önemli adımın arkasından karşı dairededeki stoklara erişmenin planlarını yapıyor olacak. Yaşama alanlarının genişlemesinden hiçbir minnettarlık duymayacaklarını şimdiden biliyorum. Bunu zaten gecikmiş bir adalet gibi algılayacaklar. Beş kişinin bir odaya sıkışmış oluşunun yarattığı adaletsizliğin gücbela düzeltildiğini düşünecekler ve evimin bütün odalarında rahatça cirit atmaya, eşyaların yerini gönüllerince değiştirmeye başlayacaklar. Ayrıca sanırım damadın biraz parası var ve eve yiyecek getirmeyi veya oğlanlara para vererek sokağa yollamayı başarıyor. Böylece karısının ve kaynanasının gözündeki meşruiyetini biraz olsun artırmış durumda. Ama küçük oğlanın gözünde değil. Küçük oğlan hâlâ hoşnutsuz, aşikâr hoşnutsuzluğuyla

ağabeyine ve diğerlerine kötü davranıyor, annesi hariç. Aile içindeki gelişmeleri gözlemlemek için fazlaca fırsatım olmuyor. Oğlumun odasında yaşananları, yemek sırasında yaşananları bilemiyorum ama yine de bir şeyler çıkarılabiliyor. Küçük oğlan eğer dışarıda değilse annesi mutfakta bir şeylerle meşgul olduğunda etrafında oluyor. Ana oğul pek konuşmuyorlar ama daha yakın oldukları belli. Babanın eve getirdiği torbalara eli güçlkle uzanıyor oğlanın. Hışımınla çekiyor torbayı, babasının yüzüne bakmıyor. Bunların hepsi kopuk ve kısa anlardan çıkardığım temelsiz, derine inmeyen, olan biteni kuşatmayan gözlemler sadece. Küçük belirtilerden büyük sonuçlara ulaşmaktan kaçınıyorum. Bu daima hatalı bir bakıştır. Küçük gözlemlerin etrafını kocaman dilekler ağıyla örerek çıkar-dıklarımız sadece dileklerimizden ibarettir. Oğlanın babasına kızgın olduğunu belki de sadece diliyorum o kadar. Bu kendime müttetik bulma veya aile içi çatlakları görme arzusunun bir sonucu. Daha fazla gözlem yapmak gerekebilir.

Mutfakta daha çok yemek yapıldığını gözlemleyebiliyorum, eve daha fazla malzeme giriyor, benden daha az şey talep ediliyor. Oğlanların annesi bütün aile mutfaktayken bazen bana tepsiyle yemek getiriyor. Bu yeni bir gelişme. İlk defasında kapıyı çaldı, cevabı beklemeden fütursuzca elinde tepsiyle içeri dalıp masanın üzerine bıraktı. Bana bakmadı ve afiyet olsun bile demedi. Tepsiyi bırakıp çıktı o kadar. Çok şaşırdığımı itiraf etmem gerek. Ne diyeceğimi bilemeden öylece kalakaldım ve üzerinden duman tüten tabağa bakmakla yetindim. Kadın çıktığında bir süre tabağa baktım. Bir karar anı daha. Kabul edip sunulan yemeği yemek tuhaf uzlaşının altına mühür basmak gibi bir şeydi. Neredeyse tabaktaki soğuya-na kadar öylece kararsızca bekledim ve sonunda masaya oturup yedim. Tabaktaki boşaldığında neyi kabul ettiğimi bilmeden bir sözleşmenin altına imza atmamakla aynı his içerisindeydim. Dönüşü olmayan yeni bir hata belki. Daha sonra arada bir kadın yemek getirmeye devam etti. Hep aynı hareketler, bana bakmamak, arada bir konuşmanın geçmeyişi, masaya bırakılan yemek ve her defasın-da kararsız kalışım, aynı tatsız duygunun sökün edişi. Kocasının bu ikramdan hoşnut olduğunu sanmıyorum. Muhtemelen kadını azarladığını bile düşünüyorum ama kadın herhangi bir şeye karşı tepki gösterme yetisini yitirmiş gibi davranmaya devam ediyor. Kocasının tepkilerini de, beni de umursuyormuş gibi görünmüyor.

Yemek getirme dışında evdekilerle ilişkilerimizde bir değişiklik olduğu söylenemez. Yatak odamı onlara bıraktığım için teşekkür etmediler elbette. Beklemiyordum teşekkürü. Anladığım kadarıyla yaşı kadın ve iki torunu yatak odamda kalıyor. Oğlumun odası çifte ait ve oradaki televizyonu da yatak odasına taşıdılar. İki odada gerçekten de eşyaları istedikleri gibi oradan oraya taşımakta bir an bile kararsızlık göstermediler. Hangi eşyanın nereye taşındığını tam olarak bilemiyorum, sadece sesleri duydum ve çıkıp bakmadım. Kimse bana bir şey sormadı. Genellikle uyuyana kadar hepsi yatak odasında kalıyor, sonra karı koca kendi odalarına yani oğlumun odasına geçiyorlar. O iki odanın mutlak hâkimi artık onlar ve eşyaların akıbetiyle ilgilenmemeyi tercih ediyorum. Oğlumun odası ve yatak odamız artık birer kayıp benim için, geçmişteki kimliklerini günler geçtikçe bütünüyle yitirerek anonim bir mekâna, kişisiz bir barınma alanına dönüşecekler. Yatak odasındaki hatıralar başka bir çağın döküntülerinden ayırt edilemeyecek denli lüzumsuz. Evin yarısını kaybettim diye mırıldanarak elimi istemsizce belimdeki tabancaya götürüyorum. Soğuk çeliğın bu denli güven verici olabileceğini daha önce düşünmemiştim. Artık soğuk gelmiyor, daha ziyade kararlılık unsuru gibi, ek bir kemik, ek bir uzuv gibi öylece bekliyor. Damadın bir silahı olup olmadığını hâlâ bilmediğimi düşünerek huzursuzluk duyuyorum. Sıkıştığım salondaki kargaşaya ve zavallı görüntüye bakarak silahın çeliğinde bir avuntu arıyorum, bir tazelik ve atılım ruhu arıyorum. Karşı dairede de kalabilirim elbette. İçerideki yataklardan birinin çarşaflarını değiştirip orada gözlerden uzak biçimde uyuyabilirim. Sessizlikte gevşeyerek evimdeki zorunlu misafirleri, işgalcileri unutarak rahatça uyuyabilirim. Fakat bu evimi tamamen yabancılara terk etmek olur. Yenilgiyi, çekilmeyi kabullenmek olur. Makul davranmanın ödülü bir sonraki darbeye kurban edilmektir. Silahıma yeniden dokunuyorum, arada bir verdikleri yemekler için teşekkür ediyorum ama evi terk etmeyeceğimi fısıldıyorum. Bu evi terk eden ve kayıplara karışan sizlerin geleceği olacak.

Tasarı

Dün akşamdan beri damadı gerçekten de öldürüp öldürmemeyi kafamda tartmaya başladım. Artık olanaksız ve vahşice görünmeyen bir eylem bu. Bu eylemi kafamda evirip çeviriyorum. Karısının, çocukların tepkisinin ne olabileceğini bilemiyorum. Belirsizlik hayata hâkim, polis bambaşka bir gündeme sahip olsa da evin içinde birini öldürmek biraz fazla. Öte yandan buna cesaret edebilir miyim, son hareketi kararlılıkla yapabilir miyim bilemiyorum. Doğal olarak daha önce kimseyi öldürmedim ve bu eylemin nasıl gelişip nasıl sonlanacağı üzerine hiçbir fikrim yok. Her katilin bir ilki vardır. Fakat daha baştan katil demekle eylemin kendisine ilişkin bazı yargıları öne sürüyoruz demektir, bu tür yargıların önüne geçmek için hep bir ilk öldürme vardır demeliyiz. Arkası gelmeyebilir, ilkle sınırlı kalabilir ki, pek çok öldürme eylemi ilk ve biricikle sınırlı kalıyor. Bu durumda ilkin deneyimi eşsiz ve unutulmaz olmalı. Arkasından yenileri gelmediğinde ilk deneyim ölümsüz ve karşılaştırılmaz kalıyordur. Birden fazla olması halinde ilk deneyim yavaşça silinip belirsizleşiyor, sonrakilerin anılarıyla iç içe girerek özgül ağırlığını yitiriyordur. Her ne olursa olsun ilkinin gerçekleştirmeyi düşünmek, onu soğukkanlılıkla tasarlamak ürkütücü. Kızgınlıkla bir anlığına gerçekleştirmek muhtemelen en kolay yol. Hazırlığı ve düşünceyi askıya alarak bir anda neredeyse bilinçsiz gerçekleşen eylem sonucunda önünüzde sadece sonuçlar kalır ki o zaman sürecin yarısının üzerinden sıçrayarak uzaklaşmışsınız anlamına gelir. Böyle bir şansa dün akşam bir ara oldukça yaklaştım ama kendimi tuttum. Ani bir öfkeyle birisini öldürecek yapıya sahip değilim. O anda öldürebilsem bile cesedin ne olacağı sorusu kafama takıldı. Cesedi sürükleyerek merdivenlerden aşağı indirme çabası zihnimde açık biçimde canlandı. Sonra aşağı kapıyı tek başıma açmak için engelleri kaldırmanın güçlüğü, sonra cesedi sokakta sürüklemek. Cesetlerin nedense canlı hallerinden çok daha ağır çektiği söyleniyor. Cesedi sokağın başında bırakıp eve dönmeyi ve evi temizlemeyi de düşündüm. Salona, antreye ve merdivenlere

yayılmış kanın temizlenmesi başlı başına bir sorun. Temizlik cesedi sokakta bırakmaktan daha ciddi bir sorunmuş gibi göründü gözüme. Sokaklarda ölülere, öldürülmüş kişilere rastlıyoruz ve onlara bir yenisini eklemek infial yaratmayacaktır. Örneğin geçen hafta sokağın başında bir tane ölü vardı. Üzerine gazete kâğıdı örtülmüş ölü yerinden kaldırılmayı bekliyordu ama onu kaldıracak araç ancak bir buçuk saat sonra gelebildi. Ölüye bakmaya polis bile gelmedi. Ölüm nedeni üzerine herhangi bir kovuşturma yapmaya, ölünün kimliğini soruşturup ailesine haber vermeye de gerek görülmedi. Eğer öldüren almadıysa mutlaka bir iki kişi ceplerini yoklayıp cüzdanını ve kimliğini çoktan almışlardır. Sokakta boylu boyunca yatan damadın daha fazla dikkat çekeceğini sanmıyorum. Yine de bunları düşünürken eyleme geçemedim, eyleme geçmek üzereyken bir ilkin kapına dayandığımı ve bunu bütünüyle kendi istencinle gerçekleştirmek gerektiğini anladığında kilitlenerek duruyorsun. Bunu aşabilmek kolay değil.

Damat dün akşam salonun kapısını tıklattı, kafasını uzatıp içerdeki kargaşaya bakarak sırttı ve burası bayağı büyümüş gibi bir şeyler mırıldandı. Sırtıuşından bir küstahlıkla karşılaşacağımı hemen anladım. Hiç sormadan bir sandalye çekerek masaya karşıma oturup bir sigara yaktı. Sigarayı söndürmesi gerektiğini burada sigara içilmediğini söyleyerek hırladım. Bunun üzerine sigarasını boş bir tabağın üzerine bastırarak söndürdü, yanık ucunu koparıp tabağın üzerine bıraktı. Sigarayı yeniden pakete yerleştirdi. Ben mavi desenli küçük tabağın üzerindeki kömürleşmiş tütün kalıntısına bakarken yatak odasını onlara bıraktığım için teşekkür etti. Çok rahatlamışlar, beş kişilik odada her şey çok zor oluyormuş. Bunu söylerken sağ gözünü kırpı. Herhalde karısıyla baş başa kaldığında olanları kastediyordur. Ardından bir anlığına suskunluk geldi, esastan önceki an yani. Suskunluğu, yediğim yemeklerin parasını ne zaman vereceğimi sorarak bozdu. Önce anlayamadım ve boş boş baktım. Anlayamadığımı görünce hoşgörülü bir ifadeyle karısının yaptığı yemekleri yediğimi, malzemeyi de kendisinin aldığını ve bunların bir maliyet demek olduğunu belirtti. Maliyet! Tartışmanın, aklıselimin boşa olacağı, tartışma ilerledikçe karşı tarafın daha da saçmalayacağını bildiğiniz anlardan birisi. Cevabın sadece susmakla ya da özenli bir sadelikle uygulanması gereken berrak bir şiddetle verilebileceği anlardan birisi. Tabancamı çıkarıp adamın alınına

doğru ateşlemeliydim. Yapamadım. Sadece gözlerimi açabildiğim kadar açarak adama baktım ve bir şey söylemedim. Tam bu anda damat abartılı bir kol hareketiyle belini açtı, altındaki tabancayı açık biçimde gördüm, gördüğümü o da gördü ve yeniden sırttı. Bunu tahmin ediyordum, bundan kuşkulaniyordum ve kuşkunum mesnetsiz olmadığı böylece gözüme sokulmuş oldu. Suskunluğun zayıflık belirtisi olduğu anlar vardır, adamı vuramadığım için sustum ve bu apaçık zayıflıktı. Evimi salon haricinde bu aileye kaptırmış olmak, aileyi beslemek zorunda kalmak ve nihayetinde benden para talep edilmesine karşı hiçbir şey yapmamış olmak bütünüyle zayıflıktı. Bu zayıflıkla bu şehirden kaçılmaz ve hayatta kalınamaz diye düşündüm. Hayatta kalma gayreti kâfi miktarda duyarsızlık gerektirir. Yaşlı kadını içeri almakla gösterdiğim zayıflığa sövdüm yeniden. Şu an olsa bunu katiyen yapmayacağımı, kadını dışarı fırlatıp apartman kapısını kapatacağımı kesinlikle biliyorum ama artık bu bilgi bir işe yaramaz. Gerçek bilgi olay gerçekleşirken doğru tutum alabilmeyi bilebilmektir. Damat maliyet sorusuna ilişkin bir yanıt alamadı elbette, bir süre karşılıklı bakiştık. O sırada muhtemelen eninde sonunda ödeme yapmak zorunda kalacağımı düşünüyordu. Boş boş bakacağımı da tahmin ediyordur, onun için şimdilik önemli olan bu talebi öylece önüme atmak ve talebin zihinimde hayat bulmasını beklemek. Sonra da beni yavaş yavaş sıkıştırmaya devam edecek, taciz edecek ve kendisine ödeme yapılacak bir ruh halini yaratacak. Bilinçli olmasa da tasarladığı adımlar aşağı yukarı böyle. Damadın bunları kafasında kurgulamadan öngörmesi kendiliğinden gelişen gücün bir göstergesi. Zayıflar daima plan yapar, olanların ardından ders aldıklarını düşünürler, öldürme ihtimalini uzun uzadıya zihinlerinde evirip çevirirler. Damat bir süre beledikten sonra kömürleşmiş tütün parçasını mavi desenli tabakta bırakarak ayağa kalktı, başka bir şey söylemeden salondan çıktı ve arkasından kapıyı kapatmaya tenezzül etmedi. Öylece açık kapıya ve damadın koridorda uzaklaşan sırtına bakakaldım.

Sokakta birileri bağırıyor. Yerimden kalktım, ışığı söndürüp perdeyi aralayıp sokağa baktım. Sokak lambaları haliyle yanmıyor ve bir şey görülemiyor ama bağırانlar iki üç kişi olmalı ve ses giderek zayıflayarak uzaklaştı. Sokak eski sessizliğe ve artık alışılan bir karanlığa büründü. Sokak lambalarının yanmıyor oluşunun bu derece büyük bir etkisi olabileceği aklıma gelmezdi doğrusu. Sokak

evlerden gelen ışığa rağmen zifiri ve hiçbir geçirgenliği olmayan belirsizliğe dönüştü. Apartmanın kapısından atılan adımla birlikte karanlık denizinde eriyorsunuz ve şehrin hâkimi haline gelen gece kendisine doğru adım atma cüretini gösterenleri yutup sindiriyor. El feneri veya ışıldakla sokakta bir yerden bir yere gidenlerse fark edilmenin, karanlıkta erimemiş olmanın endişesiyle koşar adım yürüyorlar. Her el fenerinin bir hedef olacağının bilgisi, fenerlerin mavi kâğıtla kaplanması sonucunu doğuruyor. Bir tür karartma önleminin işe yarayıp yaramayacağını bilmiyorum. İşte, bir adamın tuttuğu mavi ışık kaldırım kenarında hızlıca yürüyor, elinde bir torba var, herkesin elinde bir torba var, zira bir malın ne zaman bulunup bulunmayacağına dair bir bilgi yok. Her an bir şey satın almak durumunda kalabilir, her an karaborsacılarından bir torbayla dönülebilir, her nasılsa açık mucizevi bir dükkâna her an rastlanabilir. Damadı o an öldürmüş olmam gerektiğini mırıldanarak yeniden koltuğa yığıldım ve kendimi uyuklamaya bıraktım. Uyuklamaya başlayacağımın, uykuya teslim olacağımın bilincindeyim.

Karşı daire senin mi?

Kullandığım sabun bitti. Evdekilere verdiğim sabun da bitmiş olmalı. Ne sıklıkla kullandıklarını, hatta kullanıp kullanmadıklarını bilemiyorum. Sabun yine bulunmuyor, tek bulabildiğim otelin tekinden yağmalanarak karaborsa tezgâhına sürülmüş üç adet minicik sabun. Kutularının üzerinde otelin adı var, dört yıldızlı bir otelin eski günlerinden bir hatıra. Otel yıkılmış ya da yağmalanmış olabilir. Otelin terasında kahve içtiğim eski bir gün geliyor aklıma. Tasasız bir yaz gününde tentenin altında etraftan gelip geçenlere bakıyorum, kendimi çok iyi hissediyorum ve yeni evlendiğim karımı bekliyorum. Bir saat sonra nihayet geldiğinde yüzü gülüyor, satın alabileceğimiz bir ev bulduğunu, az bir borçla halledebileceğimizi söylüyor. Henüz bir ev alma ve borca girme fikrine yatkın değilim ama sabırla arada bir, gelip geçenlere kaçamak bakışlar fırlatarak evin özelliklerini dinliyorum. O terasta şimdi muhtemelen bir gözetleme noktası vardır, bir makineli tüfek yerleştirilmiştir. Etrafa o kadar hâkim bir noktayı ziyan etmeyeceklerdir. Otelin sabunlarını kendi doğal ortamlarında görmüş ya da kullanmış değilim. Şimdiye kadar da kalitesini hiç merak etmemiştim. Parmaklarımın arasında sabunu evirip çeviriyorum, hafifçe kokuyor, arsız bir koku değil. Belki kokusu çoktan yitip gitmiştir, önemli olan temizlik malzemesi olarak niteliği. Ev yeniden içindekilerle beraber kokmaya başladı. Temizlik malzemesi yokluğunda evin pisliğinin hızla artacağı söylenebilir ve daha şimdiden kendimi kirli hissediyorum. Yıkanamayan eller, yıkanamayan saçlar ve yıkanamayan vücut. Kirin ellerimde ve vücudumda tabakalar halinde biriktiğini düşünmeye başladım, suyun altına girmek yeterli olmuyor, su deriden salgılanan yağ ile kirleniyor. Arınmayı aklıma getirmemeye çalışıyorum, arınma da başka türde bir saplantı hatta bir özlem haline geliyor. Oğlanların sabun bulabileceklerini sanıyorum ama bulsalar da bana veremeyecekler. Banyoda sabun göremiyorum, odalarına götürmüyorlarsa sabun yok ve hepsi birden kirleniyor. Ailenin hijyenini değil, damattan kurtulma yollarını düşünmek daha sağduyulu olacak.

Damat dün gece yine bağırıp çağırıyordu. Çocukların ve kaynananın yatak odasında oluşu bağırmak için daha ferah bir alan sağlıyor. Ne söylediğini anlayamıyorum, çok da önemli değil. Sıradan bir höykürme işte. Herkes yavaş yavaş çığırından çıkıyor. Bütün kent çığırından çıkıyor. Yaşlı kadın sürekli uyukluyor, oğlanlar dışarı çıktıkları her defasında eve bilinmeyen deneyimler kazanmış olarak dönüyor, kadının yüzü her an daha solgunlaşıyor. Bu genel gerginlikle birlikte damat da zıvanadan çıkıyor. Arada bir çocuklara da bağırıyor, geçen gün apartmanın önünde küçük oğlana bağırıp tokatladığını gördüm. Oğlansa ağlamadı bile, kötü kötü baktı babasına, bunun sonucunda bir tokat daha yedi ama bakışı yine yumuşamadı. Küçük oğlan büyükten çok daha hızlı büyüyor. Tarif edemediğim bir olgunlaşma, yoksa boy atıyor değil. Yetersiz beslenme boy atabilmesine olanak vermiyor. Buna rağmen hınçlı pervasızlığı gözle görülebiliyor. Babasından ikinci tokadı yediğinde yerden taş aldığını gördüm, babası da gördü ve üzerine yürüdü çocuğun ama yeniden vurmadı, oğlanın elindeki taş bir süre sıkılıp yere bırakıldı. Bu küçük sahnenin anlattıkları üzerine düşünmeye çalışıyorum ama fazla ilerleyemiyorum. İki odaya yerleşmiş olmalarına rağmen içeriye kapatılmış olma duygusundan kurtulamıyorlar.

Gökyüzünün açık olduğu gecelerde hep aynı yıldızların altında duruyoruz, aynı yıldızların ışığına hapsolmuşuz. Sokak lambalarının, dükkân ışıklarının aydınlatamadığı gecede yıldızlar daha çok, büyük ve görünür oluyor, uzun yılların intikamını alırcasına haşmetle parlıyorlar. Yıldızların dönüşünün odalara sıkışmış olanlara hiçbir faydası yok, kimsenin yıldızlara bakıp sonsuzluğu düşünecek, sonsuzlukla coşacak hali yok. Her bir saatin yeni belirsizlikler biriktirdiği bir yaşama durumunda sonsuzluk züppece bir fanteziden ibaret. Yıldızları ben de umursamıyorum, gece camdan başımı çıkarıp gökyüzüne baktığımda bir anlığına görüyorum onları o kadar. Gökyüzüne onları görmek için değil, yağmur yağıp yağmayacağını anlamak için bakıyorum. İşte içeriden yine bir bağırıtı geliyor. Damat bu kez eski yatak odamızda, bütün aileye bağırıyor olmalı. Ona cevaben de yaşlı kadın bağırmaya başlıyor, iki bağırış sarmaş dolaş olup havadaki dayanılmazlığı artırıyor, evi çekilmez kılıyor. Damadın sesi kesilse de yaşlı kadının bağırışı kesilmiyor, tek kelimesini bile anlayamıyorum, uğultu gibi, cıgılık gibi bir bağırış. Odanın kapısı gürültüyle kapanıyor koridordaki

ayak seslerini duyuyorum, biri mutfağa gidiyor. Damat mutfakta sigara içecek diye düşünüyorum. Damat giderek kestirilmez hale geliyor. Bir tabancası var ve benden hâlâ maliyetler için para bekliyor. O konuşmadan sonra hiçbir şey söylemedim ama beklediğini biliyorum, sonunda mecbur kalacağını düşündüğünü biliyorum.

Yerimden kalkıp mutfağa doğru gidiyorum; gerçekten de sigara içiyor. Duman aralık pencereden çıkamayıp içeride kalıyor, mutfağa çöküyor, şeffaf duman arasından karşılıklı bakışıyoruz. Kısıtlanmış bir bakış. Yüzünde kısıtlanmışlığın çizgileri tek tek okunuyor. Hak-kında hiçbir şey bilmediğim, öğrenmek de istemediğim adamın yüzünden öfkeli bir çaresizlik, kızgınlık okunabiliyor. Kısıtlanmışlığın insana her şeyi yaptırabileceğini, öfkenin bizzat kendisinin karar alabileceğini, onu taşıyan gövdenin ilerisine fırlatabileceğini biliyorum, bu ihtimallerden ürküyorum. Adam benim bakışlarımda ne görüyor acaba? Korkaklık, teslimiyet ve âcizlik mi? Belki o da bir kısıtlanmışlık görüyordur, tembel bir âcizlik. Sigara içip içmeyeceğimi soruyor. Bu soruya şaşırıyorum, daha geçen gün yediklerimin parasından söz eden adamdan beklenmeyecek bir teklif. Bir çıkış yolu aramaya çalıştığını, bir uzlaşma aradığını veya karısı ve kaynanasından başka birisiyle konuşmak istediğini düşünüyorum. Sigara teklifini reddediyorum ama musluktan bir bardak su alıp karşısına oturuyorum. Tuhaf bir an, ilk kez bu adamla gerçek anlamda karşı karşıya oturuyoruz. Acaba içerideki kavgalar ne hakkında? Yani gerekçesi ne kavgaların? Gerekçe ile kavganın nedeni asla aynı şeyler değil. Nedenleri beni ilgilendirmiyor gerekçeleri merak ediyorum yalnızca. Damat hiçbir şey söylemeden dışarı bakıyor. Ben de ağzımı açmadan camın karanlığında yüzünün ifadesini seçmeye çalışıyorum. Bakışları aniden bana dönüyor, bu kez eski sinsiliğini ve kurnazlığını yeniden kazanmış bakışlar. Bu ani değişim şaşırtıcı değil. Biraz önceki hal geçici bir zayıflık hissi ve zayıflığın verdiği samimiyet duygusuydu sadece. Muhtemelen bir şey söyleyecek, sabırla bekliyorum ve suyum yudum yudum içerek ona bakıyorum. Birbirimize bakıyoruz ve gözlerindeki ifadenin, belki de kıvılcımın anbean büyüdüğünü görüyorum. Karşı dairenin de benim olup olmadığını soruyor. Buna benzer bir şey bekliyordum tabii. Tahmin etmek zor değil. İnsan karşısındakini öldürme çılgınlığına her an kapılabilir, kendini bırakıp silahı çekebilir. Cevap vermiyorum, yüzüne bakmaya devam ediyorum.

Burada sıkışıyoruz, karşı dairenin de boş olduğunu söylüyor. Ne istediğini anlamaya çalışıyorum, benim evi bütünüyle bırakıp karşı daireye geçmemi mi istiyor, yoksa ailesinin karşı daireye konmasını mı? Her iki ihtimal de eşit ağırlıkta. Yiyecek stoklarının orada mı durduğunu soruyor. Üçüncü cümle de tam olarak bu, derin derin nefes almaya çalışıyorum, öfkelenmemeli, soğukkanlılığımı korumalıyım. Bir çatışma olacaksa benim belirlediğim zamanda ve koşulda olmalı. Pervasızlıkla daha hızlı sonuç alabilirsiniz ama sonrası çözülemez sonuçlara yol açar. Kovboy filmlerindeki gibi bir sahnedeyiz. İki rakip elleri tabancalarında birbirini süzer, ikisi de terler ve gergin bir müzik çalar. Gözler keskin biçimde karşıdakinin gözlerine çakılmıştır. Cevap vermemeye kararlıyım, ben de sırtmaya çalışıyorum ama onun sırtışıyla aynı etkiyi yaratıp yaratmadığından emin olamıyorum.

Yeni alışkanlıklar

Köşede durup boydan boya sıralanmış satıcılara bakıyorum. Karaborsa ürünler ve evlerden çıkarılan akla gelebilecek hemen her türden mal yere serilen örtülerin üzerinde sergileniyor. Her an bulunduğu yerden uçarak başka bir yere konabilecek gibi görünen bu tuhaf pazarın korunduğu da belli, tabii bir ücret karşılığında. Ortalıkta silahlı siviller dolaşıyor. Kimse onlara aldırıyor, herkes mallara ya da karaborsaya çıkmış ürünlere dikkat kesilmiş. Bugün gördüğünüz bir ürün yarın bir daha gözükmeyebilir. Damat ve arkasındaki küçük oğlan yere serili tezgâhlardan birinin başında-kilerle bekliyorlar.

Dün akşamdan beri damadın kısa vadeli muhtemel eylemlerini düşünüyorum. Mutfaktaki tatsız sorularının ardından salona döndüğümde tabancamı çıkardım, parçalarına ayırıp yine birleştirdim, mermileri kontrol ettim. Otuz tane mermim var. Kısa vadeli muhtemel sorunlar için yeterli bir sayı. Yolculuk için hazırladığım sırt çantasından avcı bıçağımı da çıkardım. Onu da yanımda taşımaya karar verdim. Artık tam teçhizatlı dolaşmak durumundayım ama evin içine sızıp yerleşmiş beş kişiden belimdekilerle kurtulunabilir mi? Mutlaka boş bir ânımı yakalayacaklardır. Tuvaletten çıkış ânı, eve giriş ânı, kadının bir tabak yemek getirme ânı, ellerimde torbalarla karşı dairenin kapısını açmaya çalıştığım an. Uyuduğum uzun saatler ve sabah mahmurlukları. Herhangi bir an olabilir. İstedikleri ve kararlı davrandıkları herhangi bir an. Nefes alıp veriyor oluşum tamamen onların uyusukluğuna, kararsızlığına ve tutukluğuna bağlı. Benden çekinmelerine, ne yapacağımı kestiremiyor olmalarına bağlı. Ne yapacağım bütünüyle kestirilemez, tahmin edilemez olmalı. Yaşamda bir ritim tutturmamak ve kendiliğindenlik kurulan tezgâhları zorlaştırır. Her gün aynı saatlerde aynı şeyleri yapmıyorsanız pusu kurulması zorlaşır. Kestirilemez olmaya çalışıyorum. Ne zaman eve girip çıktığım belli olmasın istiyorum. Alışkanlıkları değiştirmek sanıldığından daha zor, alışkanlığın kendi başına bir varlığı var, bizzat kendime karşı bir kuvveti var ve kurtulmak

odaklanma gerektiriyor. Başarmak zorundayım. Ritimsiz yaşamak zorundayım. Belirsiz zamanlarda hareketler de belirsiz, kestirilmez ve ele avuca gelmez olmalı. İzlenen ben olmamalıyım, onları ben izlemeliyim. Bu fikirle hareketleniyorum. Bu, fotoları taramanın yanında yeni bir eylem programı demek, daha çok dışarı çıkmak demek. Damadı ve oğlanları caddelerde takip etmek demek.

Adamlar beş kişi, muhtemelen tezgâhta olmayan başka mallar da satıyorlardır, adamlardan en genci bazen koşarak ara sokağa girip kayboluyor, bir süre sonra elinde bir torbayla dönüyor. Hemen her tezgâhta durum aynı ve bu etkinliği bir pazar yerinden ayıran en önemli fark ortalığın son derece sessiz oluşu. Kimse bağırıyor, kimse malını tanıtmaya çalışmıyor. Hemen herkes fısıldaşılıyor. Mallar karanlık fısıltılarla el değiştiriyor. Silahlı adamlar plastik taburelere oturmuş etrafı seyredip sigara içiyor. Pazar kendi usulünce bir barış hali yaşıyor, mal değiş tokuşunun olduğu yerde hep zoraki bir barış vardır. Belimdeki tabancaya dokunarak güvencede olma duygusunu tatmak istiyorum yeniden. Damat ve oğlanın ne yaptıklarına dikkat kesiliyorum, sinsî bir suikastçı gibi gölgelikten izliyorum onları. Yanımdan geçen birisi bana kuşkuyla bakıyor, ben de dik dik bakmayı ihmal etmiyorum. Herkesin herkesten ürktüğü, kimsenin kendini güvende hissetmediği bir ortamda en güvenlisi etrafa tedirginlik yayabilmek. Tezgâhtan uzaklaşan genç koşarak dönüyor ve damada bir paket uzatıyor, içinde ne olduğunu anlayabilmek olanaksız. Damat cebinden para çıkarıp uzatıyor, bir deste kâğıt. Karaborsada hemen her şey tomarla parayla ya da altınla yürüyor. Her an kaçmak için uygun olan tek birim altın, her yerde bozulabiliyor. Pırlanta gibi mücevherler de olurdu ama onları bozdurmak güç ve her zaman kazık yemek mümkün. Tezgâhın başındaki herif yabancı parayı saydıktan sonra cebine atıp sırtıyor, damatla tokalaşıyorlar ve damatla oğlan arkalarını dönüp uzaklaşıyor. Arkalarından yürüyerek dökülen caddenin görüntüsünü içime çekiyorum. Bakımsızlığın yayılışı ve bir tür terk edilmişlik caddenin her yanından anlaşıyor. Kapalı dükkân kepenkleri veya kepengi kırılarak içindeki malların yağmalandığı dükkânlar, sokakta kalmış ailelerin sığındığı boş dükkânlar, hemen her yerde çöp dağları. Çöpün şehri kısa sürede ele geçirdiğini fark etmek kolay. Buna karşın gıda sorunundan, malzemenin artık pahalı oluşundan dolayı çöp dağları gayet yavaş büyüyor, kimse son kırıntısına kadar

tüketmeden herhangi bir şeyi fırlatıp atamıyor. Bir yoğurt kabı, bir süt kabı fırlatılıp atılmayacak kadar önemli nesneler. Böyle zamanlarda hemen her ıvır zıvırın bir işe yarayacağını, hemen her şeyin saklanması gerektiğini anlıyorsunuz. Böylece evlerin içleri hızla çöp eve dönüşüyor.

Sokak köşelerinde gençlerden oluşan çeteler gelip geçenlere bakıyor. Çeteler herhangi bir taraftan değiller, daha çok serserilikle, hırsızlıkla, saldırganlıkla meşguller ve bu halleriyle çatışan taraflardan daha tehlikeliler. Nereye ve niçin saldıracağı belli olmayan ve her an için bu potansiyeli barındıran gruplar iç savaş kadar hasar verebilir. Kargaşanın önemli bileşenlerinden birini oluşturan bu grupların ne zaman size saldıracağını tespit edebilmek olanaksız. Haraç almaya çabaladıklarını da biliyorum ama pazar yerleri, karaborsacılık alanları genellikle çatışan taraflardan birinin himayesinde o yüzden pazarlara saldırmaktan uzak duruyorlar, müşterileri takip edip bir şeyler yapmaları mümkün. Sürekli canı sıkılan, boş parklarda, üst geçitlerin altlarında, boş binalarda, kapalı okulların bahçelerinde barınan bu kopukların can sıkıntısını neyle telafi edeceklerini kestirmek olanaksız. Bu sürülerden ürküyorum ve göz göze gelmemeye çalışıyorum. Küçük oğlan da yakında bu çetelerden birisine katılmakta gecikmeyecek. Babasının bir adım arkasından yürüyor ve babasının sırtına bakıyor. Düşünceli bir bakış diyebiliriz. Arada bir etrafı kolaçan etme ihtiyacı hissediyor, daha bu yaşta etrafı gözlemlemenin önemini anlamış. Bir anda bakışları bana dönüyor, saklanacak zaman bulamıyorum, göz göze geliyoruz. Bakışlarımı kaçıramıyorum, yüzüme mahcup bir ifade yerleştiğini düşünerek kendime kızıyorum. Bacak kadar çocuğa yakalandım, bu utanç verici, bir takibi bile eline yüzüne bulaştırmadan gerçekleştirememek utanç verici. Buna rağmen yerimden ayrılmıyorum, küçük oğlan bana bir an daha bakıyor, sonra dönüp babasına bakıyor, babasının da görüp görmediğini anlamak istiyor. Ama hayır, damat hiçbir şey görmedi, önüne bakarak yürümeye devam ediyor. Oğlan bir şey söylemiyor. Belki de sonradan fısıldayarak söyleyecektir. Evden bu kadar uzak olduğumu eve bildirme ihtimali geliyor aklıma. Eve haber vermesi ve evdekilerin karşı dairenin kapısını kırıp stoklara el koyması veya salonun kilidini kırması ihtimali geliyor. Küçük oğlan bir kere daha arkasına dönüp bana bakarak sırtıyor. Her anlama çekilebilecek bir sırtıma. Dehşetle olduğum yerde kalıyorum.

Vehimler

Karşı dairenin kapısı ve salonun kapısı kırılmamış.

En kestirme yollardan koşarak eve döndüm. Ne sağda solda bekleyenlere, ne çetelere, ne milislere aldırdım. Koşmanın en tehlikeli davranışlardan birisi olduğunu biliyordum, koşan birisinin peşine hemen bir merminin takıldığını biliyordum, buna rağmen koşmaktan kendimi alamıyordum. Sürekli eve tıklmanın ve hareketsizliğin beni tamamen formdan düşürdüğünü anlamam uzun sürmedi. Kısa zamanda nefes nefese kaldım, sık sık durup soluklanıyor sonra yine koşmaya başlıyor, bu arada da eve ulaştığımda muhtemel manzarayı gözlerimde canlandırıyordum: Kırılmış kapılar, darmadağın olmuş salon, savrulmuş eşyalar, boş dolaplar, ortalıkta görünmeyen sırt çantam, bütün hazırlıkların berhava oluşu. Ter içindeydim, koşarken beni görenler tehlikeli bir şeylerin yaklaştığını düşünerek uzaklaşıyor veya en yakın binaya girmeye çalışıyorlardı. Her adımında çevreme tedirginlik yayıyor ama kendimi durduramıyordum. Sonunda hayretle binamızın önüne ulaştığımı fark ettim. Hiçbir şey olmamıştı, kimse beni durdurmamış, kimse bana ateş açmamıştı. Bilincimi yitirmiş biçimde apartman kapısını açtım ve basamakları üçer beşer çıktım. Karşı dairenin kapısı kırılmamıştı. Kapıya dokundum, anahtarı çıkarıp içeri girdim, komşuların salonu aynı bırakılmışlıkla bekliyordu. Mutfığa gidip dolapları açtım, her şey yerli yerindeydi. Ardından kendi daireme girdim, salonun kapısı da zorlanmamıştı. Kilidi açıp içeri baktım, her şey bıraktığım gibiydi. Tanrısal bir hafifleme ve ferahlıkla koltuğa yığıldım, bir süre sonra da uyuklamaya başladım.

Koltuğa oturup günü gözden geçirmeye ve küçük oğlanın bakışlarındaki anlamı çözmeye çalışıyorum. Tanımlayamadığım bir ifadeydi diyebiliriz. Yaklaşık bir saat sonra baba oğul döndüler, kapıda onları karşıladım. Damadın yüzünde bir değişiklik yok, oğlan belli ki, babasına söylememiş diye geçirdim aklımdan, oğlan yine anlamlı anlamlı sırıttı. Beni ele vermedi. Bütün düşündüğüm bu, beni ele vermedi ve bu sırrı tutuşunun bir amacı var. Küçük

oğlanın tavırları üzerine düşündükçe muhayyel şeytaniliği daha yoğunlaşıyor, gözlerindeki kötücüllük daha derinleşmiş görünüyor. Düşünmek vehimleri koyulaştırıyor, onlara muhtemelen gerçekte sahip olmadıkları bir boyut kazandırıyor. Bir şeyler tasarladığından mutlak surette eminim. Benden ve babasından gizli olarak bir şeyler, bir tür eylem tasarlıyor. Belki de beni gördüğünü belli edişinden dolayı kendine kızıyordur. Belli etmeden babasına fısıldayabilir ve beni gafil avlayabilirler, çetelerden birinin önüne atabilirler ve eve dönüp salonu, karşı daireyi doyasıya yağmalayabilirlerdi. Bundan sonra baba oğlun hareketlerini takibe almak ciddi bir risk taşıyor. Dışarı çıkıp ayrı yönlere gidebilirler, ben birini izlerken öbürü dönüp evi yağmalayabilir. Bu durumda rastlantısallığı öne çıkarmak daha da önemli hale geldi. Hareketlerim belirlenemez ve kestirilmez olmalı, daha önce gündelik bir ritim tutturmanın sakıncalarını gözden geçirmiştim, bu kez kestirilemezliği öne çıkarmalıyım. Derhal yerimden fırladım, montumu giydim ve sokağa çıktım. Bütün aile mutfaktayken hem de. Hepsi, üç saat önce eve dönmüşken aceleyle çıkışımın anlamını kestirmeye çalıştı. Etrafınıza soru işaretleri serpmelisiniz. Koridorlara, kapılara ve evlere. Kimse bir an sonra ne yapacağınızı, şu anda ne yaptığınızı kestirememeli. Fakat bu sanıldığından çok daha büyük bir gayret ve uyanıklık gerektiriyor. İnsan zamanla ilgili alışkanlıklar edinmeye son derece yatkın bir varlık. Bir etkinliği iki kez yapmak neredeyse bir tür alışkanlık oluşturuyor. Yarım saat dolaşp eve dönüvermek eylemini birkaç kez yapmak hemen bir şema yaratabilir karşıdakilerin kafasında. Bu böyle hızla çıkar, yarım saat sonra döner gibi bir düşünce uyandırabilir. Her şeyi her defasında farklı şekil ve sürelerde yapabilmek neredeyse imkânsız ama denemek zorundayım.

Köpek

Havanın kararmaya başladığı saatlerde sokakta olmaktan hiç de hoşnut olmamama rağmen bu davranışımın evdekiler nezdinde tekinsizliğimi artırdığı muhakkak. İki sokak yürüyüp hemen eve dönmeyi planlıyordum. Onların bir yağma harekâtına girilemeyecekleri, girişseler bile tam ortasında yakalanacakları bir süre.

Apartman kapısını tek başıma açmak oldukça zor oldu, daha sokağa adım attığım ilk anda epeyce yorulmuştum ve ter içindeydim. Aynı gün içinde ikinci ter sağanağı. Epeyce koktuğumdan eminim. Sokağa adım attığımda soluklanarak çevreme, karanlığın içinde ölgün gözler gibi belli belirsiz ışık veren pencerelere baktım. Zaten تنها olan sokaklar hava karardığında bütünüyle boşalıyor. Uzaktan gelen birkaç el silah sesine aldırırmamaya çalışıyorum. Ellerinde kirli torbalarla evlerine ulaşmaya çalışan tek tük kişilerin hızlarına dikkat kesiliyorum. Hakikaten hızlı yürüyorlar, başka bir zaman olsa ben de aynı hızla yürürdüm. Birazdan hava tamamen kararacak, sokak lambaları yanmayacak. Evden çıktığımda elektrikler henüz gitmemişti ama o da gidebilir, boş ve karanlık sokağın ortasında öylece kalabilirdim. Yavaşça yürüyordum ve ilerideki bir sokağın başında birilerinin daha şimdiden bir varilin içinde ateş yakmaya başladığını gördüm. Hava karardıkça daha görünür olan alevin etrafındaki gölgeleri saymaya çalışıyorum. Fazla değil henüz. Sadece yedi kişi var ve beni göremezler. Oradan geçmek istemiyorum, gençlik çeteleri mi, çocuk çetesi mi yoksa çatışan taraflar mı anlaşılmıyor. Bir anlığına havanın bütünüyle karardığını anlayıverdim ve yoğun bir sessizlik çökuverdi. En son ne zaman bu saatte dışarıda olduğumu hatırlamaya çalıştım, bütün bunlar başlamadan önceydi sanırım. Oğlumla sinemadan dönüyorduk ve o zamanlar bütün bu olanları olanaksızmış gibi görüyordum. Felaket adım gerçek hale gelir, somutlaşır. Herhalde animasyon filmlerden birisine gitmiştik ve galiba ben bile eğlenmişim. Oğlum filmdeki kahramanlardan birisi gibi konuşmaya çalışıyordu, sokak lambaları, dükkânların tabelaları, otomobillerin farları yanıyordu. ışıltıyı

düşündüğümde gözlerime yaş dolmasını, derinlerden gelen, orada birikmiş üzüntünün dışarı fıskırmasını engelleyemedim. Kimse görmüyor üzüntüyü, karanlık hemen her şeyi örtüyor, evlerden gelen cılız ışıkların bir faydası olmuyor.

Sokağı dönerek ateşin başındaki topluluğu arkamda bıraktım. Karanlık, tehditkâr olduğu kadar koruyucu da olabiliyor. Yolda karşılaştığım tek tük kişiler endişeyle beni süzüyor. Korkutucu da olabiliyorum demek. Saklı kalmayı, karanlık tarafından esirgenmeyi seviyorum, adımlarımı kaldırıma yumuşakça basarak ilerliyorum. Ayakkabımın altındaki çatlayıp bozulmuş kaldırım adımlarıma direnç göstermiyor ama ansızın yakın ve kesik bir havlama sesiyle duruyorum. Dar sokakta köpeğin nerede olduğunu kestiremiyorum. Havlamaya kısa sürede başka havlamalar da ekleniyor. Daha hızlı yürümeye başlıyorum, havlamalar geride bıraktığım ateş başındaki grubu da uyabilir. Gerçi ateşten uzaklaştım, beni göremezler, havlamanın nereden geldiğini bir türlü anlayamadan sokağı dönüp eve dönmeye kararlıyım. Bir köseyi daha dönüyorum ve karaltı halinde üç köpeklik bir grupla karşı karşıya geliyorum. Karanlığa rağmen korkumu hissettiklerini anlıyorum, hayvanlarla ansızın karşılaşmak iyi değil. Biri üzerime doğru koşmaya başlıyor, görüyorum koştuğunu, ardından diğerleri, elimi belime atıp tabancamı çıkarıyorum ve en öndeki köpeğe ateş ediyorum. İlkini iskalyorum ama ikincisinde iyice yaklaşmış köpek vuruluyor. Tabancayı her zaman yaptığım bir hareketmiş gibi çıkarabilmek, onu ateşleyebilmek ve köpeği vurabilmek tam anlamıyla mucize. Bunların hiçbirinin olmaması ve daha ben ne yapacağımı düşünürken köpeğin dişlerini bacağıma geçirmesi çok daha akla yatkındı ama tam tersi oldu. Titriyorum, elimde tabancayla titriyorum. Silah sesleri evden duyulmuştur, evden duyduğum silah seslerinin bir benzeri işte. Bu kez sesin sahibi benim. Karanlıkta gezinen meşum tehdit benim. Titreme geçiyor, yerini şaşırtıcı bir gurura bırakıyor. Köpekten gelen iniltiyi dikkate almıyorum bile. Neresinden vurulduğunu bilemiyorum, biraz ileride öylece yatıyor, belki de küçük bir sıyrıktır. Diğer iki köpeğin kaçıştığını fark ediyorum. Gereksiz biçimde iki mermiyi harcadım. Otuz eksi iki. Karşı apartmanın camından birisi bana bakıyor. Benim kendisini gördüğümü anlıyor. Erkek mi kadın mı olduğunu fark edemiyorum, arkasından gelen solgun ışık buna elvermiyor. Kendisini fark ettiğimi anlayan gölge

hemen kayboluyor. Ev penceresinden ürküntüyle aşağıyı izleyen olmaktansa sokakta gezinen uğursuz olmak çok daha gurur verici.

Eve döndüğümde elektrikler vardı, şimdi yok. Karanlıkta oturarak köpeğin makûs talihini düşünüyorum, kestirilemez hareketler yapmanın kestirilemez sonuçları olacağını fark ediyorum. Gurur verici değil. Oğlanın kendilerini izlediğimi neden söylemediğini düşünüyorum yeniden. Belki de aldırmayacak kadar küçümsüyor da olabilir. Bu evdeki herkesin beni küçümsediği muhakkak. Bu evdeki varlığımın bütünüyle anlamsız ve ısrarcı olduğunu, bu ısrarcılığın çirkin ve çekilmez olduğunu düşünüyorlar. Evden çıktığımda dönmememi, dışarılarda bir yerlerde yitip gitmemi bekliyorlar ama ben her defasında kararlı bir şekilde dönüp salona kapanıyorum veya karşı daireye çekiliyorum. Evi onlara bırakmamış olmam ve varlığım giderek tahammüllerini tüketiyor.

Banyoya gidiyorum, çıkarken oğlumun odasından mırıltı gibi bir ses geliyor. Sevişme sesi gibi bir şey, damat karısıyla sevişiyor. Karısıyla sevişen bir adam, çocuklar ve kaynana. Ben burada tam olarak ne oluyorum? Gece sokakta it gibi dolaşan ve bir iti vurmaktan başka bir etkinliği olmayan birisi. Banyodan çıktığımda koridorda ilerleyemiyorum, büyülenmiş gibi sesin devamını bekliyorum. Sese kulak kesilmişken yakalanmanın oluşturacağı münasebetsiz durumu düşünmüyorum bile. İçeriden gelen inilti daha da yükseliyor, tahrik edici değil, mide bulandırıcı. Damadın kadının üzerindeyken suratını hayal ediyorum, kasılmış ve çirkin bir surat, kadının suratı muhtemelen bir kabullenişle damgalanmış olmalı. Karşı odadaki yaşlı kadın ve oğlanlar sesi duyuyorlar mı? Duyuyorlarsa onlar da kabullenmişlerdir herhalde. Ses kesildi. Rahatlıyorum ve yürümeye devam edip salona dönüyorum. Çok az işim kaldı ama elim bir türlü bitirmeye gitmiyor. O yüzden elektrik kesintilerinden hoşnutluk duyuyorum. Tembellik için herkesçe kabul edilebilir bir bahane. Elektrikler olsa da masanın başına oturuyor ve utanç verici biçimde hiçbir şey yapmadan duruyorum. Birkaç saatlik işin, belki on beş fotoğraf ve iki defterin bir türlü taranamayışı, sürekli ihmal edilmesi, işin sürekli ertelenmesi hangi anlama geliyor? İş neden bitirmediğimi bilemiyorum. Belki de geçmişin hasislikle biriktirilmesi gayretinden sıkıldım ve evi bu aileye bırakmak istemiyorum. Aile geçmişinin yabancıların elinde ziyan olmasına tahammül edemem. Belki giderken bütün fotoğraf ve defterleri

yakarım. Hatta belki bütün apartmanı. Beynimde yine koridorda işittiğim inleme oynaşıyor, beni terk etmiyor, kafamın içinde daha da genişleyip yayılıyor. Yayıldıkça küstahlaşıp saldırganlaşıyor. İnlemenin beni küçük düşürmeye çalıştığını hissediyorum, az önce bir köpeği vurmuş olmama rağmen iniltinin sahiplerinin benimle karşılaştırılamayacak denli hayat dolu olduğunu düşünüyorum. Çiftleşmekten vazgeçmemek küstahça olsa da bende mevcut olmayan bir canlılık barındırıyor.

Büyük tufandan yüz elli gün sonra (yine bazılarına göre kırk gün) havanın durulduğu söyleniyor. Yağmur ve fırtına kesilivermiş, bulutlar açılmaya başlamış. Dışarıdaki yağmur sesi kesildiğinde kapakların açılabilirdiği, etrafa bakılabilen ilk ânı hayal etmeye çalışıyorum. O ânın birkaç dakika öncesini. Çok büyük bir merak olmalı, geride bırakılan dünyanın neye benzediğini korkuyla da olsa görmek ister insan. Dışarıdaki sessizlik damlaların ve uğuldayan rüzgârın sesinden çok daha şedit bir belirsizlik yaratır. Dışarıdaki dünya ürkütücü bir belirsizlikle hafifçe çalkalanmaktadır. Aslında peygamber ve oğulları kapağı açıp dışarı bakmaya cesaret toplayabilmek için epeyce beklemişlerdir. Sonunda peygamber artık daha fazla dayanamayıp kapaklardan birisini söküp dışarı bakar. Su, göz alabildiğine su. Gerçekten de bulutların rengi açılmakta, yer yer arkadan soluk bir mavilik müjdelenmektedir. Güneş çok yakında kendini gösterecektir ama gemiyi çepeçevre sarmış suyun nasıl bir ümitsizlik yarattığını hayal edemeyiz. Eski dünya gerçekten de insanları, hayvanları ve yapılarıyla tamamıyla yok olmuştur ve yenisi ıslaklıktan başka bir şey vaat etmemektedir. Bu sonsuzluğun ardında bir yerlerde bir kara parçası kalmış mıdır? Yoksa gemideki hayvanlarla birlikte peygamberin ailesi birer birer ölerек sonuna kadar suyun üzerinde mi gezineceklerdir? Peygamber nihayet etrafta bir kara parçası olup olmadığını anlamak için bir kuş göndermeye karar vermiş: Bir kuzgun. Ancak kuzgun bu zorlu ama kutsal göreve pek sıcak bakmamış, gemiden ayrılmaya niyeti olmadığını açıkça beyan etmiş. Bu küstah tutum peygamberi ve oğullarını çileden çıkarmış olmalı ama yine de onu ikna etme çabasından vazgeçmemişler. Sonunda kuzgun ağzındaki baklayı çıkarmış, ben gidince eşimle mi birlikte olacaksın deyivermiş. Bu çirkin ithamla kalmayıp akıl da vermiş: Neden yedişer çift aldığın güvercinlerden birini göndermiyorsun! Soyumu yok etmek mi istiyorsun! Bugün-

den bakıldığında mantıklı görünüyor. Gemiye bir tek çift olarak alınmış bir soy neden kendisini yok edebilecek bir maceraya atılsın. Fakat ne olursa olsun kuzgunun eşine el konulacağına dair ithamı akıl alır gibi değil. Bu tuhaf suçlamadan gemide türler arası zengin bir cinsel hayat olduğu sonucunu çıkarabilir miyiz? Peygamberin oğullarının ambarlardaki çeşitli maceralarından söz eden kaynaklar da yok değil. Eski dünyanın acımasızca nihayetlenişi ve karanlık sular üzerinde bitip tükenmeyen sıkıntı anlarında yaşam umudu ancak çiftleşmeyle diri tutulabiliyordur. Bunun farklı türler arasında gerçekleşmesi hayatın engel tanımaması olarak da görülebilir.

Zayıf bir mum alevinin yalayıp geçen aydınlığını fark ediyorum. Birisinin banyoya girdiğini işitiyorum. Terliklerin zayıf sürüklenişinden anlaşıldığı kadarıyla bir kadın. Yaşlı kadın olamaz, o çok daha ağır ilerliyor. Muhtemelen inilti ve mırıldanmaların bir kısmının sahibi yürüyor. Temizlenmeye gidiyor. Damadın boşaldıktan sonra uyuduğunu tahmin ediyorum. Çabasının sonuçlarını düşünmeden uyumuştur. Hatta horluyordur. Ailedeki hemen herkes horluyor. Kadın da banyodan çıkıp uyuduğunda horlayacak. Birkaç dakikalık yaşam ve tutku atılımı üzüntüyle sona erdi. Her şey eskisinin aynısı. Yine de tutku yeniden gelip hayattan kendi payımı isteyecek ve sonu yine aynı şekilde bitecek. Bir patlama sesi duyuluyor. Hayli şiddetli bir patlama. Camlar hafifçe titreşiyor. Dışarıda gece bir anlığına parlıyor sonra eski uykusuna geri dönüyor. Nerenin patladığını merak bile etmiyorum. Silah sesleri gibi patlamalara da alışılıyor. Patlamaların giderek yaklaştığını fark ediyorum. Çatışmalar bu tarafa doğru genişliyor olabilir mi? Eğer öyleyse çok fazla zaman kalmadığı gerçeğini bir kez daha idrak ediyorum. Kendime gelmeli, elektrikler geldiğinde hemen makinenin başına oturmalıyım.

Karşılaşma

Kestirilemezlik yasası gereği öğle saatlerinde dışarı çıktım. Gerçekten de yüksek bir irade gösterdiğim kanısındayım. Havanın giderek soğuduğunu fark ediyorum, kış geliyor. Kışın gelişinin tatsız sonuçlarını değerlendirmeye çalışıyorum. İşimin bu kadar uzun süreceğini, kışa kalmayacağımı, evden çıkacağımı, yollara düşeceğimi düşünmüştüm fakat şimdi kış yaklaşıyor. Ağaçların çoğunda hiç yaprak kalmadı, hava parlaklığını yitirdi ve soğudu. Apartman bahçelerindeki bir sonraki baharı göremeyecek ağaçlara bakıyorum. Yeni bir bahara ulaşamayacaklarını bilirlermiş gibi kesin sessizliğe bürünmüşler. Kış geldiğinde hemen herkesin etrafta gördüğü her ağacı kesmeye kalkacağından zerrece kuşku yok. Nasıl ısınılacak? Doğal gazın çalışması söz konusu değil ve evde soba yok. Nasıl ısınılacağını acilen düşünmek gerekiyor. Belki de şimdiden ağaç toplamak gerekebilir, parklardaki ağaçları kesmek gerekebilir, havalar soğuyunca herkes oralara akın edecektir. Hızlı davranmam gerek. Soba bulmalıyım! Kafamda bu düşünceyle doluşmaya, etrafa soba bulunabilecek kaynakların neresi olabileceğini görebilecek bir gözle bakmaya başlıyorum. Sobayı tek başıma eve taşıyabilmek olanaksız. Elektrikli ısıtıcı kullanmak da mümkün tabii ama elektriklerin var olma süresi giderek kısalıyor. Şehre ulaşan cılız elektrik kışın mutlaka iflas edecektir. Sobayı taşımak için üst kattaki komşudan yardım isteyebilir miyim? Ama önce sobayı, boruları bulmak gerek.

Ansızın duruyorum. Küçük oğlanla karşı karşıyayız. Birbirimize bakıyoruz. Aynı evde yaşayanlar için oldukça tuhaf bir duruş. Beni mi izliyordu! Belki o da benim için aynı şeyi düşünüyordur. Kaldırımda anlamsızca duruyoruz. Oğlanın evden çıktığının farkında bile değilim. Belki gerçekten benden sonra çıkıp önüme geçip benimle karşılaşmak istemiştir. Oğlan sesini çıkarmıyor, herhangi bir şey söylemiyor, öylece bakıyor. Sonunda zoraki de olsa başımı sallayarak selamlıyorum çocuğu. Oğlan selam vermiyor. Dik dik bakıyor, elindeki torbayı sıkı sıkı tutuyor ve nihayetinde mırılda-

narak yanımdan geçip gidiyor. Hepsi bu. Niye durup niye baktığını kestirmek zor. Belki bir şey söylemek istiyordur diye düşünüyorum. Soba ve ısınma sorunlarından daha önemli olabilecek bir şey. Eve dönüp dönmemem gerektiğine bir türlü karar veremiyorum. Aca-ba ben yokken evde bir şeyler mi oluyordu, salonun ya da karşı dairenin kapısı mı kırılıyordu. Küçük oğlanın benim hemen eve döneceğimi düşündüğünü tahmin ettim ve tam aksini yapmaya karar verdim. Mesela sırt çantamdakinden daha büyük bir balta bulmak. Parklardaki, apartman bahçelerindeki az miktardaki ağacın, terk edilmiş evlerdeki ahşap malzemenin nasıl bir paylaşım savaşına sahne olacağını tahmin etmek zor değil. Elimde baltayla bu mücadelede ne kadar zavallı görünebileceğimi düşünüyorum. Fırın kapısındaki itiş kakış kadar hararetle ve kısa süreli bir mücadele. Parklardaki ağaçlar bir iki ay içinde tükenecektir. Balta bulmaya çalışmak zavallıca. Soba bulmaya çalışmak da öyle. Kış bastırmadan evi terk etmeliyim. Daha fazla ertelememeliyim. Yola çıkmayı artık becermeliyim. Çevrede neler olduğunu fazla umursamamalıyım.

İlerilerde bir yerde ateş ediliyor. Evlerine yakın olan birkaç kişi apartman kapılarında kayboluyor, mekânını kepengi yarı yarıya kapalı da olsa açık tutmakta ısrar eden bir esnaf kepengi içeriden kapatıyor. Kimin nerede ateş ettiğini kestirmek imkânsız. Bugün erken başladılar. Birkaç sokak ötede olmalı. Önümden koşarak geçen silahlı gruba bakıyorum. Bana dikkat bile etmiyorlar, umursamıyorlar. Belimden silahımı çıkarıp birini vurduğumda muhakkak umursayacaklardır. Köpeği vurduğumdan beri her an ateş edebilirmişim gibi; birisinin üzerine ateş açmak, onu öldürmek kolay ve doğal bir şeymiş gibi hissetmeye başladım. Muhtemelen şu koşturanlar da öyle hissediyorlardır. Köpeğin ölüp ölmediğini bilmiyorum. Koşanlardan biri durup bana bakıyor, kim olduğumu anlamaya çalışıyor, gülümsüyor. Gülümseyişimden utanıyorum. Gülümseyiş utangaç bir teslimiyetten, zavallıca bir yaşama devam gayretinden başka bir anlam taşıyor. Boyun eğmenin ve zararsızlığın beyanı. Adamın utandığını anlayıp anlamadığını bilemiyorum. Adam için bir karar ânı sadece. Tetiği çekebilir. Elimi tabancama götürmeyi aklıma bile getirmiyorum. Olabildiğince masum bir ifade taşımaya gayret ediyorum o kadar. Sonunda adam benimle ilgilenmekten vazgeçip arkadaşlarına katılmak için hızlanıyor. Hangi taraftan olduklarını bilemiyorum bunların, birkaçının üzerinde üniforma

var. Artık pek çok kişinin üzerinde üniforma var. Hayatta kalışımı derin bir nefesle kutluyorum.

Silah sesleri gelmeye devam ediyor, ters tarafa dönüyorum ve kestirilemezlik alıştırması şu anda bütünüyle saçma ve budalaca görünüyor. Sokaklar daha da tenhalaşmışken böylece yürüyor oluşum tuhaf. Yine de nedense sakinim.

Kavga

Önce küçük oğlanın, ardından da damadın hışımla çıkıp gidişinin ardından dört saat geçti. Küçük oğlan iki saat önce hiçbir şey olmamış gibi döndü. Üst komşumla aşağıdaki kapıyı biraz önce kapattık. Muhtemelen bu gece artık dönmeyecek. Kapıyı kapatmak için gereken çabanın ve merdivenleri çıkmanın getirdiği hararet geri çekiliyor ve salon hızla soğuyor. Havanın daha da soğuduğunu hissediyorum. Hafifçe üşümeye başladım. Uzun bir gün oldu ve üzerine düşünülecek pek çok gelişme.

Sabahki çatışmanın ardından eve döndüğümde büyük oğlan elinde demir bir çubukla karşı dairenin kapısını kurcalarken yakaladım. Tam bu oğlana yakışır bir budalalık ve zamanlama faciası. Beni gördüğünde kıpkırmızı kesilerek adeta dondu. Öylece kalakaldı. Doğrusu ben de bu cüret karşısında kalakaldım. Yakalanan ve yakalayanın karşılıklı donakalması ilginç. Yakalanan hiç ummadığı bu baskınla nasıl başa çıkabileceğini düşünürken yakalayan nasıl davranması gerektiğine karar vermek zorunda. Bağırıp çağırmak gibi tepkiler ne yapacağı konusunda bir fikri olmayanın âcizce çabalarıdır. Bağırıp çağırmayacağım muhakkaktı ama ne yapmalıydım? Soğukkanlılıkla ya da kızgınlıkla bir tokat atılabilir, tekme atılabilir, küfür edilebilir veya ebeveynlere şikâyet edilebilir. Sonunda tabancamı oğlana doğrulttum. Bu neredeyse istemsizce bir tepkiydi. Oğlan gözleri daha da büyüyerek bir elinde demir çubukla tabancanın namlusuna bakmaya başladı. Bir süre baktık, sonunda babasını çağırmasını söyledim. Sesim olabildiğince soğukkanlı çıkıyordu. Sesimde hiçbir kızgınlık ve öfke tınısı olmadığından eminim. Oğlan tepki göstermedi ve ikinci kez isteğimi yineledim. Oğlan nihayetinde önce cılız, tam anlaşılmayan bir ses çıkardı, ardından karşı karşıya olduğu tehlikeyi yeni anlamış gibi arka arkaya baba diye bağırmaya başladı. İstedigimden daha fazlası. İki üç dakika sonra baba dairemin kapısını aralayarak dışarı çıktığında önündeki manzarayla durakladı. Bir bana, bir oğluna bakarak ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. An-

laması için ona biraz zaman tanıdım, yeterince zaman geçtiğinde durumu açıklayıp bu tür girişimlerin sonuçları olacağını en açık şekilde belirttim ve derhal tabancasını getirip bana teslim etmesi gerektiğinin altını çizdim. Bunları söylerken silahımın namlusunu oğlunun başına dayadım. Bu hareketin çaresizliği yoğunlaştıracağını ve fevri hareketleri engelleyeceğini düşünüyordum. Öyle de oldu. Damat ne yapacağını bilemeden bir süre kaldı. Bir oğluna, bir oğlunun başına dayanmış tabancaya bakarak karar vermeye çalışıyordu. Bir süre sonra kapının ardında kadın ve küçük oğlan da belirdi. Hepsi bana ve oğlana bakarak zaman harcıyordu. Anne elbette telaşla ellerini yanaklarına götürerek neredeyse solumsuz kaldı. Annenin ileriye atılıp oğlunu kucaklaması gibi bir ihtimal de vardı elbette, o zaman hiçbir şey yapamazdım, elimde tabancayla çaresizce kalakalırdım. Fakat kadın olduğu yerden kıpırdamıyordu, belli ki sahnenin şaşırtıcılığı annelik güdülerini felce uğratmıştı. Küçük oğlan daha çok babasını seyretmekle meşguldü. Babasının ne yapacağını, benim ne yapacağımdan daha çok daha fazla merak ediyordu. Onu ne elimdeki tabanca ne de ağabeyinin korkulu suratu ilgilendiriyordu. Talebimi iki kez daha tekrarladım. Bu apaçık yağma girişiminden sonra evimde silahlı birisinin varlığına güvenmemin söz konusu olamayacağını söyledim, bu eyleme oğlanın kendi başına girişebileceğine asla inanmayacağımı da ekledim. Bunları söylerken öbür elimle oğlanın saçlarını kavradım. Bu teatral hareket anlatımı yoğunlaştırıyordu. Damat neden sonra yavaş adımlarla içeri gitti ve elinde tabancayla geri döndü. Cansız bir kol hareketiyle tabancayı uzattı. Pis tabancasını belime sokarken oğlanın başından namluyu çektim, elindeki demir çubuğu alarak beklemeye başladım. Damat oğluna yaklaştı ve ansızın hızla sert bir tokat atıverdi. Sesi oldukça yüksek çıkan bir tokat. Oğlanın gözlerinin kıpkırmızı olduğunu görebiliyordum. Bağırarak ya da ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Tokattan sonra da bağırarak içeri girmesini buyurdu. Önce büyük oğlan, ardından ona sarılan anne, ardından küçük oğlan ve nihayet damat birer birer içeriye geçerek yatak odasının kapısının ardında kayboldular. Onlar görünmez olduğunda bile hâlâ bu büyük başarıya inanamıyordum. Hiçbir sarsaklık, hiçbir tereddüt göstermeden hareket etmeyi becermiş, soğukkanlılığımı sonuna kadar koruyabilmişim ve damadın silahı artık bendeydi.

Damat bütünüyle silahsızlandırılmışken benim iki silahım vardı. Damadı ilk kez böyle açık biçimde yeniyordum.

Salona geçip oturduğumda ani zaferin coşkusu içindeydim. Büyük oğlanı yakalayışımın tamamıyla kestirilemezlik anlayışının bir meyvesi olduğunu belirtmek isterim. Küçük oğlan evden uzaklaşmakta olduğumu haber vermiştir ve gerçekten dönüp dönme-yeceğimi beklemişlerdir, bir süre bekleddikten sonra baba harekete geçmeye karar vererek büyük oğlanı görevlendirmiştir. Tabii bu düşünce neden kalabalık aileden birisinin erketeye yatmadığını, büyük oğlanı bir başına kapının önünde çalışmaya gönderdiklerini açıklamıyor. İnsanların çalışma tarzlarını, eylemlerini etraflıca düşünme, gerekli hazırlıkları yapmaktan imtina etme gibi budalalıklarını anlayamayız. Budalalık payı daima vardır ve yüksektir. Küçük oğlanın benimle çok uzakta karşılaştığına dair yalan bir bilgi vermesi de olası elbette. Baba ile büyük oğlanı yakalanacaklarını bilerek teşvik etmiş de olabilir. Kapıda damadı yakalasaydım her şey başka biçimde gelişirdi muhtemelen. Onu vurabilirdim veya o beni vurabilirdi. Hemen her sonuç mümkün. Bu durumda küçük oğlanın özgürleşeceğini düşünebiliriz. Bu türden düşüncelerin sık sık içeriden gelen bağırışla kesildiğini belirtmek isterim. Damat içeride bas bas bağırıyordu. Hayli yüksek sesli bir bağırış. Belki de benim duymam için yüksek sesle bağırıyordur. Oğlunu ne kadar azarlarsa azarlasın, çocuğun onun onayı olmadan harekete geçtiğine inanmam mümkün değil. İçeride yaşananın bir tür tiyatro olduğundan kesinlikle emindim.

Bu bağırışmanın belli bir ânında artık dayanamayıp sessiz olmaları için uyarma amacıyla koridora fırladım, küçük oğlanla yüz yüze geldim. Ciddi ve her zamanki gibi sinsi bir yüzle bana bakıyor, karşılaşmamıza şaşırmış görünmüyor. Bense şaşıyorum. Bu çocuğu her görüşümde şaşıyor oluşuma kızıyorum. Yine bir şey söylemek ister gibi karşımda dikiliyor, arkadan odadan babasının sesi geliyor. Adamın oynadığı oyuna kendini kaptırdığını düşünmeye başlıyorum. Oyun uzatıldıkça bir tür hakikate dönüşebilir. Küçük oğlana hitaben bağırarak yanına gelmesini istiyor. Küçük oğlan başını yana çevirip sırtıyor, babasının öfkesi umurunda değil. Çağrı onu hiç ilgilendirmiyormuş gibi, olayın çok uzadığını ima eden bir şeyler mırıldanıyor. Bu çocuğun artık hakikaten büyüdüğünü ve babasından daha büyük bir tehdit olabileceğini

düşünüyorum. Belki şimdiden o ateş yanan varillerin başında bekleyenlerden birisi olmuştur. Babası odadan fırlıyor ve ikimizi karşı karşıya beklerken görüyor. Bir an afallıyor, babanın yüzünün bağmaktan kıpkırmızı kesilmiş olduğunu görüyorum, kendi kendini böyle hiddetlendirebilmek bir sanat olmalı. Önce ne diyeceğini bilemiyor, sonra oğluna odaya dönmesini emrediyor. Küçük oğlan tepki vermeden babasına bakıp sırtıyor ve ayakkabısını bağlamaya başlıyor. Babasının çağrısına aldırmadan kapının yanında bekleyen çöp poşetini alıp kapıdan çıkıyor. Damatla karşı karşıya kalıyoruz bu sefer. Adam bir yabancıнын önünde oğluna söz dinletemeyişini idrak ediyor, küçülmüşlüğü ve iktidarsızlığı idrak ediyor. Sırf bu âna şahit olduğum için beni vurabileceğini hissediyorum. Neyse ki tabancası artık yok ama ben otomatik bir hareketle elimi belime götürüyorum, elimi belime götürdüğümü görüyor ama tepki göstermiyor, onun yerine ayakkabılarını bulup ayağına geçirmeye çalışıyor, sonunda başarıp yanımdan geçerek evin kapısından fırlıyor. Basamaklardan büyük bir patırtıyla inişini duyuyorum. Bir apartmanda oturan birisi asla bu denli büyük bir gürültüyle basamaklardan inmemeli diye düşünüyorum. Üstelik kapıyı da açık bıraktığını fark ediyorum. Oğlanın bu hiddet karşısında çıkarken kapının yanında duran çöpü alışı saygıyla hatırlıyorum. Damadın apartman kapısını gürültüyle kapattığını duyuyorum ve dairenin kapısını kapatıp dönüyorum.

Hemen her şeyin hızla akıverdiği günler geride yaşadığını hissetmek gibi tatlı bir duygu bırakıyor. Bu duygu eşliğinde soğuğa rahatça katlanılabiliyor.

Mezarlık

Lise bahçesinden döneli iki saat oldu. Büyük bir tehdidin geride kaldığını hissediyorum, öbür yandan başka sorunlarla yüz yüze olduğum muhakkak. Evde büyük bir sessizlik var. Belirsizliği, bir dönemin kapanışını müjdeleyen bir sessizlik.

Damadın haberini ertesi gün aldık. İki sokak ötede bıçaklanmış ve kan kaybindan ölmüş. Bu karmaşada bir ölünün hangi evden yola çıkmış olduğunun bulunabilmesi ürpertici. Sonunda sizi buluyorlar, size ulaşabiliyorlar. Karmaşa istihbaratı kesintiye uğratamıyor demek. Haberi aldığımda oğlanlar ve kadınla birlikte sokağa doğru koşturduk. Onlarla birlikte çıkmak zorundaydım, bütünüyle benimle ilgisi olmayan birisiymiş gibi davranmak mümkün olmadı. Kadın ve büyük oğlan korkuyla merdivenleri inerken küçük oğlan benim ne yapacağımı görmek istermiş gibi bakıyordu. Yine karşılıklı bakiştık. Oğlanın bu olaydan haberdar olmadığını zannetmiyorum. Bu çok ciddi bir itham gibi görünebilir ama oğlan gayet soğukkanlı ve ilgisiz görünüyordu. Babası arkasından koşturmuş ve oğlan iki saat sonra tek başına dönüvermişti. Elbette ki hafiyelik yapmak benim işim değil. Ne damadın, ne oğlanın kaderi ne de aralarında olanlar beni hiçbir şekilde ilgilendirmiyor. Kimin kimi, nasıl öldürmüş olabileceği de. Buna rağmen küçük oğlanın bakışlarına ilgisiz kalamadım ve annelerinin ardından merdivenden inmeye başladım. Küçük oğlan da nihayet peşime takılarak beni izlemek zorunda kaldı. Onu evde bırakamazdım zaten. Sözü edilen sokağa yürüyüşümüz gerçekten tuhaf görünüyor olmalıydı. En önde anne, biraz arkasında büyük oğlan, ondan on beş metre geride ben ve benden beş metre geride küçük oğlan. Aslında büyük oğlan hariç hepimizde gönülsüz bir uğraşın sallantısı vardı. Kadın bile evden telaşla çıkmasına ve hepimizin önünde koşar adım yürüyor olmasına rağmen o kadar sarsılmış görünmüyordu.

Adam gerçekten de üzerine bir çarşaf örtölmüş halde yerde yatıyor, başında ilgisiz bir polisle silahlı iki sivil bekliyordu. Kadının, adamın yüzünü örten çarşafı kaldırdığında küçük bir hıçkırık

savurdu. Çok derin değil, küçük bir hıçkırık. Ölü yüze öylece bakıyordu kadın. Daha o anda hayatında bir dönemin kapandığını anlamış gibiydi. Ölünün yüzü tamamıyla beyazdı, gözler kapanmış, dudakları şişmişti. Diğer yaraları göremedim, merak da etmedim. Ölünün yüzüne değil, iki üç adım gerisinde durduğum aileye bakmayı tercih ediyordum. Büyük oğlanın yüzünde yaş vardı. Ağlıyor oluşu gayet doğal. Doğal olmayan, küçük oğlanın babasına ya da ailenin diğer fertlerine değil silahlı sivillere dikkat kesilmiş oluşuydu. Adamların silahlarına bakıyordu, belli ki silahlarına imreniyor, böyle bir tüfeği ele geçirmenin ne kadar olağanüstü bir farklılık yaratacağını düşünüyordu. Onlar gibi olmaya can attığı muhakkak. Savaşan taraflardan birisine katılarak hayatını özgür, başına buyruk bir rotaya sokmak istiyordu. Fakat boyu tüfeğin boyunu ancak biraz geçebiliyordu. Annesinin dünyasından kurtulabilmesine daha çok vardı.

Ne silahlı siviller ne de polis herhangi bir soruşturma niyetinde değildi. Ölünün kimliğini not almakla yetindiler. Damadın üzerinden hiçbir şey çıkmamıştı, ne kimlik, ne cüzdan ne de nikâh yüzüğü. Kadının söylediklerini yazıp bitirdiler, beyanın esas kabul edildiği bir rejime geçmiştik.

Ölüyü milislerin bulup getirdiği bir el arabasına yükleyip yakındaki lise bahçesine götürdük. Bu taşıma sırasında ilk kez müdahil olmak zorunda kaldım. El arabasını benim yardımım olmadan kısa sürede lise bahçesine ulaştırabilmeleri olanaksızdı. El arabasının sahibi hiçbir şekilde yardım etmeye gönüllü değildi ve uzaktan bizi takip etmekle yetiniyordu. İş bittiğinde arabasını alıp geri dönmekten başka bir şey düşündüğü yoktu. Muhtemelen karaborsa malları taşımak için arabaya ihtiyacı vardı. El arabasının sahibinin yardımsever olmayışı umurumda bile değildi. Hedefe ulaşmak için arabayı var gücümle itiyordum. Damat şu ya da bu yolla hızla ortadan kaldırılmalıydı. Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi. Milislerin ve polisin de benimle aynı fikirde olduğu ortadaydı ama ceset arabaya yüklenir yüklenmez ortadan kayboldular.

Lisenin bahçesinin mahalle mezarlığı olarak kullanıldığını biliyordum ama ilk kez görme fırsatım oldu. Artık merkez mezarlıklara ulaşmak neredeyse mümkün değil. Hangi mezarlığın kimin kontrolünde olduğunu da bilemiyorum ama buralarda ölenler artık zaten eğitim verilmeyen lisenin bahçesine gömülüyorlar. Otuz, otuz beş

kadar mezar var. Toprağın yüksekliğinden ve başlarına konulan tahta başlıklardan anlıyorum bunu. Mezarları tek tek incelemeye fırsat kalmadan bu işlerle ilgili olduğu anlaşılan bir şahıs lise binasından elinde kazma ve kürekle çıkarak yanımıza geliyor, elindekileri bize uzatarak bir yer işaret ediyor. Herkesin kendi ölüsünü gömmesi gerekiyor, kimsenin sizin ölünüzün gömülmesi için toprağı kazmasını beklememelisiniz. Tek başıma bu işi gerçekleştirmenin olanaksız olduğunu biliyordum, kazma küreğı getiren adam da biliyordu, parasıyla lise binasının ön tarafında bekleyen gençlerden yardım isteyebileceğimi söylüyor. Her okulun bahçesi gibi burası da bir gençlik çetesi veya yağmacı grubu tarafından parsellenmiş. Küçük oğlan hemen fırlayıp okulun ön tarafına geçti, on dakika sonra yanında üç gençle döndü. Bu adam için toprağı kazmak, ellerimi örselemek zorunda kalmadığıma seviniyorum. Gençler umursamaz devinimlerle kazarken nihayet etraftaki mezarlara bakıyorum. Mahalleden veya mahalleden olmayıp yoldan geçerken ölen birkaç kişi. Ölen çatışan taraflardan, daha doğrusu buraları kontrolünde tutan tarafa aitse tahtasında özel birtakım yazılar ve işaretler var. Diğer taraf burayı ele geçirirse bunların hepsini yıkacaktır. Biraz ileride de mezar denilemeyecek toprak bir yığın vardı. Bunların karşı taraftan ölenlerin atıldığı bir toplu mezar olduğunu sanıyorum. Şehir bu tip mezarlıklarla dolu. Soğuyan havaya karşın kasvetli sayılmazdı mezarlık. Damat çabucak mezara indirildi, üzerine toprak döküldü, başının üzerine bir tahta, tahtanın üzerine de kazma küreğı getiren adamın verdiği yağlıboyayla isim soyadı, doğum ve ölüm tarihlerini yazdım. Damadın soyadını ilk o zaman öğrendim. Karısının fısıldamasıyla. Bu incelikli görevi ben gerçekleştirmek zorunda kaldım. Damadın mezar tahtasına ismini yazacağım aklıma gelmezdi doğrusu. Herhangi birinin mezar yazısını yazmak ölüyle tanımlayamadığın bir ilişki kurulmasına neden oluyor. Ölümün üzerine son mührü vurmanın, onu dönüşsüz olarak geçmişe yolluyor olmanın ayrıcalığına sahip olmak kişiyi daha yüce kılıyor. Diğerini yolcu edebiliyorsan, ondan üstün olduğuna dair temelsiz bir duygu. Kadın dua niyetine bir şeyler mırıldandı. İki oğlan ve ben kadını seyretmekle yetindik. Toprağı kazın gençler duaya katılmadı. Paralarını beklemekle yetindiler. Bu baştan savma mezarın başındaki zorunlu görevler sonuçlandığında hane halkı olarak yavaş adımlarla neredeyse üzgün bir aile gibi eve yürüdük.

Yürürken arada bir dikkatle küçük oğlanın yüzüne bakıyordum. Yüzünde üzüntüden eser yoktu. Ulvi bir işleme katılmış olmanın yarattığı düşünceler içinde gibiydi. Bense hâlâ damadın ölümünde bir payı olup olmadığını merak ediyordum. Büyük oğlanın gözleri şişmişti. Sanırım o da büyüyordu. Baba toprağa verildikten sonra hızla büyünür.

Şimdi sadece ferahlık hissediyorum. Damadın toprağın altına gidişinin her şeyi değiştirebileceğini hissediyorum. Mezarlıktan döneli iki saat oldu, evdeki sessizlik sürüyor. İçeridekiler de neyin değişeceğini merak ediyor olmalılar. Üzüntünün altında sinsice merak edilir. Yaşayanlar için hayatın ne yönde değişeceğine dair umutlar filizlenir. Elektrikler yok. Kutlama için elektriklerin olmasını beklerdim. Hava daha erken kararmaya başlıyor artık, salon loşlaşıyor. Loş ışık altında duvara istiflenmiş bavullar kutular, elbiseler daha da zavallı ve hırpani görünüyor. Buna rağmen kendimi karamsar hissetmiyorum, neredeyse köpeği vurduğum günkü kadar hayat doluyum.

Taslak

Bebeklikten çıkış fotoğraflarımdan birini elimde tutuyorum. Fazlasıyla sararmış, ışığını yitirmiş. Fotoğraftaki çocuk biraz sersemce gülümsüyor, belki de ona gülmesi söylenmiş. Gülmesi için birtakım şaklabanlıklar yapılmış. Çocuk gülüp gülmemeye karar veremiyor, istemsizce sırtıyor. Bu yaşta bir çocuk için sırtıma kelimesini kullanabilir miyiz bilemiyorum. Bu yaşlardaki çocukların sırtımayacağına ilişkin bir önyargıya saplanmışım. Evet, çocuk gülümsemiş. Başına geleceklerden, nasıl bir insan olacağından bütünüyle habersiz. Oluşmamış bir kişilik. Henüz oluşma gayretindeki bir kişilik. Birbiri ardına yeni deneyimler kazanıyor. Karşısına çıkan köpeğin havlayışıyla, anasının dokunuşuyla, altını kirletmesiyle, sıcak bir tencereye dokunuşuyla edindiği deneyimleri biriktiriyor. Fotoğraftaki çocuğa ben demek olanaksız. Henüz ben olmamış, ben olma yolunun çok başında. Bir taslak. Şimdi bu taslağın geleceği sıfatıyla resme bakıyorum ve aradan geçen yılların ağırlıyla inliyorum. Gerçekten inliyorum. Tuhaf, inilti gibi, yabancı bir ses çıkarıyorum. Çıkardığım sestem ürperiyorum. İçeriye dinliyorum, sesin işitilmemiş olduğunu umuyorum. İniltinin bende saklanmış bebeğin feryadı olduğunu düşünüyorum. Geleceğe yönelik, geleceğin ufuksuzluğuna yönelik, ufuksuzluğu kavrayışa yönelik bir feryat. İniltinin bütünüyle yabancı ve kökensel olduğunu düşünüyorum. Başlangıcın yabancılığı nasıl mümkün oluyor? Sırf köken olduğu, bir taslak olduğu için, başlangıç olduğu için yabancı zaten. Yine de içimde bir yabancının inlemek için hazır beklediğini düşünerek, o fotoğraftaki taslağın, taslak haliyle, yabancı haliyle orada beklediğini düşünerek irkiliyorum. İçerideki küçük oğlan bile bu derece taslak değil. O kişiliğinin köşeleri neredeyse belirlenmiş ve yeni deneylerle zenginleşecek bir varlık, bu bebekse henüz hiçbir şey değil ve inliyor.

Fotoğrafi taramak için makineye koymaktan çekiniyorum. İniltinin bir kez daha dünyaya fırlamasından, bugüne erişmesinden endişe ediyorum. İniltinin somut bir varlığa dönüşüp hesap sor-

masından, ortaya çıkan benin sefaletinin yakasına yapışmasından korkuyorum. Bu hiç de tahmin etmediğim bir korku. Damadın ölümünden sonraki günlerde ruh halimde beliren iyimser ferah-lamanın tam aksi yönde bir korku. Birkaç gündür evin boşaldığı, varlığıma yönelik tehdidin ortadan kalktığı gibi yanılısamalı bir ruh hali içindeyim. Oysa evin nüfusu sadece altı kişiden beş kişiye indi, hepsi bu. Üstelik damadın hangi yolla kazanıldığını bilemediğim mali kaynakları da kurudu. Bütün işaretler bu aileye yine benim bakmak zorunda kalacağımı gösteriyor ve hava gerçekten soğuyor. Aileyi evde bırakıp hard diskimi sırt çantasına sıkıştırıp yola düş-mem gerek ama anlaşılamaz bir rahatlama duygusuyla bu sorunları görmezden gelerek oturuyorum. Mutfaktaki gıda kaynaklarının ne durumda olduğundan bile haberim yok ve boşalmış bir evde olduğum duygusu içindeyim. Adeta fotoğraftaki bebeğin budalaca gülümseyişine benzer bir ruh durumundayım.

Sonunda karar verip fotoğrafı tarıyorum, taranmış fotoğrafa bir kez daha ve bu kez büyüterek bakıyorum. Üzerindeki el örgüsü bebek tulumunun sökükleri, yüzdeki şaşkınlık, fotoğrafın çekildiği mekânın ayrıntıları belirginleşiyor. Bahçe gibi bir yer, belki bir kır gezintisi. Çocuk yerde bir yaygının üzerine oturmuş ve henüz zorlukla ayaklarını açarak dik durabiliyor. Yaygının yanında bir iki tane kutu, içinde yiyecek bir şeyler olabileceğini düşünüyorum. Arkada bir çam ağacını ve diğer ağaçları fark ediyorum, hepsi bu. Bu ayrıntılara rağmen taslak halindeki surat fotoğrafı zapt etmiş. Bu fotoğrafa bir daha bakmayacağımı daha şimdiden biliyorum. Dijital arşivdeki bir kayıt olarak orada, sıfırların ve birlerin dünyasında öylece unutulacak. O unutulurken ben taslağın akıbetine aldır-madan hayatta kalmaya, bu günleri aşmaya, buradan uzaklaşmaya çabalayacağım, belki uzaklaştığım yerlerde yeni bir hayat kurarak taslağa daha da yabancılaşacağım. Zavallının arada bir inilti çıkar-mak gibi bir fırsatı bile olmayacak. Fotoğraftı kapattığımda kendimi taslağı o günkü haliyle öldürdüğümü, boğazladığımı düşünmeye başlıyorum. Göğsümü kabartıyorum.

Yeni bir görüşme

Komşu dairedeki stoklardan bir kısmını eve götürmek için gözden geçiriyorum ve kadınla yaptığım görüşmeyi düşünüyorum. Çocukların annesiyle evin durumuna ilişkin yaptığımız toplantı gerilimli geçti denilemez. Kadın salonun kapısını tıklattı. Konuşmamız gerektiği gibisinden bir şeyler söyleyerek ben buyur etmeden içeri girdi, bir koltuğa oturdu. Koltuğa oturması bende bir tatsızlık hissi yarattı nedense, misafirler bir salona girdiklerinde niye kanepeye oturma eğilimindedirler, ev sahibi ise genellikle koltuğa oturur. Salonu, kutuları, üst üste dizilmiş giderek tozlanan bavulları, kanepenin bir tarafına dertop edip toparladığım yorgani ve çarşafı, bir tarafta duran sırt çantasını, bavulların birinin üzerine bıraktığım kravat demetini, bir kenardaki battaniye katlarını gözen geçirip ellerini ovuşturdu. Böyle bir konuşma zorunluluk olduğundan her zamankine göre daha sakın olduğumu söyleyebilirim. Bu konuşmayı benim başlatmam gerekirdi ama her zamanki gibi başlatma inisiyatifi yine dünyaya, yani başkalarına bırakmıştım. Damadı gömdüğümüz günün akşamındaki canlılığım çabucak geçmiş, üzerine her zamanki edilgenlik bulutu çökürmüştü.

Kadın açık konuşma taraflısıydı. Evden çıkabilmeleri kocasının ölümünün ardından şimdi hiç mümkün görünmüyordu ve evdeki yaşamın düzenlenmesi gerekiyordu. Kadına baş sağlığı dileyip dilemediğimi düşündüm. Hayır, baş sağlığı falan dilememiştim. Bunun tamamen riyakârca olacağını düşünmüşümdür muhtemelen. Evet, bunlar evden çıkmayacaklardı. Çıkmaları mümkün değildi. Kadın, kız kardeşinin evine gitmeyi düşündüklerini, eniştesinin yeni vefat ettiğini, ancak oraya hareket etmenin şimdilik mümkün olmadığını söyledi. Her kriz döneminde, statüko yeniden belirlendiğinde aileden yeni birilerinin varlığını öğrenmek hoş değil. Kız kardeşinin bulunduğu ilçe şehre komşu neredeyse şehirle birleşmek üzere olan ilçelerden birisi ve şu anda hangi tarafın elinde olduğunu bilemiyorum. Kadın da bilemiyor, yaşlı bir kadın ve iki çocukla oraya harekete geçmenin pek çok güçlük içerdiğini

bir kez daha yineliyor. Bu koşullarda oğlanların elbette yardımcı olacaklarını ve birlikte yaşamanın yöntemini yeniden oluşturmak, kuralları belirlemek gerektiğini söylüyor. Elbette bu kelimelerle değil, kendi kelimeleriyle. Kadının sesinde kararlılık tınısı var. Onun da ferahladığını, kocasının ani kaybının onu pek sarsmadığını düşünmeye başlıyorum. şu günlerde ani kayıp hiçbir şey ifade etmiyor. Dışarıdan gelen silah sesleriyle susuyor, ne olduğunu göremeyeceğini bile bile pencereye doğru bakıyor, sonra yine bana dönüyor. Mutfak tamamen boşalmış. Sabun bitmiş, makarna bile tükeniyormuş. Damadın evde stok yapmaya zaman bulamadan öldüğünü anlıyorum, belki stok yapma gibi bir düşüncesi de yoktu. Küçük oğlan dışarıda bir şeyler bulup yiyor bazen de eve getiriyormuş ama tabii bu tamamen yetersizmiş. Kadının açıkça stoklarımı açmamı istediğini anlıyorum. Sesi pek yardım ister gibi çıkmıyordu. Durumu tebliğ ediyor ve yapmam gerekenleri sıralıyordu. Ayrıca hava giderek soğuyormuş, ev de soğumaya başlamış. Hâlâ evimde barınmaları gerçeğini bir kenara bırakırsak nesnel bir durum analizi diyebiliriz. Çocuklarla birlikte evin de temizlenmesi gerektiğini, bu salonun muhakkak temizlenmesi gerektiğini de ekledi. Konuşmanın tamamının hâkimane bir üslupta olduğunu söylemek yanlış olmayacak. Tabii yatak odamı yeniden bana bırakacaklarından söz etmedi. Orayı kazanılmış bir hak, kendilerine ait bir alan olarak görüyor. Yavaşça sinirlenmeye başlıyor ama kendimi kontrol ediyordum. Konuşmasını bitirdikten sonra oturduğu yerden hızla kalkarak salondan çıktı. Kadının yeni bir tehdit unsuruna dönüşmekte olduğu apaçık ortadaydı, edilgenliğim hiçbir şey yapmama müsaade etmiyordu. Söylenenleri, talimatları kabullenmekten başka seçeneğim yokmuşçasına uysal biçimde dinlemekle yetiniyordum.

Gerçekten de takip eden günlerde kadının tavrı giderek değişmeye başladı. Kocasının ölümüyle bütün ailenin sorumluluğu sırtına binince oğlanları kontrol altına alma çabasına hız vermişti. Oğlanları evin içinde ve sokakta çeşitli görevler için koşturuyor, karaborsa veya takas pazarlarına gönderiyor, bazı tamiratlar yaptıırıyordu. Hatta dün iki oğlanın çerçöp ve küçük tahtalar yakmaya uygun uydurma bir sobayı tangirtılarla yukarı taşıdıklarına bile şahit oldum. Küçük bir sobaydı, bir odayı ısıtabileceği bile kuşkuluydu ama işe yarayabilirdi. Sobayı eski yatak odamıza taşıdılar.

Eski yatak odamızı yine oturma odası olarak kullanıyorlar, geceleri yaşlı kadın ve büyük oğlan orada uyuyor. Oğlumun eski odasında da kadın ve küçük oğlan kalıyor. Sobanın ardından oğlanlar yeniden tahta parçası bulma gayretine giriştiler. Paraları yoktu ama organize olmuşlardı, muhtemelen erzakı ve parayı benden bekliyorlardı. Kadın beni de oğlanlar gibi kontrol altına alma çabasında. Üzerimdeki baskının giderek artacağını hissediyorum. Kadın ve oğlanlar yaptıkları her şeye beni ortak olma mecburiyetinde bırakacaklar. Kış burada karşılamak istediklerine artık kesin gözüyle bakıyorum. Kış gelmeden önce onları göndermeli ve yola çıkmalıyım. Bu uysal tavrı daha fazla sürdürmem mümkün değil. Aksi halde bu evde bu aileye tutsak olacağım. Bu fikrin ansızın bilince ulaşmasıyla komşunun mutfağında donup kalıyorum. Damadın ortadan kalkmasının her şeyi daha kötüye götürdüğünü anlıyorum. İçinde bulunduğum duruma ilişkin tutsaklık gibi bir tanıımı hiç düşünmemiştim. Bazı kelimelerin apaçık telaffuzu durumun olduğu haliyle kavranmasını sağlıyor, her şeye açıklık ve berraklık kazandırıyor. Önemli olan doğru kelimeyi bulmak, doğru kelime gerçekliğe giden yol tabelasıdır. Evimin tamamen elden gitmesine, hemen her şeyin kontrolüm dışına çıkmasına izin vermeyeceğim. Bunları evden çıkaracağım ve kış tamamen gelmeden evden ayrılıp yola düşeceğim.

Dolaptaki malzemelere bakarak sırtıyorum. Kendi sırtışıma görebiliyorum. Taradığım fotoğraftaki taslak da görebilseydi kuşkusuz gurur duyardı.

Baskın

Aniden eski yatak odama dalıverdim. Damadın yokluğuyla kestirilemezlik uygulamasına bir süre ara vermiş olsam da bunu sürekli kılmanın daha doğru olacağı sonucuna vardım. Damarlarıma aniden bir kuvvet yürüdüğünü de söyleyebilirim. Her zaman hazır ve nazır olmayan bir kuvvet. Bunu o an değerlendirmeliydim. Öğlanların evde olmadığını biliyordum ve odaları teftiş etmeye karar verdim. Evde ne olup olmadığını öğrenmeye kararlıyım. Kadın ve annesi televizyon seyrettikleri yatağın üzerinde donakaldılar. Silahın nerede olduğunu sordum. İkisi de ağızlarını açmadan şaşkınlıkla bana bakıyorlardı. Bugüne kadar gördükleri benden bambaşka birisi söz konusuydu. Sesim bana bile biraz tuhaf ve yabancı geliyor. Sorumu tekrarladım ve ardından hapisshane koğuşlarını denetleyen gardiyanların kabalığıyla odayı altüst etmeye başladım. Silah bahaneydi, önemli olan odada neler olduğu tespit etmek ve evdeki hâkimiyetimi yeniden tesis etme kararlılığında olduğumu göstermekti. Böylece sobanın nasıl yerleştirildiğini de gördüm. Camlarından birini üstten kırmış, sobadan çıkan boruyu kırıktan dışarı çıkarmış, kalan boşluğu çaputla kapatmışlar. Kışın bu ıvır zıvırın bir faydası olabileceğinden kuşkuluyum. Eski yatak odam bu haliyle artık tam bir gecekonduya dönüşmüştü. Bavullar, denkler, torba ve kutularla perişan haldeydi. Üstüne uzanmış kadınları kaldırarak yatağın altına, komodinin altına baktım. Komodinin çekmecelerini, dolabın çekmelerini, yerdeki bavulları tek tek yokladım. Kadın sonunda bağırırmaya başladı, bağırıyordu ama ortalık zaten darmadağınikti, benim bir katkım söz konusu olamazdı. Bir tek kadınların üzerini aramamıştım. Orada durdum. Bulabildiklerim bir şiş ve bir bıçaktan ibaretti. Onlara el koyduktan sonra oğlumun eski odasına geçtim. Derhal oradaki yatakları, çantaları, dolabı, oğlumun kitaplığını altüst etmeye başladım. Kadın arkamda dikilmiş bağırıyordu. Niha yet damadın saklamış olduğu bir miktar para buldum. Fena bir miktar değildi ama gözüm parada değildi, söylediğim gibi silah

araması ve aslında bir denetim yapıyordum. Artık odalarda ne olup olmadığını öğrenmenin zamanının geldiği zannıyla hareket ediyordum. Bu oda daha bereketliydi: Bazı ilaçlar, üç bıçak, iki şiş, bir çekiç, bir balta, dört paket sigara. Gerçi baltayı daha önce görmüştüm. Küçük bir baltaydı ve eve tahta stoklamak için kullanıyorlardı. Birtakım boş şişeler, kutular ve bir sürü çerçöp. Oğlanlar odaları çöplüğe döndürmüşler, sokağa her çıkışlarında bir hatırayla dönmüşlerdi. Her şeyi olduğu gibi bıraktım, bıçaklar ve şişler umurumda değildi. Kadın sistemli gayretim sonucunda şaşkına dönmüş bakıyordu. Bağırmayı kesmiş, olanları seyrediyordu. Karşılıklı bakışıyorduk, öbür odadan yaşlı kadının söylenişini duyuyordum. Sakinleşip etrafa baktığımda çok da sistemli olamadığımı itiraf etmeliyim. İki odayı da darmadağın etmiştim.

Oğlumun odası ve yatak odamdan bana kalan izlenim ikisinin de son derece yabancılaşmış oluşlarıydı. Bu odada yıllardır uyuduğumu, uyandığımı, karımla seviştiğimizi düşünebilmek olanaksızdı. Oda neredeyse hiç hatıra barındırmıyor, içerisinde gördüğüm hiçbir rüyayı taşıyamıyordu. Bütünyle yabancı ve soğuktu. Dışarıdaki kargaşa yatak odasına kadar girmiş, burayı ele geçirmiş ve başkalaştırmıştı. Odanın bu haliyle sokaktan veya yabancı bir evden hiçbir farkı yoktu. Oğlumun odasında bir çocuğun büyüdüğüne inanmak olanaksız görünüyordu. İçeride yine bir oğlan çocuk büyümesine rağmen oda eski kokusunu yitirmişti. Duvarların, yatağın, dolabın rengi aynıydı ama burası artık başka bir odaydı. Oğlanın oyuncakları artık ortalıkta değildiler. Oğlanların nezdinde o kadar gündemden çıkmışlardı ki görünmüyorlardı bile. Oğlum küçük oğlandan iki yaş küçük olmalı diye düşündüm ve evdeki oğlanlar çok daha yüksek bir hızda büyümüşlerdi. Küçük oğlandan küçük oğlumun karaborsa pazarına gidip gelmesi, sokak çetelerine takılması, istediği zaman evden çıkması, istediği zaman gelmesi olanaksızdı. Küçük oğlan, oğlumdan on yaş büyükmüş gibi davranıyordu. Her şeye rağmen operasyonu gevşetmedim.

Odalardaki işimi bitirdikten sonra oğlanların gelişini beklemeye başladım. Her zaman yaptığımın aksine salonun kapısını kapatmadım. Dairenin girişini ve mutfığa gidiş gelişleri gözlem altında tutmaya başladım. İçeriden anne ve kızın söylenmelerini işitebiliyordum. Darmadağın ettiğim odaları toparlamak, eşyaları yenden istifleyip yerleştirmekle meşguldüler. Feryattan çok bir fisiltı

söz konusuydu. Verdiğim baskın nedeniyle tamamıyla şaşkındılar. Bana ne olduğunu anlamaya çalışarak kazakları, battaniyeleri, ıvır zıvrı katlıyor, oğlanların getirdikleri kesici aletleri eski yerlerine yerleştiriyorlardı.

Oğlanlar döndüğünde kapının önüne dikildim. İkisine de duvara dönüp ellerini havaya kaldırmalarını emrettim. İçimde bekleyen başka bir ben koşulların olgunlaşmasıyla, pervasızca dünyaya sıçramış gibiydi. Bu yeni benin, her zamanki kişiliğim uyusukça olan biteni seyredip uyuklarken filizlenip boy attığını tahmin ediyorum. Pervasızlık yeni bir kişilik halini alarak olağan halimi gölgede bırakıyor, onu olmadık eylemelere sürüklüyordu. Büyük oğlanın kafasına tabanca dayadığım halim geri dönüvermişti. İkisi de şaşırdılar önce. Ama ciddi olduğum bir süre sonra anlaşıldı, küçük oğlan bile afallamış gibiydi. Bıçak ya da şiş çekebileceğini düşünüyordum ve bir elim belimde tabancama dokunarak bekliyordum. Anneleri ve anneanneleri koridora çıkmış bizi seyreliyorlardı. Eylem çitasını bu denli yükseltmiş oluşum yüzünden donmuş ve yaygara koparamaz haldeydiler. Büyük oğlan küçük oğlana bakıyor, küçüğü bir gözle-rime, bir arkamdaki annesine bakıyor, karar vermeye çalışıyordu. Zamanda asılı kalmış, öylece bekliyorduk. Küçük oğlan sonunda ellerini havaya kaldırarak yavaşça duvara döndü. Bunun yeni bir dönüm noktası olduğunu daha o an biliyordum. Pervasızlığımın yeni bir zaferiydi. Büyük oğlan da aynısını yaptı. Üzerlerinde biraz paradan, üç somun ekmek, biraz kurtulmuş et, dört yumurta ve küçük birer bıçaktan başka bir şey yoktu. Hepsini geri verdim ve salona dönüp kapıyı kapatıp koltuğa çöktüm. Yorulmuş, hatta tükenmiştim.

Bütün yorgunluğuma rağmen oğlanların yenik, süklüm püklüm hallerini gözümde canlandırarak o ânın tadını yeniden çıkarmaya çalıştım. Zaferleri hatırlayarak ve düşünerek onları ilk yaşandıkları andaki lezzetleriyle yeniden yaşayabiliriz. Küçük oğlanın kirli ellerini kaldırışını gözlerimin önüne getirdim. Tırnaklarından ikisinin arasında epeyce kir birikmiş, nerelerde sürüldüğü belirsiz dirsekleri kapkara olmuştu. Büyük oğlanın pantolonunun dizleri de aynı durumdaydı. O ânın tadını defalarca çıkarmaya çalıştım. Kapıyı açıp içeri girişlerinden kollarını kaldırıp yüzlerini duvara dönüşlerine kadarki zaman parçasını defalarca tekrarladım. Hatırlayışların ilkiyle aynı tadı vermedikleri kesinlikle yalandır.

Bekleyiş

Koltukta kestiriyordum, hızla yerimden sıçradım. İlk kez evin bu kadar yakınında bu denli büyük bir patlama gerçekleşiyor. Bütün camlar titredi, masanın üzerindeki bilgisayar bile titredi. Nere-nin bombalandığını bilemiyorum, eve yakın önemli bir merkez olup olmadığını hatırlamaya çalışıyorum ama bunun bir anlamı yok. İntikam almak, saldırmak ve yıldırmaq için hemen her yer hedef alınabilir. Saldırıların mantıklı hedeflere yönelmesi gerektiğini zannetmek düpedüz mantık dışı. Uzun yıllardır biriken öfke kendisini ancak mantık dışı edimlerle ifade edebilir. Hınç azar azar birikir, bazen küçük patlamalarla açığa çıkarak biraz boşalıp rahatlar, eğer bu imkânı bulamadıysa insanların beyinlerindeki gizli tahtında ur gibi büyümeye başlar ve hiç tahmin edilmeyen bir anda cerahat bütün ülkeyi kaplar. Belki de hıncın daha küçük patlayışlarını bir nimet olarak görmeliyiz. Her neyse bu kez öyle olmadı, herkes son bir hesaplaşma için silaha sarıldığında itinayla hedef gözetmek anlamsızlaşır. Elbette, son bir hesaplaşma diye bir şey söz konusu değil. Hesaplaşma küçük ya da büyük sıçrayışlarla sonsuza dek sürecek.

Kalkıp pencereden baktım, karşı apartmandan birkaç kafa da bir şeyler görebilmek amacıyla gökyüzüne bakıyordu ama ben şanslıyım, bulunduğum pencereden birkaç kilometre öteden yükseldiği anlaşılan kara ve yoğun dumanı görebiliyordum. Duman yeryüzünden kurtularak bir istilacı iştahıyla gökyüzüne yükseliyor, yükseldikçe yayılıp kararıyordu. Dumanın çıktığı yerin neresi olabileceğini düşündüm, aklıma gelen ilk ihtimal eski polis merkezi oldu. Eski diyorum çünkü sanırım şu anda orası bölgeyi kontrol altında tutanların merkezlerinden birisi, orada hâlâ polislerin olduğunu bilmek oraya polis merkez sıfatı kazandırmıyor. Bina muhtemelen yerle bir olmuştur, tabii hakikaten o binaysa ve bomba hedefini bulduysa. Siren sesleri geliyor. Ambulans ve sağlık sisteminin her şeye rağmen çalışabiliyor oluşunu insanlığın büyük kazanımlarından birisi olarak görüyorum. Her patlama sonrası kesi-

len elektrikler için endişelenmeye gerek yok, elektrikler iki gündür kesik. Bu, patlamanın yarattığı hasarla bir süre daha bekleneceğini gösteriyor sadece. Sarındığım battaniyeyle camın önünde durup karşı komşuların endişeli yüzlerinde kendi yüzümün yansımasını izliyorum. Camı hemen kapattım, içerinin daha da soğumaması gerek, içeride endişeli bağırışlar duyuluyor, küçük oğlan dışarıdaydı ve muhtemelen annesi endişelenmiştir. Sokaklarda dolaşıp duran oğlanın çetelerin birisi tarafından bıçaklanma ihtimali, bir bombayla ölmesi ihtimalinden çok daha fazla.

Arama tarama operasyonumdan sonra küçük oğlanı nadiren görüyorum. Sesini çıkarmıyor ama muhtemelen daha da hınçla dolmuştur, intikam için bekliyordur. Oğlan kendisine baskın yapılmasını karşılıksız bırakmayacaktır. Muhtemel tehlikeye karşın pervasızlığımı sürdürüyordum. Artık üstlerini aramıyorum ama evin içinde pervasız alımlarla dolaşıyor, bazen aniden odalardan birinin kapısını açıp içeridekilere öylece bakıyor ve ardından kapıyı kapatıp salona dönüyorum. Mutfakta da varlığımı daha çok göstermeye karar verdim. Mutfğa getirdiğim yiyecekleri ve oğlanların getirdiklerini ikide bir kontrol ediyor, fazla tüketim kaydedildiyse derhal uyarıyor, temiz su tüketimi kurallarını yeniden belirliyor, tütün lüzumsuz kullanımını engellemeye çalışıyorum. Hatta bir keresinde kadın ve annesi mutfakta yemek yaparlarken mutfğa girip yemek yapış süreçlerini bir bir gözlemleyip hataları, hangi uygulamanın daha az tüp kullanımına yol açacağını, nelerden özellikle tasarruf edilmesi gerektiğini tek tek not alıp bildirdim. Yemek yaptıkları sırada kontrol edilmek kadınlarda, küçük oğlanda üzerinin aranmasına müsaade etmesi sonucu oluşan duyguya benzer bir duygu yaratmıştır. Rahatsızlıklarını sırtlarından anlıyordum. Yaşlı kadın mutfak masasında oturmaktan başka bir şey yapmıyordu ama onun da ellerinin titrediğini fark ettim. Ben arkalarında belirlediğimde konuştukları her neyse sohbet hemen kesilivermiş yerini tatsız bir suskunluğa bırakmıştı. Nedeni, kaynağı ve bizzat yaratıcısı olduğum suskunluklardan haz almaya başlıyordum. Suskunluk, pervasızlığımın ve canlılığımın bir meyvesiydi. Başarımı evde yarattığım suskunluğun yoğunluğuyla ölçmeye başlıyordum. Hiçbiri benimle konuşmuyordu, ben de onlarla. Genel ve yoğun bir küslük sürecine girilmişti. Çocukların annesiyle son konuşmamız evdeki kalıcılıklarını ilan ettiğinde yaşanmıştı ve kimse daha ma-

kul bir paylaşıma niyetli değildi. Sadece arada bir kısa, tek bazen iki kelimelik uyarı cümlecikleri savuruyordum. Sarf ettiğim uyarı cümlecikleri suskunluğu daha da yoğunlaştırmaktan başka bir şeye yol açmıyordu. Sessiz ve usandırıcı varlığımın evin her köşesinde hissedildiğinden eminim. Dışarı çıkıp eve döndüğümde sessizliği boşta bırakmamak uğruna her odanın kapısını açıp içeri bakıyor, gözlerindeki usanma hissini kaydediyordum. Yine de hareket etmeye, kıpırdamaya, evden göç etmeye niyetleri yok gibiydi, uğursuz tahakkümümü kabullenmiş gibi sessizce yaşıyorlar, başlarının üzerindeki çatıya gerçekten minnet duymaya başlıyorlardı.

Alışmak

Küçük oğlanın getirdiği siparişleri masamın üzerine yaydım, bakıyorum ve gelişmeleri gözden geçiriyorum. Oğlanlarla aramı düzeltmenin anlamlı hatta zorunlu olduğu sonucuna birkaç gün önce vardım, öncelikle küçüğü kazanmak gerektiğini uzun zamandır biliyorum. İki üç gün girişlere çıkışlara kulak kesildim. Nihayet küçük oğlanı kapı önünde yakaladığımda eline bir alışveriş listesi ve biraz para tutuşturdum. Liste uzun değildi. Temel birkaç ihtiyaç maddesi. Para da çok değildi, gözden çıkarılabilir bir miktar. Küçük oğlanın gerçekten de yeniden sipariş alıp almayacağını görmek istiyordum. Oğlan listeye, listenin üzerindeki paraya ve bana baktı. Beklediğimin aksine hemen elini uzatmadı, düşündü. Benim ne yapmak istediğimi anlamaya çalışıyor gibiydi. Sonra beklemesini söyleyerek salona gittim ve yıllardır nedense atamadığım, artık bana epeyce küçük gelen montu oğlana uzattım. Oğlanın kabanı beğendiğini sanmıyorum. Yine de üzerindeki uyduruk şeyden çok daha sıcak tutacağı muhakkak. Üzerindekini çıkarıp uzattığım montu giydi. Üzerine biraz büyük geliyor, monttan ziyade bir kaban gibi görünüyordu, solgun ve eski görünüyordu ama sıcaktı. Kimsenin modayı önemseyeceği günlerde değildik ve hava giderek daha da soğuyordu. Montu giymesinin ardından iç cebi olup olmadığını kontrol etmek istedi. Mantıklı bir düşünce. Dört iç cebi olmasından hoşnut kaldı sanırım ama belli etmedi. Bu montu zamanında çok severdim ve atmaya kıyamadığım nadir giysilerden birisiydi. Üzerindeki solgunlukta yılların, yağmurun, karın ve rüzgârın izi varmış gibi geliyordu bana. Yılların hızı yüzeyine işlemişti. Hatta sanırım karımla ilk buluşmamızda bile üzerimde bu vardı. Karsız, yağmursuz ama soğuk ve kuru bir kış günü. Montla ilgili başka anıları şimdi düşünmek istemiyorum, artık oğlanın üzerinde bir hayalden ibaret. Üzerine, astarına sinmiş geçmişin pek bir anlamı kalmadı. Geçmiş çekiştirmeye, yanımızda sürüklemeye uğraşmamalıyız. Farkındayım, fotoğrafları dijitale geçirme çabam bu söylediklerimin tam aksini işaret ediyor ve çelişkilerimize şefkatli

davranmalıyız. Küçük oğlan aynı somurtuk ve şeytani ifadeyle bunu neden yaptığını anlamaya çalışıyordu. Hiçbir iyiliğin karşılıksız olamayacağını öğrenecek kadar deneyim edindiğini var sayıyorum, listeyi ve parayı yeniden uzatıyorum. Bunun bir tür anlaşma olduğunu anladı tabii. Bir tür işbirliği teklifi. İşbirliğinin onun için de yeni imkânlar sunabileceğini ihsas etmek, babasının ölümünün ardından ağabeyini konu dışı bırakarak ailenin erkeği olabileceğinin, bunun resmileşebileceğinin ihsası. Dışarıdan daha geç dönebileceğinin ihsası. Annesinin ele aldığı aile işlerinin, kontrolün dışında kalma ihtimalinin ihsası. Bunların hepsini daha o an düşündüğünden eminim. Beni tartıyor, başka neleri verebileceğimi düşünüyor, çıkar hanesine girme ihtimali olan unsurları bir bir tarıyor. Tek olumsuz yönü bana hesap verecek duruma gelmesi ama bu o kadar önemli değil. Beni kandırabileceğini, uyutabileceğini, aslında ona muhtaç olanın ben olduğumu düşünüyordur. Karşı tarafın hüsnü kuruntuları cephaneliğimizdir. Hemen her şeyi gözden geçirdikten sonra önce sipariş kâğıdını alıp bakıyor, ardından parayı eline uzatıyorum. Bu kadar önemli bir anlaşma ânında dahi konuşmuyoruz. Eline tutuşturduğum parayı dudak bükerek gözden geçiriyor, sonra sayıyor ki bu iyiye işaret, iyi bir eğitime işaret. Paraları yeni ve bol montunun bir sürü iç cebinden birine rastgele sıkıştırıp çıkıyor. Hepsini bu kadar. Umduğumdan çok daha kolay gerçekleşti her şey.

O günden sonra alınacak, bulunacak, bulunması gereken şeyleri bir bir listeliyor, eline para veriyor ve döndüğünde paranın üstünü almayı asla unutmuyorum. Damadın ortaya çıkmasından önceki günlere döndüğümüzü söyleyebilirim. İlk kez para üstünü istediğimde öfkelenmişti. Damadın gelişinin öncesinden beri oğlanın para üstü verme âdeti yoktu ve daima üzerinde taşıdığı, içinde kemerinin altına saklı küçük çanta bu tür birikimler sonucunda ona nefes aldıracak, belirsiz harcamalar yapılabilecek seviyeye ulaşmıştı. Ben ise artık oğlanın hareket alanını olabildiğince kısıtlamaya kararlıyım. Verdiğim paranın üstünü istemeyi asla ihmal etmiyorum, paranın üzerini sayıp yarısını oğlana geri veriyorum. Tabii para üstü yaklaşık bir kavram. Herhangi bir şeyin fiyatını kesinlikle bilebilmek olanaksız. Karaborsada malların değeri hızla değişiyor, bir borsa gibi anlık oynamalarla fırlıyor. Örneğin komşu ilçede çatışmaların yoğunlaşması, yağ fiyatlarını, kibrit fiyatlarını, makarna fiyatlarını

hızla yükseltiyor veya biraz önceki gibi bir bombanın yakınlarda patlayışı bazı mamullerin ortadan yok olmasına yol açıyor. Karaborsacılar çevredeki her gelişmeyi, çatışan tarafların şehirdeki her yeni konumlanışını doğrudan fiyatlara yansıtabilecek durumdalar ve onlara ayak uydurmaktan başka bir seçenek yok, üstelik biriktirdiğim para hızla eriyor.

Para bütünüyle erimeden sırt çantamı toplamalı ve yola çıkmalıyım. Ama kıpırdayamıyorum. Sakladığım para eninde sonunda bitecek. Hızla boşalan kasaya rağmen evdeki yeni iktidarlı dönemin sarhoşluğu içinde oğlanlara siparişler verip duruyorum. Büyük oğlanın da muhtemelen küçüğün yönlendirmesiyle daha işbirlikçi bir tavır takınmaya başladığını gözlemliyorum. İş yapmaya, sorumluluk almaya yatkınlaştı, daha az somurtuyor ve daha az mızımızlanıyor. Babasını bile daha az özlüyor olmalı. Küçük oğlanın benim iktidarım altına girmesi gibi büyük oğlan da küçüğün kontrolünde. Zincirleme iktidar en iyisi, herkesi tek tek kontrol etmekten kurtulunuyor. Önemli olan zincirin kopmamasını sağlamak. Büyük oğlana verilecek çorap, eldiven gibi giysileri, para üstlerinin yarısından gereken miktarı küçük oğlan aracılığıyla iletıyorum. Arada bir de doğrudan büyüğe ulaşıp ulaşmadıklarını kontrol ediyorum. Oğlanların işbirlikçi davranışları pahalıya mal oluyor ama kendimi daha rahat hissediyorum ve oğlanların mutlaka bir gün büyük bir sorun çıkaracaklarına eminim. Bu iki oğlan babaları gibi güvenilmezler, özellikle küçük oğlan muhtemelen istediğinde beni öldürebilecek ilişkilere sahip. Hayatta kalabilmek için bu tür ilişkilere sahip olmak şart.

Hemen herkes çatışan taraflardan birisine sempati duyuyor, hemen herkes çatışanlardan birinin akrabası; hemen herkesin sokak çetelerinden, yağmacı gruplardan, iyice bağımsızlaşan polis ve asker gruplarından bir tanıdığı var. Şehir bu ilişkilerle karnını doyuruyor ve yaşıyor. Benimse hiçbir ilişkim ve dayanağım yok. Bunun epey zamandır farkındayım. Sokaklarda hüküm sürenlerin hepsi uzağım dalar. Önceleri bunun endişe verici olduğunu düşünmüştüm. Bu kargaşanın ortasında dayanaksızlık ölümcüldür, toparlanıp gitmeye hazırlanıyorum ama hâlâ buradayım ve bazı ilişkiler geliştirmek için çok geç. Üstelik uzun zaman kimseyle ilişki kurmamanın, sığınakta beklemenin hayatta kalmanın biricik yolu olduğunu düşünmüştüm. Oysa şehirdeki zaman uzayıp kışa bağlanmaya başladığında bir

başına ayakta kalmanın olanaksız olduğunu görüyorum. Sonunda çetelerden veya taraflardan birine teslim olmak zorundasınız. Hele de paranız yoksa veya tükenmişse. Yakıt, yiyecek ve hatta su için ortaya çıkmak ve bir şeyler takas etmeye çalışmak, üzerinize saldıran, sizi itip duranlara karşı koruma bulmak zorundasınız. Küçük oğlan o gençleri getirmeseydi damadın mezarını kaç saatte kazardım kim bilir! Ya da küçük oğlanın bugün bulup getirdiği ağrı kesici ve soğuk algınlığına karşı ilaçları hiçbir yerden bulamazdım. Eski hayatta üzerinde düşünülmeyecek kadar sıradan ihtiyaçların giderilmesi böylesi zamanlarda umulmadık derecede zorlaşıyor. Hemen her etkinlik yoğun bir çaba ve ilişkiler dizisi gerektiriyor. Evet, oğlanlar beni öldürtebilirler veya aksine benim ulaşamayacağım ilişkilere köprü olabilirler. Neyse ki damattan kalanla artık iki tabancam var ve gerektiğinde bunları kullanmaktan çekinmeyeceğim. Bu dayanaksız düşünceler arasında salınıyorum ve geçmişte kalan dünyayı düşünmemeye çalışıyorum. Geçmiş düşünmek giderek acı verici hale geliyor. Bilinen, alıştığım dünya beraberindeki bütün kurallar, alışkanlıklar ve ilişkilerle birlikte eriyip gidiyor. Arkadaşlarımdan haber alabildiğim anlar epeyce nadir; bir kısmı taraflardan birine katıldı ve beni aramaktan çok daha önemli dertleri var, bir kısmı şehri, bir kısmı ülkeyi terk etmiş, diğerleri de bulundukları yerde siper alarak değişen dünyaya uyum sağlamaya çalışıyor. Bana en yakın grup herhalde bu. Yani değişim ve kargaşayı kabullenerek, artık normal bir yaşamın yeni kuralları olduğunu bilince çıkaranlar. Dünyanın değişmesine katkıda bulunanlar ile değişim kargaşasına uyum sağlamaya çalışanlar diye iki kategoriden söz edebiliriz. Ben toparlanan birisiydim sadece, şimdiyse yavaş yavaş uyum sağlamaya başlıyorum ve bu ürkütüyor.

Sonuncu fotoğraf

Son fotoğrafa ulaştım. Hayretle son fotoğrafa bakıyorum, elimde evirip çeviriyorum, bir türlü tarayıcıya koyamıyorum. Belki de bütünüyle gereksiz olduğu için en sonlara bıraktığım bir fotoğraf. Oradan bana bakan kimseyi tanımıyorum. Hiçbir yüz bir şey ifade etmiyor. Bunu taramalı mıyım? Bu solgun, fazlasıyla solgun fotoğraftakiler, taramadığım takdirde kesinlikle yokluğa karışacaklar. Haklarında hiçbir şey bilmediğim kişiler zaten yokluğa mahkûmlar ve onları taramanın da gerçek bir anlamı yok. Tarama işini bitirmek istemiyorum, yola çıkamayışımın gerekçesini ortadan kaldırmaya çekiniyorum. Son fotoğraf da tarandıktan sonra bu karmaşa denizinin ortasında amaçsız ve gündemsiz kalakalacağım. Kendime sıraladığım gerekçeler tükenecek. Kışın iyice bastırılmış olması da bir gerekçe sayılabilir. Dışarıda kar yağıyor. Yılın ilk karı. Ayağımda üst üste iki yün çorap, sırtımda battaniyeyle masanın başında oturuyorum. İçeriden hafif bir duman kokusu geliyor. Hepsi içerideler, o uyduruk sobanın başında ısınmaya çalışıyorlar, sobanın borusundan hep bir miktar duman sızıyor. Borunun camdan geçtiği yerden de içeri soğuk giriyor. Yağan karın bu kadar sevimsiz olabileceğini hiç düşünmemiştim. Üşüyorum ve yeni başlayan kış sonsuz bir zamanı kaplamaya adaymış gibi geliyor. Aylar boyunca sonsuzluk. İlk kez yağmasına rağmen kar tutacak gibi görünüyor. İlk bir kış olmasını umuyordum ama öyle görünmüyor. Ayaklarımı arada bir yere vuruyorum, parmaklarımı oynatıyorum. Elektriklerin her an kesilmesini bekliyorum. Elektrikli ısıtıcı kullanmaya çalışanlar yüzünden sistem tamamen çökecektir. Üst kat komşum elektrikli ısıtıcı kullanıyor, giriştekiler de. Bir tane de ben bulmalıyım. Toplam felakete benim de bir katkı olmalı.

Elimdeki fotoğrafa bakıyorum ve tarayıcıya yerleştirip tarıyorum. Bitti. Bütün fotoğrafları ve beş defteri dijital ortama geçirmeyi başardım. Sandığımın aksine içimde bir sevinç, rahatlama ya da ferahlık yok. Geçmişin güvencede oluşu şimdiyi fazlaca değiştirmiyor. Şimdi hep aynı tatsızlıkta ve belirsizlikte asılı kalıyor. Geçmiş

de belirsiz, daima yeniden ve yeniden yorumlayabiliyoruz, yeniden hikâyeleştirebiliyoruz geçmiş. Son fotoğrafa hikâye uydurmak bile olanaksız. Buna rağmen onu da sonsuz dek ölümsüzleştirdim. Dijital uzayda anlamını yitirmiş bir çöp daha. Kimsenin herhangi bir yorumda bulunamayacağı bir çöp parçası. Bütün fotoğrafları çeşitli kategorilere ayırarak dosyaladım, bu son fotoğraf soru işaretleriyle taçlanan bir dosyaya gönderiliyor, orada diğer otuz beş soru işaretli resimle birlikte kesin bir ölüme sürükleniyor. Dosyalara, dosyalara koyduğum isimlere bir daha bakıyorum, bir de bir kolinin içine fırlatılan taranmışlar yığınınına. Tarayacaklarımın bulunduğu koli tamamen boş, bomboş. Hemen her şey artık yola çıkmak gerektiğini söylüyor buna karşın kışın şehirden çıkma ve kasabaya ulaşma çabası bütünüyle budalaca olacaktır. Soğuk, çatışan tarafların ve yağmacıların arasında kalmaktan daha büyük bir felaket olacaktır. Evin içinde bile üşüyorum. Kolileri ve fotoğrafları götürüp içerideki sobada yakıp yakmamayı tartıyorum kafamda, henüz her şeyi yakmaya hazır değilim. Geçmişten ayrılmaya hazırlıklı değilim. Cep telefonumdaki ve bilgisayardaki fotoğrafları da taşınabilir diske aktarmam, ardından bir kopya daha hazırlamam gerekiyor. Bunlar bitip tükenmez tarama çabasının yanında oldukça kolay ve zaman almayacak işler. Elektrik varken bu işleri de yapmaya karar veriyorum. Elektrikler gidebilir ve bir daha gelmeyebilir. Kış mevsiminde bu mümkün. Dosyalar bir bellekten diğerine, sonra bir diğerine uçup duruyor.

İki taşınabilir diski elime alıp tartıyorum. Boş hallerinden daha ağır değiller. Onca fotoğraf ve onca defterin hiçbir ağırlığı yok. Hemen her şeyin gerçekten de bu iki diskin içinde olduğuna inanasım gelmiyor. Hemen her şey iki kopya halinde, bu kadar işte. Belki de gerçek ağırlıkları budur, kâğıttan mürekkepten arındırıldıklarında, ağırlıklarını kaybederek özlerine dönmüşlerdir. İkisini de ayrı ayrı naylonlara sarıp bantlıyorum, ayrı ayrı paketleyip sırt çantama konulmak üzere hazırlıyorum. Ne gibi badireleri atlatalarını gerektiğini bilemeyiz. Hava ve su geçirmez olmalılar. Nihayet seyahate hazır halde masamın üzerinde bekliyorlar. Mahrumiyet içinde geçen ayların çürük meyveleri.

Oğlanlar iki gündür dışarı çıkmıyorlar ve ortalıkta görünmüyorlar. Hastalanmış olabilirler. Soğukla birlikte hastalıkların artışı ve kargaşada rahatça yayılıp evrimleşen yepyeni virüslerin kenti boy-

dan boya katetmeleri sürpriz olmayacak. Evdeki ve sırt çantasındaki ilaç stoklarını düşünüyorum: Ağrı kesiciler, soğuk algınlığına karşı olanlar, vitaminler, ishal ilaçları, ateş düşürücüler vb. Çok da yaratıcı bir stok sayılmaz. Bir kısmı salonda, bir kısmı sırt çantasında, bir kısmı da komşu dairedeki buzdolabında bekliyor. İçeridekilerin topluca hastalanmaları durumunda ne yapabileceğim üzerine kafa yoruyorum. Onları odalarında karantinaya almak bir çözüm değil. Karantina demek bakım hizmetleri demek ve onlara bakacak değilim. Mesela yaşlı kadın her an hastalanabilir, şimdiye kadar ciddi bir sorun yaratmamış olması bile inanılır gibi değil. Muhtemelen kendi ilaçları vardır ama şimdiye kadar bitmiş olmalı. Oğlanlar ilaçları bir yerlerden bulup getirmişlerdir. Eczaneler çalışmıyor, hemen hepsi kapalı. Buna karşın ilaçların çeşitli dispanserlerde veya karaborsada, özellikle karaborsada bulunabileceği söyleniyor. Eczanelerin de kendi aralarında bir karaborsa zinciri varmış. Onları suçlayamayız. İlaça ulaşabilen oğlanlar hastalanırlarsa tedarik epeyce zor olacak. Kendimi kar altında ilaç pazarlığı yaparken ve her defasında önerilen fiyatı ödeyerek, istismar edildikten sonra süklüm püklüm eve dönerken hayal ediyorum. Üstelik pazarlık etmek için gereken para artık sonuna dayandı, sadece yolculuk etmek için gereken para mevcut ve onu asla harcamamalıyım. İçeridekiler artık kaynağın kuruduğunu idrak etmek zorunda ve ben hareket etmeliyim. Buna rağmen kıpırdamıyorum. Kıpırdarsam üzerimdeki battaniye hava akımlarına açılacak, kıpırdamamalıyım. Hastalanıyor olabilir miyim? İhtimal dışı sayılmaz. Daha şimdiden hastalandığımı düşünürsek bu kışın atlatılması giderek güç görünüyor. Çöp dağlarının üzerinin karla kapatılması, şehrin sefaletinin örtülmesi hoş bir fikir olsa da yağın karın örüntüsü üşütüyor.

Her şeye rağmen battaniyenin uçlarını sıkıca tutarak masanın başından kalkıyor, camın yanına yaklaşıyorum. Bazı yerlerden dumanlar yükseliyor, yakılan çöp yığınları ve sokaklarda ısınmak için yakılan tahta parçalarının başındakileri gözümün önüne getiriyorum. Çatışanlar, çeteler, sokakta kalanlar büyük ateşlerin başında boş boş durarak birbirlerine bakıyorlar. Isınmak için çatışmaya, evleri basmaya, yoldan geçenlere musallat olmaya, hatta birbirleriyle kavgaya hazır görünüyorlar. Ateşlerin başında her an silahların çekilebileceğini, mermilerin uçmaya başlayacağını düşünüyorum. Sokak köpeklerinin bile daha asabi ve saldırgan olduklarını

görebiliyorum. Sokağın başındaki köpek çetesi de daha saldırgan. Üyelerinden ikisini göremiyorum artık. Ölmüşlerdir. Buna karşın üç yeni üyeleri var. Biri sokak köpeği, diğer ikisi evlerde beslenemeyip veya ev sahiplerince kaçarken dışarı bırakılan ve bu koşullarda yaşamaya hiç alışkın olmadıkları bir bakışta anlaşılan cinsten. İki ev köpeği kırılganlıklarını ve rahat alışkanlıklarını hızla aşıyor, giderek sokak köpeklerinden bile daha saldırgan hale geliyor. Hatta çetenin diğer üyelerine saldırıyorlar. İkisi aralarında küçük bir alt çete oluşturuyor, diğer köpeklerden birine saldırmak gerektiğinde aynı anda harekete geçiyor. Kendilerinin cennetten sürülmekle, hep cehennemde yaşayan diğerlerinden farklı bir gerçekliğe sahip olduklarının daha başından farkına varmışlar. Bütün köpekler sık sık koro hainde havlıyor. Saatler boyunca solukları kesilene kadar havlamak zorundalar. Artık her âna onların havlayışlarının eşlik ettiğinin farkına varıyorum. Kolidekileri içerideki sobada hemen yakıp yakmamaya hâlâ karar veremiyorum. En azından ailenin gözleri önünde kendi mahremiyetimi ateşe vermek istemiyorum. Günaha kimsenin tanık olmasını, kimse tarafından suskunlukla kınanmayı istemiyorum. Pencerenin önünden kar zerreleri iniyor, ne karda bir yumuşaklık ne de ateş başlarında sıcaklık var.

Hastalık

Sorumluluk mutlaka bir yerden sızıp nüfuz ediyor, kayıtsızlık yıpranıyor ve akışa teslim olunuyor. Kendi hastalığımдан başka bir nedenle bölge kliniğine ulaşmaya çalışacağımı hiç düşünmezdim. Hastalık evin içine kadar sızdı. Ev de arınmış ve korunaklı değil artık. Büyük oğlan hastalanmış. Bunu önemli bir sorun olarak görmüyordum. Önemli olan küçüğün sağlam kalması. Küçük oğlan iki günde bir dışarı çıkıp bir şeyler aramaya ya da ne olduğunu bilmediğim mesguliyetlerle uğraşmaya çıkıyor. Üzerinde verdiğim eski montum, bir eşofmanın üzerine giydiğı pantolon, üst üste iki kazak ve üst üste giyilmiş iki yün çorap. Oldukça ağır bir teçhizat. Oğlanın giydikleri yüzünden kolay hareket edemediğı ortada. Buna rağmen yılmadan sokağı çıkmakta kararlı. Annesi oğlunun tek başına gönderilmesine içerliyor, muhtemelen benim de çıkıp sokaklarda bir şeyler aramam gerektiğini düşünüyor. Hele de para kaynaklarının artık tükendiğini açık seçik açıkladıktan sonra. Benden daha ciddi bir çaba bekliyor. Çaba gösterecek değilim. Kendi kendime bir ay yetebilecek durumdayım ve burada daha fazla duracak değilim. Bir ay yetecek gıda stokunun bir hiç olduğunun farkındayım. Bu aile gelmeseydi çok daha uzun süre dayanabilirdim. Stoklarımı bitirdikleri gibi şimdi de kınayıcı bakışlarla beni süzmeleri tahammül edilir gibi değil. Beslenme ve gıda bulma çabasına girişmemi, küçük oğlanla birlikte karlı sokaklarda sürtmemi, dahası büyük oğlan için bir şeyler yapmamı bekliyorlardı. Belki doktor bulmamı, belki de çocuğı açık olup olmadığı belli olmayan en yakın hastaneye götürmemi bekliyorlardı. Bense kımıldayacak gibi görünmüyordum. Bütün sorumluluklardan azade kar yağışını seyreliyor, mevsimin uzaktan süzülen bir kuşu izler gibi geçeceğini umuyordum ama kendimi kadın ve büyük oğlanla birlikte bölge kliniğinin kapısında buluverdim.

Sabah dışarı dalgın dalgın bakarken irkilerek geri döndüm ve elimi silahıma götürdüm. Kadın silahımla da, yaptığım ani hareketle de ilgilenmedi, oğlunu artık mutlaka hastaneye götürmek

gerektiğini söyledi. Bu artık daha fazla ertelenemezdi, oğlunu göz göre göre yitiremezdi.

Kar altında ölü ve tekensiz sokaklar. Annenin çekiştirdiği hasta çocuk ve önde ben. Karların üzerinde zorlukla yürürken küçük oğlanın evde yapabilecekleri üzerine düşünüyordum ve elbette üşüyordum. Oğlan da bizimle birlikte gelmeliydi ama annesi onun evde kalmasında ısrar etti. Belki onun da hastalanmasını istemediği içindir. Şehri örten kar örtüsü kargaşayı ötelemişti ve şehirde tuhaf sessizlik vardı. Kar, çatışmalardan çıkan gürültüyü emerek şehri suskunluğa itmişti. Yürümek oldukça güçtü. Karın ne denli vahşi ve yayılmacı olabileceğini görüyorduk, kargaşanın üzerine çıkabiliyor, sokaklardaki küçük muharebelerin üzerini örtebiliyordu. Oğlanın ayaklarında benim verdiğim botlar var. Kadının ayakkabıları ise kar suyunu emiyordu. Ailenin kışa hazır olmadığı, kışı hiçbir şekilde düşünmediği ortadaydı. Büyük oğlana benim eski botlardan birisini verdim, ayağına büyük geliyor ancak içine gazete kâğıdı koyarak kullanılabilir. Kadına da karımın geçen sene aldığı botu verdim, ama şanssız biçimde ayağına küçük geldi, mecburen kendi mevsimlik ayakkabılarını kullanıyor.

Sokak başlarında varil içinde ateş yakıp ısınmaya çalışan silahlı adamlar bize bakıyorlar. Kimsenin çatışmaya niyeti yok, şu anda en önemli düşman kış. Bir yerlerden söktükleri tahta parçalarını el arabasında taşıyan çocuklar ve etkisi hafiflemiş yağış. Tabii geçmemiz gereken iki barikat veya kontrol noktası. Tabancamı evde bırakmak beni tamamiyle güvensiz hissettiriyordu. Olabilecek hemen her şeye karşı korumasız ve çıplak hissediyordum, sokakta ve evde. Eve döndüğümüzde bile savunmasız olacağım. Ama bir barikata gelindiğinde tabanca sorun olabilir. Nitekim üstümüzü aradılar ve kimliklere baktılar. Kimliklerden ne çıkarabilecekleri meçhul. Belki fotoğrafa, isme, soyada ve doğum tarihine, doğduğunuz yere bakarak bir şeyler çözmeye çalışıyorlar, onlarınki de bir tür fotoğraf okumasına benzetilebilir, kimlikteki bilgilerin bir şeyler çağrıştırmasına yönelik bir sorgulama. Nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun, ne iş yapıyorsun gibi sorular. Her güvenlik noktası meçhul tehditlerle dolu. Zamansız bir kaprisin sonuçlarını bilemeyiz. Silahlı adamlar sorgulama sırasında yüzümden bir şeyler çıkarmayı umarcasına bakıyorlar. Bakışlar altında yoruluyorum. Üşüyorum ve terliyorum. Kadının ve çocuğun neyi olduğumu, niye bu kadın ve çocukla

birlikte olduğumu soruyorlar. Böyle bir soru gelebileceğini hiç düşünmemiştim. Bu sorularla muhatap oluvermek beni şaşırttı ama kadın halasının oğlu yani akraba olduğumuzu söyleyiverdi. Kliniğe tek başına gitmek istemediğini söyledi. Silahlı adamlardan bazıları buna pek inanmadı, hafifçe sırtmaya başladı. Sırtma bir aşağılama halini alıyor ama dosdoğru soruyu soranın gözlerine bakıyorum. Diğerlerinin sırtmasına sinirleniyorum ama sinirlenmemeliyim. Taraflardan birine mensup değilsen evden çıkmamalısın, tam o anda bunu düşünüyordum. Barikatların dünyasında evdekilerin, evlerine kapanıp her şeyin son bulmasını, fırtınanın selamete atlatılmasını bekleyenlerin aşağılandığının farkındayım ama dışarı çıkmak zorunda kalınıyor, barikattakilerin sorularıyla karşılaşmak zorunda kalınıyor, evimdekilerin, evimden bir türlü gitmeyenlerin benimle ilişkisine dair imalı sorulara muhatap olunmak zorunda kalınıyor. Kadının kimliğine de bakıyorlar. Göremiyorum kimliği, doğduğu yeri, doğum yılını göremiyorum. Ne olduğumuzu kimliklere ve yüzümüze bakarak çıkaramıyorlar, bu kez büyük oğlana bu kadının ve benim kim olduğumuzu soruyorlar. Oğlanın kolayca açık vereceğini, kekeleyeceğini biliyorlar. Kekeliyor oğlan ama duraksamalara rağmen annesinin ezberlettiği hikâyeyi olduğu gibi anlatmayı beceriyor. Oğlanın hasta olduğunu anlamamak imkânsız. Kimliklere bakıp aralarında fısıldaşarak bir karara varmaya çalışıyorlar. Bekliyoruz ve onları izliyoruz. Üç kişi fısıldaşıyor, altı kişi içinde ateş yanan bir varilin başında ilgisizce ısınmaya çalışıyor. Bize ve karar vermeye çalışanların tartışmasına bütünüyle ilgisiz görünüyorlar. Buna rağmen bir komutla kim olduğumuzu hiç düşünmeden, masum olup olmadığımıza dair hiçbir fikirleri olmaksızın, hayatlarımız hakkında hiçbir şey bilmeden üzerimize ateş açacakları muhakkak. Ateş açarlar ve yerdeki ölülerimize baktıktan sonra ellerini ısıtmak için varilin başına dönerler. Onlar için hiçbir şey değiliz. Böyle düşününce bizi geçirip geçirmeyeceklerine karar vermeye çalışanlara şükran duymadan edemiyorum. Bizi ciddiye alıyorlar, kimliklerimizi, amaçlarımızı, hedeflerimizi irdeliyorlar. Olmadık bir kararla bizi vurmaya kalkışsalar bile şükran duygusu olumsuzlanmış olmayacak.

Klinik gerçekten açıktı. Bütün sistemin eşitsiz bileşik çöküşü farklı biçimlerde tezahür edebiliyor. Çöpler alınmıyor, kamusal ulaşım çalışmıyor, ambulanslar nadiren çalışıyor ama klinik açık.

Buna karşın klinikte su, elektrik ve ilaç bulunmuyor. Kliniğin kapısındaki silahlı adamlara bakıyorum. Bir binek otosundan indirilen yaralının güçbela arkadaşları tarafından içeri taşınışına. İçeri girmedim. Kadının bir başına oğluyla girmesinin daha avantajlı olabileceğini düşündüm. Kapının yanında üşüyerek gelip gidenlere bakıyorum. Kliniğe giden otomobil yolu bile karla kaplı, kimse karı küremeyi düşünmüyor, bazı arabalar geçemeyip içindeki yaralıları veya hastaları indiriyorlar. Herkes kendi adımlarıyla ulaşmak zorunda veya bazıları içeri koşturuyor, birkaç dakika sonra bir sedyeyle dışarı çıkıp yaralıyı üzerine yerleştirmeye girişiyor. Elektriğin olmadığı koşullarda yaralılara nasıl pansuman yapılıp dikiş atıldığını, mermilerin nasıl çıkarıldığını anlayabilmek olanaksız. Tabii bu mütevazı kliniğin imkânlarını aşan durumlar da var, onlar yeniden sedyeye konularak geldikleri araca bindiriliyor ve daha büyük bir hastane bulmak için yola çıkılıyor. Ulaşılabilir ve diğerlerinin elinde olmayan daha büyük bir hastaneye. Kapının önünde benim gibi bekleyenlere bakıyorum. Endişeli, yorgun ve üşüyen suratlar. Çatışmalarda yaralananların daha şanslı olduklarını düşünebiliriz, eşlikçilerinin silahları eşliğinde tedavi edilmeleri daha kolay. Sıradan şehirliler, evlerine kapanıp hayatın normale dönmesini, eski dünyanın yeniden zuhur etmesini bekleyenler içinse tedavi bilinmezlerle dolu bir yolculuk. Kadının oğluyla birlikte bu yolculuğa atılışını kararlılık hamlesi olarak görüyorum. Kadın klinikte mutlaka bir doktorun ya da kalmışsa bir hemşirenin yakasına yapışabileceğini düşünüyordu. Kapıdakileri, silahlı nöbetçileri iterek içeri girerken yüzündeki gerilmiş şiddeti şaşkınlıkla seyrediyordum. Hasta bir oğul bütün barikatları ve nöbetçileri, hatta çatışmanın bütününü geçersiz kılıyor. Oğlanın yaşı birkaç yaş büyük olsaydı savaşımların onu zorla askere yazacaklarını, eline silah tutuşturarak sokak köşelerinden birisine dikeceklerini düşünüyorum. Kadın da bunun farkında, oğlunu olduğundan da küçük gösterme çabasında. Gerçi hasta oğlan hiç de eline silah alabilecek gibi görünmüyor, sapsarı ve titriyor. Kimse böyle bir oğlanı saflarına katmak istemez. Kadının bütün engelleri aşmaya kararlı oluşu çevresini itaate mecbur bırakıyor. Kadın da annesi gibi hayatta kalmanın kurallarını neredeyse kendiliğinden biliyor. Doğuştan kazanılmış ve giderek perçinlenerek ayrıntılandırılmış bir bilgi. Bu bilgiye rağmen oğlunu kliniğe ulaştırmak

için bana muhtaç oluşunu ironik buluyorum. Bilgi her zaman yeterli olmuyor.

Eve döndüğümüzde kadın biraz rahatlamış görünüyordu. Oğlan yine yatağa yatırıldı ve muhtemelen klinikteki uyduruk ilaçlar yutturuldu. İlaçları nasıl aldığını, teşhisin ne olduğunu bilmiyorum. Muhtemelen bir tarafa sakladığı bir para var kadının. Hatta belki de ölen kocasından bile saklamıştır. Herkesten saklanarak zor günler için elde tutulan güvence. Demek o zor günler bunlar. Oğlanın hastalanışı yani. Klinikten çıktıklarında da dönüş yolunda da hastalığı, içeride neler olduğunu sormadım. Dönüşü tamamen suskunlukla gerçekleştirdik. Aynı barikatlarda, aynı adamlar bu kez sadece bakmakla yetindiler. Elimizde fazladan bir torba veya kutu olup olmadığına baktılar o kadar. Kar içinde ayakkabıların durmaksızın kar suyunu emişi ve bizzat üşütme ve hastalık unsuru haline gelişle ilerledik. Her şeye rağmen oğlanın hastalığının ne olduğunu bilmek istemiyorum. İsmi bilinmezse hastalığın gerçekliğin sınırlarında durdurulacağını, isminin gerçekleşmesine kadar orada, olasılıklar dünyası ile gerçek dünya arasında bir yerde bekleyeceğini umuyorum. Şehirde hastalık ve salgın giderek yayılıyor. Salgının yayılışı umursamazlıkla izleniyor. Hastalığın evin içine sızmış olmasından tedirginim. İçeride hepsi birer birer hasta olacaklar ve sonunda ben de hastalanacağım.

Yeni görev

İki gündür karşı dairede ısınmaya çalışıyorum. Karşı daire neden-se daha iyi ısınıyor, dolapların birinde adeta mucize kabilinden elektrikli bir ısıtıcı buldum ve elektrikler mucize kabilinden geliverdiğinde ısıtıcıyı yakıp ayaklarımla ıslak botlarımı önüne sürdüm. Ayaklarımla bu denli ısınabileceğini unutmuşum. Spirallerin giderek kızarması ve çevreye yaydıkları hararet mutluluk verici. Elektrik sobasının başında uyuduğumu hatırlıyorum, Uyandığımda elektrikler gitmişti ama ısının hatırası uzun müddet sürdü. Mutluluğun, tasasızlığın buna benzer bir şey olduğunu hissediyordum.

Bitkileri sulamaya devam ediyorum. Bitkilerin hâlâ dayanmalarına şaşırıyorum ve onlar bana inat yaşamaya devam ettikçe onları sulamak zorunluluğu boğazıma sarılıyor. Arada bir sararıp kurumuş yaprakları koparıyorum ama genel olarak iyi durumdalar. Eve bakacak akraba henüz gelmedi, muhtemelen artık gelmeyecek, ev sahipleri muhtemelen hiç dönmeyecek ve ben de gittiğimde bitkiler kaçınılmaz biçimde ölecek. Benim isteksiz ihtimamıma rağmen aniden ölüvermelerini bekliyorum. Benim kabahatim olmadan. Onların büyümelerini, yeni filizleri tomurcukları gözlemliyorum. Her bir bardak suyu döküşte kaçınılmaz ölümlerini düşünüyorum. Kurumalarını, giderek yapraklarını dökmelerini, boyunlarını yerçekimine teslim edişlerini. Aksine evdekilerden daha sağlıklı görünüyorlar ve durmaksızın yeni yapraklar veriyorlar. Büyük oğlan toparlanırken küçük oğlan ateşlendi, yaşlı kadın halsizleşti, hastalık hemen herkesi ziyaret etmekte kararlı. Kadın küçük oğlanı kliniğe götürmedi, büyük oğlana yapılan tedavi her neyse onu uyguluyor olmalı. İki oğlan da ortalıkta görünmüyor. Evde genel bir hareketsizlik var. Kadının mutfaktaki hareketleri bile yavaşladı. Eldeki malzemelerle hasta çorbası pişirip duruyor. Ev tuhaf kokulu çorbaların işgali altında. Soğuktan camlar açılmıyor ve ev sürekli çorba kokuyor. Evdeki malzemenin üç dört gün daha idare edeceğini umuyorum ve birkaç gün sonra sokağa çıkıp bir şeyler bulmak zorundayım. Hâlâ biraz para var ve kadın da para verdi. Bu

da ilginç. Salonun kapısını tıklatıp içeriye girdi. Kat kat giydikleri yüzünden ayakları üç numara bedeni ise yüzde elli kadar genişlemiş görünüyor ve altındakilerin üzerindeki başı ufacık kalıyor. Üzerindeki katların içinden bir miktar para çıkarıp uzattı ve küçük bir liste. Alınacaklar listesine göz attım. Yine çorba yapılmak üzere malzeme. Kemik bulunacağını umuyor kadın. Tavuk veya büyük baş hayvan kemiği. Bütün kasapların kapalı olduğu, et bulunmadığı bir zamanda kemiğin nereden bulunacağını bilemiyorum. Listenin diğer kalemleri makul sayılır. Parayı ve listeyi aldım yine de. Bir iki güne kadar dışarı çıkmam gerekiyor. Son hastaneye gidişteki aramalardan sonra sokakta pervasızca dolaşacağımı sanmıyorum. Yeni bir aramada başıma bir şey gelmesinden korkuyorum. Açık pazarlardan en büyüğü bir arama noktasından sonra. Yine de arka sokaklardan ulaşılabilir. Henüz binadan çıkmak istemiyorum ama yakında bu bir zorunluluk haline gelecek. Kadın parayı ve listeyi aldığım halde neden dışarı çıkmadığımı merak ediyor ve öfkele niyordur. Daha zamanım var. Burada ısınmak için zamanım var. Kemik suyu! Mevcut koşullarda bu olanaksıza yakın talebi hatırladığımda sırtıtıyorum. Bütün şehir bir parça kemik bulup kaynatmaya çalışırken nasıl bulacağım? Öbür yandan mantıklı elbette, bakliyat hastalıkta nereye kadar ilaç olabilir? Korunmamız, güçlü olmamız ve hastalanmamak gerekiyor. Arama noktalarındaki sorgulardan geçerek yeniden kliniğe ulaşmayı düşünemiyorum bile. Üstelik kliniğin hâlâ yerinde olup olmadığı bile meçhul. Sağlık hizmetleri de başka her şey gibi durmaksızın yer değiştiriyor. Üst kattaki komşunun ve binadaki hemen herkesin hasta olduğunu sanıyorum. Yine de yaşamayı başarıyorlar işte. Yolculuğa çıkmak için toparlanmam ve güçlü olmam gerek. Şuradaki bütün bitkileri söküp pişirsem bile bu güçlendirici olmayacaktır ama insanların bütün yeşillikleri yiyecekleri bir zaman gelecektir. Bitkilerin bu ani düşüncemi anlamışçasına hafifçe sallandıkları gibi bir hisse kapılıyorum.

Protein

Eve kemik getirmeyi başardım. Kendisine uzattığım kemik torbasını gördüğünde kadının gözleri parladı. Benden pek ummuyordu ve kendimi çadıra av hayvanı getirmiş kabile reisi gibi hissettiğimi saklamayacağım. Kemiğin kaynağını bilse gözleri parlamazdı ama her protein kaynağını iyi değerlendirmeliyiz.

Üç gündür kemik arıyordum. Kar yağışının durmasına rağmen hemen her yer beyazla kaplıydı ve eriyecek gibi görünmüyordu. Kar erirken esas çürütücü gücüne ulaşacaktır ve sokaklar artık iyice yürünmez olacaktır. Kar erimeye başlamadan önce kadının verdiği listeyi tamamlamak ve lanet olası kemikleri bulmak üzere dolaşıp durdum. Önce güvercin avlayabileceğimi düşünmüştüm ama herkes benim düşündüğümü çoktan düşünmüştü, üstelik güvercin yakalayabilecek deneyimden yoksundum. Belki küçük oğlan iyi olsaydı o başarabilirdi, soğuktan ve insanların saldırısından iyice ürkmüş serçeler ise ortalıkta görünmüyorlardı, kargalar ise avlanamayacak kadar akıllıydılar. Gerçekte artık kemik bulmaktan vazgeçmiştim ve hava karardıktan sonra eve dönmeye çalışırken sağlıklı bir köpekle karşılaştım. Sağlıklı görünüyordu ama donmak üzereydi. Evlerinden kaçanlar besledikleri köpekleri sokağa, kaderlerini kendileri bulmaya bırakıyorlardı ve bu da onlardan biriydi. Ufak bir ev köpeği. Soğuğa, sokağa ve kargaşanın koşullarına uyum sağlamaya hazır olmayan bir köpek. Ölüp kurtulmasını, artık üşümemesini sağlamaya karar verdim ve bir mermiyi daha harcamak zorunda kaldım. Karanlıkta bir silah sesi nedir ki! Zaten uzakta bir yerde tekdüze biçimde ateş ediliyordu. Sanırım kliniğe giderken aramadan geçirildiğimiz barikat tarafından. Ölü köpeği boş bir arsaya çektim. Bunları yaparken nasıl bir ruh halinde olduğumu tanımlamak güç. İçimdeki bir yaratık ne pahasına olursa olsun hayvansal protein istiyordu. Tabii köpek eti yiyecek değilim. Olağandışı biçimde terlediğimi hatırlıyorum. Günler süren hareketsizlik ve uyuşukluğun ardından içimden protein peşindeki bir canlı sıçramış, beni ele geçirmişti. Henüz ölmüş bir

hayvanı parçalamanın bu kadar zor, bu kadar kanlı olabileceğini hiç düşünmemiştim. Aldığım önlemlere rağmen pantolonun paçası, kollarım kan içinde kalmıştı ama hayvanın iki arka bacağını gövdenin bütününden ayırarak naylon bir torbaya koymayı başardım. Etrafta kimse görünmüyordu görünse de umurumda değildi. Bunu yapan tek hane biz değildik ve köpeklerin sayısı giderek azalıyordu. Talihli bile sayılabilirdim. Naylon torbayı eve taşıyıp karşı komşunun dairesine geçtim ve banyoya, küvete bıraktım. Apartmandan kimsenin hele de evdekilerin görmediğini umuyordum. Karşının açılıp kapandığını duydularsa bile bu gayet normaldi. Üstelik birazdan apartman kapısını kapatıp arkasına bildik barikatları kurma saati yaklaşıyordu. Ellerimi temizledim, pantolonumu çıkarıp karşı komşumuzun geniş pantolonunu giydim. Bana oldukça büyük gelmişti, üzerimden düşüyordu. Montumdaki kan lekelerinin üzerine ise mürekkep dökmeye karar verdim. Mürekkep her zaman diğer lekeleri örter. Aşağı inip komşumla birlikte kapıyı kapattık, günlük bilgileri karşılıklı değiş tokuş ettik. O da çok solgundu, hemen her şeyden yılmış görünüyordu. Bana bakarak bir şey olup olmadığını sordu. Halimdeki tuhaflığın farkına varmıştı sanırım, tabii üstümdeki son derece tuhaf pantolonun da. Buna rağmen herhangi bir şey söylemedim ve küçük köpeğin iki arka bacağını komşunun küvetinde bir gün beklettikten sonra mutfaktan daha iyi bir bıçak alarak çalışmaya giriştim. Kemikleri etlerden sıyırmak epeyce zamanımı aldı ama sonunda başardım. Hayvanın eti hiç hoş kokmuyordu ama en zor hamleleri gerçekleştirdikten sonra etleri sıyırmak gibi bir ince işten kaçamazdım.

Kadın kemikleri kaynar suda pişirirken oluşan koku dana kemiği kokusuna hiç benzemiyordu, hatta büyükbaş hayvanların kemiklerinden çıkan kokudan daha hafif olduğunu bile söyleyebilirim. İçine katılan bakliyatla birlikte besleyici bir çorba oldu sanırım. İçtiğimde tadı hiç de ürkütücü gelmiyordu, sadece o köpeği düşünmemeye çalışıyordum. Tek damlasını ziyan etmemeye çalışıyordum, uzun zaman boyunca ulaşabileceğimiz en besleyici gıda bu olabilirdi.

Soyutlanma

Evdekiler iyileşti. Biraz önce oğlanlar kapıyı gürültüyle kapatarak dışarı çıktılar. Belki anneleri yeni bir sipariş listesi vermiştir. Ben de kendimi daha iyi ve neredeyse güçlü, verdiğim kilolara rağmen kış atlatabilecek gibi hissediyorum. Kar gerçekten de erimeye başladı, yeni bir yağış dalgasına kadar elbette. Yolların, sokakların çamur içinde kaldığını biliyorum. Her şey umarsızca çürüyor ama evde nedense sıhhatli bir hava var, bunda çorbanın katkısı olduğunu düşünmek istiyorum. Yaşlı kadın bile odasından çıkıp mutfığa yürüyebiliyor ve mutfaktan içeri geçebiliyor. Kuşkusuz abartmamalıyız, hava yine soğuk, hatta kar yağdığı günlerden daha soğuk. Elektrikli ısıtıcıyı yan daireden alıp salona getirdim. Elektrik olduğunda yakıp biraz da olsa ısınıyorum. İçeridekiler oğlanların dışarıdan buldukları tahtalarla ısınmayı sürdürüyor. Evin arka tarafında her daim bir duman kokusu oluyor ama artık buna aldırmiyorum. Evin o tarafından bütünüyle umudumu kestim. Banyo bile bana ait değil. Acil durumlar dışında komşunun banyosunu kullanıyorum. Zaten sıcak su olmadığından bütünüyle banyoya girebilmek mümkün değil. Ancak elektrik olduğunda ısıtıcıyı banyoya koyarak bir nebze de olsa temizlenebiliyorum. Kadın ise oğlanları ve kendini ocakta tencerede ısıttığı suyla yıkıyor. Yedek tüpü kullanıyoruz ve oğlanlarla yeni bir tüp bulmak için çaba göstermek gerekiyor, tüp her an bitebilir.

Evdeki genel sağlık havasına karşın dünyadan soyutlandık, cep telefonu da dahil bütün telefon bağlantıları kesildi. Genel ve kesin bir ulaşılmazlık halesiyle çevrili durumdayız. İnternetin de kesilmesi yüzünden şehirde ya da ülkede neler olup bittiğini anlayabilmek olanaksız. Karımdan haber alma ihtimalim bütünüyle ortadan kalkmış görünüyor. Neredeyse bir aydır telefonla görüşmüyoruz ve en son görüşmemizde harekete geçebileceğime ilişkin umudunu tamamen yitirmiş görünüyordu. Kızmadı, soru bile sormadı. Sadece durumumu öğrenmek istemiş, o kadar. Şehrin doğu kesiminde büyük bir çatışma yaşanıyormuş ve burayı merak etmiş. Oğlumun

sağlığı iyiymiş, kasabadaki okula devam etmeye başlamış. Kasaba çocuklarının okuldan kurtulamayışlarına üzüldüm. Çok uzaktan gelen uğultunun nedenini nihayet öğrenmiştim ve uğultunun iki gün sonra kesilmesinin ardından önce elektrikler ardından da bütün iletişim kesildi. Doğu bölgesinden sonra bu tarafta da ciddi bir çatışma yaşanması ihtimali yüksek. İletişimin kesilmesinin yarattığı soyutlanmadan fazlaca rahatsız değilim. Sadece oğlanların getirdiği bilgilerle yetinmek durumundayım ve onların getirdiği bilgiler de birtakım çarpıtmalardan ibaret. Karaborsa tezgâhlarındaki dedikodulardan, arama noktalarında söylenenlerden nesnel bir bilgiye ulaşılabilceğine inanmıyorum. Duvarlara arada bir asılan duvar gazetelerinin ise hiçbir inandırıcılığı bulunmuyor.

Dünyadan soyutlanmaya karşı hastalığa yakalanmamış olmaktan memnun olduğum söylenebilir, hatta soyutlanmayı olumlu bulmaya başladım. Şehrin ya da ülkenin herhangi bir yerinde gerçekleşenler daima olasılıklar âleminin ham meyveleri olarak kalıyor, hiçbir zaman gerçeklik düzeyine çıkamadan arafta çakılıyorlar. Böylece devamlı bir olasılıklar âleminde yaşamaya başladığımı düşünmeye başlıyorum. Her şey gerçekleşiyor veya hiçbir şey gerçekleşmiyor olabilir. Su yeryüzünden çekilmiş olabilir veya halen yeryüzünün üzerinde saltanatını sürdürüyor olabilir. Suyun yüzeyinde sürüklenen ağaç gövdeleri ve hayvan leşleri hiçbir anlama gelmiyor olabilir. Ulaşan zeytin dalının hiçbir anlamı olmayabilir. Soyutlanmayla birlikte gelecek fikrinin bütünüyle askıya alındığını hissediyorum. Geleceğe dair beklentilerin tükenişi tuhaf bir rahatlık ve beklentisizlik yaratıyor. Eskiden gelecek tasarımının insan olmanın önkoşulu olduğunu düşünürdüm. Yarına dair bir fikri, beklentisi, planı olmak bir insan için kaçınılmazdı. Halbuki gelecek daima bir rezalettir. Geleceği değil sadece anın ihtiyaçlarını düşünmekle yetiniyorum. Gelecek artık bir soyutlama bile değil, kullanışsız, eski moda bir kelime sadece.

Çamurda

Peygamber ve ailesinin o tuhaf geminin içinde muhakkak ki bir gelecek tasarımı ve umudu vardı; sular çekilecek, evler yeniden kurulacak, Tanrı'nın izniyle yeniden çoğalınacak.

Bütün itirazlarına karşın ağzında leşle dönebileceği umuduyla kuzgun sonunda gemiden gönderilmiş, zaten sular yavaş yavaş çekilmeye başlamış. Ama hava o kadar nemliymiş ki kuzgun çaresizce bir ileri bir geri uçmaktan fazlasını yapamamış. Bir gemiye dönmüş, bir uzaklaşmaya çalışmış. Bunun üzerine güvercin gökyüzüne salınmış ama bir süre sonra yeniden gemiye dönmüş. Güvercin gökyüzüne salındığında, kanatlarını çırparak gözden kayborduğu andan geri dönüşüne kadar geçen günler ne kadar gergin olmalı. Geçmek bilmemiştir bir türlü. Peygamber ve oğulları mavi ufka baktıkları her an kuşun yitip gittiğini düşünerek umutsuzluğa kapılmışlardır. Eski dünyanın bütün bütün suların altına gömüldüğünden, artık asla bir kuru kara parçasının mevcut olamayacağından korkmuşlardır. Belki yeni dünya bütününüle sonsuz bir çamurdan ve sudan ibaret kalacaktır. Güvercin bu ölümcül görevle uçmuş uçmuş ve en sonunda konacak bir kara parçası bulamadığında yorulup suya inmiş ve bir süre sonra dibe, eski dünyanın kalıntılarına doğru çekilerek diğer ölü hayvanların yanındaki yerini almıştır. Belki çamura saplanmış ölümü beklemektedir. Umutsuzluk. Bu durumu tarif edebilecek kelime bu. Günler günleri kovalamıştır, umutsuzluk yoğun nemle birleşerek dünyayı nefes alınamaz hale getirmiştir.

Ama güvercin dönmüş. Güvercinin dönmesi ancak ayak basılabilecek bir yer, yeni bir dünya olmadığı anlamına gelir. Yedi gün sonra güvercin bir kez daha gönderilmiş ve bu kez hepimizin bildiği gibi zeytin dalıyla dönmüş. Zeytin dalı hiçbir anlama gelmez. Ufakık bir umut o kadar. Sular çekilmeye başlamış da olabilir, suyun yüzünde serserice gezen bir zeytin dalı da söz konusu olabilir. Güvercinin zeytini acı olduğu için yemediği pek çok kaynakta zikrediliyor. Buna rağmen peygamberin umutlu olmaya karar verdiğini anlıyoruz. Bu arada kuzgunun peygamberin niyetinden kuşkusu

sürüyor olmalı zira hayvanın geminin çevresinden uzaklaşmaya gönlü yokmuş. Yedi gün sonra güvercinin bir kez daha gönderildiğini anlıyoruz ve bu kez dönmemiş.

Gemiden karaya çıktıklarında her yer göz alabildiğine çamur olmalı. Uçsuz bucaksız denizin ardından uçsuz bucaksız balçık. Gemiden hemen çıkamamışlardır, bütün gelecek umuduna rağmen balçık deryasına bakmışlar ve içlerini çekmişlerdir. Suyun çekilişinin kendi başına kurtuluş olmadığını görerek mırıldanmaya başlamışlardır. Oğulların ve gelinlerin söylenmeye başladıklarından eminim. Üzerine basılacak güvenli bir toprak parçası olmadığında selden kurtulmak neye yarar diye düşünmüşlerdir. Hayvanların ambarlarda toprak kokusunu alarak bir an önce hasret gidermek istediklerini tahmin edebiliyorum ama çamurla ancak pek az hayvan hasret giderebilir. Bunun farkında olmayan hayvanların biran önce toprağa basmak için sabırsızlandıklarını tahmin ediyorum. İnilti ve haykırıışlarla, gereksiz kıpırdanmalarla gemiyi sallamaya başlamışlardır. Neyse ki geminin bizzat kendisi de çamura saplandığı için devrilme diye bir tehlike söz konusu değildir. Sadece sabırsızlık ve hayal kırıklığı vardır ve ufka kadar uzanan çamur. Ama güneş varmış işte, güneş ve rüzgâr. Tanrı'nın inayetiyle güneş ve rüzgârın çamuru kısa sürede kuruttuğunu tahmin edebiliyoruz. Muhtemelen arada bir sopa yardımıyla çamurun kuruyup kurumadığına bakmışlardır. Bütün yolcularıyla gemi sabırsızlıkla beklerken çamurun kuruyuşu oldukça yavaş gelmiş olmalı. Bu çamurun üzerinde ilk canlananların sivrisinekler olduğunu zannediyorum, sivrisinekler ve solucanlar. Dünya bu iki önemsiz canlının evi haline gelmiş olmalı.

Sonunda çamur kurumuş ve ilk kez toprağa ayak basmışlardır. İlk adımı peygamberin attığını sanıyorum. Geminin güvertesinden aşağı ip ya da merdiven kullanarak toprağın yüzeyine ulaşmış ve değneğiyle çamuru bir kez daha yoklamıştır. Artık tamamen güvensiz biri haline gelmiştir ve onu suçlayamayız. Çamur tamamen kurumuş, sertleşmiş görünüyordur, neredeyse toprak gibi görünüyordur. Peygamber önce sağ ayağını atmıştır, sonra solu ve toprağın üzerindedir artık. Bir süre toprağın üzerinde beklemiştir. Bir adım ileri, bir adım geri atarak iyice emin olmak istemiştir. Evet, toprak gerçekten de güvenli görünüyordur. Buna rağmen bana kurumuş çamurun üzerinde tufandan kurtulunduğu için şükran duyabilmek

kolay görünmüyor. Tufan gerçekte geride kalmamıştır. Yaşayanlar onu hayatları boyunca taşımaya mecburlar. Suyun yükselişini, gemide geçen zamanın ürkütücülüğünü ve sonundaki çamur manzarasını hep içlerinde yaşayacaklar. İnsanların çoğalması tufanın sonsuza dek yaşaması demek.

Sonraki günler daha da zor olmalı. Peygamber bir sunak dikilmesi ve kurban adanması gerektiğini söylediğinde oğullar ve gelinler duraksamışlardır. Ne yani, kurban kesilmesi gereken manzara bu mu! Kurumuş çamur, çamurun üzerinde ufka kadar darmadağın olmuş ağaç parçaları, çamurla kaynaşmış insan ve hayvan ölüleri. Kurtuluş bu mudur! Ama peygamber ısrar etmiştir ve kurumuş çamurun arasından taş parçaları, odun parçaları toplayıp nihayet bir sunak inşa etmişlerdir. Bu sunağın nasıl bir şey olduğunu gözümde canlandırmaya çalışıyorum. Taşlarla çevrilmiş ve içine odun yığılmış daire şeklinde bir alan, kurbanın kesilmesi için düz bir kaya, belki bazı süslemeler için kullanılan birkaç odun parçası. Göz alıcı görünmüyor. Oğullar ve gelinler bu sunağın daha en başında bir rezalet olduğunu düşünmüşlerdir, kurtuluşun manzarası gibi bir rezalet. Peygamber onların ne düşündüklerini biliyordur ama aldırmanmıştır, ateşi yaktırmış ve kurban edilmek üzere güvercinleri getirmiştir.

Sonuçlar

Mutfaktan tıkırtılar ve kahvaltı hazırlıklarının sesi geliyor. Dışarıda hava son derece boğucu, salon bütünüyle karanlık, elektrikler yine yok ve kanepeden kalkmak istemiyorum. Dün gecenin sonuçlarını değerlendirmeye çalışıyorum, yeni gelişmelerden kaçınmak istiyorum. Gerçekte ne düşünmem gerektiğini tam olarak bilemiyorum. Sadece şu soru var: Peki, şimdi ne olacak?

Elektrikler dün gece de kesikti ve nöbetteydim. Sokağın ve evin karanlığı dışarıyla içeriye eşitliyor. Karanlıkta içerisi de güvende değil. Soğukta uyanık kalmak zorunluluğu karanlığı daha da katlanılmaz kılıyor, buna rağmen yine de kendimi sağlıklı hissediyordum. Ayağымda iki çift çorap, sırtымda battaniye, elimde fenerle kâh karşı daireye, kâh salona gidiyorum. İki kez de apartman kapısına bakmaya aşağı indim. Sıradan bir nöbet hikâyesi. Pencereden dışarıdaki karanlığı seyrediyordum. Dışarıda rüzgâr esiyordu, muhtemelen yeniden kar yağmaya başlayacak. Saat üç civarı olmalı, salonun kapısı tıklatıldı ve yavaşça açıldı. Kadın elinde mumla bana bakarak içeri yürüdü. Üzerindekilerle şişman bir hortlağı andırıyordu. Muhtemelen ben de karanlıkta bir hortlaktan, maddesi olmayan bir gölgeden farksız olmalıydım. Cılız mum ışığıyla birlikte yürüyüp koltuklardan birine oturdu. Kadını ilk kez bu saatte ayakta görüyordum ve bu saatte kalkıp geldiğine göre diyeceği önemli bir şeyler olmalıydı, fakat konuşmuyordu. Suskunluğu geceyi zorlaştırdı, bunu söyleyebilirim. Başkasının suskunluğu dayanılmazdır. Bir süre geçti, ne kadar zaman öylece oturduğunu bilmiyorum, koltuğun üzerinde elinde üzerine mum konulmuş fincan altlığıyla bekliyordu. Birden oturduğu yerden kalktı, ağızını bile açmadan kapıya yürüdü kapıyı açıp çıktı. Mum ışığı mutfağı doğru yöneldi.

Bundan sonrasını adım adım kafamda yeniden inşa etmeye çalışıyorum ama olmuyor. Sarhoşmuşum da kayıp parçaları birleştirmeyi beceremiyormuşum gibi bir çıkmaz içindeyim. Arkasından çıktığımı hatırlıyorum, arkasından çıkıp mum ışığını takip ederek mutfağı ulaştığımı, mutfak tezgâhına dayanmış kadını elinden tu-

tup salona getirdiğimi. Eli soğuk ve kuruydu, çatlamış ve yıpranmış. İçinde bulunduğumuz zamanda hayatta kalabilmek için ellerin yıpranması, hırpalanması gerekiyor. Kadının kabullenmişlikle beni takip ettiğini de hatırlıyorum. Belki de istediği buydu. Birazcık sıcaklık. Biraz dokunma ve dokunulma ihtiyacı. Yüzünü pek iyi görmüyordum. Mum mutfak tezgâhının üzerinde kalmıştı ve salona girip kapıyı kapattığımızda bütünüyle karanlığın içine düşüverdik. Şimdi ne olacak? Bu soruyu sürekli tekrarlayıp duruyorum. Kadın toparlanıp salon kapısından el yordamıyla çıkıp kaybolduğu anda bile galiba ne olacağını düşünüyordum. Kadının hareketinin anlamı, benim hareketlerimin anlamı ve benim cevabım bütünüyle belirsizliğe gömülmüştü. Tutku gibi bir şey olmadığı muhakkak. Daha ziyade sıkıntının bir anlığına def edilmesi gayreti gibi, kabulleniş gibi, belki sadece bir tutam sıcaklık arzusu gibi bir şey. Karanlığın içinde kimsenin kimseyi göremediği koşullarda ellerin hareketi, ellerin elbise katlarının arasından bir yerlere ulaşma çabası, tek kelime bile konuşmaksızın girilen sahip olma ve teslim olma edimlerinin yer değiştirip durması bütünüyle anlaşılmaz. Nefes seslerinin keskinleşmesi, ardından boşluğa düşüş ve anlamsızlık. Kadının ne kadar öylece kaldığını hatırlamıyorum ama daha önce de söylediğim gibi ansızın kalktı, üzerindikileri toparlayıp çekti ve kaybolup gitti. Hiçbir şey konuşmadık. Sevecenlik olmadığı gibi bir güdünün bilinçsizce ifa edilişi bile denilemez.

Mutfaktaki sesler sürüyor, sanırım aile kahvaltı ediyor. Sessizlik ve mırıldanmalar. Annenin küçük ikazları. İlişkisizlik bazen en şedit eylemlerin öncülü olabilir. Eylem itkisi ilişkisizliğin içinde sinsice kımıldanıp filizlenir, belli bir olgunluktan sonra dünyaya fıskırmak için fırsat kollamaya başlar. Yine de dışarıdan hiçbir belirti görünmez. Serpilen arzuyu görebilmek mümkün olmaz. Kişinin kendisi bile içindeki tomurcukların, hararetlenen eylemin farkında olamaz. Olanın ilişkisellik ihtimalini doğuran bir eylem olduğunu düşünüyorum. Bunun sonuçları olur. Sonuçlarının hiçbirini istemiyorum. Herhangi bir sonuca hazır değilim ve bütün bu sonuçlar çok fazla. Arkasından mutfığa seyirtenin gerçekten ben olduğumdan, onu içeri çekenle, üzerindikileri çıkarmaya çalışanla aynı kişi olduğumdan oldukça kuşkuluyum. Ama karanlıkta bir başkasının da bana dokunduğunu, ellerini kazaklarımın altına sokmaya çalıştığını hatırlıyorum. Hızla yerimden kalkıyorum, üzerime çekidüzen vere-

rek mutfağa yöneliyorum. İki oğlan ve yaşlı kadın masanın başına çökmüşler. Kadın çorbayı kâselere dolduruyor. Sabah kahvaltısının öğle ve akşam öğünlerinden bir farkı yok. Sadece sabahları daha fazla çorba içiliyor. Amaçsızca mutfağa dalıverdim. Öylesine. Herhangi bir şey aramıyorum, sadece görünmek ve görmek istiyorum. Hepsi birden dönüp bana baktı. Kadın dönmedi, önündeki tencerenin içindekileri kepçeyle tabaklardan birine koymaya devam etti. Sırtı hafifçe gerildi. Kat kat giysilere rağmen gerginlik fark ediliyor. Bir ona, bir de masada oturanlara bakıyorum. Küçük oğlan gözlerini kısmış, pürdikkat ne yapmaya çalıştığımı anlamaya çalışıyor. Amaçsız hareketimle öylece kalakaldım. Sonunda masanın başına kadar yürüdüm, kâselerdeki çorbaya baktım ve geriye döndüm. Hepsi bu. Olanlardan sonra kadınla ilk karşılaşmamız bundan ibaret ve şimdi ne olacak sorusu güncelliğinden bir şey yitirmiş değil.

Saatten kurtulmak

Cam fanuslu masa saatini kırdığımda bir dönüşüm geçirdiğimin iyice farkına vardığımı söyleyebilirim. O geceyi takip eden günler tuhaf bir bulanıklık içinde geçti. Kadınla yalnız karşılaşmıyorduk, bu bir bakıma iyi sayılmalı. Olandan sonra, olanın anlamının ne olduğu boşluktaydı. Oğlanlar veya annesi yanındayken gördüğümde kadın bana bakmıyor, bana hitap etmiyor başını önüne eğmekle yetiniyordu. Giderek öfkelenmeye başladığımı fark ediyordum. İlk sabah mutfağa girişimden sonra bile hafifçe öfkelenmişim, o anın benzerlerinin her tekrarında öfkem giderek artıyordu. Şimdi ne olacak sorusu yerini öfkeye bırakıyordu ve hayat eskisi gibi sürüyordu. Kışı atlatma çabasına büyük bir hareketsizlik eşlik ediyordu. Yani zamanı en budalaca biçimde öldürmekle yetiniyor ve için için öfkeleniyordum.

Uyuyordum veya nadiren de küçük oğlanla birlikte karaborsa pazarına gidiyorduk. Benim evdeki veya komşudaki bazı eşyaları pazarda satmaya çalışıyoruz ama kendi tezgâhımız olmadığı için daima bir aracıya muhtacız. Evlerdeki eşyaların satışı gerçekten de zor. Kimse elektrikli yumurta çırpacağı, mikser, tost makinesi gibi şeyleri almaya yanaşmıyordu. Elektriğin bazen, yumurtanın nadiren bulunduğu bir şehirde kim elektrikli yumurta çırpacağı alır ki! Babamlardan kalma cam fanuslu bir saat, şu günler için fazlaca narin bir saatti ama çalışıyordu. Cam fanusun altında altın suyuna banılmış mekanizma, saatin kadrını ve en altta çalıştığını imleyen dönüp duran küçük sarkaç. Gayet zarif bir saatti. Gelip geçenler saate bakarak yüzlerini buruşturuyorlardı. Zamanın askıya alındığı, işyerlerinin, sinemaların, okulların kapalı olduğu bir zamanda dakikliğin ne önemi olabilirdi ki! Bu saat şu günlerde alınabilecek en gereksiz şeylerden biriydi ama çok zarıftı. Güzelliğin kan ve çamur içerisinde bile kendi başına bir değişim değeri olduğuna inanmakta ısrar ediyordum. Soğuk rüzgâr altında bütün gün saati satmaya çalışmanın ardından akşamüzeri eve dönüş yolunda bir an durup elimdeki saatin içinde bulunduğu torbaya baktım ve düşün-

meksizin yere fırlattım. Küçük oğlan hayretle beni izliyordu. Yere fırlatılmış torbadan ses gelmedi. Yere savrulmuş olmasına rağmen canlılığını koruyor, zamanı saymaya devam ediyordu. Yerdeki torbanın üzerine sıçradım, ilk sıçrayışta camın kırılmasıyla bir çatırtı işitildi. Çatırtı zıplama şehvetini daha da artırdı. Saatin üzerinde zıplayıp duruyordum ve oğlan bana bakıyor, korkuyordu. Delirdiğimi düşünüyordu elbette. Ona, onun bakışlarına aldırmaksızın saatin üzerinde zıplamaya devam ettim. Sonunda durdum. Ter içinde, soluk soluğaydım. Torbayı yerden kaldırıp içine göz attım. Manzara tamamen düşündüğüm gibiydi. Gördüğüm manzarayla tatmin olmuştum, torbayı hemen yandaki bir çöp yığınına fırlatarak oğlana gidelim işareti yaptım.

O günden sonra sesimin tonunun kayıtsız şartsız değiştiğini rahatlıkla söyleyebilirim. Sesim neredeyse pürüzsüz bir akıcılıkla ve hırıldayarak çıkıyordu. İnsanın kendi sesini değerlendirebilmesi ne kadar mümkün olabilir? Bu apaçık zorluğa karşın kendi sesi mi dinliyor ve ardındaki rahatlamayı, pervasızlığı hissediyordum. Muhtemelen evdeki herkes de, komşular da hissediyordu. Açlığın artan baskısına, para kaynaklarının, stokların tükenişine, çatışmaların iki kilometre ötede yoğunlaşmaya başlamasına rağmen herhangi bir endişe duymuyor, giderek daha da genişleyen, çevredeki hemen her şeyi tehdit eden kayıtsızlığı deneyimliyordum.

Kadın da değiştiğimi anlıyordu, muhtemelen küçük oğlan anlatmıştır ama anlatmasa da gözle görülebilecek bir değişiklik sürecindeydim. Anlıyor ve biraz ürküyordu. Onun ürkmesinden hoşlanıyordum, ürkmesi beni eğlendiriyor, bu amaçsız günlere ayrı bir lezzet katıyordu. Evde büyük adımlarla dolaşüyor, odaların hepsine yine sorgusuz sualsiz girip çıkıyor, evdekilere olmadık sorular yedikleriyle, banyoda kalmalarıyla, evin pisliğiyle ilgili sorular soruyordum. Oğlanlar söylediğim her şeye kayıtsızca boyun eğmeye başlamışlardı yeniden. Gözümden hiçbir şey kaçmayacaktı artık. Her şey bana sorularak yapılacaktı. Arada bir odalara girip torbaları karıştırmaya başladım. Benden para sakladıklarına emindim ama bir şey bulamıyordum.

Kadının teslimiyeti de herhalde kayıtsızlığımın bir sonucu. Evde koca adımlarla yürümemin bir sonucu, tehlikeyi savuşturma çabasının, uzlaşma çabasının bir sonucu. Cam fanuslu saati kırdıktan üç gün sonra koridorda karşılaştığımızda başımla salonu işaret ettim.

İşareti verenin, bu kaba çağrışı gerçekleştirenin beni ele geçirmiş olan kayıtsızlık olduğuna eminim. İşaret veya çağrı apaçıktı ve kadın suratıma tükürdü. Evet, suratıma tükürdü! Önce olanı anlayamadım. Yüzümden akan ıslak şeyin ne olduğunu, ağır kıvamlı sıvının niteliğini anlayamadım, anladığımda elimi süratle belime götürdüm, tabancam her şaşkınlık ânının kusursuz yatıştırıcısıydı. Tabancamı çıkardım ama öylece kaldım. Namluyu doğrultamadım bile. Kadının bakışlarında benim kayıtsızlığımdan daha büyük bir kayıtsızlık olduğunu o an fark ettim. Onun kayıtsızlığına sabır da eklenmişti. Sabırla karışmış acı bir kayıtsızlık. Sonra yanımdan geçerek annesinin bulunduğu odaya gitti ve kapıyı kapattı. Bunların tek bir kelime konuşulmadan olup bitmiş oluşuna hâlâ inanamıyorum. Koridorda yalnız kaldım. Budalaca bir duruş; öfkem ve kayıtsızlığım da öylece kalakaldı.

Kadın gece yeniden görüldü. Kapıyı çalmadan salona girdi. Yine aynı umursamaz suratla bana baktı, yatak olarak kullandığım ve artık hiç kapatmadığım, üzerindeki çarşafları ve yorganı hiç kaldırmadığım kanepeye oturup beklemeye başladı.

Gölge

Evdekilerin, apartmandakilerin, sokaklardakilerin suratları artık bütünüyle birbirine benziyor. Kayıtsızlıkla bezginliğin ilginç bir karışımı. Dünyanın beklenmedik altüst oluşuyla oluşan aynı şaşkın ifade. Belirsizliğin ve bekleyişin damgasıyla lekelenmiş suratlarda daimi bir ürkeklik seziliyor. Sonunda bir tarafın kesin biçimde kazanması ve dünyanın bildik haline dönmesi bekleniyor. Hangi tarafın kazanacağı önemli değil. Bütün bunların sonunun gelmesi, elektriğin artık gitmemesi, telefonların, internetin çalışması, dükkânların, işyerlerinin ve okulların açılması, hayatın eski bildiğimiz sıkıcılığına dönmesi. Bekleyiş süreyi sonsuza doğru çekştirir duruyor, zaman yapışp kalıyor. En iyisi zamanı unutmak ve kendimizi bir uykuda, büyük bir uyuşuklukta yitirmek. Herkesin yüzüne tek tek bakıyordum, gerçekten de herkeste uyuklar gibi bir ifade var. Bilincin tam anlamıyla kapalı olduğu da söylenemez, bilinçle bilinçsizlik arasındaki o gölgeli bölgede bekleniliyor. Beklemek, tıpkı hayatta kalmak gibi bir sanata dönüşüyor. Beklemek unutmakla, umuda ait fikirlerden kurtulmakla aşılabiliyorsa neden olmasın? Odaları denetlemeye devam ediyorum. Bazen küçük oğlanla birlikte karaborsa pazarına gidiyoruz, karaborsa mal satılan kepenkleri kapatılmış, içeriye belirli mesajlarla girilebilen karanlık, mumla, gaz lambasıyla aydınlatılan dükkânlardan alışveriş yapıyoruz. Karaborsa fiyatları giderek yükseliyor ve takas edilecek malzeme hızla azalıyor. Para kazanacak bir şeyler bulmalıyız. Her tarafta boş su bidonları toplamaya başlıyorum. Boşalmış evlerden, çöplüklerden, hemen her yerden bulduğum bidonları toplayıp eve taşıyorum. Çocuklar da aynı çabanın içine zorla da olsa girdiler. Bütün gün sokaklarda dolaşıp bidon topluyorlar. Suyun yakında tamamıyla kesilmesini bekliyorum.

Kadının davranışlarında gözle görülür bir değişiklik yok. Aramızdaki tuhaf durumu o da kendisine göre şekillendiriyor olmalı. Durum üzerine düşünmüyor, durumu didiklemiyor, durumun geleceği üzerine düşüncelere dalmıyor. Beklemenin, sürenin geçişini

beklemenin başka bir yolu. Kadının beklemeyi bir sanata dönüştürmekte olduğunu düşünüyorum. Küçük oğlanın, annesinin teslim olduğunu, iki üç gecede bir aramızda olanları bilip bilmediğini merak ediyorum. Bakışlarında bir farklılık görünmüyor, sadece daha da sertleşiyor bakışlar. Bilse belki o da kabullenirdi. Kabulleniş burcundayız ne de olsa. Muhtemelen yaşlı kadın olanları anlamıştır, yataktan fazlaca kalkamıyor, yemeği yatağına götürülüyor ama anlamıştır. Artık yaşlı kadın ve kadın yatak odasında, oğlanlar oğlumun odasında kalıyorlar. Yaşlı kadının anladığını yüzündeki çarpık ifadeden kestirebiliyorum. Ne de olsa hayatta kalmanın ustası o, böyle şeyleri anlayacak ve kaçınılmaz bir gereklilik olarak değerlendirecek, üzerinde durmayacaktır. Ölen damadına tahammül ettiği gibi kadınla aramızdakilere de tahammül edecektir. Kadın ise istifini bozmuyor, aynı mesafelilik ve aynı dilsizlik sürüyor. Ben de dilsizlikten yanayım. Bu durumu konuşarak derinleştirmek istemiyorum, sonuçların başka sonuçlara ulaşmasından sakınmak istiyorum. Koridorda karşılaşp bakışıyoruz sadece, kadın da ben de hemen başımızı çeviriyoruz. Artık evin gereksinimlerine, evdeki sorunlara dair konuşmaları genellikle mutfakta yapıyoruz. Daha resmî bir ortam sayılır. Oğlanlar, özellikle de küçük oğlan, hep mutfakta oturuyor. Oğlan arada bir ikimize arka arkaya bakıyor, yüzlerimizde bir işaret görmüşçesine dikleniyor ama biraz sonra hiçbir şey bulamadan ilgisini yitiriyor.

Sarhoşluk

Kız kardeşi ve kızını içeri yerleştiriyorlar. Şimdilik annesiyle aynı odada, yani eski yatak odamda kalacaklar. Yorgunum ve üzerimde battaniyelerle uzanıyorum. Karanlık iyice çöktü ve elektrikler yine yok. Yorucu bir günün ardından dinlenmeye ihtiyacım var, yorgunluk soğuğu daha acımasızlaştırıyor.

Kadının arzusu hatta ısrarıyla kız kardeşi ve kızını almak üzere neredeyse on kilometre yol katettiğime inanasım gelmiyor. Barikatlara ve çatışmalara yakalanmamak için kullanılan bir sürü kestirme yol. Küçük oğlanın rehberliğinde apartman aralarından, bahçelerden, apartmanların arkalarındaki boşluklardan geçerek; tırmanarak ve zıplayarak katedilen ve bu nedenle uzadıkça uzayan mesafe. Çatışmaların bu tarafa değil güneye kayıyor oluşu sevindirici ama öte yandan kargaşanın daha da uzayacağını gösteriyor.

Kız kardeşin barındığı eve ulaştığımızda kadın bizi beklemiyordu. Kapıyı açmaya bir süre ikna olmadı, sonunda küçük oğlanın cümleleriyle ikna olup kapı aralandığında elinde zavallı bir ekmek bıçağıyla belirdi. Güzel denilebilecek bir kadın. Güzel ama korkmuş ve yıpranmış. Eliyle birlikte bıçağı da titriyordu ve ben yüzündeki ürkekliği seyrediyordum. Ürkekliği seyretmeyi seviyorum. Karşınızdaki yüzün ürkekliğinde bütün sakatlanmış nitelikleriniz daha da değer kazanıyor. Geçmişten, gelecekte ve umuttan vazgeçişin yarattığı boşluk ikame ediliyor, başka değerlerle sarılıp sarmalanıyor. Kız kardeşin ve küçük kızının toparlanması yarım saat kadar sürdü. Evdeki gerekli nesneleri toplamasına yetecek bir süre. Yine de iki bavulun ağır olduğunu söylemeliyim. Kız kardeşin toparlanmasını beklerken salonda yükte hafif, satılmaya veya takasa elverişli bir şeyler olup olmadığını anlamaya çalışıyordum. Hayır, hiçbir şey yok. Ev acınacak derecede zavallı eşyalarla dolu. Bula-bildiklerim; su biriktirmeye yarayacak üç plastik kova, iki makas, kullanım zamanının geçip geçmediği belli olmayan beş altı ilaç kutusu, dört konserve tonbalığı, iki kutu süt tozu, iki paket yara bandı. Kovaları taşıyamazdık. Zaten aynı yolu bir kadın ve küçük

kızla birlikte geçmek yeterince güç. İşe yarayacağını düşündüğüm her şeyi şehri terk etmek için hazırladığım ve artık içini boşalttığım sırt çantasına doldurdum. Kız kardeş toparlanırken ben küçük kızın şaşkın bakışları altında bir yağmacı gibi çantayı dolduruyordum. Kız kardeş iki bavulla belirdiğinde bavulları açmasını, gereksiz eşyaları burada bırakmamız gerektiğini söyledim. Kız kardeş öylece anlamadan bana baktı. İnsafsız bir gümrük memuru karşısında çaresiz olduğunu görebiliyordum ama söylediğimi iyi anlaması için tekrarladım. Bavullar yeniden açıldı. Kadının sefil çaputları, kızının daha da üzücü giysileri ve bir sürü oyuncak bebek. Kadının hayatta kalmanın ne demek olduğunu bilmediğini daha o anda anlıyorum. Derhal gereksiz gördüğüm aile albümü de dahil her tür ıvır zıvır bavullardan boşaltıyorum. Buna bebekler de dahil. Kız birden ağlamaya başlıyor. Bebeklerinden vazgeçmeye yanaşmıyor. Kadın da geçmişin saklandığı aile albümüne yapışıyor. Albümün ağır ve gereksiz olduğunu, birkaç fotoğraf seçmesinin yeterli olduğunu söylüyorum bağırarak. Kadın hepimizin gözleri önünde elleri titreyerek geçmişi elemeye çalışıyor, fotoğraflara karar vermeye çalışıyor ve sonunda elinde on beş kadar fotoğraf kalıyor. Kendi anne babasının, ailesinin iki üç resmi, kocasıyla evlilik fotoğrafları, kızının bebekliğine ait birkaç fotoğraf. Böylece yaşlı kadının kocasını ilk kez görüyorum. Evlilik fotoğrafında gayet mağrur ve geleceğe güvenle bakıyor. Yaşlı kadının gençliğinde büyük kıza benzediğini düşünüyorum. Demek abla yaşlandığında yaşlı kadına benzer bir şey olacak. Hoş değil. Bir deste fotoğraf bavula konuluyor ve albümdekiler sonsuza dek terk ediliyor. Bu arada küçük kızın ağlayışı sürüyor. Yorucu bir sızlanma. Ağlamasına gerek olmadığını, iki bebek seçmesinin yeterli olduğunu, diğerlerinden vazgeçmesi gerektiğini söylüyorum. Küçük kız nihayet ikisini, en yeni olanları seçiyor, kalanlara veda ediyor. Bavulları incelemeyi sürdürüyorum. Gereksiz hiçbir şeyi taşımayacağım. Gereksiz taraklar, fırçalar, ağır ama sahte olduğu hemen belli taklit takılar. Hepsiyle vedalaşılması gerektiğini söylüyorum. Bu arada küçük oğlan evi dolaşarak gerekli malzemeyi aramaya devam ediyor, bulduklarını kendisinin veya benim sırt çantama dolduruyor. Sonunda bavulları ve sırt çantalarını kapının önüne koyduğumuzda kız kardeş kızının elinden tutarak içeri bir bakış atıyor. Geçmiş bu bakışla mühürlenerek kapanıyor ama kız kardeş bir türlü kapının önünden ayrılmak istemiyor. So-

nunda hemen yola çıkmamız gerektiğini, hava iyice kararmadan eve ulaşmamızın şart olduğunu, yoksa geldiğimiz çapraşık yollarda kaybolup barikatlardan birine yakalanmamızın kaçınılmaz olduğunu söylüyorum. Birkaç kez tekrar etmek zorunda kalıyorum ve kız kardeş neredeyse sürüklenerek önce kapıdan ve giderek binadan uzaklaşıyor.

Kadın nihayet salona girip kapıyı arkadan sıkıca kapattı, artık burada benimle birlikte yatıyor. Yüzünde minnettar denilebilecek bir ifade var. Kız kardeşini ta oralardan buraya taşımamla ilgili olabilir. Yüzü aileyi yeniden bir araya getirmenin sevinciyle yumuşamış görünüyor. Minnettarlık mecburi bir teslimiyettir. Küçük oğlanın bir hafta önce karaborsadan alıp getirdiği içkiden bir yudum alıyorum. Şişenin ağzına dudaklarımı yapıştırıyorum. Kaça veya nasıl edindiğini bilemiyorum, umurumda da değil. Bunun bir hediye olduğunu varsayıyorum. Küçük oğlanın bana bir hediye getirmiş oluşunu anlamlı bularak sırtıyorum. İçkinin ne olduğunu bilmiyorum, muhtemelen evde yapılmış bir içki. Renksiz ama hafifçe de uçuk pembe sanki. Şişeyi kadına uzatıyorum.

Peygamber gemiden indikten hemen sonra yanında getirdiği fiderlerden birisini dikmiş. Kuruyan çamur muhtemelen verimli bir katman oluşturmuştur. Kurtuluştan sonra ilk dikilen bitkinin asma oluşunu anlamlı buluyorum. Geçmişe ve hepsi birbirinden farklı üç oğulla ve gelinler arasında belirsiz geleceğe katlanmak için acil bir çözüm. Bazı kaynaklarda ilk dikilen asma oluşunun belli belirsiz kınandığı sezilebiliyor. İlk dikilen neden buğday değil de üzüm? Ama ben peygamberi tamamen anlıyorum. Yine de boy atan üzümlerin suyunu bir içki olarak değerlendirmek tamamen yeni bir fikri miydi bilemiyorum. Şarabı bulanın peygamber olduğu sıkça belirtiliyor, buna inanmak zorundayım. Üzümlere bakmış ve taneleri yemekten daha anlamlı bir seçenek olup olmadığını değerlendirmiştir. Belki de uzunca bir süre bekletilen üzümler kendiliğinden anlamlı bir sonuç doğurmuştur. Her neyse, sonunda peygamber şarabı icat ederek sarhoş olmuş. Olan bunca şeyden sonra onu kınayamayız. Çepeçevre ailesiyle, ne yapacağı belirsiz oğulları ve gelinleriyle, karısıyla olmaktan, aileye hapsolmaktan, kendisini kuşatmış tekdüzelikten ve sıkıntıdan kurtulmak; kaybolmak, unutmak ve renkli bir dumanın içinde savrulmak istemiştir. Sarhoş olduktan sonra çadırına gidip arınmak, üzerindeki her şeyi

fırlatmak ve çırılçıplak kalmak istemiştir. Onu çırılçıplak hayal etmek istemiyorum, sadece çıplak halde sızıp kaldığını, gerçeklikten uzaklaştığını bilmek yeterli. Sarhoşluk sonrasında olanlar beni ilgilendirmiyor. Işıldayan duman ve baş dönmesinin, yalan da olsa uzaklaşmanın hazzı yeterli.

Kadın ağızını dayayıp bir yudum aldıktan sonra şişeyi yeniden bana uzatıyor. Yüzünde içkinin o acımtırak ama gevşetici ifadesi var. Fotoğrafları kaydettiğim taşınabilir disklerin dolabın çekme-cesinde tozlandıklarını düşünüyorum, tufanın anısına bir yudum daha içiyorum. Gemide kalıyorum.

